

Moord uit het verleden

Agatha Christie

Produced by the Fat controller and RonnyBoy

1. Een huis

Gwenda Reed stond wat rillerig op de kade.

De haveninstallaties en de douaneloodsen, en al het overige dat ze op dat moment van Engeland zien kon, deinden zachtjes voor haar ogen op en neer.

En op dat moment nam ze haar besluit, dat besluit, dat zulke bijzonder gewichtige gevolgen zou blijken te hebben.

Ze zou niet met de boottrein naar Londen gaan, zoals ze van plan was geweest.

Waarom zou ze ook eigenlijk? Er stond niemand op haar te wachten, en niemand verwachtte haar. Ze was nog maar net van dat slingerende, krakende schip af (het waren drie bijzonder ruwe dagen geweest, door de Golf van Biskaje naar Plymouth), en het laatste waar ze zin in had was wel, nu weer in een slingerende, zwaaiende trein te moeten zitten. Nee, ze zou naar een hotel gaan, een fijn, stevig, onbeweeglijk hotel, dat op goeie vaste bodem stond. En dan zou ze in een fijn bed stappen, dat op z'n plaats bleef staan, en niet kraakte en slingerde. En dan zou ze eerst eens gaan slapen, en morgenochtend, nee maar, natuurlijk, wat een uitstekend idee! - zou ze een auto huren, en vervolgens langzaam en zonder zich te haasten heel Zuid-Engeland doorkruisen, om naar een huis uit te kijken, een mooi huis, het huis dat ze met Giles afgesproken had, te zullen vinden. Ja, dat was inderdaad een uitstekend idee.

Op die manier kon ze meteen wat van Engeland zien, van dat Engeland waarover Giles haar verteld had, en dat ze nog nooit gezien had, hoewel ze het, evenals de meeste Nieuwzeelanders, 'thuis' noemde. Het was een grauwe dag, er dreigde regen, en er stond een scherpe, hinderlijke wind. Plymouth, dacht Gwenda, terwijl ze gehoorzaam meeschuifde in de rij die zich voor de paspoortencontrole en de douane bevond, was waarschijnlijk niet het mooiste, dat Engeland te bieden had.

De volgende ochtend voelde ze zich echter heel anders. De zon scheen. Het raam van haar hotelkamer bood een mooi uitzicht. En ook de kosmos in het algemeen deinde en schommelde thans niet meer. Die was tot bedaren gekomen. Eindelijk was ze in Engeland, zij, Gwenda Reed, een jonge getrouwde vrouw van eenentwintig, alleen op reis. Wanneer Giles naar Engeland terug zou komen, was nog niet zeker. Misschien zou hij zich over een paar weken al bij haar voegen. Maar het kon ook wel zes maanden duren. Het was zijn idee geweest, dat Gwenda maar vooruit moest gaan naar Engeland, om naar een geschikt huis uit te zien. Ze waren allebei van mening dat het prettig zou zijn, ergens een vaste

verblijfplaats te hebben. Giles' werk zou altijd met zich mee blijven brengen, dat hij af en toe op reis moest. Soms zou Gwenda met hem mee kunnen gaan, en soms zouden de omstandigheden dat niet toelaten. Maar allebei voelden ze zich aangetrokken tot het idee van een eigen huis, een plek die ze de hunne zouden kunnen noemen. Giles had onlangs wat meubels van een tante geerfd, zodat alles ernaar uitzag dat dit denkbeeld verstandig en uitvoerbaar was.

Aangezien zowel Gwenda als Giles tamelijk welgesteld waren, leverde dit plan overigens geen moeilijkheden op.

Gwenda had er zich eerst tegen verzet, in haar eentje een huis te moeten uitkiezen. 'Dat is iets, dat we samen moeten doen,' had ze gezegd. Maar Giles had lachend geantwoord: 'Ik ben niet zo goed in het uitzoeken van huizen. Als het jou bevalt, zal het mij ook best bevallen. Er moet natuurlijk wel wat tuin bij zijn, en ook voel ik niets voor zo'n splinternieuwe verschrikking. Ergens aan de zuidkust, had ik gedacht. In elk geval niet te ver van de kust vandaan.'

Had hij misschien een bepaalde plaats op het oog, had Gwenda gevraagd. Maar Giles had die vraag met nee beantwoord. Hij was al op jeugdige leeftijd wees geworden (ze waren allebei wezen), en gedurende de vakanties had men hem bij diverse familieleden onderdak bezorgd, en er was geen bepaalde plek waaraan hij herinneringen had. Het moest Gwenda's huis worden, en wat wachten totdat ze het samen zouden kunnen uitkiezen betrof: veronderstel dat hij pas over zes maanden kon komen? Wat zou Gwenda gedurende al die tijd moeten doen? In hotels rondhangen soms? Nee, ze moest maar een huis vinden, en zich alvast inrichten.

'Wat jij bedoelt,' zei Gwenda, 'is dat ik al het werk moet doen!'

Maar het idee, een huis te vinden en het helemaal kant en klaar, gezellig en bewoond te hebben wanneer Giles kwam, trok haar toch wel aan.

Ze waren nog maar drie maanden getrouwd, en ze hield erg veel van hem.

Na in bed ontbeten te hebben, stond Gwenda op en begon ze haar plannen ten uitvoer te brengen. Ze bracht een aangename dag door met het bezichtigen van Plymouth, en de volgende dag huurde ze een geriefelijke auto met chauffeur en begon aan haar tocht door Engeland.

Het was mooi weer, en ze genoot van de rit. In Devonshire zag ze diverse huizen, die eventueel in aanmerking konden komen, maar toch niets waarvan ze het gevoel kreeg, dat dit nu precies was, wat ze zocht. Maar ze had geen haast. Ze zou doorgaan met zoeken. Ze leerde tussen de regels van de enthousiaste beschrijvingen in de door makelaars geplaatste advertenties door te lezen, en bespaarde zich op die manier een aantal nutteloze tochtjes.

Het was op een dinsdagavond, ongeveer een week later, toen de wagen langzaam de kronkelende weg afdaalde, waarlangs men vanuit de heuvels in Dillmouth

komt, dat ze aan de rand van die nog altijd bekoorlijke badplaats een bord met 'Te Koop' passeerde, op een punt van waaruit men door de bomen heen een glimp kon opvangen van een kleine witte villa uit de Victoriaanse tijd.

Onmiddellijk kreeg Gwenda een gevoel van opwindning, van herkenning bijna. Dit was het huis dat ze zocht! Daar was ze nu al zeker van. In gedachten zag ze de tuin en de hoge ramen al voor zich, en ze wist heel zeker, dat dit huis precies was wat ze zocht.

Het begon al laat te worden, en dus nam ze haar intrek in het Royal Clarence Hotel. De volgende morgen bracht ze een bezoek aan de makelaars, waarvan ze de naam op het bord had zien staan.

Even later stond ze, gewapend met een schriftelijke toestemming om het huis te bezichtigen, in de ouderwetse, lange salon met zijn twee openslaande glazen deuren, die uitkwamen op een met plavuizen betegeld terras, waarvoor zich een met bloeiende heesters afgewisseld soort rotstuint uitstreckte, die steil afdaalde naar een lager gelegen gazon. Door de bomen aan het uiteinde van de tuin, beneden, kon ze de zee zien.

'Dit is mijn huis,' dacht Gwenda. 'Hier voel ik me thuis. Ik heb nu al het gevoel, dat ik ieder hoekje ervan ken.'

De deur ging open, en onder het maken van snuivende geluiden kwam er een lange, droefgeestige vrouw binnen, die een neusverkoudheid had. 'Mevrouw Hengrave? Ik heb toestemming van de firma Galbraith & Penderley. Neemt u me niet kwalijk dat ik zo vroeg kom -' Onder het snuiten van haar neus zei mevrouw Hengrave op droevige toon dat dat in het geheel niet hinderde. De rondleiding door het huis begon.

Ja, het was precies wat ze zocht. Niet te groot. Een beetje ouderwets, maar zij en Giles zouden dat kunnen verhelpen door er een of twee extra badkamers in te laten aanbrengen. De keuken zou gemoderniseerd kunnen worden. Gelukkig stond er al een Aga in. Met een nieuwe gootsteen en een moderne inrichting. Dwars door al Gwenda's plannen en gedachten heen, zeurde de neusstem van mevrouw Hengrave onafgebroken verder, een opsomming gevend van de bijzonderheden van die laatste ziekte, waaraan majoor Hengrave overleden was. Gwenda had haar aandacht maar half bij het laten horen van de voorgeschreven geluiden van rouwbeklag, medeleven en begrip. Mevrouw Hengrave's familieleden woonden allemaal in Kent, ze drongen erop aan dat ze zich bij hen in de buurt zou komen vestigen... de majoor was erg op Dillmouth gesteld geweest, gedurende vele jaren was hij secretaris van de golfvereniging geweest, maar zichzelf...

'Ja... Natuurlijk... Wat vreselijk voor u... Dat spreekt vanzelf... Ja, zo is het in verpleeginrichtingen... Natuurlijk... U zult wel...'

En inmiddels ijelde de andere helft van haar gedachten voort:

'Dit hier zal een linnenkast zijn, denk ik... Ja. Een dubbele kamer, mooi uitzicht op de zee, dat zal Giles fijn vinden. Dit lijkt me een handig klein kamertje - misschien iets voor Giles, om~als kleedkamer te gebruiken... De badkamer, het bad heeft vast en zeker een mahoniehouten ombouw, Ja, waarachtig, dat heeft het! Wat prachtig, en het staat nog wel midden in de kamer! Daar ga ik niets aan veranderen-- het is je reinste antiek!

En wat was dat bad groot!

Je zou appels op de ombouw kunnen leggen. En zeilbootjes, en beschilderde eendjes. Je zou net kunnen doen alsof je in zee lag... Ik weet het al, van die donkere extra kamer achterin het huis maken we een paar echt moderne badkamers, in groen en chroom, de buizen komen boven de keuken te liggen, dus dat zou geen problemen opleveren, en dan houden we deze badkamer precies zoals hij nu is'

'Borstvliesontsteking,' zei mevrouw Hengrave. 'En op de derde dag werd dat een dubbele longontsteking'

'Vreselijk,' zei Gwenda. 'Is er aan het eind van deze gang niet nog een slaapkamer?'

Dat was er, en het was precies het soort kamer, zoals ze zich die voorgesteld had, bijna rond, en met een groot koepelvenster. Ze zou de kamer wel opnieuw moeten laten schilderen, natuurlijk, hoewel alles in heel goede staat verkeerde, maar waarom waren mensen zoals mevrouw Hengrave toch zo dol op die mosterd-met-beschuitleur muurverf?

Ze liepen terug door de gang. Nauwgezet mompelde Gwenda, 'Dat zijn dus zes, nee, zeven slaapkamers, die kleine en de zolderkamer meegerekend.'

De planken kraakten zachtjes onder haar voeten. Ze had nu al het gevoel, dat zij het was, die hier woonde, en niet mevrouw Hengrave! Mevrouw Hengrave was een indringster, een vrouw die kamers in mosterd-met-beschuitleuren liet verven, en die van een rand langs het behang in de salon hield, met afbeeldingen van trossen blauwereggen erop. Gwenda wierp een blik op het papier in haar hand, waarop de bijzonderheden van het huis en de grond, en de prijs aangegeven stonden.

In de afgelopen paar dagen was Gwenda tamelijk goed op de hoogte geraakt met de waarde van huizen. Het gevraagde bedrag was niet hoog, er moest natuurlijk wel het een en ander aan het huis gemoderniseerd worden, maar zelfs dan nog... En ze zag, dat er 'vraagprijs' achter stond. Mevrouw Hengrave moest er wel erge haast bij hebben, in de buurt van haar familie in Kent te gaan wonen...

Ze stonden op het punt, de trap af te dalen, toen Gwenda zo maar ineens een golf van redeloze angst over zich heen voelde slaan. Het was een misselijkmakende

gewaarwording, en het was bijna even snel weer verdwenen, als dat het opgekomen was. Maar het liet een nieuw denkbeeld bij haar achter.

'Het is toch geen, spookhuis, is het wel?' wilde Gwenda weten.

Mevrouw Hengrave, die een trede lager was, en die net aan het punt van haar verhaal toegekomen was, waar het einde van majoor Hengrave snel naderde, keek beledigd naar haar op.

'Niet dat ik weet, mevrouw Reed. Waarom... heeft iemand... soms iets van dien aard gezegd?'

'Heeft u zelf nooit iets gevoeld, of gezien? Er is in dit huis toch niemand gestorven?'

Dat was een nogal ongelukkige vraag, dacht ze, een fractie van een seconde te laat, want het was waarschijnlijk dat majoor Hengrave -

'Mijn echtgenoot is in de St. Monica Verpleeginrichting overleden,' zei mevrouw Hengrave stijfjes.

'O ja, natuurlijk. Dat heeft u me verteld.'

Mevrouw Hengrave ging op dezelfde ijzige toon verder: 'Het zou normaal zijn, als er in een huis dat, naar we mogen veronderstellen, ongeveer honderd jaar geleden gebouwd is, gedurende die periode sterfgevallen plaatsgehad zouden hebben. Maar juffrouw Elworthy, van wie mijn dierbare man dit huis zeven jaar geleden kocht, verkeerde in uitstekende gezondheid, en was zelfs van plan naar het buitenland te gaan om missiewerk te doen, en ook heeft ze niets gezegd omtrent enige recente sterfgevallen in haar familie.'

Gwenda haastte zich, de droefgeestige mevrouw Hengrave te sussen. Ze waren inmiddels weer in de salon beland. Het was een vredige en aangename kamer, en er hing precies dat soort sfeer waar Gwenda zo van hield. Haar tijdelijke paniek van een ogenblik geleden kwam haar nu volkomen onbegrijpelijk voor. Wat had haar toch bezielde? Er mankeerde niets aan het huis.

Na mevrouw Hengrave gevraagd te hebben of ze een kijkje in de tuin mocht nemen, ging ze door de openslaande deuren naar buiten, op het terras.

'Er zouden hier ergens treden moeten zijn,' dacht Gwenda, 'waarlangs je van hier naar het gazon kunt afdalen.'

Maar in plaats daarvan rees er een enorme haag van forsythia's voor haar op, die haar op doeltreffende wijze alle uitzicht op de zee ontnamen.

Gwenda knikte in zichzelf. Ze zou dat allemaal veranderen.

Ze volgde mevrouw Hengrave over het terras en een aantal treden af, die aan de andere kant daarvan toegang tot het gazon gaven. Ze zag dat de rotstuin verwaarloosd en overwoekerd was, en dat de meeste van de bloeiende heesters nodig gesnoeid moesten worden.

Mevrouw Hengrave mompelde verontschuldigend dat de tuin nogal

verwaarloosd was. Ze kon zich slechts tweemaal in de week een tuinman permitteren. En die kwam dikwijls helemaal niet opdagen.

Ze inspecteerden de kleine, maar goed aangelegde moestuin, en keerden toen naar het huis terug. Gwenda legde uit, dat ze nog andere huizen bezichtigen moest, en dat ze, hoewel Heuvelkant (wat een afgezaagde naam!) haar erg aanstond, niet onmiddellijk een besluit kon nemen.

Mevrouw Hengrave nam afscheid van haar met een ietwat weemoedige blik, en een laatste, lang aangehouden gesnuif.

Gwenda keerde terug naar de makelaars, deed een bod, onder het voorbehoud dat de uitslag van het taxatierapport gunstig was, en bracht de rest van de ochtend door met wat door Dillmouth rond te wandelen. Aan de andere, 'moderne' kant van het plaatsje stonden een paar nieuw uitziende hotels, en wat kaal aandoende bungalows, maar de geografische vorm van de kust, met de daarachter oprijzende heuvels, had Dillmouth voor overmatige uitbreiding behoed.

Na de lunch kreeg Gwenda een telefoontje van de makelaars, met de boodschap dat mevrouw Hengrave haar bod accepteerde. Met een ondeugende glimlach om haar lippen toog Gwenda op pad naar het postkantoor, waar ze een telegram naar Giles verzond.

'Heb een huis gekocht. Liefs. Gwenda.'

'Daar zal hij van staan te kijken,' zei Gwenda tegen zichzelf. 'Nu kan hij zien, dat ik er geen gras over heb laten groeien!'

2. Het behang

Er was een maand verstreken, en Gwenda had inmiddels haar intrek genomen in Heuvelkant. De meubels van Giles' tante waren uit de opslagplaats gehaald, en stonden nu in het huis. Het was ouderwets meubilair van goede, degelijke kwaliteit. Gwenda had een of twee klerenkasten verkocht, die al te groot waren, maar de rest paste aardig, en was in harmonie met het huis. In de salon stonden kleine papier-mache tafeltjes, ingelegd met paarlemoer en in vrolijke kleuren beschilderd met voorstellingen van kastelen en rozen. Ook stond er een preuts klein naaitafeltje, met een geplooid zak van donkerbruine zijde eronder, een rozehouten bureau, en een mahoniehouten bijzettafeltje.

De zogenaamde gemakkelijke stoelen waren door Gwenda naar diverse slaapkamers verbannen, en ze had twee grote, zachte wonderen van comfort voor Giles en haarzelf gekocht, die ze aan weerszijden van de open haard gezet had. De grote

Chesterfield-sofa stond bij de ramen. Voor de gordijnen had Gwenda ouderwetse sits gekozen, van een bleke eierschaalblauwe kleur, bedrukt met gestileerde vazen vol rozen, en gele vogels. Ze vond dat de kamer er nu precies uitzag zoals het behoorde.

Bepaald op orde was ze nog niet, want er waren nog steeds werklui in het huis bezig. Die hadden nu zo langzamerhand klaar moeten zijn met hun werk, maar Gwenda vermoedde terecht dat ze pas zouden verdwijnen, wanneer zij zelf definitief haar intrek nam.

De verbouwing van de keuken was klaar, en de nieuwe badkamers bijna. Met het verdere opknappen wilde Gwenda nog een poosje wachten. Ze wilde zich de tijd gunnen, haar nieuwe huis op haar te laten inwerken, alvorens te besluiten, welke kleuren ze voor de slaapkamers wilde. Het huis was werkelijk uitstekend onderhouden en het was niet nodig, alles direct te doen.

In de keuken was thans een zekere mevrouw Cocker geïnstalleerd, een ietwat neerbuigend minzame dame, die de neiging had, Gwenda's al te democratische vriendelijkheid af te wijzen, maar die, nadat ze Gwenda op voor haar bevredigende wijze op haar plaats gezet had, wel bereid was uit de plooi te komen.

Zo ook vanochtend, toen mevrouw Cocker een dienblad met ontbijt op Gwenda's knieën geplaatst had, nadat deze rechtop was gaan zitten in bed.

'Wanneer de heer des huizes niet thuis is,' verkondigde mevrouw Cocker, 'geeft een dame de voorkeur aan ontbijt op bed.' En Gwenda had zich erbij neergelegd, deze blijkbaar Engelse rol te spelen.

'U krijgt roereieren, vanochtend,' deelde mevrouw Cocker haar mee. 'U zei wel iets over gerookte schelvis, maar dat zou u niet bevallen, in de slaapkamer. Die lucht blijft zo hangen. Dus geef ik u die maar voor het avondeten, op toast, met een sausje.'

'O, dank u wel, mevrouw Cocker.'

Mevrouw Cocker glimlachte minzaam, en maakte aanstalten de kamer te verlaten.

Gwenda sliep niet in de grote dubbele slaapkamer. Dat kon wachten tot Giles kwam. In plaats daarvan had ze zich geïnstalleerd in de kamer aan het eind van de gang, met de ronde muren en het koepelvenster. Ze voelde zich er helemaal in thuis, en gelukkig.

Ook nu kreeg ze weer zo'n gevoel, toen ze zo om zich heen keek, en impulsief riep ze uit: 'Ik ben echt dol op deze kamer.'

Mevrouw Cocker keek toegeeflijk om zich heen.

'Och ja, 't is best 'n aardige kamer, mevrouw, maar wel wat klein. Aan die tralies voor het raam zou ik zeggen, dat het vroeger de kinderkamer geweest moet zijn.'

'Daar had ik nog niet aan gedacht. Misschien is hij daar inderdaad voor gebruikt.'

'Nou ja,' zei mevrouw Cocker op veelbetekenende toon, en ze verliet de kamer.

'Als de heer des huizes eenmaal thuis is,' scheen ze te hebben willen zeggen, 'wie weet? Misschien komt een kinderkamer dan best van pas.'

Gwenda bloosde. Ze keek de kamer nog eens rond. Een kinderkamer? Ja, het zou inderdaad een aardige kinderkamer zijn. In gedachten begon ze hem in te richten. Een groot poppenhuis tegen die muur, daar. En lage kastjes, met speelgoed erin. Een vrolijk knetterend vuur in de open haard, met een hoog scherm eromheen, en dingen die hingen te luchten over de rand. Maar die vreselijke mosterdkleurige muur moest weg. Nee, ze zou er een vrolijk behang voor uitkiezen. Iets opgewekts, met heldere kleuren. Kleine bosjes klaprozen, afgewisseld met bosjes korenbloemen... Ja, dat zou schattig staan. Ze zou eens kijken, of ze een dergelijk behang krijgen kon. Ze wist zeker, dat ze het ergens gezien had.

Veel meubels behoefde de kamer niet te bevatten. Er waren twee ingebouwde kasten, maar een daarvan, in een hoek van de kamer, was op slot, en de sleutel was zoek. Men had er trouwens helemaal overheen geverfd, en dat betekende dat die kast dus al jarenlang niet meer open geweest was. Ze moest de werklui vragen, hem voor haar open te maken, voor ze weggingen.

Ze begon zich met de dag meer thuis te voelen in Heuvelkant. Toen ze door het open raam iemand zwaarwichtig zijn keel hoorde schrapen, met daarna een korte, droge hoest, haastte ze zich met haar ontbijt. Foster, de tuinman voor losse karweitjes, die een wisselvallig humeur had en op wiens beloften je niet altijd

staat kon maken, was vandaag blijkbaar gekomen, zoals ze met hem afgesproken had.

Gwenda waste zich, trok een tweed rok en een trui aan, en haastte zich naar buiten, de tuin in. Foster was aan het werk bij het raam van de salon. De eerste opdracht die Gwenda hem gegeven had, was geweest een pad aan te leggen dat vanaf dit punt naar omlaag zou voeren door de rotstuin. Foster had tegengestribbeld en haar erop gewezen dat de forsythia's dan zouden moeten verdwijnen, en ook de weigelia's, maar Gwenda had voet bij stuk gehouden, en nu was hij bijna geestdriftig met deze taak bezig.

Hij begroette haar grinnikend.

'Ziet ernaar uit dat u weer terug wil naar 't verleje, juf.' (Hij bleef Gwenda hardnekkig 'juf' noemen.)

'Het verleden? Hoe dat zo?'

Foster tikte met zijn spade op de grond.

'Ik ben die ouwe treeje tegegekonne, ziet u, daar ginge ze vroeger naartoe, precies waar u ze nou ook hebbe wil. Maar iemand heb ze volgeplant, en ze helemaal bedekt.'

'Dat was dan erg dom van die iemand,' zei Gwenda. 'Als je uit het raam van de salon kijkt, wil je toch immers een doorkijk hebben naar het gazon, en naar de zee, daar beneden?'

Foster snapte niet goed wat ze met 'doorkijk' bedoelde, maar hij was het voorzichtig en ietwat onwillig met haar eens.

'Let wel, ik zeg niet dat 't geen verbetering zijn zal... Je krijgt er meer uitzicht door, en die struiken maakten 't wel wat donker in de mooie kamer. Maar ze deejen 't hier hardstikke goed, 'n gezonder stelletje forsietiaas heb 'k nog nooit erges gezien. Die seringe daar stelle niet veel voor, maar die weggeliaas koste geld, en denk er wel aan, ze benne te oud om nog over te plante.'

'O, dat weet ik wel. Maar zo is het veel mooier.'

'Tja,' zei Foster, zich het hoofd krabbend. 'Misschien wel.'

'Het is beter, zo,' zei Gwenda met een gedecideerde hoofdknik. Toen vroeg ze opeens. 'Wie hebben hier eigenlijk voor de Hengraves gewoond? Die hebben hier niet zo lang gewoond, is 't wel?'

'Kwestie van 'n jaar of zes. Hoorde hier niet thuis. Daarvoor? De juffers Elsworthy. Die ware errug kerks. An de kalvinistiese kant. Deeje veel an zendingswerk onder de heidene. Ze hebben es 'n keer 'n zwarte dominee te lozjeere gehad. Ze waren met ze viere, en nog 'n broer, maar die had niet veel te vertelle, met al die vrouwe om 'm heen. En daarvoor, es effe kijke, toen woonde mevrouw Findeyson hier, nou! die was echt voornaam, hoor. Hoorde hier thuis. Woonde hier al voor ik gebore werd.'

'Is ze hier ook gestorven?' vroeg Gwenda.

'Nee, die is gins in Egypte gestorreven of zo'n dergeluk land. Maar ze hebbe haar teruggebracht naar huis. Legt achter de kerruk begrave. Ze heb die magnoliaas nog geplant, en die rodiodendrons daar ook nog. Die was dol op struike, da's 'n feit.'

Foster ging verder: 'Toen hadde ze die nieuwe huize daar nog niet gebouwd, daar bove op de heuvel, 't was hier landelijk. Geen bioscoop. En die nieuwe winkels ware d'r ook nog niet. Of die prommenades langs 't water.' Uit zijn stem klonk duidelijk de afkeuring van een oude man ten opzichte van alle vernieuwing.

'Veranderinge,' snoof hij. 'Niks as veranderinge.'

'Tja, alles verandert nu eenmaal, daar is niets aan te doen,' zei Gwenda. 'En per slot van rekening zijn er tegenwoordig toch ook een heleboel verbeteringen, waar of niet?'

'Dat zegge ze, ja. Maar ik heb er niks van gemerrukt. Veranderinge!' Hij maakte een gebaar in de richting van de zich links van hen bevindende macrocarphaag, waardoor je het licht op de muren van een gebouw kon zien weerkaatsen.

'Dat was vroeger 't Cottage Ziekenhuis, dat daar,' zei hij. 'Prettig ziekehuis, en makkelijk vlakbij. En toen moste ze zo nodig 'n heel groot ziekehuis bouwe,

bijna twee kilometer buite de stad. As je d'r op bezokedag naartoe wil, mot je twintig minuten lope, of anders twee duppies betale om met de bus te gaan.'

Opnieuw maakte hij een gebaar in de richting van de heg... 'Dat is tegeswoordig 'n meisjesschool. Die benne d'r tien jaar geleje ingetrokken. Alsmaar veranderinge. De mense kope tegeswoordig 'n huis, en dan wone ze d'r tien of twaaluf jaar in, en dan verdwijne ze weer. Rusteloos. Wat heb je daar nou an? Je ken toch niet behoorlijk plante, asje niet 'n flink end vooruit ken kijke, zeg u nou zelluf?'

Gwenda keek teder naar de magnolia.

'Zoals mevrouw Findeyson gedaan heeft,' zei ze.

'Ja. Die was van het goeie soort. Kwam hier wone as jonge bruid. Ze heb hier d'r kinderen grootgebracht en ze zien trouwen, ze heb hier d'r man begrave, d'r kleinkindere zomers te lozjeere gehad, en toen ze tenslotte ging, was ze al bijna tachtig.'

Er klonk warme goedkeuring in Fosters stem.

Gwenda glimlachte, en ging terug naar binnen.

Ze had een gesprek met de werklui, en ging toen weer terug naar de salon, waar ze achter de schrijftafel ging zitten om enkele brieven te schrijven. Onder de nog onbeantwoord gebleven correspondentie bevond zich een brief van een paar familieleden van Giles, die in Londen woonden. Ze hadden er bij haar op aangedrongen, toch vooral bij hen te komen logeren in Chelsea, als ze soms eens

in Londen mocht zijn.

Raymond West was een bekende (eerder dan populaire) romanschrijver, en Joan, zijn vrouw, was schilderes, wist Gwenda. Het zou leuk zijn, bij ze te gaan logeren, hoewel ze haar waarschijnlijk verschrikkelijk acultureel zouden vinden.

'Giles en ik zijn eigenlijk geen van beiden intellectuelen,' peinsde Gwenda.

Vanuit de hal klonk plechtig het diepe, dreunende geluid van een gong. Die gong, die omgeven was met een grote hoeveelheid uitgesneden en gedraaid zwart hout, was een van de meest geliefde bezittingen van Giles' tante geweest. Mevrouw Cocker scheen er bepaald veel genoeg in te scheppen, erop te slaan, en ze haalde er altijd alles uit wat er inzat. Gwenda sloeg haar handen voor haar oren en stond op.

Ze liep vlug de salon door, naar de tegenoverliggende muur, bij het raam, en bleef toen plotseling met een geërgde uitroep staan. Dat was nu al de derde keer dat ze dat deed. Ze scheen steeds te verwachten dat ze dwars door de muur heen de daarnaast gelegen eetkamer binnen kon lopen.

Ze liep weer terug door de kamer, de hal in, sloeg de hoek om en liep toen verder langs de andere kant van de salonmuur, om zo de eetkamer te bereiken. Het was een grote omweg, en vooral 's winters zou dat vervelend zijn, want de hal was tochtig, en er was alleen centrale verwarming in de salon, de eetkamer en twee slaapkamers boven.

'Ik zie niet in,' dacht Gwenda bij zichzelf, terwijl ze plaats nam aan de mooie Sheraton eetkamertafel die ze zojuist voor een enorm bedrag gekocht had ter vervanging van de vierkante, massief mahoniehouten tafel die van tante Lavender geweest was, 'ik zie niet in waarom ik geen doorgang zou laten maken tussen de salon en de eetkamer. Wanneer meneer Sims vanmiddag komt, zal ik het er eens met hem over hebben.'

Meneer Sims was de aannemer en schilder/stukadoor, een man van middelbare leeftijd met veel overredingskracht, een schorre stem en een klein notitieboekje, dat hij voortdurend in zijn hand had, klaar om ieder duur idee dat bij zijn klanten op mocht komen, onmiddellijk aan te tekenen.

Meneer Sims begroette haar idee met veel geestdrift, toen ze hem erover raadpleegde.

'Doe eenvoudig, mevrouw Reed, en het zal een grote verbetering zijn ook, als ik het zeggen mag.'

'Zou het erg duur worden?' Gwenda was zo langzamerhand een beetje wantrouwig geworden ten opzichte van meneer

Sims' bijvalsbetuigingen en geestdriftige uitlatingen. Er waren al een paar onaangenaamheden voorgevallen met betrekking tot diverse extra kosten, die niet in meneer Sims' oorspronkelijke raming voorgekomen waren.

'Het is een kleinigheid,' zei meneer Sims, en zijn schorre stem klonk toegeeflijk en geruststellend. Gwenda keek wantrouwender dan ooit. Het waren juist die kleinigheidjes van meneer Sims, die ze had leren duchten. Zijn voor de vuist weg gemaakt schattingen waren altijd opzettelijk bescheiden.

'Weet u wat, mevrouw Reed,' zei meneer Sims op overredende toon, 'als Taylor klaar is met dat karwei in de kleedkamer, vanmiddag, zal ik hem er eens naar laten kijken, en dan zal ik u een nauwkeurige opgave kunnen doen. Het zal ervan afhangen, in wat voor toestand die muur verkeert.'

Gwenda stemde hierin toe. Vervolgens schreef ze een brief aan Joan West, waarin ze haar bedankte voor haar uitnodiging, maar ze kon momenteel niet uit Dillmouth weg, aangezien ze een oogje op de werklui wilde houden. Daarna maakte ze een wandeling langs de zeekant, genietend van het briesje dat vanuit zee woei. Toen ze weer thuiskwam en de salon binnenging trof ze daar Taylor, de voorman van meneer Sims, in de hoek op de vloer aan. Hij kwam overeind en begroette haar met een grijns.

'Nou, dit zal geen moeilijkhede opleveren, mevrouw Reed,' zei hij. D'r is hier al eerder 'n deur geweest. Iemand wou dat niet, en heeft 'm gewoon dicht late metsele.'

Gwenda was aangenaam verrast. 'Wat eigenaardig,' dacht ze, 'dat ik altijd al scheen te voelen dat daar een deur was.' Ze herinnerde zich hoe ze er als vanzelfsprekend naartoe gelopen was toen het tijd was voor de lunch. En terwijl ze zich dat herinnerde, voelde ze plotseling een kleine rilling van onbehagen. Als je er goed over nadacht, was het eigenlijk nogal vreemd... Waarom zou ze er zo zeker van geweest zijn, dat er zich daar een deur bevond? Aan de buitenkant was er niets van te zien. Hoe had ze kunnen gissen, weten, dat er juist daar een deur was? Natuurlijk zou het gemakkelijk zijn, een doorgang naar de eetkamer te hebben, maar waarom was ze steeds zonder mankeren recht op die ene plek afgelopen. Iedere andere willekeurige plek op die tussenmuur zou even goed gekund hebben, maar zij was altijd automatisch, en terwijl ze aan andere dingen dacht, naar die ene plek gelopen, waar ook inderdaad een deur bestaan had!

'Ik hoop maar,' dacht Gwenda ongerust, 'dat ik niet helderziende ben, of zo iets...' Ze had nooit iets van mediamieke gaven bij zichzelf bespeurd, in de verste verte niet. Ze behoorde niet tot dat soort mensen. Of misschien toch wel? Neem bijvoorbeeld dat pad daarbuiten, dat vanaf het terras omlaag voerde door het struikgewas naar het gazon. Had ze op de een of andere manier geweten dat het zich daar bevond, toen ze er zo op gestaan had, dat het juist op die bewuste plek aangelegd moest worden?

'Misschien ben ik wel een beetje mediamiek,' dacht Gwenda, niet erg op haar gemak. 'Of is het misschien iets, dat met het huis te maken heeft?'

Waarom had ze mevrouw Hengrave die dag gevraagd of het in het huis spookte? Het was geen spookhuis! Het was een schat van een huis! Er kon eenvoudig niets aan het huis mankeren. Trouwens, mevrouw Hengrave had tamelijk verrast geschenken, toen ze dat denkbeeld geopperd had.

Of had ze eigenlijk toch niet een beetje gereserveerd gedaan, alsof ze op haar hoede was?

'Grote hemel, ik begin spoken te zien,' dacht Gwenda.

Met geweld richtte ze haar aandacht weer op haar gesprek met Taylor.

'O ja, er is nog iets,' zei ze. 'Een van de kasten in mijn kamer boven zit dicht. Ik wil hem open hebben.'

De man ging met haar mee naar boven, en onderzocht de deur. 'Daar hebbe ze meer dan een keer overheen geschilderd,' zei hij. 'Ik zal me jonges hem morge voor u ope late make, as u 't goed vindt.'

Gwenda verklaarde zich hiermee accoord, en Taylor vertrok.

Die avond voelde Gwenda zich schrikachtig en nerveus. Toen ze in de salon zat en probeerde te lezen, was ze zich bewust van ieder krakend geluidje dat uit het meubilair kwam. Een paar keer keek ze over haar schouder, en huiverde ze. Ze zei herhaaldelijk tegen zichzelf dat dat voorval met die deur en dat pad niets te betekenen had. Dat was maar toeval geweest. In ieder geval was het beide keren het logische gevolg geweest van het feit dat ze haar gezond verstand gebruikt had.

Hoewel ze het zich niet wilde bekennen, bezorgde het idee naar boven en naar bed te gaan, haar een zenuwachtig gevoel. Toen ze eindelijk opstond, de lichten uitdeed en de deur naar de hal opende, betrapte ze zich erop dat ze bang was, de trap op te gaan. Toen ze naar boven ging rende ze bijna, zo'n haast had ze; ze liep snel de gang door, en opende de deur van haar kamer. Toen ze eenmaal binnen was, voelde ze onmiddellijk haar angst bedaren. Liefdevol keek ze de kamer rond. Hier binnen voelde ze zich veilig, veilig en gelukkig. Ja, hier was ze veilig. (Veilig voor wat? idioot die je bent? vroeg ze zich af.) Ze keek naar haar pyama, die op het bed uitgespreid lag, en haar pantoffels, op de grond ervoor. 'Werkelijk, Gwenda, het lijkt wel of je pas zes jaar bent! Je zou eigenlijk van die kinderpantoffeltjes moeten hebben, met konijntjes erop.'

Met een gevoel van opluchting stapte ze in bed, en al spoedig viel ze in slaap. De volgende ochtend had ze diverse zaken af te handelen in het stadje. Toen ze thuiskwam was het al tijd voor de lunch.

'De werklui hebben die kast in uw slaapkamer opengemaakt, mevrouw,' zei mevrouw Cocker, terwijl ze zorgvuldig gebakken tong, de aardappelpuree en worteltjes met een sausje op tafel zette.

'O, mooi,' zei Gwenda.

Ze had honger, en liet zich de lunch goed smaken. Na koffie gedronken te hebben in de salon, ging ze naar boven, naar haar slaapkamer. Ze stak de kamer over naar de kast in de hoek, en trok de deur open.

En toen slaakte ze plotseling een angstig gillette en bleef stokstijf staan staren, met open mond.

De binnenkant van de kast vertoonde het oorspronkelijke behang, dat overal elders in de kamer bedekt was met die geelachtige muurverf. De kamer had eens een vrolijk behang gehad, met een bloemenmotief erop, een motief dat uit bosjes scharlakenrode klaprozen bestond, afgewisseld met bosjes blauwe korenbloemen... Een hele tijd bleef Gwenda daar zo staan staren, toen liep ze op trillende benen naar haar bed, en ging op de rand zitten.

Hier zat ze nou, in een huis, waarin ze nog nooit eerder geweest was, in een land dat ze nog nooit eerder bezocht had, en nog slechts twee dagen geleden had ze hier in dit zelfde bed liggen denken aan een geschikt behang voor deze zelfde kamer, en het behang dat ze zich voorgesteld had kwam precies overeen met het behang dat eens op deze muren gezeten had.

Allerlei wilde, onsamenhangende gedachten tolden door haar hoofd rond, toen ze trachtte hier een verklaring voor te vinden. Dat boek van Dunne, 'Buiten de grenzen van de tijd' -in de toekomst zien in plaats van in het verleden...

Dat tuinpad en die tussendeur kon ze nog wegredeneren als toeval, maar dit kon geen toeval zijn; je kon je onmogelijk in je verbeelding een behang met zo'n uitgesproken apart motief voorstellen, en er dan een tegenkomen dat er precies zo uitzag als dat, wat je in je fantasie gezien had... Nee, er was een of andere verklaring voor, die haar ontging, en dat, ja, dat beangstigde haar. Ze zag af en toe dingen, die niet in de toekomst, maar in het verleden lagen, een verleden dat met een of andere vroegere toestand in dit huis te maken had. Het kon ieder ogenblik gebeuren dat ze opnieuw iets te zien kreeg - iets dat ze niet wilde zien... Het huis boezemde haar angst in... Maar lag het aan het huis, of aan haarzelf misschien? Ze wilde helemaal niet zo iemand zijn, die dingen zien kon...

Ze haalde diep adem, zette haar hoed op, trok haar jas aan, en glipte snel het huis uit. In het postkantoor aangekomen, verzond ze een telegram van de volgende inhoud:

'West, 19 Addway Square, Chelsea, Londen. Mag ik van gedachten veranderen en morgen bij jullie komen. Gwenda.'

Ze verstuurde het met vooruitbetaling voor het antwoord.

3. 'Bedek haar gezicht. Het verblindt mijne ogen, ze is zo jong gestorven...'

Raymond West en zijn vrouw deden alles wat in hun vermogen lag, opdat de vrouw van de jonge Giles zich in hun huis welkom zou voelen. Ze konden het ook niet helpen, dat Gwenda hen heimelijk nogal vreesaanjagend vond.

Raymond, met zijn vreemde uiterlijk, dat veel weg had van een raaf die op zijn prooi neerduikt, zijn lange manen en zijn plotselinge uitbarstingen van luide en totaal onbegrijpelijke conversatie, maakte Gwenda een beetje bang en zenuwachtig. Zowel hij als Joan schenen er een soort eigen taal op na te houden. Gwenda was nog nooit eerder in een dergelijke intellectuele sfeer verzeild geraakt, en nagenoeg alle uitdrukkingen die ze hoorde, waren haar vreemd. 'We hadden gedacht, je mee te nemen naar een of twee shows,' zei Raymond, terwijl Gwenda, die na haar reis liever een kop thee gedronken zou hebben, aan een glaasje gin nipte.

Hiervan kikkerde Gwenda onmiddellijk op.

'Vanavond gaan we naar het ballet in Sadler's Wells, en morgen hebben we een verjaarsfuif georganiseerd voor die fantastische tante Jane van me, we gaan naar "de Hertogin van Malfi" met Gielgud, en vrijdag moet je beslist "Zij liepen zonder voeten" zien. Uit het Russisch vertaald, absoluut het belangrijkste dramatische stuk van de laatste twintig jaar. Dat wordt gegeven in het kleine Witmore Theater.'

Gwenda betuigde haar dankbaarheid voor deze plannen om haar wat vertier te bezorgen. Per slot van rekening zou ze, wanneer Giles thuiskwam, met hem samen naar musicals en dat soort dingen kunnen gaan. Ze kromp een beetje in elkaar bij het vooruitzicht van 'Zij liepen zonder voeten', maar ze nam aan dat ze er misschien toch wel van genieten zou, hoewel het met 'belangrijke' toneelstukken meestal zo gesteld was, dat je er juist niet van genoot.

'Je zult weg zijn van mijn tante Jane,' zei Raymond. 'Zij is wat ik zou willen beschrijven als een volmaakt stuk antiek. Door en door Victoriaans. De poten van al haar toilettafels zijn gehuld in sitsen rokken. Ze woont in een dorp, het soort dorp waar nooit iets gebeurt, net als in een poel stilstaand water.'

'Eens is daar toch wel iets gebeurd,' zei zijn vrouw droog.

Raymond maakte een wuivend gebaar met zijn hand.

'Een doodgewoon liefdesdrama, grof, er was niets subtiels aan.'

'Je hebt er destijds anders verschrikkelijk van genoten,' bracht Joan hem in herinnering, met een twinkeling in haar ogen.

'Soms vind ik het wel eens leuk, cricket te spelen op de manier zoals ze dat in zo'n dorp doen,' zei Raymond waardig.

'Hoe dan ook, tante Jane heeft heel wat lauweren geoogst bij die moordzaak, destijds.'

'O, dom is ze niet. Ze is dol op vraagstukken.'

'Vraagstukken?' vroeg Gwenda, die aan rekensommen dacht.

Raymond maakte weer een wuivend gebaar met zijn hand.

'Alle mogelijke soorten vraagstukken. Waarom de vrouw van de kruidenier haar paraplu meenam naar die bijeenkomst in de kerk, terwijl het die avond zulk mooi weer was? Waarom een potje ingemaakte garnalen op een bepaalde plek gevonden werd, en niet ergens anders? Wat er met het gewaad van de dominee is gebeurd? Tante Jane is verzot op dat soort dingen. Dus als er zich soms vraagstukken in je leven voordoen, leg die dan maar aan haar voor, Gwenda. Zij zal je er het antwoord op kunnen geven.'

Hij lachte, en Gwenda lachte ook, maar niet van harte. De volgende dag werd ze aan tante Jane, ofte wel Miss Marple, voorgesteld. Miss Marple was een aantrekkelijk uitziende oude dame, lang en mager, met roze wangen en blauwe ogen, en een vriendelijke, nogal drukke manier van doen. Ze had vaak een twinkeling in haar blauwe ogen.

Na een vroeg diner, waarbij ze op tante Jane's gezondheid dronken, begaf het gezelschap zich naar de Koninklijke Schouwburg. Tot dit gezelschap behoorden nog twee andere gasten, een kunstenaar op leeftijd en een jonge advocaat. De kunstenaar op leeftijd wijdde zich aan Gwenda, en de jonge advocaat verdeelde zijn aandacht tussen Joan en Miss Marple, wier opmerkingen hem geweldig schenen te amuseren. In de schouwburg werden de rollen echter omgedraaid, en kwam Gwenda in het midden van de rij te zitten, tussen Raymond en de advocaat in.

De lichten werden uitgedraaid, en het toneelstuk begon.

Het was uitstekend gespeeld, en Gwenda genoot er bijzonder van. Ze had nog niet veel werkelijk eersteklas toneelopvoeringen gezien.

Het stuk liep ten einde, en bereikte zijn griezelige hoogtepunt. Over de voetlichten heen kwam de stem van de acteur tot hen, vervuld van de tragiek van een verwrongen en verdorven geestestoestand.

'Bedek haar gezicht. Het verblindt mijne ogen, ze is zo jong gestorven...'

Gwenda gilte.

Ze sprong op, wrong zich blindelings langs de anderen heen naar het gangpad, door de uitgang, en de trappen op, totdat ze zich op straat bevond. Zelfs toen kwam ze nog niet tot stilstand, maar spoedde ze zich half lopend, half rennend, in blinde paniek over de Haymarket.

Pas toen ze Piccadilly bereikt had, kreeg ze een lege taxi in het oog die langzaam rondreed; ze riep hem aan, en onder het instappen gaf ze het adres van het huis in Chelsea op. Daar gekomen haalde ze met zenuwachtig frommelende, onhandige vingers geld te voorschijn, en na de taxichauffeur betaald te hebben, beklom ze de stoep treden. Het dienstmeisje dat haar binnenliet, keek haar verrast aan.

'U bent vroeg terug, juffrouw. Voelde u zich niet goed?'

'Ik, nee, ja - ik, ik kreeg zo'n wee gevoel.'

'Wilt u soms iets hebben, juffrouw. Wat cognac, misschien.'

'Nee, ik wil niets. Ik ga nu maar rechtstreeks naar boven, en naar bed.'

Ze rende de trap op, om verdere vragen te vermijden.

Ze trok haar kleren uit, liet ze in een hoop op de grond liggen, en kroop in bed.

En daar lag ze te rillen, met bonzend hart, en haar ogen staarden naar het plafond.

Ze had niemand horen thuiskomen beneden, maar na ongeveer vijf minuten ging de deur open en kwam Miss Marple binnen. Ze had twee warme kruiken onder haar arm, en een kop in haar hand.

Gwenda ging overeind zitten in bed, en trachtte op te houden met rillen.

'O Miss Marple, het spijt me verschrikkelijk. Ik weet niet wat, Het is erg ongemanierd van me. Zijn ze erg kwaad op me?'

'Maak je nou maar geen zorgen, lieve kind,' zei Miss Marple. 'Stop jezelf maar lekker warm in met deze kruiken.'

'Ik heb eigenlijk geen kruik nodig.'

'Nou en of. Goed zo. En drink nu even deze kop thee...'

De thee was heet en sterk, en er zat veel te veel suiker in, maar Gwenda dronk haar gehoorzaam op. Het rillen was al een beetje minder, nu.

'Zo, ga maar liggen, en nu slapen gaan,' zei Miss Marple. 'Je hebt een schok gehad, weet je. Morgenochtend praten we er wel verder over. Maak je maar nergens zorgen over. Ga maar lekker slapen.'

Ze trok het dek wat omhoog, glimlachte, tikte Gwenda bemoedigend tegen haar wang, en verliet de kamer.

Beneden zei Raymond juist geprikkeld tegen Joan: 'Wat mankeerde dat kind in hemelsnaam. Voelde ze zich ziek, soms, of wat was er aan de hand?'

'Mijn beste Raymond, ik weet het niet, ze gilte zo maar! Ik denk dat het stuk misschien een beetje te macaber voor haar was.'

'Goed, Webster is natuurlijk een beetje griezelig. Maar ik had toch niet gedacht ' hij brak af, toen Miss Marple de kamer binnenkwam, is alles goed met haar?'

'Ja, ik geloof van wel. Ze heeft een ernstige schok gehad, weet je.'

'Een schok? Alleen maar van het zien van een Elizabethaans drama?'

ik heb zo'n idee dat er nog wel wat meer achter zit dan dat,' zei Miss Marple nadenkend.

Gwenda kreeg haar ontbijt boven op bed. Ze dronk wat koffie, "en knabbelde aan een klein stukje toast. Toen ze opgestaan was en beneden kwam, bleek Joan vertrokken te zijn naar haar studio, terwijl Raymond zich teruggetrokken had in zijn werkkamer; ze trof Miss Marple alleen aan, gezeten bij het raam dat een uitzicht over de rivier bood; ze was druk aan het breien.

Toen Gwenda binnenkwam, keek ze op met een kalme glimlach.

'Goede morgen, liefje. Je voelt je wat beter, hoop ik.'

'O ja, ik voel me best in orde. Ik weet niet, hoe ik me gisteravond zo idioot heb kunnen aanstellen. Zijn ze, zijn ze erg boos op me?'

'O nee, liefje. Ze begrijpen het best.'

'Wat begrijpen ze?'

Miss Marple keek op van haar breiwerk.

'Dat je gisteravond een erge schok gehad hebt.' Vriendelijk voegde ze eraan toe:

'Zou het je misschien goed doen, me er eens alles van te vertellen?'

Gwenda liep rusteloos op en neer.

ik denk dat ik maar beter naar een psychiater toe kan gaan, of zo iets.'

'Er zijn natuurlijk uitstekende zenuwspecialisten in Londen.

Maar weet je wel zeker dat dat nodig is?'

'Nou ja, ik geloof dat ik bezig ben, krankzinnig te worden... Dat kan gewoon niet anders.'

Er kwam een al wat oudere kamermeid binnen met een telegram op een presenteerblad, dat ze aan Gwenda overhandigde.

'De jongen vraagt of hij op antwoord moet wachten, mevrouw?'

Gwenda scheurde het telegram open. Het was doorgeseind vanuit Dillmouth.

Gedurende een minuut of wat staaarde ze ernaar, zonder dat de inhoud tot haar door scheen te dringen, en toen verfrommelde ze het tot een prop.

'Nee, er is geen antwoord,' zei ze werktuiglijk.

De meid verliet de kamer.

'Toch geen slecht nieuws, hoop ik', liefje?'

'Het is van Giles - mijn echtgenoot. Hij komt naar huis vliegen. Over een week is hij hier.'

Haar stem klonk verbijsterd en diep ongelukkig. Miss Marple kuchte zachtjes.

'Nou dan, dat is toch stellig, erg prettig, niet waar?'

'O ja? Nu ik er niet zeker van ben, of ik krankzinnig ben of niet? Als ik krankzinnig ben, had ik Giles nooit mogen trouwen. O, ik weet gewoon niet, wat ik doen moet.'

Miss Marple klopte uitnodigend naast zich op de sofa.

'Als je nu eens hier kwam zitten, liefje, en me er eens alles van vertelde.'

Met een gevoel van opluchting nam Gwenda die uitnodiging aan. Ze spuide het hele verhaal, vanaf die eerste keer dat ze Heuvelkant gezien had, tot en met die voorvallen, die haar eerst verwonderd, en toen verontrust hadden.

'En daardoor ben ik nogal angstig geworden,' beeindigde ze haar verhaal. 'En daarom ben ik naar Londen gekomen, om dat alles te ontvluchten. Alleen kon ik het niet ontvluchten, ziet u. Het heeft me achtervolgd. Gisteravond --' ze sloot de ogen, en slikte bij de herinnering.

'Gisteravond? Ja?' drong Miss Marple aan.

ik weet zeker dat u dit niet zult willen geloven,' zei Gwenda, op gejaagde toon.

'U zult vast denken dat ik hysterisch ben, of gek, of zoiets. Het gebeurde heel onverwacht, vlak voor het eind. Ik had van het stuk genoten. Ik had zelfs niet een keer aan het huis gedacht. En toen gebeurde het, zo maar ineens, toen hij die woorden sprak --'

Zachtjes, en met een trillende stem herhaalde ze: 'Bedek haar gezicht. Het verblindt mijne ogen, ze is zo jong gestorven.'

ineens was ik daarginds, op de trap, en keek ik door de balustrade omlaag naar de hal, en toen zag ik haar daar liggen. Met haar armen en benen wijd uitgespreid, ze was dood. Ze had zulk mooi goudblond haar, en haar gezicht was zo, zo helemaal blauw\ Ze was dood, gewurgd, en iemand sprak die zelfde woorden, op die zelfde vreselijke, intens vergenoegde toon, en toen zag ik zijn handen, die waren grauw, gerimpeld, het waren geen handen, de poten van een aap... Het was afgrijselijk, zeg ik u. Ze was dood...'

Zachtjes vroeg Miss Marple: 'Wie was er dood?' Werktuiglijk en zonder aarzelen kwam het antwoord. 'Helen...'

4. Helen?

Een ogenblik lang zat Gwenda Miss Marple aan te staren, toen duwde ze haar haren weg van haar voorhoofd.

'Waarom zei ik dat?' vroeg ze. 'Waarom heb ik Helen gezegd? Ik ken helemaal geen Helen!'

Met een wanhopig gebaar liet ze haar handen zakken.

'Ziet u wel,' zei ze, 'ik ben krankzinnig! Ik zie spoken! Ik loop rond en zie dingen, die er niet zijn. Eerst was het alleen nog maar behang, maar nu zijn het al lijken. Het wordt dus erger met me.'

'Maak nu geen overhaaste gevolgtrekkingen, liefje --'

'Of anders ligt het aan het huis. Het spookt in dat huis, of het is behekst, of zo iets... Ik zie dingen, die zich daar afgespeeld hebben, of anders zie ik dingen, die daar nog gaan gebeuren, en dat zou nog erger zijn. Misschien zal daar een vrouw vermoord worden, die Helen heet... Alleen, als het het huis is, dat behekst is, begrijp ik niet waarom ik die vreselijke dingen moet zien, zelfs wanneer ik er vandaan ben. En dus denk ik heus, dat ik bezig moet zijn, gek te worden. En dan is het maar het beste dat ik meteen naar een psychiater ga -vanochtend nog.'

'Tja, natuurlijk, Gwenda, liefje, dat kun je altijd nog doen als je alle andere mogelijkheden uitgeput hebt, maar zelf vind ik altijd dat het beter is, eerst maar eens de eenvoudigste en meest voor de hand liggende verklaringen aan een onderzoek te onderwerpen. Laat me de feiten eens duidelijk op een rijtje zetten. Er zijn drie afzonderlijke voorvallen geweest, die je van streek gemaakt hebben. Een pad in de tuin, waar men struiken overheen geplant had, maar waarvan je voelde dat het zich daar bevond, een deur die dichtgemetseld was, en een behang, waarvan je je precies en tot in de kleinste bijzonderheden voorstelde hoe het er uitzag, zonder het ooit gezien te hebben? Heb ik het goed?'

'Ja.'

'Nou, de meest voor de hand liggende, meest natuurlijke verklaring zou zijn, datje die dingen inderdaad al eerder gezien had.'

'In een ander leven, bedoelt u?'

'Nou, nee liefje, dat niet. Ik bedoelde in dit leven. Ik bedoel dat het misschien echte herinneringen zijn.'

'Maar tot voor een maand ben ik nog nooit in Engeland geweest, Miss Marple.'

'Ben je daar heel zeker van, liefje?'

'Natuurlijk weet ik dat zeker. Ik heb mijn hele leven in Nieuw-Zeeland gewoond, bij Christchurch.'

'Ben je daar geboren?'

'Nee, ik ben in India geboren. Mijn vader was officier in het Britse leger. Mijn moeder stierf een jaar of twee nadat ik geboren werd, en toen heeft hij me naar haar familie in

Nieuw-Zeeland gestuurd, om door hen verder opgevoed te worden. En een paar jaar later is hij zelf ook gestorven.'

'En van die reis van India naar Nieuw-Zeeland kun je je niets herinneren?'

'Eigenlijk niet. Wel kan ik me heel vaag herinneren dat ik op een schip was. Een rond soort venster, een patrijspoort, denk ik. En een man met een wit uniform aan, met een rood gezicht en blauwe ogen, en een merkteken op zijn kin, een litteken, denk ik. Hij gooide me altijd in de lucht, en dan ving hij me weer op, en ik herinner me nog dat ik daar aan de ene kant bang voor was, maar het aan de andere kant heerlijk vond. Maar het zijn allemaal maar fragmenten.

'Kun je je een kindermisje herinneren, of een ayah?'

'Geen ayah, maar een Juf. Ik kan me Juf herinneren, omdat ze een tijd gebleven is, tot ik vijfjaar was. Ze knipte altijd eendjes uit papier. Ja, die was ook op het schip. Ze gaf me een standje toen ik huilde omdat de kapitein me zoende, en ik zijn baard niet prettig vond.'

'Nou, dat is dan erg interessant, liefje, want je haalt twee verschillende reizen door elkaar, zie je. Op de ene reis had de kapitein een baard, en op de andere had hij een rood gezicht en een litteken op zijn kin.'

'Ja,' peinsde Gwenda, 'blijkbaar haal ik ze door elkaar, ja.'

'Het lijkt me mogelijk,' zei Miss Marple, 'dat toen je moeder gestorven was, je vader je eerst meegenomen heeft naar Engeland, en dat je toen inderdaad in dat huis, Heuvelkant, gewoond hebt. Je hebt me trouwens verteld, weet je nog, datje je in dat huis thuis voelde, zodra je er binnenkwam. En die kamer, die je uitkoos om in te slapen, was waarschijnlijk je kinderkamer geweest --'

'Het was ook een kinderkamer geweest. Er zaten tralies voor de ramen.'

'Zie je wel? En die had vroeger dat mooie, vrolijke behang, met korenbloemen en klaprozen erop. Kinderen kunnen zich de muren van hun kinderkamers altijd heel goed herinneren. Zelf ben ik me altijd die lichtpaarse irissen op de muren van mijn kinderkamer blijven herinneren, ondanks het feit dat ze die opnieuw behangen hebben toen ik drie jaar was, geloof ik.'

'En is dat ook de reden waarom ik meteen aan dat speelgoed, dat poppenhuis en die speelgoedkasten moest denken?'

'Ja. En dan is er nog de badkamer. Dat bad met die mahoniehouten ombouw. Je hebt me verteld dat je aan het erin laten drijven van eendjes moest denken, zodra je het zag.'

Nadenkend zei Gwenda: 'Het is waar dat ik onmiddellijk precies scheen te weten waar alles was, zoals de keuken, en de linnenkast bijvoorbeeld. En dat ik steeds

maar bleef denken dat er een doorgang was van de salon naar de eetkamer. Maar het is toch zeker totaal onmogelijk dat ik naar Engeland kom en dan waarachtig precies dat huis koop, waarin ik lang geleden gewoond heb?'

'Onmogelijk is dat niet, liefje. Het is gewoon een bijzonder merkwaardige samenloop van omstandigheden, en dat kan wel eens voorkomen. Je man wilde een huis aan de zuidkust, jij zocht zo'n huis, en toen kwam je langs een huis dat herinneringen wakker riep, en je aantrok. Het had de juiste afmetingen, en de prijs was redelijk, en dus kocht je het. Nee, zo verschrikkelijk onwaarschijnlijk is dat niet. Als dat huis alleen maar geweest was, wat men (misschien terecht) een spookhuis pleegt te noemen, zou je heel anders gereageerd hebben, denk ik. Maar je voelde niets van vroeger gepleegde gewelddaden, en je voelde ook geen afkeer, behalve, zoals je me vertelde, op een bepaald moment, en dat was toen je net de trap begon af te dalen, en je op de hal neerkeek.'

In Gwenda's ogen werd opnieuw iets van die angst zichtbaar.

Ze zei: 'Wilt u daarmee zeggen dat, dat dat van die Helen, dat dat ook waar gebeurd is?'

Heel bedaard en vriendelijk zei Miss Marple: 'Tja, ik denk van wel, liefje... ik geloof dat we onder ogen moeten zien dat, als die andere dingen herinneringen zijn, ook dat een herinnering is...'

'Dat ik dus werkelijk iemand gezien heb, die vermoord was, gewurgd, en die daar dood lag?'

'Ik denk niet dat je bewust wist dat ze gewurgd was. Dat werd je ingegeven door dat toneelstuk gisteravond, en paste bij je volwassen besef van wat een blauw, vertrokken gezicht beduiden moet. Ik ben van mening dat een nog heel jong kind, dat daar die trap af kroop, zich bewust geweest moet zijn van gewelddadigheid, en dood, en boosaardigheid, en dat het die dingen geassocieerd heeft met een bepaalde reeks woorden, want ik geloof dat het geen twijfel lijdt dat de moordenaar die woorden ook inderdaad gesproken heeft. Voor een kind zou zoiets een bijzonder ernstige schok betekenen. Kinderen zijn eigenaardige wezentjes. Als ze erg geschrokken zijn, vooral van iets dat ze niet begrijpen, dan praten ze daar niet over. Ze kroppen het op. Dan lijkt het misschien dat ze het vergeten zijn. Maar die herinnering zit er nog steeds, diep in hun binnenste.'

Gwenda haalde diep adem.

'En denkt u dat dat het is, wat er met mij gebeurd is? Maar waarom kan ik me nu dan niet alles herinneren?'

'Men kan zich nu eenmaal geen dingen herinneren op commando. En als je het toch probeert is het vaak zo, dat zo'n herinnering je dan nog meer ontglipt. Maar ik ben van mening dat er een of twee aanwijzingen zijn, dat het zo gegaan is.'

Bijvoorbeeld, toen je me daarnet vertelde van die gewaarwording die je gisteravond in de schouwburg had, onthulde je heel veel door de woorden, die je koos. Je zei datje blijkbaar "dooide balustrade" keek, maar normaal gesproken, weet je, kijk je niet door de balustrade als je op een hal neerkijkt, maar er overheen. Erdoor kijken zou alleen een kind doen.'

'Dat heeft u knap bedacht,' zei Gwenda bewonderend.

'Zulke kleine dingen kunnen ons veel vertellen.'

'Maar wie was die Helen?' vroeg Gwenda op een toon van verbijstering.

'Vertel me eens, liefje, ben je er nog steeds heel zeker van dat ze Helen heette?'

'Ja... Het is heel erg vreemd, want ik weet niet, wie die "Helen" is, maar tegelijk weet ik het toch ook weer wel, ik bedoel, ik weet dat het "Helen" was, die daar lag... Hoe kan ik er meer over te weten komen?'

'Nou, ik zou zeggen, het ligt voor de hand dat je eerst eens definitief erachter moet zien te komen of je als kind ooit in Engeland geweest bent, of geweest zou kunnen zijn. Je verwanten -'

'Tante Alison,' viel Gwenda haar in de rede. 'Die zou het weten, daar ben ik zeker van.'

'Dan zou ik haar per luchtpost schrijven. Of met de nacht-post. Schrijf haar dat er zich omstandigheden voorgedaan hebben waardoor het voor jou absoluut noodzakelijk is, te weten of je ooit eerder in Engeland geweest bent.

Waarschijnlijk krijg je dan het antwoord per luchtpost, nog voor je man aankomt.'

'O, dank u wel, Miss Marple. U bent zo ontzettend aardig voor me geweest. En ik hoop maar dat het waar is, wat u geopperd heeft. Want als dat zo is, nou, dan is alles in orde. Ik wil maar zeggen, dan is er tenminste niets bovennatuurlijks in het spel.'

Miss Marple glimlachte.

'Ik hoop ook, dat het allemaal zo blijkt te zijn als we denken. Overmorgen ga ik bij een paar oude kennissen van me logeren, in het noordelijke deel van Engeland. Op de terugweg kom ik weer door Londen, dat is over een dag of tien. Als jij en je man dan nog hier zijn, of als je antwoord op je brief gekregen hebt, zou ik erg nieuwsgierig zijn, de uitslag te horen.'

'Maar natuurlijk, mijn beste Miss Marple! In ieder geval zou ik graag willen dat u Giles leert kennen. Hij is een echte schat. En dan kunnen we het hele geval nog eens goed bespreken.'

Gwenda was weer helemaal de oude.

Maar Miss Marple had een peinzende blik op haar gezicht.

5. Moord, achteraf gezien

Het was ongeveer tien dagen later dat Miss Marple een klein hotel in Mayfair binnentrad, en daar geestdriftig begroet werd door het jonge echtpaar Reed. 'Dit is mijn man, Miss Marple. Giles, ik kan je gewoon niet vertellen hoe aardig Miss Marple voor me geweest is.'

'Het is me een groot genoegen u te ontmoeten, Miss Marple. Ik hoor dat Gwenda zo in paniek geraakt is, dat het geen haar scheelde of ze was in een krankzinnigengesticht beland.'

Met haar vriendelijke blauwe ogen nam Miss Marple Giles Reed in zich op. Ze kreeg een gunstige indruk van hem. Hij was een jonge man met een heel aangenaam uiterlijk, lang en blond, en hij had de ontwapenende gewoonte, voortdurend met zijn ogen te knipperen, wat het gevolg was van een natuurlijke verlegenheid. Verder viel haar zijn vastberaden kin op, en zijn stevige onderkaak.

'Laten we thee gaan drinken in die kleine schrijfkamer, die daar, waar het donker is,' zei Gwenda. 'Daar komt nooit iemand. En dan kunnen we Miss Marple tante Alisons brief laten zien.'

Ja,' voegde ze eraan toe, toen Miss Marple geïnteresseerd opkeek. 'Hij is gekomen, en het was bijna precies zoals u dacht.'

Toen ze thee gedronken hadden werd de luchtpostbrief op de tafel uitgespreid, en gelezen.

Mijn liefste Gwenda, (had juffrouw Danby geschreven). Ik vond het erg naar, te horen dat je een of andere verontrustende gebeurtenis beleefd had. Om je de waarheid te zeggen was het me eigenlijk helemaal ontschoten dat je als klein kind inderdaad een korte tijd in Engeland gewoond had.

Jouw moeder, mijn zuster Megan, ontmoette je vader, majoor Halliday, toen ze een bezoek bracht aan vrienden van ons, die op dat tijdstip in India gestationeerd waren. Ze trouwden, en jij werd daar geboren. Ongeveer twee jaar na je geboorte is je moeder gestorven. Het was een vreselijke schok voor ons, en we hebben toen je vader, met wie we wel hadden gecorrespondeerd, maar die we nog nooit gezien hadden, geschreven en er bij hem op aangedrongen, jou aan onze zorgen toe te vertrouwen, aangezien we je heel graag in huis wilden nemen, en omdat het misschien moeilijk zou zijn voor een militair, alleen achter te blijven met een klein kind. Je vader weigerde echter, en schreef ons dat hij zijn ontslag nam uit het leger, en samen met jou naar Engeland terugging. Verder schreef hij dat hij hoopte dat we hem daar nog eens zouden komen bezoeken.

Ik heb begrepen dat je vader tijdens de terugreis een jonge vrouw ontmoette, zich met haar verloofde, en dat hij met haar getrouwd is onmiddellijk nadat ze in Engeland aangekomen waren. Dat huwelijk was niet erg gelukkig, heb ik vernomen, en als ik goed ingelicht ben zijn ze ongeveer een jaar later weer uit elkaar gegaan. Toen heeft je vader ons geschreven, en ons gevraagd of we nog steeds bereid waren, je in huis te nemen. Ik hoef je niet te vertellen, liefje, hoe blij we waren, dat te doen. Je werd naar ons toe gestuurd onder de hoede van een Engelse verzorgster, en tegelijkertijd zette je vader het merendeel van zijn vermogen op jou vast, en offerde hij het idee, jou langs wettige weg onze achternaam te laten aannemen. Dit kwam ons, als ik het zeggen mag, een beetje vreemd voor, maar we hadden het gevoel dat het goed bedoeld was, en ook dat hij ermee voorhad, je meer tot onze familie te doen behoren; we zijn echter niet op zijn voorstel ingegaan. Ongeveer een jaar later is je vader in een verpleeginrichting gestorven. Ik vermoed dat hij al slecht nieuws te horen had gekregen omtrent zijn gezondheid, op het tijdstip dat hij jou op de boot zette, naar ons toe.

Ik vrees dat ik je niet kan vertellen waar je gewoond hebt, gedurende die periode dat je bij je vader in Engeland was. Het adres heeft destijds natuurlijk wel op zijn brief gestaan, maar dat is nu alweer achttien jaar geleden, en dan kan men zich zulke details niet meer herinneren, vrees ik. Ik herinner me wel, dat het ergens in het zuiden van Engeland was, en ik geloof ook dat Dillmouth klopt. Ik had een vaag idee dat het Dartmouth was, maar die twee namen lijken nogal op elkaar. Ik geloof dat je stiefmoeder destijds hertrouwd is, maar ik kan me haar naam niet herinneren, zelfs haar meisjesnaam niet, hoewel je vader die wel vermeld had in zijn oorspronkelijke brief, waarin hij ons schreef dat hij hertrouwd was. Ik geloof wel dat we het hem een beetje kwalijk genomen hebben, dat hij zo snel hertrouwde, maar zoals iedereen weet, gaat er nu eenmaal een grote invloed van uit, wanneer mensen aan boord van een schip in eikaars nabijheid zijn, en het is ook mogelijk dat hij gedacht heeft dat het voor jou goed zou zijn.

Het zal je misschien dom toeschijnen dat ik je nooit verteld heb dat je in Engeland geweest was, ook al kon je je daar niets van herinneren, maar zoals ik al zei, was me dat helemaal ontschoten. De dood van je moeder in India, en het feit dat je daarna bij ons bent komen wonen, hebben ons altijd veel belangrijker toegeschenen.

Ik hoop dat alles je nu duidelijk is?

Ik vertrouw erop, dat Giles zich spoedig bij je zal kunnen voegen. Het is voor jullie allebei moeilijk, zo vroeg in jullie huwelijk van elkaar gescheiden te moeten zijn.

Het nieuws van hier schrijf ik allemaal wel in mijn volgende brief, want deze

gaat met spoed op de post, in antwoord op je telegram. Je liefhebbende tante, Alison Danby.

P.S. Je hebt me niet verteld wat die verontrustende gebeurtenis was, die je beleefd hebt?

'Ziet u wel,' zei Gwenda. 'Het is bijna precies zoals u vermoedde.'

Miss Marple streek het dunne vel papier glad.

'Ja - ja, inderdaad. De logische verklaring. Ik heb ondervonden dat die zo dikwijls de juiste blijkt te zijn, weetje.'

'Nou, ik ben u erg dankbaar, Miss Marple,' zei Giles. 'Die arme Gwenda was helemaal ondersteboven, en ik moet zeggen dat ikzelf me ook nogal zorgen gemaakt zou hebben over het idee, dat Gwenda misschien helderziende was, of mediamiek, of zoiets.'

'Ik kan me voorstellen dat het je verontrusten zou, als je vrouw die eigenschap bezat,' zei Gwenda. 'Tenzij je altijd een volkomen smetteloos leven hebt geleid.'

'Dat heb ik ook,' zei Giles.

'En het huis? Wat zijn je gevoelens ten opzichte van het huis?' vroeg Miss Marple.

'O, dat is in orde. Morgen gaan we terug. Giles brandt van verlangen, het te zien.'

'Ik weet niet of u het beseft, Miss Marple,' zei Giles, 'maar waar het op neerkomt is dat we nu met een eersteklas moordraadsel opgescheept zitten. Voor onze eigen deur, nota bene, of juister gezegd, in onze hal.'

'Daar heb ik wel degelijk aan gedacht, ja,' zei Miss Marple langzaam.

'En Giles is eenvoudig dol op detectiveverhalen,' zei Gwenda.

'Nou ja, ik wil maar zeggen, het is ook een detectiveverhaal. Een lijk van een beeldschone, gewurgde vrouw ligt in de hal. Men weet niets van haar, behalve haar voornaam. Natuurlijk weet ik best dat het bijna twintig jaar geleden gebeurd is. Na al die jaren kunnen er geen aanwijzingen meer zijn, maar je zou op zijn minst rond kunnen snuffelen, en trachten, sommige van de draden terug te vinden. Och, ik zal er heus niet in slagen, het raadsel op te lossen --'

'Misschien toch wel,' zei Miss Marple. 'Zelfs al is het achttien jaar geleden. Ja, ik denk dat het u misschien wel lukken zou.'

'Maar in elk geval kan het geen kwaad, als ik me er eens terdege op toeleg?'

Giles zweeg afwachtend, en zijn gezicht straalde.

Miss Marple schoof onrustig heen en weer, en haar gezicht stond ernstig, bezorgd, bijna.

'Het zou juist wel een hoop kwaad kunnen doen,' zei ze. 'Ik zou jullie beiden willen aanraden - ja hoor, ik zou het jullie werkelijk ten sterkste aanraden - het hele geval te laten rusten.'

'Het te laten rusten? Ons hoogst eigen moordraadsel, nog wel, als het tenminste

inderdaad moord geweest is?'

'Het was inderdaad moord, geloof ik. En dat is juist de reden, waarom ik het zou laten rusten, als ik jullie was. Moord is niet iets, het is werkelijk niet iets - om je er zo maar luchthartig in te mengen.'

Giles zei: 'Maar Miss Marple, als iedereen er zo over dacht --'

Ze viel hem in de rede.

'O, dat weet ik wel. Er zijn ogenblikken dat het een kwestie van je plicht is, als er een onschuldige beschuldigd wordt, bijvoorbeeld, terwijl er diverse andere personen zijn, op wie de verdenking zou kunnen vallen, of als er een gevaarlijke misdadiger Vrij rondloopt, die wellicht opnieuw zal toeslaan. Maar jullie moeten goed beseffen dat deze moord al ver in het verleden ligt. Blijkbaar is het nooit als moord bekend geworden, want als dat wel het geval was geweest, zou je dat gauw genoeg van je oude tuinman, of van iemand anders bij jullie daarginds gehoord hebben; een moord blijft altijd nieuws, al is het nog zo lang geleden. Nee, het lijkt moet op de een of andere manier weggewerkt zijn, zonder dat iemand ooit enige verdenking gekoesterd heeft. Weet je zeker, weet je eigenlijk wel heel zeker, dat het verstandig is, dat alles weer op te rakelen?'

'Miss Marple!' riep Gwenda uit, 'dat klinkt alsof u zich er werkelijk zorgen over maakt!'

'Dat doe ik ook, liefje. Jullie zijn een heel aardig en charmant jong stel (als ik het zeggen mag). Jullie zijn pas getrouwd, en gelukkig met elkaar. Ik smeeek jullie, ga alsjeblieft geen dingen opgraven die jullie wel eens - tja, die - hoe zal ik het zeggen?, die jullie wel eens narigheid en verdriet zouden kunnen bezorgen.'

Gwenda staarde haar aan. 'U heeft iets bepaalds in gedachten, u denkt ergens aan - wat is het, wat u wilt laten doorschemeren?'

'Het is geen kwestie van laten doorschemeren, liefje. Ik geef jullie alleen maar de raad (omdat ik al een lang leven achter de rug heb en weet, hoezeer je verstoeld kunt staan van datgene, waartoe de menselijke aard in staat is), de zaak met rust te laten, en er vrede mee te hebben. Dat is mijn advies: Laat de zaak met rust, want het is goed, zo.'

'Maar het is juist niet goed, zo.' Giles' stem klonk nu anders, en meer vastberaden. 'Heuvelkant is ons huis, van Gwenda en van mij, en in dat huis is iemand vermoord, of dat geloven we, tenminste. Ik ben niet van plan te gedogen dat er in mijn huis een moord gepleegd wordt, zonder er iets tegen te doen, ook al is het achttien jaar geleden gebeurd!'

Miss Marple zuchtte. 'Het spijt me,' zei ze. 'Andere jonge mannen met durf zouden er ook zo over denken, neem ik aan. Ik kan zelfs met je meevoelen, en ik zou haast zeggen dat ik je erom bewonder. Maar ik zou wensen, o, ik meen het werkelijk, ik zou wensen dat je er niet aan begon.'

De volgende dag ging het nieuws als een lopend vuurtje door het dorp St. Mary Mead dat Miss Marple weer thuis was. Om elf uur had men haar in de High Street gezien. Om tien voor twaalf had ze een bezoek aan de dominee gebracht. Die middag kreeg ze zelf bezoek van drie praatzieke dames uit het dorp, die bij haar op visite kwamen om uit te vinden welke indrukken ze in die frivole wereldstad opgedaan had, en die zich, na op die manier aan de eisen van de beleefdheid voldaan te hebben, vervolgens verdiepten in de bijzonderheden van een op handen zijnde ruzie over het stalletje voor fraaie handwerken op de liefdadigheidsbazaar, en over de plaatsing van de tent waarin de thee geschonken zou worden.

Later op die avond kon men Miss Marple zoals gewoonlijk in haar tuin bezig zien, maar deze keer concentreerde ze zich voor de verandering meer op de door onkruid aangerichte verwoestingen dan op de handelingen van haar burens.

Tijdens haar spaarzame avondmaal was ze verstrooid, en scheen ze maar nauwelijks aandacht te schenken aan het levendige verhaal dat Evelyn, haar kleine dienstmeisje, over het gedrag van de plaatselijke apotheker vertelde. De volgende dag was ze nog steeds verstrooid, wat door een of twee mensen, onder wie de vrouw van de dominee, opgemerkt werd. Die avond zei Miss Marple dat ze zich niet zo goed voelde, en ging ze vroeg naar bed. De volgende morgen liet ze Dr. Haydock komen.

Dr. Haydock was al vele jaren Miss Marples huisarts, vriend en bondgenoot geweest. Hij luisterde naar de opsomming, die ze hem van haar symptomen gaf, onderzocht haar, en ging toen onderuit zitten in zijn stoel, terwijl hij vermanend met zijn stethoscoop heen en weer zwaaide.

'Voor een vrouw van jouw leeftijd,' zei hij, 'en ondanks die misleidende broze indruk die je maakt, ben je nog in opvallend goede conditie.'

'O, ik weet zeker dat mijn gezondheid over het algemeen goed is,' zei Miss Marple. 'Maar ik moet zeggen dat ik me wel wat oververmoeid voel, een beetje futloos.'

'Je hebt de bloemetjes buiten gezet. Al dat late opblijven in Londen.'

'Dat heeft er natuurlijk ook een rol bij gespeeld. Ik vind Londen nogal vermoeiend, tegenwoordig. En de lucht die je daar inademt, die is zo, zo verschaald. Heel wat anders dan frisse zeelucht.'

'Nou, de lucht hier in St. Mary Mead is tenminste aangenaam en fris.'

'Maar toch vaak vochtig, en nogal benauwd en drukkend. Niet bepaald verfrissend, weet je.'

Dr. Haydock keek haar aan; zijn belangstelling begon gewekt te worden. 'ik zal je een versterkend drankje laten brengen,' zei hij voorkomend.

'Dank je wel, dokter. Easton's siroop doet me altijd veel goed.'

'Hoor eens dame, je hoeft me niet voor te kauwen wat ik je voorschrijven moet.'

'Ik vroeg me af of, misschien, een verandering van lucht?'

Met een paar onschuldige blauwe ogen keek Miss Marple hem vragend aan.

'Maar je bent net drie weken weggeweest.'

'Weet ik. Maar dat was naar Londen, wat, zoals je zelf zegt, nogal enerverend is.'

En daarna ben ik nog in het noorden geweest, zo'n streek met veel fabrieken.

Heel wat anders dan versterkende zeelucht.'

Dr. Haydock borg zijn instrumenten in zijn koffertje. Toen draaide hij zich om, en grijnsde.

'Laat eens horen waarom je me eigenlijk hebt laten komen,' zei hij. 'Zeg me maar wat je graag horen wilt, en dan zal ik het braaf nazeggen. Je wilt dat ik zal zeggen dat wat je volgens mijn mening als arts nodig hebt, zeelucht is -'

'Ik wist wel, dat je me begrijpen zou,' zei Miss Marple dankbaar.

'Zeelucht is uitstekend voor je. Ik zou maar onmiddellijk naar Eastbourne vertrekken, als ik jou was, anders zou je gezondheid er wel eens ernstig onder kunnen lijden.'

'Eastbourne is nogal koud, vind ik. Dat komt door die kale heuvels daar, weet je.'

'Nou, Bournemouth dan, of het eiland Wight.'

Miss Marple keek hem met twinkelende oogjes aan.

'Ik heb kleine plaatsjes altijd veel prettiger gevonden.'

Dr. Haydock ging weer zitten.

'Je hebt me nieuwsgierig gemaakt. Welke kleine badplaats heb je in gedachten?'

'Tja, eigenlijk had ik aan Dillmouth gedacht.'

'Aardig klein plaatsje. Maar wel tamelijk saai. Waarom juist Dillmouth?'

Gedurende een paar ogenblikken bleef Miss Marple zwijgen. Haar ogen hadden weer die bezorgde uitdrukking gekregen. Toen zei ze: 'Stel je eens voor dat je op een dag bij toeval iets te weten kwam dat erop scheen te wijzen dat er vele jaren geleden, wel negentien of twintig jaar geleden, een moord gepleegd was. En dat alleen jij dat wist, en dat niets van dien aard ooit vermoed of bij de politie gemeld was. Wat zou jij dan doen?'

'Feitelijk een moord, achteraf bezien dus?'

'Precies.'

Haydock dacht een ogenblik na.

'Er was geen sprake van een rechterlijke dwaling? Niemand is ten gevolge van deze misdaad benadeeld geworden?'

'Voor zover na te gaan valt, niet, nee.'

'Hm. Een achteraf bekeken moord. Een moord uit het verleden, dus. Nou, ik zal je zeggen, wat ik doen zou. Ik zou die moord met rust laten. Dat zou ik doen.'

Het is altijd gevaarlijk, je met een moord te bemoeien. Het kan zelfs heel

gevaarlijk zijn.'

'Daar ben ik nu juist bang voor.'

'Men zegt dat een moordenaar altijd in herhaling vervalt. Maar dat is niet waar. Je hebt ook een type dat een misdaad begaat, kans ziet er ongestraft vanaf te komen, en dan verder terdege oppast, zich nooit meer ergens aan te wagen. Ik wil niet zeggen, dat ze dan nog lang en gelukkig leven, zoals in de sprookjes, want dat geloof ik niet, er zijn vele manieren waarop iemand gestraft kan worden. Maar voor de buitenwereld, althans, schijnt alles goed te gaan met ze. Misschien is dat het geval geweest bij Madeleine Smith, of om een ander geval te noemen, bij Lizzie Borden. Bij Madeleine Smith kon men niets bewijzen, en Lizzie werd vrijgesproken, maar velen geloven nog steeds dat beide vrouwen schuldig waren. Ik zou je nog andere gevallen kunnen noemen. Zij hebben hun misdaden daarna nooit meer herhaald, die ene misdaad verschaften hen, wat ze verlangden, en daar waren ze tevreden mee. Maar veronderstel eens dat ze op de een of andere manier in gevaar gebracht waren? Ik neem aan dat die moordenaar van jou, wie hij of zij dan ook geweest mag zijn, er een van dat soort geweest is. Hij beging een misdaad en wist aan de gevolgen te ontkomen, en niemand verdacht hem ergens van. Maar stel je nu eens voor dat er iemand rond begint te snuffelen, te wroeten, onder stenen te kijken en nasporingen te doen, en dat hij tenslotte misschien in de roos schiet? Wat zou die moordenaar van jou dan doen? Gewoon maar glimlachend toe blijven kijken, terwijl de jagers dichter en dichter bij komen? Nee, als het geen principekwestie is, zou ik zeggen, laat de zaak met rust.'

En op strenge toon voegde hij eraan toe: 'En dat is ook het recept, dat ik jou voorschrijf. Laat die hele geschiedenis met rust.'

'Maar ik ben het niet, die erin verwickeld geraakt is. Integendeel, het zijn twee alleraardigste jonge mensen. Moet je luisteren!'

Ze vertelde hem het hele verhaal, en Haydock luisterde aandachtig.

'Hoogst eigenaardig,' zei hij, toen ze uitgesproken was. 'Wat een zeldzame samenloop van omstandigheden. Het is trouwens helemaal een buitengewoon vreemde geschiedenis. Je hebt zeker wel begrepen, welke conclusies hieruit getrokken kunnen worden?'

'O ja, natuurlijk. Maar ik geloof niet, dat zij zich daar al van bewust zijn.'

'Het zal een hoop ellende met zich meebrengen, en ze zullen wensen dat ze zich er nooit in gemengd hadden. Verborgene schandalen kunnen maar beter verborgen blijven. Toch kan ik me het standpunt van die jonge Giles best voorstellen, weet je. Verdorie, zelf zou ik het ook niet met rust kunnen laten. Ik ben nu al nieuwsgierig, zelfs...'

Hij onderbrak zichzelf, en richtte een strenge blik op Miss Marple.

'Dus dat voer je in je schild, met al je smoesjes om naar Dillmouth te gaan. Je wilt je neus steken in iets, dat je niet aangaat.'

'Helemaal niet, dokter Haydock. Maar ik maak me zorgen om die twee. Ze zijn nog erg jong, en onervaren, en ze zijn veel te goed van vertrouwen, en goedgelovig, ook. Mijn gevoel zegt me dat ik bij ze moet blijven, om een oogje op ze te houden.'

'Zo, dus daarom ga je daarheen. Om op ze te passen! Kun je dan nooit eens een moord met rust laten, dame? Zelfs geen moord die in het verleden ligt?'

Miss Marple schonk hem een preuts glimlachje.

'Maar jij vindt toch ook dat het goed voor mijn gezondheid zou zijn, een paar weken in Dillmouth door te brengen?'

'Het zal je waarschijnlijk eerder de das omdoen,' zei Dr. Haydock. 'Maar je wilt toch niet naar me luisteren!'

Toen Miss Marple de oprijlaan van haar kennissen, kolonel Bantry en zijn vrouw, inliep om hun een bezoek te gaan brengen, kwam de kolonel toevallig juist van de andere kant aangelopen, met zijn geweer in de hand, en op de hielen gevolgd door zijn spaniel.

Hij begroette haar hartelijk.

'Blij je weer terug te zien. Hoe was het in Londen?'

Miss Marple zei dat ze het heel prettig gehad had in Londen. Haar neef had haar meegenomen naar verscheidene toneelvoorstellingen.

'Van die intellectuele toneelstukken, durf ik wedden. Geef mij maar een operette.'

Miss Marple zei dat ze een Russisch toneelstuk gezien had dat erg interessant was, maar eigenlijk wel een beetje te lang geduurd had.

'Russen!' zei kolonel Bantry heftig. Ze hadden hem eens een roman van Dostojevski te lezen gegeven, toen hij in een verpleeginrichting verbleef.

Hij zei vervolgens dat Miss Marple Dolly in de tuin kon vinden.

Mevrouw Bantry kon bijna altijd in de tuin gevonden worden. Tuinieren was haar hartstocht. Haar geliefkoosde lectuur bestond uit de catalogussen van bloembollenkwekers, en haar gesprekken gingen altijd over primula's, bloembollen, bloeiende heesters en nieuwe vondsten uit het Alpengebied. Het eerste wat Miss Marple van haar te zien kreeg was een omvangrijk achterwerk, bekleed met verschoten tweed.

Bij het horen van naderende voetstappen kwam mevrouw Bantry met enig gekraak en een pijnlijk gezicht overeind, want haar liefhebberij had haar reumatiek bezorgd. Ze veegde met een met aarde besmeurde hand langs haar verhitte voorhoofd, en begroette haar vriendin.

'Ik had al gehoord dat je weer terug was, Jane,' zei ze. 'Kijk eens hoe goed mijn

nieuwe riddersporen het doen? En heb je mijn nieuwe gentiaantjes al gezien? Ik heb er wel wat moeite, mee gehad, maar ik geloof dat ze het nu wel zullen doen. Wat we nodig hebben is regen. Het is de laatste tijd vreselijk droog weer geweest.' Ze voegde eraan toe, 'Esther heeft me verteld dat je ziek te bed lag.' Esther was mevrouw Bantry's huishoudster, en tevens verbindingspersoon met het dorp. 'Ik ben blij te zien dat het niet waar is.'

'Alleen maar een beetje oververmoeid,' zei Miss Marple. 'Dokter Haydock vindt dat ik wat zeelucht nodig heb. Ik voel me nogal uitgeput.'

'O, maar je kunt nu niet weggaan, toch zeker?' zei mevrouw Bantry. 'Voor de tuin is dit absoluut de beste tijd van het jaar. Je bloemen beginnen nu net uit te komen, zou ik zeggen.'

'Dokter Haydock is van mening dat het raadzaam is.'

'Nou ja, dokter Haydock is tenminste niet zo'n dwaas als sommige andere dokters,' gaf mevrouw Bantry met enige tegenzin toe.

'Ik wilde je eens wat vragen, Dolly, over die vroegere huishoudster van je.'

'Welke huishoudster? Heb je een huishoudster nodig? Je bedoelt toch niet die vrouw die dronk, zeker?'

'Nee, nee, nee. Ik bedoel die, die zulke heerlijke pasteien bakte. En haar echtgenoot was de butler.'

'O, je bedoelt de Nagemaakte Schildpad,' zei mevrouw Bantry prompt. 'Die vrouw met die zware, droevige stem, die altijd klonk alsof ze op het punt stond, in tranen uit te barsten. Maar goed koken kon ze inderdaad. Haar man was een dikke, nogal luie vent. Arthur zei altijd dat hij water door de whisky deed. Ik weet het niet. Het is jammer dat er van een echtpaar meestal een niet voldoet. Ze kregen een erfenis van een of andere vroegere werkgever, en toen zijn ze weggegaan, en hebben ze een pension geopend, ergens aan de zuidkust.'

'Dat dacht ik me ook al te herinneren. Was dat niet in Dillmouth?'

'Dat klopt, ja. Sea Parade nummer veertien, Dillmouth.'

ik had zo gedacht dat, nu dokter Haydock me toch aangeraden heeft, naar de kust te gaan, ik misschien wel bij -heetten ze niet Saunders?'

'Ja. Een uitstekend idee, Jane. Iets beters had je niet kunnen bedenken. Mevrouw Saunders zal beslist goed voor je zorgen, en aangezien het buiten het seizoen is, zullen ze blij zijn datje komt, en je ook niet veel rekenen. Met goed eten en zeelucht zul je gauw weer opgekikkerd zijn.'

'Dank je, Dolly,' zei Miss Marple, 'dat verwacht ik ook.'

6. Een speuroefening

'Waar dacht je dat het lijk lag? Hier ongeveer?' vroeg Giles.

Hij en Gwenda stonden in de hal van Heuvelkant. Ze waren de vorige avond teruggekeerd, en Giles was niet meer te houden. Hij genoot als een kleine jongen, die een nieuw stuk speelgoed gekregen heeft.

'Ongeveer daar, ja,' zei Gwenda. Ze liep achteruit, de trap op, en keek met kritische blik omlaag. 'Ja, volgens mij is het zo ongeveer goed.'

'Ga op je hurken zitten,' zei Giles. 'Je bent pas ongeveer drie jaar oud, weet je nog?'

Gwenda ging gehoorzaam op haar hurken zitten.

'En je kon die man niet zien, die die woorden sprak?'

ik kan me niet herinneren, hem gezien te hebben. Hij moet iets verder naar achteren gestaan hebben, daar, ja. Ik kon alleen maar zijn poten zien.'

'Poten.' Giles fronste zijn voorhoofd.

'Het waren poten, Grauwe poten - niet zoals van een mens.'

'Maar luister nou eens, Gwenda. Dit is niet zo iets als De Moord in de Rue Morgue. Een man heeft geen poten.'

'Nou, hij had in elk geval wel poten.'

Vol twijfel keek Giles haar aan.

'Dat gedeelte moet je er naderhand bijgefantaseerd hebben.'

Langzaam zei Gwenda: 'Zou ik misschien niet de hele geschiedenis gefantaseerd hebben, denk je? Weetje, Giles, ik heb nog eens nagedacht. Het komt me heel wat waarschijnlijker voor, dat het allemaal maar een droom geweest is. Dat zou best gekund hebben. Het was het soort droom dat een kind wel eens heeft, en waarvan het dan vreselijk schrikt, en dat het zich blijft herinneren. Denk jij eigenlijk ook niet, dat dat de juiste verklaring is? Want niemand hier in Dillmouth schijnt ook maar in de verste verte iets af te weten van dat er hier ooit een moord gepleegd zou zijn, of van een plotselinge dood, of een verdwijning, of dat er hoegenaamd iets vreemds gebeurd zou zijn, in verband met dit huis.'

Giles vertoonde nu het uiterlijk van een heel ander soort kleine jongen, een kleine jongen, wie men zijn mooie nieuwe stuk speelgoed afgepakt heeft.

'Het zou inderdaad een nachtmerrie geweest kunnen zijn, veronderstel ik,' gaf hij met tegenzin toe. Maar toen klaarde zijn gezicht plotseling op.

'Nee,' zei hij. ik geloof er niets van. Dat van die apepoten, en dat van die dode zou je best gedroomd kunnen hebben, maar ik laat me hangen als je dat zinnetje uit "De hertogin van Malfi" ook gedroomd kan hebben.'

'Misschien heb ik het iemand horen zeggen, en daar naderhand van gedroomd.'

ik geloof niet dat een kind zoiets zou kunnen. Of je zou het in een toestand van ernstige overspanning gehoord moeten hebben, en in dat geval zijn we weer net zover als daarnet, wacht eens even, ik heb het. Dat van die poten heb je gedroomd. Je hebt dat lijk gezien, en die woorden gehoord, en je was doodsbang, en toen heb je daar een nachtmerrie van gekregen, en daarin kwamen ook die apepoten voor, waarschijnlijk wasje bang voor apen.'

Gwenda keek niet erg overtuigd; aarzelend zei ze: 'Dat zou misschien wel mogelijk zijn...'

ik wou dat je je wat meer kon herinneren... Kom eens naar beneden, hier in de hal. Doe je ogen dicht. Denk eens goed na... Komt er verder niets terug in je geheugen?'

'Nee, het lukt niet, Giles... Hoe meer ik eraan denk, des te meer ontglipt het me... Ik bedoel, ik begin me nu werkelijk af te vragen of ik überhaupt wel ooit iets gezien heb. Misschien had ik die avond in de schouwburg gewoon een plotselinge hersenstoring.'

'Nee. Er is wel degelijk iets gebeurd. Miss Marple dacht dat ook. En die "Helen" dan? Je kunt je toch zeker wel iets over die Helen herinneren?'

'Nee, ik kan me helemaal niets herinneren. Alleen maar een naam.'

'Misschien was het haar naam niet eens.'

'Ja, dat was het wel. Het was Helen.'

Gwenda had een koppige en zelfverzekerde uitdrukking op haar gezicht.

'Als je er dan zo zeker van bent dat ze Helen heette, moet je toch ook iets van haar weten,' zei Giles redelijk. 'Kende je haar goed? Woonde ze hier? Of logeerde ze hier alleen maar?'

ik zeg je toch dat ik het niet weet.' Gwenda begon er nu gespannen en zenuwachtig uit te zien.

Giles gooide het over een andere boeg.

'Wie kun je je wel herinneren? Je vader, misschien?'

'Nee. Dat wil zeggen, ik ben er niet zeker van. Ik had alleen maar een portret van hem, zie je. Tante Alison zei altijd: "Dat is je pappa." Ik kan me hem niet hier herinneren, in dit huis...'

'En ook geen bedienden, of kindermisjes, of zo iets?'

'Nee, nee. Hoe meer ik me probeer te herinneren, hoe meer het allemaal een grote leegte wordt. De dingen die ik weet, zitten allemaal heel diep, zoals dat automatisch naar die deur lopen. Ik kon me daar geen deur herinneren. Als je me niet zo zenuwachtig maakte, Giles, zou me misschien wat meer te binnen schieten. Het is trouwens toch hopeloos, te proberen iets van dat alles aan de weet te komen. Het is allemaal zo lang geleden.'

'Natuurlijk is het niet hopeloos, zelfs die ouwe Miss Marple gaf dat toe.'

'Maar ze heeft ons ook geen ideeën aan de hand gedaan, hoe we het aan moesten pakken,' zei Gwenda. 'En toch had ik het gevoel, door die schittering in haar ogen, dat ze er zelf wel een paar ideeën op nahield. Ik vraag me af, hoe zij het aangepakt zou hebben.'

'Het lijkt me onwaarschijnlijk dat zij manieren zou kunnen bedenken, waar wij zelf ook niet op zouden kunnen komen,' zei Giles positief. 'We moeten ermee ophouden te gissen, Gwenda, en systematisch te werk gaan. Een begin hebben we al gemaakt - ik ben bij de gemeente-secretarie geweest, en heb het register van sterfgevallen ingezien. Er kwam geen "Helen" van de juiste leeftijd in voor. Feitelijk schijnt er in het tijdvak, dat ik doorgekeken heb, helemaal geen Helen overleden te zijn, Ellen Pugg, vierennegentig jaar oud, kwam er het dichtste bij. Nu moeten we eens bedenken, hoe we het beste verder kunnen gaan. Als je vader, en, naar we mogen aannemen, je stiefmoeder, in dit huis gewoond hebben, dan moeten ze het of gekocht, of gehuurd hebben.'

'Volgens Foster, de tuinman, hebben hier voor de Hengraves mensen gewoond, die Elworthy heetten, en daarvoor een zekere mevrouw Findeyson. Verder niemand.'

'Misschien heeft je vader het gekocht, en er maar heel kort in gewoond, en heeft hij het toen weer verkocht. Maar het lijkt me veel waarschijnlijker dat hij het gehuurd heeft, waarschijnlijk heeft hij het gemeubileerd gehuurd. Als dat zo is, kunnen we het beste alle huizenmakelaars af gaan.'

Het bezoeken van de huizenmakelaars bleek geen uitgebreid karwei te zijn. Er waren slechts twee makelaarsfirma's in Dillmouth. De firma Wilkinson zat er nog niet zo lang; hun kantoor was pas elf jaar geleden geopend. Zij hielden zich voornamelijk bezig met de kleine bungalows en de nieuwe huizen aan de andere kant van het stadje. De andere makelaars, de heren Galbraith en Penderley, waren degenen van wie Gwenda het huis gekocht had. Ze gingen erheen, en Giles deed zijn verhaal vol overgave. Hij en zijn vrouw waren in hun nopjes met Heuvelkant, en met Dillmouth in het algemeen, trouwens. Mevrouw Reed had zojuist ontdekt dat ze toevallig ook in Dillmouth gewoond had, toen ze nog maar een klein kind was. Ze had nog enkele zeer vage herinneringen aan het plaatsje, en ze had het gevoel dat Heuvelkant waarachtig hetzelfde huis was, waar ze destijds ook al in gewoond had, maar ze was er niet helemaal zeker van. Konden ze misschien in de boeken nagaan of het huis destijds aan een zekere majoor Halliday verhuurd was? Dat zou dan ongeveer achttien of negentien jaar geleden gebeurd moeten zijn...

De heer Penderley stak zijn handen op in een verontschuldigend gebaar. ik vrees dat we dat onmogelijk voor u na kunnen gaan, meneer Reed. Onze boeken gaan niet zover terug, dat wil zeggen, niet voor wat betreft

gemeubileerde verhuur, of verhuur gedurende korte perioden. Het spijt me ten zeerste dat ik u niet helpen kan, meneer Reed. Als onze vroegere boekhouder, meneer Narracott nog geleefd had - die is vorige winter overleden - zou hij u wellicht behulpzaam hebben kunnen zijn. Hij beschikte over een bijzonder sterk geheugen, werkelijk heel bijzonder. Hij was al bijna dertig jaar bij de firma.'

'En is er niemand anders, die het zich misschien zou kunnen herinneren?'

'Onze medewerkers zijn allemaal nogal aan de jonge kant. Tja, en dan is er natuurlijk nog de oude heer Galbraith zelf. Maar die is een aantal jaren geleden met pensioen gegaan.'

'Misschien zou ik het hem kunnen vragen?' zei Gwenda.

'Nou, dat zou ik niet durven zeggen...' Er klonk twijfel in meneer Penderley's stem. 'Hij heeft vorig jaar een beroerte gehad. Zijn geestelijke vermogens zijn daar ernstig door aangetast. Hij is trouwens al over de tachtig, weet u.'

'Woont hij in Dillmouth?'

'O ja, dat wel. Op Calcutta Lodge. Een bijzonder aardig klein landgoed aan de weg naar Seaton. Maar ik geloof echt niet'

'Het is een tamelijk wanhopige onderneming,' zei Giles tegen Gwenda. 'Maar je kunt nooit weten. We moesten hem maar niet schrijven, vind ik. We zullen er samen naartoe gaan en onze persoonlijkheid laten gelden.'

Calcutta Lodge was omgeven door een keurig onderhouden tuin, en de zitkamer waarin ze binnengelaten werden zag er eveneens keurig onderhouden uit, al was hij wel wat te vol. Het rook er naar bijenwas. Het koper glom. De ramen waren zwaar gedrapeerd.

Er kwam een magere vrouw van middelbare leeftijd de kamer binnen; ze had een achterdochtige oogopslag.

Giles legde snel uit, waarvoor ze gekomen waren, waarop die uitdrukking van 'je wilt me zeker een stofzuiger aansmeren' van juffrouw Galbraith's gezicht verdween.

'Het spijt me, maar ik geloof werkelijk niet dat ik u helpen kan,' zei ze. 'Het is al zo lang geleden, niet waar?'

'Och, het komt wel eens voor dat men zich zulke dingen herinnert,' zei Gwenda.

'Zelf zou ik daar natuurlijk niets van afweten. Ik heb nooit iets met de zaak te maken gehad. Een zekere majoor Halliday, zei u? Nee, ik kan me niet herinneren, ooit iemand van die naam in Dillmouth tegengekomen te zijn.'

'Misschien zou uw vader het zich kunnen herinneren,' zei Gwenda.

'Vader?' Juffrouw Galbraith schudde het hoofd. 'Hij besteedt tegenwoordig nergens meer veel aandacht aan, en zijn geheugen is erg onbetrouwbaar geworden.'

Gwenda's ogen waren nadenkend op een koperen tafel uit Benares blijven rusten,

om zich vervolgens op een rij ebbehouten olifantjes te richten, die in optocht over de schoorsteenmantel liepen.

ik had gedacht dat hij het zich misschien zou kunnen herinneren,' zei ze, 'omdat mijn vader toen net uit India aangekomen was. En uw huis heet immers Calcutta Lodge?'

Vragend wachtte ze af.

'Ja,' zei juffrouw Galbraith. 'Vader is vroeger een tijdje in Calcutta geweest. Hij heeft daar zaken gedaan. Toen brak de oorlog uit, en in 1920 werd hij compagnon in deze firma, hier, maar hij zou liever teruggegaan zijn daarheen, dat zegt hij nog steeds. Maar mijn moeder voelde niets voor het buitenland, en het klimaat is natuurlijk ook niet bepaald gezond te noemen, daarginds. Tja, ik weet het eigenlijk niet, zou u mijn vader misschien even willen zien? Ik weet alleen niet, of vandaag toevallig een van zijn goede dagen is --'

Ze nam hen mee naar een klein studeervertrek achterin het huis. Daar zat een oude heer met een witte walrussnor, aan alle kanten door kussens ondersteund in een grote, versleten leren fauteuil. Zijn gezicht was naar een kant ietwat scheefgetrokken. Hij bekeek Gwenda met kennelijke goedkeuring, toen zijn dochter hen aan elkaar voorstelde.

'M'n geheugen is niet meer wat het geweest is,' zei hij op nogal onduidelijke toon. 'Halliday, zegt u? Nee, die naam herinner ik me niet. Ik kende wel een jongen op school, in Yorkshire - maar dat is al een jaar of zeventig geleden.'

'We denken dat hij Heuvelkant gehuurd heeft, destijds,' zei Giles.

'Heuvelkant? Heette het toen al Heuvelkant?' Meneer Galbraith's enige nog beweegbare ooglid ging dicht, en toen weer open. 'Findeyson heeft daar gewoond. Een prachtvrouw.'

'Mijn vader had het misschien gemeubileerd gehuurd... Hij was net uit India gekomen.'

'India? Zei u India? Ik herinner me een vent, was bij het leger. Hij kende die ouwe schurk, Mohammed Hassan, die me bedrogen had met een stelletje tapijten. Hij had een jonge vrouw bij zich, en een baby, 'n klein meisje.'

'Dat was ik,' zei Gwenda, met nadruk.

is 't waarachtig, wat zegje me daarvan! Nou, nou, wat vliegt de tijd. Hoe heette hij ook alweer? Hij zocht een gemeubileerd huis, ja, ze hadden mevrouw Findeyson gezegd dat ze de winter in Egypte moest doorbrengen, of zo iets dergelijks, allemaal onzin. Hoe heette hij toch ook weer.'

'Halliday,' zei Gwenda.

'Precies, liefje - Halliday. Majoor Halliday. Aardige kerel. Een bijzonder mooie vrouw - erg jong nog - blond haar, en ze wilde in de buurt van haar familie wonen, of iets in die geest. Ja, bijzonder knappe verschijning.'

'Hoe heette die familie van haar?'

'Geen idee van. Geen flauw idee. U lijkt niet op haar.'

Bijna had Gwenda gezegd, 'Ze was mijn stiefmoeder maar,' maar ze zag ervan af, om de zaak niet nog ingewikkelder te maken. In plaats daarvan vroeg ze, 'Hoe zag ze eruit?'

Geheel onverwacht antwoordde de heer Galbraith: 'Zorgelijk. Ja, zorgelijk zag ze eruit. Erg aardige kerel, ja, die majoor. Stelde er belang in dat ik in Calcutta geweest was. Niet zoals die lui die nog nooit uit Engeland weggeweest zijn. Bekrompen - dat zijn ze. Maar ik heb tenminste wat van de wereld gezien. Hoe heette hij ook alweer, die legerofficier, die een gemeubileerd huis zocht?' Hij was als een heel oude grammofoon, waarvan de naald op een versleten plaat was blijven steken.

'St. Catherine's. Zo heette het. Hij huurde St. Catherine's, voor zes pond, zes shilling per week, terwijl mevrouw Findeyson in Egypte was. Die is daar gestorven, de arme ziel. Het huis is toen geveild - wie kocht het ook alweer? De Elworthy's, ja, dat klopt - een stelletje vrouwen, allemaal zusters. Ze hebben de naam veranderd, ze zeiden dat St. Catherine's een paapse naam was. Hadden erg het land aan alles wat paaps was, ze stuurden van die traktaatjes rond. Ze waren stuk voor stuk lelijk om te zien, die vrouwen - Stelden belang in het welzijn van de nikkers, ze stuurden er lange broeken en bijbels heen. Ze waren er erg op gebrand, de heidenen te bekeren.'

Hij zuchtte plotseling, en leunde achterover.

'Lang geleden,' zei hij verdrietig. 'Kan me geen namen meer herinneren. Vent uit India, aardige kerel... Ik ben moe, Gladys. Ik zou nu graag m'n thee willen.'

Giles en Gwenda bedankten hem, bedankten ook zijn dochter, en vertrokken.

'Nou, dat is dus bewezen,' zei Gwenda. 'Mijn vader en ik hebben dus inderdaad op Heuvelkant gewoond. Wat is de volgende stap?'

ik ben een stommeling geweest,' zei Giles. 'Somerset House, dat ik daar niet eerder aan gedacht heb.'

'Wat is dat, Somerset House?' vroeg Gwenda.

'Dat is een archief, waar je oude huwelijksregisters ter inzage kunt krijgen. Ik ga daarheen om eens te kijken of het huwelijk van je vader daarin voorkomt.

Volgens je tante is je vader met zijn tweede vrouw getrouwd, onmiddellijk na hun aankomst in Engeland. Snap je het dan niet, Gwenda, we hadden het al veel eerder moeten inzien, het is heel goed mogelijk dat "Helen" een familielid van je stiefmoeder was, een jongere zuster, misschien. Hoe dan ook, als we eenmaal weten wat haar achternaam was, kunnen we misschien iemand vinden, die van de toestand op Heuvelkant op de hoogte was. Die oude baas zei dat ze naar een huis in Dillmouth zochten, om in de buurt van mevrouw Halliday's familie te

zijn, weet je nog? Als haar familie hier vlakbij woont, komen we misschien iets op het spoor.'

'Giles,' zei Gwenda, 'je bent geweldig.'

Bij nader inzien vond Giles het echter niet nodig, naar Londen te gaan. Hoewel hij door zijn energieke aard voortdurend de neiging had, van het kastje naar de muur te rennen en alles zelf te doen, moest hij toegeven dat hij zo'n zuiver alledaags verzoek om inlichtingen ook aan anderen kon overlaten.

En dus voerde hij een interlokaal telefoongesprek met zijn kantoor.

'Daar is het,' riep hij geestdriftig uit, toen het verwachte antwoord met de post bezorgd werd.

Uit de envelop trok hij een gewaarmerkt afschrift van een huwelijksakte te voorschijn.

'Kijk eens aan, Gwenda. Vrijdag de zevende augustus, Burgerlijke Stand van Kensington. Huwelijk van Keivin James Halliday met Helen Spenlove Kennedy.' Geschrokken riep Gwenda uit, 'Helen? '

Aarzelend zei Giles: 'Maar, maar, zij kan het toch niet geweest zijn. Ik bedoel, ze zijn immers uit elkaar gegaan, en toen is ze hertrouwd, en is ze weggegaan.'

'We weten alleen niet,' zei Gwenda, 'of ze ook werkelijk weggegaan is...'

Opnieuw keek ze naar die duidelijk leesbare naam: Helen Spenlove Kennedy. Helen...

7. Dokter Kennedy

Toen Gwenda een paar dagen later in een krachtige wind langs de Boulevard wandelde, bleef ze plotseling stokstijf staan bij een van de glazen schotten, die daar door een attent gemeentebestuur waren geplaatst om de toeristen beschutting te bieden.

'Miss Marple?' riep ze blij verrast uit.

Want het was inderdaad Miss Marple die daar zat, behaaglijk ingepakt in een dikke, wollige jas en met een paar sjaals om.

'Het is zeker een hele verrassing voor je, me hier aan te treffen,' zei Miss Marple kweik. 'Maar mijn dokter heeft me voorgeschreven naar de kust te gaan voor verandering van lucht, en jouw beschrijving van Dillmouth klonk zo aantrekkelijk, dat ik besloot, hierheen te gaan, te meer daar de gewezen huishoudster en butler van een vriendin van me hier een pension drijven.'

'Maar waarom bent u ons niet komen opzoeken?' wilde Gwenda weten.

'Oude mensen zijn gauw tot last, liefje. Pas getrouwde jonge stelletjes dient men niet te storen.' Ze glimlachte toen Gwenda protesteerde, ik weet zeker, dat jullie me hartelijk verwelkomd zouden hebben. En hoe gaat het met jullie beiden? En hebben jullie al vorderingen gemaakt met het oplossen van dat mysterie van jullie?'

'We zitten de dader op de hielen,' zei Gwenda, terwijl ze naast haar kwam zitten. Ze beschreef de diverse nasporingen, die ze tot dusverre verricht hadden.

'En nu,' eindigde ze haar verhaal, 'hebben we een advertentie geplaatst in een heleboel kranten, plaatselijke kranten, de Times, en de andere grote dagbladen. We hebben gewoon gezegd, wil iedereen die inlichtingen kan verschaffen omtrent Helen Spenlove Halliday, geboren Kennedy zich in verbinding stellen, enzovoort. Ik zou denken dat dat toch op z'n minst enkele antwoorden zou moeten opleveren, denkt u ook niet?'

ik zou denken van wel, liefje - ja, dat zou ik ook denken.'

Miss Marple klonk even bedaard als altijd, maar haar ogen stonden bezorgd. Ze wierp een snelle, taxerende blik op de jonge vrouw naast haar. Die toon van vastberaden opgewektheid had niet helemaal echt geklonken. Gwenda zag er ongerust uit, vond Miss Marple. Wellicht was ze begonnen, die conclusies te trekken, waar Dr. Haycock het over gehad had. Ja, maar inmiddels was het te laat om nog van gedachten te veranderen...

Vriendelijk en op verontschuldigende toon zei Miss Marple, ik ben werkelijk bijzonder veel belang gaan stellen in dit alles. Er gebeurt zo weinig opwindends in mijn leven, weet je. Ik hoop dat je me niet al te bemoeiziek zult vinden, als ik

je vraag me op de hoogte te houden van jullie vorderingen?'

'Natuurlijk houden we u op de hoogte,' zei Gwenda hartelijk. 'We zullen u nergens buiten houden. Werkelijk, als u er niet geweest was, was ik nu bezig de doktoren ervan te overtuigen dat ze me in een gekkenhuis moesten opsluiten. Geef me uw adres hier, en dan moet u eens gauw een borrel, ik bedoel, thee bij ons komen drinken, en het huis bezichtigen. U moet de plaats van de misdaad toch immers ook eens gezien hebben, vindt u niet?'

Ze lachte, maar het was een lach die een tikkeltje zenuwachtig klonk.

Toen ze weg was zat Miss Marple daar zachtjes met haar hoofd heen en weer te schudden; er was een frons op haar gezicht.

2

Giles en Gwenda keken iedere dag gretig de post door, maar aanvankelijk werden ze in hun verwachtingen teleurgesteld. Alles wat ze ontvingen waren twee brieven van particuliere rechercheurs, die zich tot het doen van onderzoeken in staat en bereid verklaarden.

'Voor dat soort lui is het straks nog vroeg genoeg,' zei Giles. 'En mochten we dan een of ander bureau in de arm moeten nemen, dan zal ik daarvoor een absoluut eersteklas firma uitkiezen, en niet zo een die per post klanten werft. Maar ik zou eigenlijk niet weten wat zij zouden kunnen doen, waar wij niet zelf al mee bezig zijn.'

Een paar dagen later werd zijn optimisme (of zijn gevoel van eigenwaarde) gerechtvaardigd. Er kwam een brief, die geschreven was in een van die duidelijke, en toch ietwat onleesbare handschriften die de gestudeerde man kenmerken.

Galis Hill, Woodleigh Bolton.

Geachte heer, In antwoord op uw advertentie in de Times deel ik u mede dat Helen Spenlove Kennedy mijn zuster is. Ik heb haar al vele jaren geleden uit het oog verloren, en het zou me genoegen doen, iets omtrent haar te vernemen.

Hoogachtend, Dr. James Kennedy.

'Woodleigh Bolton,' zei Giles. 'Dat is niet zo ver hiervandaan. Woodleigh Camp is een geliefkoosd terrein voor het houden van picknicks. Op die hooggelegen heidegrond, daar. Het is ongeveer vijftig kilometer van hier. Laten we Dr. Kennedy een brief schrijven en hem vragen of we hem een bezoek mogen brengen, of anders kan hij naar ons toe komen, als hij daar misschien de voorkeur aan geeft.'

Ze kregen ten antwoord dat Dr. Kennedy bereid was, hen de volgende woensdag te ontvangen; toen het zover was, togen ze op pad.

Woodleigh Bolton was een nogal verspreid liggend dorp, dat langs de helling van een heuvel lag. Galis Hill was het hoogstgelegen huis, dat aan de top van de heuvel stond, en vanwaar men kon uitzien over het tussen de zee en het huis gelegen Woodleigh Camp en de heidegronden.

'Een tamelijk sombere plek,' zei Gwenda huiverend.

Het huis zelf was eveneens somber, en het was duidelijk dat Dr. Kennedy van zulke moderne uitvindingen als centrale verwarming niets wilde weten. De vrouw die de deur opendeed was donker, en had een nogal onvriendelijk gezicht. Ze nam hen mee door de ietwat kale hal, en liet hen binnen in een studeervertrek, waar Dr. Kennedy overeind kwam om hen te begroeten. Het was een lange, tamelijk hoge kamer, met goed gevulde boekenplanken langs de wanden.

Dr. Kennedy was een man op leeftijd, met grijs haar en scherpzinnige ogen onder wenkbrauwen, die in dikke plukken rechtop stonden. Met zijn doordringende blik nam hij hen beurtelings in zich op.

'Mijnheer en mevrouw Reed, neem ik aan? Gaat u hier maar zitten, mevrouw Reed, dit is waarschijnlijk de gemakkelijkste stoel. Welnu, vertelt u maar eens hoe die hele zaak in elkaar zit.'

Giles begon vlot aan hun tevoren afgesproken verhaal.

Hij en zijn vrouw waren nog pas kort geleden in Nieuw-Zeeland getrouwd. Ze waren naar Engeland gekomen, waar zijn vrouw korte tijd gewoond had toen ze nog een klein meisje was, en nu wilde ze proberen, oude kennissen van de familie en verwanten van haar op te sporen.

Dr. Kennedy bleef stijf en onbuigzaam. Hij was beleefd, maar ergerde zich kennelijk aan die sentimentele koloniale gehechtheid aan oude familiebanden.

'En nu denkt u dat mijn zuster, mijn halfzuster, eigenlijk, en ikzelf wellicht ook, verwanten van u zijn?' vroeg hij Gwenda op beschaafde, doch enigszins vijandige toon.

'Zij was mijn stiefmoeder,' zei Gwenda. 'Mijn vaders tweede vrouw. Natuurlijk kan ik me haar niet goed herinneren. Ik was nog zo klein. Mijn meisjesnaam is Halliday.'

Hij staarde haar aan, en toen verlichtte plotseling een glimlach zijn gezicht. Hij werd op slag een ander mens, en liet zijn ontoeschietelijkheid varen.

'Grote God,' zei hij. 'U wilt toch niet zeggen, dat u Gwennie bent?'

Gwenda knikte geestdriftig. Dat reeds zo lang vergeten troetelnaampje klonk haar door zijn familiariteit geruststellend in de oren.

'Ja,' zei ze. ik ben Gwennie.'

'Goeie genade. Opgegroeid en getrouwd, nog wel. Wat vliegt de tijd! Dat moet nu, eens kijken, vijftien jaar, nee, natuurlijk al veel langer geleden zijn. Je kunt je

mij zeker niet herinneren?'

Gwenda schudde het hoofd.

ik kan me zelfs mijn vader niet meer herinneren. Dat wil zeggen, het is allemaal nogal vaag en nevelachtig.'

'Natuurlijk, Halliday's eerste vrouw kwam uit Nieuw-Zeeland, ik herinner me dat hij me dat vertelde. Een mooi land, zou ik denken.'

'Het is het prachtigste land ter wereld - maar hier in Engeland bevalt het me ook erg goed.'

'Bent u hier alleen maar op bezoek, of gaat u zich hier vestigen?' Hij trok aan de bel. 'We moeten samen thee drinken.'

Toen die lange vrouw van daarnet binnenkwam, zei hij, 'Thee, alstublieft - en - eh, warme toast met boter, of - of gebak, of zo iets.'

De eerbiedwaardige huishoudster keek giftig, maar zei 'Jawel, meneer,' en vertrok.

ik ben doorgaans niet zo'n theedrinker,' zei Dr. Kennedy vaag. 'Maar dit moeten we vieren.'

'Dat vind ik erg aardig van u,' zei Gwenda. 'Nee, we zijn hier niet op bezoek. We hebben een huis gekocht.' Ze wachtte even, en voegde er toen aan toe:

'Heuvelkant.'

Ietwat afwezig zei Dr. Kennedy, 'O ja. In Dillmouth. Van daar heeft u me geschreven.'

'Het is de meest fantastische samenloop van omstandigheden,' zei Gwenda. 'Vind je niet, Giles?'

'Dat zou ik denken,' zei Giles. 'Werkelijk verbluffend.'

'Het stond te koop, ziet u,' zei Gwenda, en toen Dr. Kennedy haar blijkbaar niet begreep voegde ze eraan toe, 'Het is namelijk datzelfde huis, waarin we lang geleden gewoond hebben.'

Dr. Kennedy fronste zijn voorhoofd. 'Heuvelkant? Maar dat is toch zeker - O ja, ik heb gehoord dat ze de naam veranderd hebben. Het heette vroeger St. Dit of Dat, als ik tenminste het juiste huis in gedachten heb - aan de weg naar Leahampton, als je uit de heuvels afdaalt, en vlak voor je het stadje binnenkomt, is het dan aan de rechterkant?'

'Ja.'

'Dan had ik het goed. Grappig, hoe namen je ontschieten. Wacht eens even. St. Catherine's - zo heette het vroeger.'

'En het klopt toch, dat ik daar gewoond heb, niet waar?' vroeg Gwenda.

'Ja, natuurlijk woonde je daar.' Geamuseerd staarde hij haar aan. 'Waarom wilde je naar dat huis terug? Je kunt je er vast niet veel van herinneren, of wel soms?'

'Nee. Maar op de een of andere manier, voelde ik me er thuis.'

ik voelde me er thuis,' herhaalde de dokter. Er lag geen enkele uitdrukking in die woorden verscholen, maar Giles vroeg zich eensklaps af waar hij aan stond te denken.

'Dus, ziet u,' zei Gwenda, 'ik had gehoopt dat u me er alles over zou kunnen vertellen, over mijn vader, en over Helen, en ...' eindigde ze wat slapjes ...' en zo...'

Nadenkend keek hij haar aan.

'Ze waren natuurlijk niet erg op de hoogte, neem ik aan, daarginds in Nieuw-Zeeland. Waarom zouden ze ook? Tja, er valt eigenlijk niet veel te vertellen. Helen, mijn zuster, keerde destijds uit India terug op dezelfde boot als je vader. Hij was weduwnaar, en had een dochtertje. Helen had medelijden met hem, of misschien werd ze verliefd op hem. En hij was eenzaam, of misschien werd hij ook verliefd op haar. Moeilijk te zeggen, hoe zulke dingen gebeuren. Ze trouwden onmiddellijk na hun aankomst in Londen, en toen kwamen ze mij opzoeken, in Dillmouth. Ik had daar toen mijn praktijk. Keivin Halliday leek me een aardige kerel, maar nogal nerveus en afgemat - maar ze schenen gelukkig genoeg, samen, toen, tenminste.'

Hij zweeg een ogenblik, en zei toen, 'Desondanks ging ze er binnen een jaar met iemand anders vandoor. Maar waarschijnlijk wist je dat al?'

'Met wie is ze ervandoor gegaan?' vroeg Gwenda.

Hij keek haar aan met die scherpzinnige blik van hem.

'Dat heeft ze me niet verteld,' zei hij. 'Ze nam me niet in vertrouwen. Wel had ik gemerkt, het moest me wel opvallen, dat er wrijving was tussen haar en Keivin. Waarom, wist ik niet. Ik ben altijd tamelijk streng in mijn opvattingen geweest, en ik heb altijd in huwelijksrouw geloofd. Helen zal niet gewild hebben dat ik wist, wat er aan de hand was. Wel had ik geruchten gehoord, zo gaat dat - maar er werd geen bepaalde naam genoemd. Ze hadden vaak gasten te logeren uit Londen, of andere delen van Engeland. Ik veronderstel dat het een van die gasten geweest moet zijn.'

'Er is dus geen sprake van een echtscheiding geweest?'

'Helen wilde geen scheiding. Dat heeft Keivin me verteld. Daarom heb ik destijds aangenomen, misschien ten onrechte, dat er een of andere getrouwde man in het spel was. Iemand, wiens vrouw katholiek was, misschien.'

'En mijn vader?'

'Die wilde ook geen scheiding.'

Dr. Kennedy klonk tamelijk kortaf.

'Vertelt u me eens wat meer over mijn vader,' zei Gwenda. 'Waarom besloot hij plotseling, me naar Nieuw-Zeeland te sturen?'

Kennedy bleef even zwijgen, en antwoordde toen,

'Als ik het goed begrepen heb, had jouw familie daarginds er al een tijdje bij hem op aangedrongen, dat te doen. Toen zijn tweede huwelijk stukging, heeft hij waarschijnlijk gedacht dat dat het beste was.'

'Waarom heeft hij me niet zelf daarheen gebracht?'

Dr. Kennedy liet zijn ogen langs de schoorsteenmantel glijden, afwezig naar een pijperager zoekend.

'Och, ik weet niet... Zijn gezondheid was niet al te best.'

'Wat mankeerde hij? Waaraan is hij gestorven?'

De deur ging open, en de norse huishoudster verscheen met een vol dienblad.

Er was toast met boter, en wat jam, maar geen gebak. Met een afwezig gebaar beduidde Dr. Kennedy Gwenda, de thee in te schenken. Ze deed het. Toen de kopjes gevuld en rondgedeeld waren, en Gwenda een stukje toast genomen had, zei Dr. Kennedy met een nogal geforceerd klinkende opgewektheid in zijn stem:

'Vertel me eens wat jullie met het huis gedaan hebben? Hebben jullie een hoop veranderingen en verbeteringen aangebracht? Ik zou het nu vast niet meer herkennen, neem ik aan, als jullie er eenmaal mee klaar bent.'

'We halen wat grapjes uit met badkamers en zo,' gaf Giles toe.

Gwenda hield haar ogen op de dokter gericht, en zei:

'Waaraan is mijn vader gestorven?'

'Dat zou ik je echt niet kunnen vertellen, liefje. Zoals ik al zei, was zijn gezondheid al een tijdje niet al te best, en tenslotte is hij in een sanatorium opgenomen, ergens aan de oostkust. En ongeveer twee jaar later is hij gestorven.'

'Waar is dat sanatorium precies?'

'Het spijt me. Ik kan het me niet meer herinneren. Zoals ik al zei, ik heb de indruk dat het ergens aan de oostkust was.'

Er was nu beslist iets ontwijkends in zijn manier van doen. Gedurende een fractie van een seconde keken Giles en Gwenda elkaar aan.

Toen zei Giles, 'Maar kunt u ons tenminste niet vertellen, meneer, waar hij begraven ligt? Er is Gwenda, vanzelfsprekend, veel aan gelegen, zijn graf te bezoeken.'

Dr. Kennedy boog zich over de open haard, en krabde de kop van zijn pijp schoon met een pennemes.

'Weet je,' zei hij, tamelijk onduidelijk sprekend, 'ik zou me eigenlijk maar niet te veel met het verleden ophouden, als ik jullie was. Al die verering voor het voorgeslacht, dat is verkeerd. De toekomst, daar gaat het om. Jullie zijn jong en gezond, allebei, en de wereld ligt nog voor je open. Denk vooruit. Het heeft geen zin, bloemen te gaan leggen op het graf van iemand die je, op de keper beschouwd, eigenlijk maar nauwelijks gekend hebt.'

Opstandig zei Gwenda: 'Toch zou ik graag mijn vaders graf willen zien.'

ik vrees dat ik je daarbij niet helpen kan.' Dr. Kennedy's stem klonk vriendelijk, maar koel. 'Het is al lang geleden, en mijn geheugen is ook niet meer, wat het geweest is. Ik heb het contact met je vader verloren, nadat hij uit Dillmouth wegging. Ik geloof dat hij me nog eens een keer vanuit het sanatorium geschreven heeft, en zoals ik al zei, heb ik de indruk dat het ergens aan de oostkust was, maar zelfs daarvan ben ik eigenlijk niet helemaal zeker. En ik heb er geen flauw idee van, waar hij begraven ligt.'

'Wat eigenaardig,' zei Giles.

'Toch niet. De enige schakel die er tussen ons bestond was Helen, ziet u. Ik ben altijd bijzonder op Helen gesteld geweest. Ze is mijn halfzuster, en een aanzienlijk aantal jaren jonger dan ik, maar ik heb getracht, haar zo goed mogelijk op te voeden. Op de juiste scholen gedaan, en zo. Maar het valt niet te ontkennen dat Helen, och, ze heeft nooit een evenwichtig karakter gehad. Toen ze nog vrij jong was, waren er al moeilijkheden met een bijzonder ongewenste jongeman. Daar heb ik haar zonder ongelukken van af weten te helpen. Toen kreeg ze het in haar hoofd, naar India te gaan en met Walter Fane te trouwen. Nou, daar was niets op tegen, aardige vent, de zoon van de belangrijkste notaris in Dillmouth, maar om u eerlijk de waarheid te zeggen, een vreselijke saaie piet. Hij had haar altijd al aanbeden, maar ze had hem nooit een blik waardig gekeurd. Niettemin veranderde ze van gedachten en ging ze naar India om met hem te trouwen. Maar zodra ze hem terugzag, bedacht ze zich weer, en ging het huwelijk niet door. Ze telegrafeerde me om geld, voor de overtocht terug naar huis. Dat heb ik gestuurd. Op de terugreis ontmoette ze Keivin. Voor ik het wist waren ze getrouwd. Ik heb, om het zo maar eens uit te drukken, altijd het gevoel gehad dat ik me moest verontschuldigen voor die zuster van me. Dat verklaart ook waarom Keivin en ik de relatie niet in stand gehouden hebben, nadat Helen vertrokken was.' Plotseling nam hij opnieuw het woord, en vroeg: 'Waar is Helen nu? Kunnen jullie me dat vertellen? Ik zou graag met haar in contact treden.' 'Maar dat weten we nu juist niet,' zei Gwenda. 'We hebben er geen idee van.' 'O! Met het oog op jullie advertentie dacht ik juist -' Plotseling nieuwsgierig geworden, keek hij hen aan. 'Vertel me eens, waarom hebben jullie eigenlijk die advertentie geplaatst?'

Gwenda begon: 'We wilden contact opnemen --' en zweeg toen weer.

'Met iemand die je je nauwelijks kunt herinneren?' Dr. Kennedy keek verwonderd.

Haastig zei Gwenda: ik dacht dat, als ik met haar in contact zou kunnen treden - zij me, over mijn vader zou kunnen vertellen.'

'Ja, ja - ik begrijp het. Het spijt me dat ik niet veel voor je doen kan. Mijn geheugen is niet meer wat het was. En het is al lang geleden.'

'Weet u dan op zijn minst niet,' zei Giles, 'wat voor soort sanatorium het was? Was het er een voor t.b.c.-patienten, misschien?' Dr. Kennedy's gezicht verstrakte plotseling weer: 'Ja, eh, ik geloof van wel, ja.'

'Dan zal het ons weinig moeilijkheden opleveren, dat na te gaan,' zei Giles.

'Hartelijk dank, meneer, voor alles wat u ons verteld heeft.'

Hij stond op, en Gwenda volgde zijn voorbeeld.

'Hartelijk dank,' zei ze. 'En u moet ons beslist eens komen opzoeken, op Heuvelkant.'

Ze verlieten het vertrek en toen Gwenda achterom keek, ving ze nog net een laatste blik van Dr. Kennedy op, zoals hij daar bij de schoorsteenmantel aan zijn grijze snor stond te trekken, met een ongeruste uitdrukking op zijn gezicht.

'Hij weet iets, wat hij ons niet zeggen wil,' zei Gwenda, toen ze in de auto stapten. 'Er is iets, o, Giles! Ik wou, ik wou nu dat we er nooit aan begonnen waren...'

Ze keken elkaar aan, en zonder het elkaar te bekennen, voelden ze allebei dezelfde angst in zich opkomen.

'Miss Marple had gelijk,' zei Gwenda. 'We hadden het verleden met rust moeten laten.'

'We hoeven er niet mee door te gaan,' zei Giles onzeker. 'Gwenda, lieveling, ik geloof dat het maar beter is als we het niet doen.'

Maar Gwenda schudde het hoofd.

'Nee, Giles, we kunnen er nu niet mee ophouden. Dan zouden we het ons altijd blijven afvragen, en ons dingen in ons hoofd halen. Nee, we moeten er wel mee doorgaan... Dr. Kennedy wilde het ons uit vriendelijkheid niet vertellen, maar met dat soort vriendelijkheid zijn we niet gebaat. We zullen ermee door moeten gaan, en uitvinden wat er werkelijk gebeurd is. Zelfs als, zelfs als - het mijn vader geweest mocht blijken te zijn, die...' Maar ze kon het niet opbrengen, die zin af te maken.

8. Keivin Halliday's waanvoorstelling

De volgende ochtend bevonden ze zich in de tuin, toen mevrouw Cocker naar buiten kwam met de boodschap: 'Neemt u me niet kwalijk, meneer, maar er is een zekere dokter Kennedy aan de telefoon.'

Gwenda ging door met haar overleg met de oude Foster, terwijl Giles het huis binnenging en de hoorn opnam.

'Ja, met Giles Reed.'

'U spreekt met dokter Kennedy. Ik heb nog eens nagedacht over onze conversatie van gisteren, meneer Reed. Er zijn bepaalde feiten, waarvan het naar mijn mening misschien toch maar beter zou zijn, als u en uw vrouw daarvan afwisten. Als ik vanmiddag langs kom, bent u dan thuis?'

'Jazeker. Hoe laat had u gedacht?'

'Wat denkt u van drie uur?'

'Dat komt uitstekend gelegen.'

In de tuin zei de oude Foster inmiddels tegen Gwenda: is dat soms die dokter Kennedy die vroeger op West Cliff woonde?'

ik geloof het wel. Hoezo? Heeft u hem soms gekend?'

'Die werd hier altoos als de beste dokter beschouwd, vroeger, niet dat dokter Lazenby niet meer in de smaak viel bij de mense. Die had altoos tijd voor 'n praatje, en 'n grappie om je op te kikkere, die dokter Lazenby. Dokter Kennedy was nogal kortaf, en 'n tikkeltje aan de droge kant, maar hij kende z'n vak.'

'Wanneer heeft hij zijn praktijk opgeheven?'

'Da's nou alweer 'n hele tijd geleje. Zo'n kleine vijftien jaar. Last met z'n gezondheid, zegge ze.'

Giles kwam door de glazen deur naar buiten, en beantwoordde Gwenda's onuitgesproken vraag.

'Hij komt vanmiddag langs.'

'O.' Ze wendde zich weer tot Foster. 'Heeft u dokter Kennedy's zuster soms ook gekend?'

'Zuster? Niet dat ik me herinnere ken. Ze was toen nog maar zo'n kleine meid. Ze is toen weggegaan naar kostschool, en later naar 't buitenland, maar 'k heb hore zegge dat ze hier weer 'n tijdje is komme wone, nadat ze getrouwd was. Maar ze ister geloof ik vandoor gegaan met een of andere vent, 't was altoos al zo'n wilde, zeie ze. Ken me niet herinnere, d'r zelluf ooit gezien te hebbe. Ik werkte toen 'n tijd lang in Plymouth, weet u.'

Terwijl Gwenda met Giles meeliep naar de andere kant van het terras vroeg ze hem: 'Waar komt hij voor?'

'Dat zullen we om drie uur te weten komen.'

Dr. Kennedy arriveerde precies op tijd. Terwijl hij de salon rondkeek zei hij: 'Het doet vreemd aan, weer hier te zijn.'

Toen viel hij met de deur in huis.

'Ik neem aan dat jullie beiden vastbesloten zijn, dat sanatorium te vinden waar Keivin Halliday gestorven is, en alles wat je maar kunt, te weten te komen over zijn ziekte en zijn dood?'

'Absoluut,' zei Gwenda.

'Tja, dat zal jullie natuurlijk niet moeilijk vallen. Daarom ben ik tot de conclusie gekomen dat het voor jullie een minder erge schok zal zijn, de feiten van mij te horen. Ik vind het jammer dat ik het jullie vertellen moet, want noch jullie, noch iemand anders zal ermee gebaat zijn, en jou, Gwennie, zal het waarschijnlijk een heleboel pijn bezorgen. Maar hier zijn de feiten. Je vader leed helemaal niet aan tuberculose, en dat zogenaamde sanatorium was in werkelijkheid een zenuwinrichting.'

'Een zenuwinrichting? Was hij dan geestelijk gestoord?'

Gwenda's gezicht was lijkleek geworden.

'Hij is nooit krankzinnig verklaard. En naar mijn mening was hij trouwens ook niet krankzinnig in de algemene betekenis van het woord. Hij had een zeer ernstige zenuwinzinking gehad, en hij werd geobsedeerd door bepaalde waandenkbeelden. Hij heeft zich vrijwillig in die verpleeginrichting laten opnemen, en hij had er natuurlijk op ieder willekeurig ogenblik weer uit kunnen lopen, als hij dat gewild had. Er kwam echter geen verbetering in zijn toestand, en hij is daar gestorven.'

'Geobsedeerd door waandenkbeelden?' herhaalde Giles op vragende toon. 'Wat voor waandenkbeelden?'

Op droge toon zei dr. Kennedy, 'Hij verkeerde in de veronderstelling dat hij zijn vrouw gewurgd had.'

Gwenda slaakte een gesmoorde kreet. Snel stak Giles een hand naar haar uit, en nam haar koude hand in de zijne.

'En --' vroeg Giles, 'en had hij dat ook?'

'He?' zei Dr. Kennedy, hem aanstarend. 'Nee, natuurlijk niet. Geen kwestie van.'

'Maar, maar hoe weet u dat?' Gwenda's stem klonk beverig.

'Maar lieve kind! Daar is nooit sprake van geweest. Helen heeft hem verlaten voor een andere man. Hij verkeerde al een poosje in een onevenwichtige toestand; angstdromen, ziekelijke dwangvoorstellingen, en zo. Die laatste schok was de druppel die de emmer deed overlopen. Zelf ben ik ook geen psycholoog. Die hebben zo hun verklaringen voor dat soort dingen. Als een man zijn vrouw liever dood heeft dan dat ze hem ontrouw is, dan kan hij zichzelf wijsmaken dat

ze inderdaad dood is, en zelfs, dat hij haar vermoord heeft.'

Voorzichtig wisselden Giles en Gwenda een waarschuwende blik met elkaar uit. Giles zei kalm, 'Dus u bent er heel zeker van dat er geen sprake van geweest kan zijn, dat hij werkelijk gedaan heeft, wat hij gedaan beweerde te hebben?'

'O ja, daar ben ik heel zeker van. Ik heb daarna nog twee brieven van Helen ontvangen. De eerste uit Frankrijk, ongeveer een week nadat ze weggegaan was, en de tweede ongeveer zes maanden later. Nee hoor, het is eenvoudig allemaal een waanvoorstelling van hem geweest.'

Gwenda haalde diep adem.

'Alstublieft,' zei ze. 'Wilt u me er alles van vertellen?'

ik zal je alles vertellen wat ik weet, liefje. Om te beginnen verkeerde Keivin al een tijdje in een nogal vreemde neurotische toestand. Hij kwam mij om raad vragen. Hij vertelde me dat hij diverse verontrustende dromen gehad had. Die dromen waren steeds dezelfde, zei hij, en ze eindigden ook steeds op dezelfde manier - met dat Helen door hem gewurgd werd. Ik probeerde tot de kern van het probleem door te dringen; volgens mij was er sprake van een of andere conflictsituatie tijdens zijn prille jeugd. Zijn vader en moeder waren blijkbaar geen gelukkig echtpaar geweest... Maar ja, over dat alles zal ik het nu niet hebben. Dat is iets, wat alleen een medicus interesseert. Ik heb Keivin toen ook aangeraden, een psycholoog te raadplegen, er zijn er verscheidene, die werkelijk eersteklas zijn, maar hij wilde er niets van horen, hij vond dat soort dingen allemaal onzin.

Ik had wel een vermoeden, dat hij en Helen het niet al te best met elkaar konden vinden, maar hij sprak daar nooit over, en ik vroeg hem er liever niet naar. De hele kwestie kwam tot een climax toen hij op een avond mijn huis binnen kwam lopen, ik herinner me dat het een vrijdag was, ik was net van het ziekenhuis teruggekomen, en toen zat hij daar in mijn spreekkamer op me te wachten; hij had daar ongeveer een kwartier gezeten. Zodra ik binnenkwam keek hij op, en zei hij, "Ik heb Helen vermoord."

Ik wist een ogenblik niet, wat ik er van denken moest. Hij was zo kalm, zo nuchter. Ik zei, "Bedoel je dat je weer zo'n droom gehad hebt?" En hij zei, "Deze keer is het geen droom. Het is waar, Ze ligt daar, gewurgd. Ik heb haar gewurgd." '

En toen zei hij, heel kalm en redelijk: "Het beste zal zijn, dat je met me meegaat naar mijn huis. Dan kun je van daar de politie bellen." Ik wist niet wat ik er van denken moest. Ik haalde de auto weer uit de garage, en we reden hierheen. Het was stil in huis, en er brandde geen licht. We gingen naar boven, naar de slaapkamer.'

Hier viel Gwenda hem in de rede: 'De slaapkamer?' Haar stem klonk

stomverbaasd.

Dr. Kennedy keek enigszins verwonderd.

'Ja, ja, daar was het allemaal gebeurd. Nou, toen we boven kwamen, was er natuurlijk niets te zien! Er lag geen dode vrouw dwars over het bed heen. Er was niets overhoop gehaald, zelfs de bedsprei vertoonde geen kreukels. Het was allemaal pure hallucinatie geweest.'

'Maar wat zei mijn vader daarvan?'

'O, die bleef natuurlijk vasthouden aan zijn verhaal. Hij geloofde het werkelijk, zie je. Ik wist hem ertoe over te halen, een kalmerend middel in te nemen, en toen is hij wat gaan liggen op een divan in de kleedkamer.

Vervolgens heb ik eens goed rondgekeken. In de prullebak in de salon vond ik een tot een prop verfrommeld briefje, dat Helen achtergelaten had. Het liet aan duidelijkheid niets te wensen over. Ze had zo ongeveer het volgende geschreven:

"Hiermee neem ik afscheid van je. Het spijt me, maar ons huwelijk is van het begin af aan een vergissing geweest. Vergeef me, als je kunt. Helen."

Blijkbaar was Keivin thuisgekomen, had hij haar briefje gelezen, was hij naar boven gegaan, had hij een soort plotselinge emotionele inzinking gekregen, en was hij toen naar mij toe gekomen in de overtuiging dat hij Helen vermoord had.

Daarna heb ik de huishoudster ondervraagd. Het was haar vrije avond geweest, en ze was pas laat thuisgekomen. Ik nam haar mee naar Helens kamer, en liet haar Helens kleren en andere spullen aan een onderzoek onderwerpen. Het was allemaal zo duidelijk als maar zijn kon. Helen had een handkoffer en een tas ingepakt, en die meegenomen. Ik doorzocht het hele huis, maar niets duidde erop, dat er iets bijzonders voorgevallen was, en er was beslist geen spoor van een gewurgde vrouw te vinden.

De volgende ochtend kostte het me grote moeite, Keivin te overtuigen, maar tenslotte besepte hij toch dat het zelfbedrog was, althans hij zei dat hij het besepte, en stemde erin toe, zich in een verpleeginrichting te laten opnemen om zich te laten behandelen.

Een week later ontving ik, zoals ik al zei, een brief van Helen. Hij was verzonden uit Biarritz, maar ze schreef dat ze verder reisde naar Spanje. Ik moest Keivin vertellen dat ze geen echtscheiding wilde, en dat het maar beter was dat hij haar zo spoedig mogelijk vergat.

Ik liet Keivin die brief zien. Hij zei niet veel, behalve dat hij zijn plannen ten uitvoer ging brengen, en dat hij de familie van zijn eerste vrouw in Nieuw-Zeeland telegraferen zou om hun te vragen, zich over het kind te ontfermen. Dat heeft hij gedaan, en toen hij al zijn zaken afgehandeld had, liet hij zich opnemen in een heel goede particuliere zenuwinrichting, en stemde hij erin toe een passende behandeling te ondergaan. Die behandeling heeft hem echter totaal niet

geholpen. Hij is daar twee jaar later gestorven. Ik kan jullie het adres van die inrichting geven. Het is in Norfolk. De huidige directeur was destijds nog een jonge dokter daar, en hij zal jullie waarschijnlijk alle bijzonderheden omtrent je vaders geval kunnen verschaffen.'

Gwenda zei: 'En daarna heeft u nog weer een andere brief van uw zuster ontvangen?'

inderdaad, ja. Ongeveer zes maanden later. Ze schreef toen uit Florence, en als haar adres gaf ze op "Juffrouw Kennedy", poste restante. Ze schreef dat ze zich realiseerde dat het misschien niet billijk was ten opzichte van Keivin als ze zich niet liet scheiden, hoewel ze dit zelf niet wilde. Maar als hij een echtscheiding wenste en het haar wilde laten weten, zou zij ervoor zorgen dat hij het benodigde bewijsmateriaal kreeg. Ik ben met die brief naar Keivin gegaan. Hij zei onmiddellijk dat hij geen echtscheiding wilde. Ik heb haar dat toen geschreven. Sindsdien heb ik nooit meer iets van haar vernomen. Ik weet niet waar ze woont, of trouwens of ze überhaupt nog leeft, of dood is. Daarom voelde ik me door jullie advertentie aangetrokken, en hoopte op die manier wat van haar te weten te komen.'

Zachtjes voegde hij eraan toe: 'Het spijt me erg, Gwennie. Maar je moest het nu eenmaal weten. Ik wou maar, dat je de zaak had laten rusten...'

9. Een onbekende factor?

Toen Giles terugkwam na dokter Kennedy uitgelaten te hebben, zat Gwenda daar nog precies zo, als toen hij de kamer verlaten had. Ze had vuurrode plekken op haar wangen, en haar ogen stonden koortsig. Toen ze sprak klonk haar stem schor en onzeker.

'Hoe luidt dat oude gezegde ook alweer? Dood of waanzin, hoe je het ook bekijkt? Nou, dat is hier ook het geval - dood of waanzin.'

'Gwenda, lieveling.' Giles liep naar haar toe en sloeg zijn arm om haar heen. Haar lichaam voelde hard en gespannen aan.

'Waarom konden we de zaak niet met rust laten? Waarom hebben we dat niet gedaan? Het is mijn eigen vader geweest, die haar gewurgd heeft. En het was de stem van mijn eigen vader, die ik die woorden hoorde spreken. Geen wonder dat het allemaal weer bij me boven kwam, geen wonder dat ik zo bang was. Mijn eigen vader.'

'Wacht even, Gwenda - wacht nou eens even. We weten immers niet zeker -'

'Natuurlijk weten we dat! Hij heeft dokter Kennedy toch verteld, dat hij zijn vrouw gewurgd had, of niet, soms?'

'Maar Kennedy is er absoluut zeker van dat hij dat niet gedaan had --'

'Omdat hij geen lijk kon vinden. Maar er was wel degelijk een lijk, en ik heb het gezien.'

'Maar jij hebt haar in de hal zien liggen - niet in de slaapkamer.'

'Wat maakt dat voor verschil uit?'

'Nou, dat is nogal vreemd, vind je ook niet? Waarom zou je vader zeggen dat hij zijn vrouw in de slaapkamer gewurgd had, terwijl hij dat in werkelijkheid in de hal gedaan had?'

'O, ik weet niet. Dat is maar een onbelangrijk detail.'

'Daar ben ik niet zo zeker van. Hou de moed erin, lieveling. Er zijn een aantal punten aan dit geval, die ik bijzonder raar vind. Laten we aannemen, als je wilt, dat je vader Helen inderdaad gewurgd heeft. In de hal. Wat gebeurde er daarna?'

'Toen ging hij naar dokter Kennedy.'

'En vertelde hem dat hij zijn vrouw in de slaapkamer gewurgd had, en toen bracht hij hem mee terug hierheen, en was er geen lijk in de hal te vinden, en ook niet in de slaapkamer. Verdorie, je kunt geen moord plegen zonder dat er een lijk is. Wat had hij dan met het lijk gedaan?'

'Misschien was er wel degelijk een lijk, en heeft dokter Kennedy hem geholpen, het te verbergen en alles geheim te houden, alleen kon hij dat natuurlijk niet aan ons vertellen.'

Giles schudde het hoofd.

'Nee, Gwenda, dat kan ik me van Kennedy niet voorstellen. Hij is een nuchtere, slimme, bepaald niet emotionele Schot. Zoals jij het voorstelt, zou hij bereid zijn zichzelf in gevaar te brengen door de rol van medeplichtige te spelen. Ik geloof niet, dat hij zo iets doen zou. Hij zou wellicht zijn best voor Halliday gedaan hebben door getuigenis af te leggen van de geestestoestand waarin hij verkeerde, dat wel, ja. Maar waarom zou hij zijn eigen hals riskeren door die hele zaak in de doofpot te stoppen? Keivin Halliday was geen bloedverwant van hem, ze waren zelfs geen dikke vrienden. Het was zijn eigen zuster, die vermoord was, en het is duidelijk dat hij erg op haar gesteld was, ook al gaf hij blijk van een ietwat Victoriaanse afkeuring van haar losbandige manier van leven. En het is zelfs ook niet zo, dat jij het kind van zijn zuster was. Nee, Kennedy zou zich niet met een samenzwering inlaten om een moord te verbergen. Als hij dat wel gedaan heeft, is er maar een manier waarop hij dat mogelijk gedaan zou kunnen hebben, en dat zou zijn geweest door opzettelijk een overlijdensakte op te stellen, dat ze overleden was aan een hartaanval, of zo iets dergelijks. Ik neem aan, dat hem dat wel gelukt zou zijn, maar we weten pertinent zeker dat hij dat niet gedaan heeft. Want haar overlijden staat niet opgetekend in de registers van de gemeente, en als hij het gedaan had, zou hij ons verteld hebben dat zijn eigen zuster gestorven was. Dus ga daar maar eens van uit, en leg me eens uit, als je kunt, wat er met dat lijk gebeurd is.'

'Misschien heeft mijn vader het ergens begraven, in de tuin?'

'Om daarna naar Kennedy te gaan en hem te vertellen, dat hij zijn vrouw vermoord had? Waarom? Waarom zou hij dan niet bij dat verhaal blijven, dat ze hem "verlaten" had?'

Gwenda streek haar haar van haar voorhoofd weg. Ze begon nu een beetje te ontspannen, en de vurige bloesjes begonnen uit haar gezicht weg te trekken. 'ik weet het niet,' gaf ze toe. 'Het lijkt inderdaad een beetje vreemd, nu je het zegt. Denk je dat dokter Kennedy ons de waarheid verteld heeft?'

'O ja, daar ben ik vrij zeker van. Vanuit zijn gezichtspunt bekeken is het een volmaakt redelijk verhaal. Dromen, hallucinaties, en tenslotte een aanval van verstandsverbijstering. Hij twijfelt er niet aan, dat het dat geweest is, want, zoals we zojuist vastgesteld hebben, je kunt geen moord plegen zonder dat er ook een lijk is. Op dat punt verkeren wij in een andere positie dan hij. Wij weten dat er een lijk was.'

Hij zweeg even, en ging toen verder.

'Vanuit zijn gezichtspunt bekeken klopt het allemaal. Die ontbrekende kleren en die handkoffer, en dat afscheidsbriefje. En later, twee brieven van zijn zuster.'

Gwenda verroerde zich.

'Die brieven. Hoe verklaren we die?'

'Dat kunnen we niet - maar we moeten het wel aannemen. Als we aannemen dat Kennedy ons de waarheid verteld heeft (en zoals ik al zei, ben ik er vrij zeker van dat hij dat gedaan heeft), moeten we dat van die brieven wel geloven.'

ik veronderstel dat die ook werkelijk in het handschrift van zijn zuster geschreven waren? Dat hij het als zodanig herkend heeft?'

'Weet je, Gwenda, ik geloof niet dat dat een punt van overweging is. Het is heel wat anders dan een handtekening op een twijfelachtige cheque. Als het handschrift in die brieven een redelijk getrouwe nabootsing van dat van zijn zuster was, zal het niet bij hem opgekomen zijn, eraan te twijfelen. Hij verkeerde al in de vooropgezette mening dat ze er met iemand vandoor gegaan was. Die brieven hebben hem alleen maar in die mening gestijfd. Als hij helemaal nooit iets van haar gehoord had, tja, dan zou hij misschien argwaan zijn gaan koesteren. Dat neemt niet weg dat er een paar vreemde dingen zijn met betrekking tot die brieven, die hem misschien niet opgevallen zijn, maar mij wel. Ze zijn vreemd anoniem. Geen adres, alleen maar "poste restante". Geen enkele aanduiding, wie die man was. Een duidelijk te kennen gegeven vastbeslotenheid, alle oude banden te verbreken. Wat ik bedoel is, dat dat precies het soort brieven is dat een moordenaar verzinnen zou om te voorkomen dat de familie van zijn slachtoffer enige verdenkingen zou gaan koesteren. Die oude truc, die Crippen destijds ook toepaste. En om die brieven in het buitenland gepost te krijgen, zou niet moeilijk zijn.'

'Denk je dat mijn vader --'

'Nee - dat is het hem nou juist, dat denk ik niet. Stel je een man voor, die zich met voorbedachte rade van zijn vrouw gaat ontdoen. Hij verspreidt geruchten omtrent de mogelijkheid dat ze hem ontrouw is. Hij ensceneert haar vertrek - het briefje, dat ze achtergelaten heeft, en die kleren die ze ingepakt en meegenomen heeft. Met zorgvuldig bepaalde tussenpozen worden er brieven van haar ontvangen, ergens uit het buitenland. In werkelijkheid heeft hij haar stilletjes vermoord, en haar onder de grond gestopt, laten we zeggen, onder de kelder. Dat is een patroon dat je bij moordzaken tegenkomt, en het is al vaak vertoond. Maar wat dat soort moordenaar beslist niet doet, is naar zijn zwager hollen en hem vertellen dat hij zijn vrouw vermoord heeft, en zou het maar niet beter zijn er aangifte van te doen bij de politie? Aan de andere kant, als jouw vader het emotionele type moordenaar was, en als hij vreselijk veel van zijn vrouw hield, en haar in een aanval van waanzinnige jaloezie gewurgd had, a la Othello, (en dat past ook bij die woorden die jij gehoord hebt) dan zou hij toch ook beslist niet haar kleren inpakken en alles zo regelen dat er brieven uit het buitenland zullen komen, alvorens naar buiten te hollen om zijn misdaad uit te bazuinen aan

een man, die er niet het type naar is om het te verzwijgen. Er klopt niets van, Gwenda. Het hele patroon klopt niet.'

'Wat is het dan, wat je me probeert te vertellen, Giles.'

ik weet het niet... Het is alleen maar dat er in die hele geschiedenis een onbekende factor lijkt te zitten, laten we hem X noemen. Iemand die nog niet ten tonele verschenen is. Maar af en toe vang je een glimp van zijn werkwijze op.'

'X?' zei Gwenda verbaasd. Toen werd haar gezicht weer somber. 'Dat verzin je alleen maar, Giles. Om me te troosten.'

'Nee, dat is niet waar, ik zweer het. Zie je zelf ook niet in, dat het onmogelijk is een bevredigende omlijsting te verzinnen, waarin alle feiten passen? We weten dat Helen Halliday gewurgd werd, want jij hebt gezien -'

Zijn stem stakte.

'Grote God. Ik ben een stommeling geweest. Nu zie ik het pas. En dan klopt het allemaal wel. Jij hebt gelijk, maar Kennedy ook. Moet je horen, Gwenda. Helen maakt zich op om er met haar minnaar vandoor te gaan, wie dat is, weten we niet.'

'X, misschien?'

Maar Giles schoof deze uitleg ongeduldig terzijde.

'Ze heeft een briefje geschreven voor haar echtgenoot -maar terwijl ze daar nog mee bezig is, komt hij juist binnen, leest wat ze daar zit te schrijven, en raakt buiten zichzelf. Hij verfrommelt het briefje, gooit het in de prullemand, en springt op haar af. Zij is doodsbang, rent de hal in, hij krijgt haar te pakken, hij wurgt haar, hij voelt haar slap worden onder zijn handen, en hij laat haar vallen. En vervolgens doet hij een paar stappen achteruit, en citeert hij die woorden uit "de Hertogin van Malfi", terwijl dat kind daarboven juist op dat moment bij de balustrade gekomen is, en naar beneden staat te turen.'

'En daarna?'

'Waar het om gaat is dat ze helemaal niet dood is. Hij heeft misschien wel gedacht, dat ze dood was, maar ze is alleen maar half gestikt. Misschien komt haar minnaar opdagen, nadat de dolle echtgenoot op weg gegaan is naar het huis van de dokter, aan de andere kant van de stad, of misschien komt ze uit zichzelf weer bij bewustzijn. Hoe dan ook, zodra ze weer bijgekomen is, gaat ze er vandoor. Zo snel als ze kan. En dat verklaart alles. Kelvins overtuiging, dat hij haar vermoord heeft. De verdwijning van die kleren; die ze reeds eerder die dag ingepakt had, en nu meeneemt. En ook die brieven, naderhand, die volkomen echt zijn. Zie je, dat verklaart alles.'

Aarzelend zei Gwenda, 'Ja, maar het verklaart nog niet, waarom Kevin zei dat hij haar in de slaapkamer gewurgd had.'

'Hij was zo van streek dat hij zich niet precies meer herinnerde waar het allemaal

gebeurd was.'

Gwenda zei; ik zou je graag willen geloven. Ik wou dat ik het geloven kon... Maar ik ben er nog steeds zeker van, heel zeker, dat ze dood was, toen ik naar beneden keek, zo dood als iemand maar zijn kan.'

'Maar hoe kon je dat in hemelsnaam weten? Je was nog maar een kind, nauwelijks drie jaar oud.'

Ze keek hem aan met een vreemde uitdrukking op haar gezicht.

ik geloof dat je dat op die leeftijd kunt aanvoelen - beter dan als je ouder bent.

Het is net als bij honden - die weten het ook, als iemand dood is; weet je wel, dan gooien ze hun kop achterover en dan janken ze. Ik geloof dat kinderen, ook een besef van de dood hebben...'

'Maar dat is toch onzin - dat is toch al te fantastisch.'

Hij werd onderbroken door het geluid van de deurbel. 'Wie zou dat kunnen zijn?' zei hij.

Gwenda keek onthutst.

'Dat was ik helemaal vergeten. Dat is Miss Marple. Ik had haar uitgenodigd om thee te komen drinken vandaag. Laten we over dit alles maar niets tegen haar zeggen.'

Gwenda was bang dat die theevisite misschien een nogal moeilijke aangelegenheid zou worden, maar gelukkig scheen Miss Marple niet te merken dat haar gastvrouw eigenlijk een beetje te vlug en te opgewonden sprak, en dat haar vrolijkheid ietwat gedwongen was. Miss Marple zelf was vriendelijk, en babbelde aan een stuk door - het beviel haar toch zo goed in Dillmouth, en, was het niet opwindend?, kennissen van kennissen van haar hadden aan weer andere kennissen in Dillmouth geschreven, en het resultaat was geweest, dat ze een stelletje heel plezierige uitnodigingen had gekregen van een aantal inwoners van het plaatsje.

'Je voelt je lang niet zo'n buitenstaander, liefje, als je begrijpt wat ik bedoel, als je een paar mensen leert kennen die hier al jaren gevestigd zijn. Zo ben ik bijvoorbeeld op de thee gevraagd bij mevrouw Fane, dat is de weduwe van de oudste firmant van het beste notariskantoor hier. Zo'n ouderwetse familievennootschap. De zaak wordt nu door haar zoon voortgezet.'

De vriendelijke stem kwebbelde voort. Haar hospita was toch zo aardig, en ze had het haar zo geriefelijk gemaakt, 'en ze kookt werkelijk voortreffelijk, ze heeft een aantal jaren de huishouding gedaan voor mijn vriendin, mevrouw Bantry, maar zelf is ze niet uit deze streek, haar tante heeft hier jarenlang gewoond, en zij en haar echtgenoot plachten hier hun vakanties door te brengen, en dus kent ze zowat alle praatjes, die in dit plaatsje de ronde doen. Ben je tevreden met je tuinman, tussen haakjes? Ik heb gehoord dat de mensen hier hem

nogal een lijntrekker vinden - hij leutert meer dan dat hij werkt, zeggen ze.'

'Leuteren en thee, dat is zijn specialiteit,' zei Giles. 'Hij drinkt ongeveer vijf koppen thee op een dag. Maar hij werkt uitstekend, wanneer we hem op zijn vingers kijken.'

'Komt u mee naar buiten, dan laten we u de tuin zien,' zei Gwenda.

Ze lieten haar het huis en de tuin zien, en Miss Marple maakte de gebruikelijke opmerkingen. Als Gwenda al gevreesd had dat het de pientere oude dame niet ontgaan zou dat er iets mis was, dan had ze zich toch vergist. Want Miss Marple gaf door geen enkel teken te kennen, dat haar iets bijzonders opgevallen was. Maar vreemd genoeg was het Gwenda, die zich plotseling onberekenbaar toonde. Ze viel Miss Marple, die net bezig was een anekdote over een kind en een schelp te vertellen, in de rede door op fluisterende toon tegen Giles te zeggen: 'Wat kan het me ook schelen - ik ga het haar vertellen...'

Miss Marple draaide opmerkzaam haar hoofd om. Giles deed zijn mond open om wat te zeggen, maar bedacht zich. Tenslotte zei hij, 'Nou, je moet het zelf maar weten, Gwenda.'

En dus kwam Gwenda met het hele verhaal voor de dag. Over hun bezoek aan dokter Kennedy, en het bezoek dat hij vervolgens aan hen gebracht had, en wat hij hun verteld had.

'Dat was het zeker, wat u toen bedoelde, in Londen?' vroeg Gwenda ademloos.

'U had toen al een idee dat, dat mijn vader er misschien iets mee te maken had?'

Op zachte toon zei Miss Marple,

'Dat scheen me een mogelijkheid toe, ja. "Helen" zou inderdaad heel goed een jonge stiefmoeder kunnen zijn, en wanneer er sprake is van - eh, wurging, is het maar al te vaak de echtgenoot, die de schuldige is.'

Miss Marple sprak op de toon van iemand, die het over doodgewone natuurverschijnselen heeft, zonder enige verbazing of emotie.

ik begrijp nu waarom u er bij ons op aandrang, de zaak te laten rusten,' zei Gwenda. 'O, hadden we dat maar gedaan. Maar gedane zaken nemen geen keer.'

'Nee,' zei Miss Marple, 'gedane zaken nemen geen keer.'

'En nu moet u eens luisteren, wat Giles erover te zeggen heeft. Hij heeft al de nodige bezwaren daartegen ingebracht, en hij heeft zo zijn eigen denkbeelden over de toedracht.'

ik zeg alleen maar,' zei Giles, 'dat het niet klopt.'

En op een heldere, duidelijke manier besprak hij punt voor punt, precies zoals hij ze tevoren voor Gwenda uiteengezet had.

Daarna gaf hij haar de details van zijn uiteindelijke theorie.

ik wou maar, dat u Gwenda ervan kon overtuigen dat dat de enige manier is, waarop het gebeurd kan zijn.'

Miss Marples ogen gingen van hem naar Gwenda, en richtten zich toen weer op hem.

'Het is beslist een redelijke veronderstelling,' zei ze. 'Maar, zoals u zelf al zei, meneer Reed, zitten we nog altijd met de mogelijkheid van het bestaan van die X.'

'X!' zei Gwenda.

'De onbekende factor,' zei Miss Marple. iemand die, laten we zeggen, zich nog niet heeft laten zien, maar wiens aanwezigheid zich doet vermoeden, als je verder kijkt dan de meest voor de hand liggende feiten.'

'We zijn van plan, naar dat sanatorium in Norfolk te gaan, waar mijn vader gestorven is,' zei Gwenda. 'Misschien worden we daar iets wijzer.'

10. Dossier van een ziektegeval

Saltmarsh House lag in een mooie omgeving, op ongeveer tien kilometer van de kust. Vanuit het acht kilometer verderop gelegen plaatsje South Benham was er een goede treinverbinding met Londen.

Giles en Gwenda werden binnengelaten in een grote, luchtige zitkamer; de stoelen hadden een cretonnen bekleding, met een bloemenpatroon erop. Een bijzonder charmant uitziende oude dame met wit haar kwam de kamer binnen, met een glas melk in haar hand. Ze knikte hen toe, en ging bij de open haard zitten. Haar ogen bleven nadenkend op Gwenda rusten, en na enkele ogenblikken leunde ze naar haar over, en sprak ze op bijna fluisterende toon: '7s dat arme kind van jou, liefje?'

Gwenda keek een beetje onthutst. Op onzekere toon zei ze: 'Nee, eh, nee. Het is niet van mij.'

'O, ik vroeg het me af.' De oude dame knikte, en dronk haar melk met kleine teugjes. Toen zei ze op een conversatietoon: 'Half elf - dan gebeurt het. Altijd om half elf. Heel merkwaardig.' Ze liet haar stem dalen, en leunde weer naar hen over. 'Achter de open haard,' fluisterde ze. 'Maar niet zeggen dat ik het je verteld heb, hoor.'

Op dat ogenblik kwam een meisje met een wit uniform aan de kamer binnen, en verzocht Giles en Gwenda haar te willen volgen.

Ze werden binnengelaten in het studeervertrek van Dr. Penrose, en deze stond op om hen te begroeten.

Dr. Penrose, dacht Gwenda onwillekeurig, zag er zelf ook een beetje krankzinnig uit. Hij zag er veel krankzinniger uit dan bijvoorbeeld die aardige oude dame in de zitkamer - maar misschien was het wel zo, dat psychiaters er altijd een beetje krankzinnig uitzagen.

'Ik heb uw brief ontvangen, en ook die van dokter Kennedy,' zei Dr. Penrose. 'En ik heb het dossier van uw vaders geval nog eens doorgelezen, mevrouw Reed. Ik kan me zijn geval natuurlijk nog heel goed herinneren, maar ik wilde mijn geheugen opfrissen opdat ik in staat zou zijn, u alles te vertellen wat u wilde weten. Ik heb begrepen dat u pas kort geleden op de hoogte gekomen bent van de feiten?'

Gwenda legde uit dat ze in Nieuw-Zeeland grootgebracht was door de familie van haar moeder, en dat het enige wat ze van haar vader geweten had, was dat hij in Engeland in een verpleeginrichting overleden was.

Dr. Penrose knikte. 'Zo is het. Uw vaders geval, mevrouw Reed, vertoonde bepaalde, tamelijk eigenaardige kenmerken.'

'Wat dan, bijvoorbeeld?' vroeg Giles.

'Tja, die obsessie - oftewel zijn waanvoorstelling - was bijzonder sterk. Hoewel majoor Halliday kennelijk in een hoogst nerveuze toestand verkeerde, was hij zeer nadrukkelijk en positief in zijn bewering dat hij zijn tweede vrouw in een vlaag van jaloerse razernij gewurgd had. Maar er ontbraken zeer vele van de symptomen die bij dat soort gevallen gebruikelijk zijn, en ik moet u eerlijk bekennen, mevrouw Reed, dat als dokter Kennedy mij er niet van verzekerd had dat mevrouw Halliday wel degelijk leefde, ik destijds bereid zou zijn geweest, uw vaders bewering serieus te nemen.'

'Had u de indruk dat hij haar werkelijk vermoord had?' vroeg Giles.

ik zei "destijds". Later kwam ik ertoe mijn mening te herzien, naarmate ik majoor Halliday's karakter en mentaliteit beter leerde kennen. Uw vader, mevrouw Reed, was beslist niet het type van een waanzinnige. Hij leed niet aan vervolgingswaan, en hij had geen opwellingen van gewelddadigheid. Hij was een zachtmoedig, vriendelijk man, die zichzelf goed in bedwang had. Hij was niet wat de wereld krankzinnig pleegt te noemen, en al evenmin was hij een gevaar voor anderen. Maar wel had hij die hardnekkige fixatie omtrent mevrouw Halliday's dood, en ik ben er volkomen van overtuigd dat we, om de oorsprong daarvan vast te kunnen stellen, ver in het verleden moeten teruggrijpen, naar een of andere gebeurtenis in zijn kinderjaren. Maar ik moet bekennen dat geen enkele methode van analyse ons de juiste aanwijzing vermocht te geven. Het overwinnen van de weerstand van een patient tegen analyse is soms een zeer tijdrovende geschiedenis. Het kan soms verscheidene jaren vergen. In uw vaders geval was er niet voldoende tijd.'

Hij zweeg even, en toen, plotseling scherp opkijkend, zei hij: 'U weet toch, veronderstel ik, dat majoor Halliday zelfmoord gepleegd heeft.'

'O, nee!' riep Gwenda uit.

'Het spijt me, mevrouw Reed. Ik dacht dat u dat wist. U bent wellicht gerechtigd, ons in zekere zin de schuld daarvan te geven. Ik moet toegeven dat een voldoende mate van waakzaamheid het voorkomen zou hebben. Maar om u eerlijk de waarheid te zeggen heb ik er bij majoor Halliday nooit enig teken van gezien, dat hij een zelfmoordtype was. Hij vertoonde geen neigingen tot neerslachtigheid, hij broedde niet, hij was niet mistroostig. Hij klaagde over slapeloosheid, en toen heeft mijn collega hem een bepaalde hoeveelheid slaaptabletten toegestaan. Terwijl hij voorgaf, die in te nemen, hield hij ze in werkelijkheid verborgen, totdat hij er een voldoende aantal van verzameld had en --'

Hij spreidde zijn handen uit.

'Was hij dan zo vreselijk ongelukkig?'

'Nee. Dat geloof ik niet. Naar mijn mening was het eerder een schuldcomplex, een wens om gestraft te worden. In het begin had hij erop gestaan, weet u, de politie erbij te halen, en hoewel men hem daarvan af wist te brengen, en hem verzekerde dat hij in feite helemaal geen misdaad begaan had, weigerde hij halsstarrig, zich eens en voor al daarvan te laten overtuigen. Ondanks het feit dat het hem telkens weer opnieuw bewezen werd, en hij moest toegeven dat hij zich het plegen van de eigenlijke daad niet herinneren kon.' Dr. Penrose speelde wat met de papieren die voor hem lagen. 'Zijn relaas van die bewuste avond varieerde nooit. Hij kwam het huis binnen, zei hij, en er brandde geen licht. De bedienden waren er niet. Hij ging de eetkamer binnen, zoals zijn gewoonte was, schonk zichzelf een borrel in en dronk die uit, en toen liep hij door de tussendeur de salon in. Van wat er daarna gebeurd was, herinnerde hij zich niets, maar dan ook totaal niets, totdat hij ineens in de slaapkamer stond en op zijn vrouw neerkeek, die daar dood lag, gewurgd. Hij wist dat hij dat gedaan had --' Giles viel hem in de rede, 'Neemt u mij niet kwalijk, dokter Penrose, maar hoe kon hij weten dat hij het gedaan had?'

'Hij twijfelde er geen moment aan. Hij had er zichzelf al gedurende enkele maanden op betrap, dat hij vreemde en melodramatische verdenkingen koesterde. Zo vertelde hij me bijvoorbeeld dat hij ervan overtuigd was geweest dat zijn vrouw hem verdovende middelen toegediend had. Hij had in India gewoond, natuurlijk, en voor de rechtbanken daar komen dikwijls gevallen voor van vrouwen die hun echtgenoten krankzinnig maken door middel van doornappelvergiftiging. Hij had nogal vaak aan hallucinaties geleden, waarbij hij tijdstippen en plaatsen door elkaar haalde. Hij ontkende bij hoog en bij laag dat hij zijn vrouw van ontrouw verdacht had, maar desondanks ben ik van mening dat dat de drijfveer geweest is. Het komt mij voor dat wat er in werkelijkheid gebeurde, was dat hij de salon binnen ging, het briefje dat zijn vrouw achtergelaten had las, waarin ze schreef dat ze hem verliet, en dat hij, om dit feit niet onder ogen te hoeven zien, er de voorkeur aan gaf, haar te "vermoorden". Vandaar die hallucinatie.'

'U bedoelt, dat hij erg veel van haar hield?' vroeg Gwenda.

'Dat ligt voor de hand, mevrouw Reed.'

'En hij heeft nooit, ingezien, dat het een hallucinatie was?'

'Hij moest toegeven, dat het dat wel moest zijn, maar zijn innerlijke overtuiging werd er niet door aan het wankelen gebracht. Die obsessie was te sterk, om voor rede vatbaar te zijn. Als we de kinderlijke fixatie hadden kunnen ontdekken, die daaraan ten grondslag lag -'

Gwenda onderbrak hem. Ze stelde geen belang in kinderlijke fixaties.

'Maar u bent er wel van overtuigd, zegt u, dat hij het niet gedaan had?'

'O, als dat het is dat u zorgen baart, mevrouw Reed, dan kunt u dat gerust uit uw hoofd zetten. Hoe jaloers hij ook geweest mag zijn waar het zijn vrouw betrof, Keivin Halliday was beslist geen moordenaar.'

Dr. Penrose kuchte, en pakte een klein, verfomfaaid zwart boekje op.

'Als u hier soms prijs op stelt, mevrouw Reed, dan bent u de persoon aan wie dit toekomt, vind ik. Het bevat diverse aantekeningen die uw vader neergeschreven heeft gedurende de tijd dat hij hier verbleef. Toen we zijn persoonlijke bezittingen aan de uitvoerder van zijn testament overhandigden (een notariskantoor, om precies te zijn), heeft dokter Mc Guire, die hier destijds de directeur was, dit achtergehouden als onderdeel van uw vaders dossier. Dokter McGuire heeft uw vaders geval in zijn boek beschreven, weet u, zij het dan met gebruikmaking van initialen, natuurlijk. De heer K.H. Als u dit dagboek misschien wilt hebben --'

Gwenda stak gretig haar hand uit.

'Dank u,' zei ze. ik zou het erg graag willen hebben.'

Toen ze in de trein zaten, op weg terug naar Londen, haalde Gwenda het beduimelde zwarte boekje te voorschijn, en begon te lezen.

Ze sloeg het op een willekeurige plaats open.

Daar had Keivin Halliday geschreven:

Ik neem aan dat deze dokter-wallahs hun vak verstaan... Het klinkt allemaal zo idioot. Was ik verliefd op mijn moeder? Haatte ik mijn vader? Ik geloof er geen woord van... Ik kan me niet aan de overtuiging onttrekken dat dit een doodgewone politiezaak is, een zaak voor de rechtbank, en niet een voor een gekkengesticht. En toch, sommigen van die mensen hier zijn zo normaal, zo redelijk, net als de andere mensen, totdat je plotseling hun kronkel ontdekt. Goed dan, het schijnt dat ik zelf ook een kronkel heb...

Ik heb James geschreven... erop aangedrongen dat hij zich met Helen in verbinding stelt... Laat ze me in levende lijve komen opzoeken, als ze werkelijk nog leeft... Hij zegt dat hij niet weet waar ze is... dat komt omdat hij weet dat ze dood is, en dat ik haar vermoord heb... hij is een beste kerel, maar mij kan hij niet voor de mal houden... Helen is dood...

Wanneer begon ik haar voor het eerst te verdenken? Lang geleden al.. Kort nadat we in Dillmouth gingen wonen... Haar gedrag veranderde... Ze hield iets verborgen... Ik placht haar gade te slaan... Ja, en tegelijk hield zij mij ook in de gaten...

Deed ze bedwelmende middelen door mijn eten? Die vreemde, vreselijke nachtmerries. Geen gewone dromen... echte nachtmerries... Ik weet zeker dat het bedwelmende middelen waren... Alleen zij kon dat gedaan hebben... Waarom?... Er was een of andere man in het spel... Iemand waar ze bang voor was...

Laat ik eerlijk zijn. Het is immers waar, dat ik haar ervan verdacht dat ze een minnaar had? Er was iemand, ik weet zeker dat er iemand anders was, Dat had ze me op de boot al verteld... Iemand van wie ze hield, en met wie ze niet kon trouwen... Wat lijkt de kleine Gwennie soms veel op Megan. Op de boot speelde Helen zo lief met Gwennie... Helen... Je bent zo mooi, Helen...

Leeft Helen werkelijk nog? Of heb ik haar met mijn handen bij de keel gegrepen en het leven uit haar geperst? Ik ging door de deur van de salon en zag het briefje, het stond tegen iets aangeleund, op de schrijftafel, en toen, en toen werd alles zwart, niets dan duisternis. Maar er is geen twijfel aan... Ik heb haar vermoord... God zij dank dat Gwennie in goede handen is in Nieuw-Zeeland. Het zijn goede mensen. Ze zullen van haar houden ter wille van Megan. Megan - Megan, was je maar hier...

Het is de beste oplossing... Geen schandaal... De beste oplossing voor het kind. Ik kan zo niet verder gaan. Niet het ene jaar na het andere. Ik moet de kortste weg nemen om er een eind aan te maken. Gwennie zal van dit alles nooit iets te weten komen. Ze zal nooit weten dat haar vader een moordenaar was..."

Gwenda's ogen werden door tranen verblind. Ze keek naar Giles, die tegenover haar zat. Maar Giles staarde als gehypnotiseerd naar iets in de tegenoverliggende hoek.

Toen hij merkte dat Gwenda naar hem keek, gebaarde hij onopvallend met zijn hoofd.

Hun medepassagier zat een avondblad te lezen. Aan de buitenkant daarvan prijkte, voor hen duidelijk zichtbaar, een melodramatische kop -

WIE WAREN DE MANNEN IN HAAR LEVEN? Gwenda knikte langzaam met haar hoofd* Ze keek weer neer, op het dagboek.

Er was iemand, Ik weet zeker dat er iemand anders was...

11. De mannen in haar leven

Miss Marple stak de Sea Parade over, liep Fore Street uit en ging de heuvel op, langs de overdekte winkelgalerij. De winkels hier waren van de ouderwetse soort. Een winkeltje in breiartikelen en kunstnaaldwerk, een confiturenzaak, een Victoriaans uitziend winkeltje in damesartikelen en manufactures, en nog andere, soortgelijke winkels.

Miss Marple keek door het raam van het winkeltje in breiartikelen naar binnen. Twee jonge verkoopsters waren met klanten bezig, maar achterin de winkel zag ze een oudere vrouw, die op dat moment niets te doen had.

Miss Marple duwde de deur open en ging naar binnen. Ze nam plaats aan de toonbank, en de verkoopster, een aardige vrouw met grijs haar, vroeg, 'Wat kan ik voor u doen, mevrouw?'

Miss Marple wenste wat lichtblauwe wol om een babyjasje te breien. Ze namen er de tijd voor, en haastten zich niet. Ze praatten over patronen, Miss Marple bladerde diverse breiboeken voor kinderkleertjes door, en praatte intussen over haar achterneefjes en nichtjes. Noch zij, noch de verkoopster gaf blijk van enig ongeduld. De verkoopster had al vele jaren klanten zoals Miss Marple bediend. Ze verkoos deze vriendelijke, praatzieke, verstrooide oude dames boven de ongeduldige, nogal onbeleefde jonge moeders die nooit wisten, wat ze wilden, en die alleen maar oog hadden voor het goedkope en opzichtige.

'Ja,' zei Miss Marple. ik denk dat dit precies is wat ik zoek. En ik vind dit merk zo betrouwbaar. Het krimpt inderdaad niet. Ik denk dat ik er nog maar tweehonderd gram bij neem.'

De verkoopster merkte op dat er zo'n koude wind stond, vandaag, terwijl ze het pakje klaarmaakte.

'Ja, inderdaad, dat heb ik gemerkt, toen ik langs de zeekant liep. Er is veel veranderd in Dillmouth. Het is al, eens kijken, bijna negentien jaar geleden dat ik hier voor laatst was.'

is het werkelijk, mevrouw? Dan zult u inderdaad veel veranderd vinden. Het Superb Hotel was toen nog niet gebouwd, neem ik aan, en het Southview Hotel ook niet, zeker?'

'O nee, het was toen nog maar een klein plaatsje. Ik logeerde bij kennissen, destijds... In een huis dat St. Catherine's heette, misschien kent u het? Het staat aan de weg naar Leahampton.'

Maar de verkoopster had nog pas een jaar of tien in Dillmouth gewoond.

Miss Marple bedankte haar, nam haar pakje op, en ging vervolgens de aangrenzende manufacturenwinkel binnen. Ook hier zocht ze weer een oudere

verkoopster uit. Het gesprek verliep zo ongeveer in dezelfde trant, zij het dan dat het nu om wollen vesten voor de zomer ging. Ditmaal reageerde de verkoopster prompt.

'U moet het huis van mevrouw Findeyson bedoelen.'

'Ja, juist, ja. Maar mijn kennissen hadden het gemeubileerd gehuurd. Een zekere majoor Halliday en zijn vrouw, en een klein meisje.'

'O ja, mevrouw, ik weet het alweer. Ze hebben er ongeveer een jaar in gewoond, geloof ik.'

'Ja. Hij was net teruggekomen uit India. Ze hadden een bijzonder goede huishoudster, die heeft me nog een heerlijk recept voor gebakken appelpudding gegeven, en ook een voor gemberbrood, als ik me goed herinner. Ik heb me vaak afgevraagd wat er van haar geworden is.'

'U zult Edith Pagett bedoelen. Die woont nog steeds in Dillmouth. Ze is nu in dienst op Windrush Lodge.'

'Er waren ook nog een paar andere mensen - de Fanes. Hij was notaris, geloof ik!'

'De oude heer Fane is enkele jaren geleden gestorven, maar de jonge heer Fane, meneer Walter Fane, woont bij zijn moeder in. Hij is nooit getrouwd. Hij is nu de oudste firmant.'

is het waarachtig? Ik dacht anders dat meneer Walter Fane naar India gegaan was, om theeplanter te worden, of zo iets.'

'Dat heeft hij, geloof ik, ook gedaan, mevrouw. Toen hij nog een jonge man was. Maar later is hij naar huis teruggekomen, en na een jaar of twee is hij in de firma gegaan. Zij doen hier de beste zaken, ze staan in hoog aanzien. Een heel aardige, rustige heer, die meneer Walter Fane. Iedereen mag hem graag.'

'Nee maar, natuurlijk,' riep Miss Marple uit. 'Was hij niet verloofd met juffrouw Kennedy? En toen heeft zij de verloving verbroken, en is ze met majoor Halliday getrouwd.'

'Dat klopt, mevrouw. Ze reisde naar India om met meneer Fane te trouwen, maar naar het schijnt is ze toen van gedachten veranderd, en in plaats daarvan met die andere heer getrouwd.'

Er klonk nu een lichte afkeuring in de stem van de verkoopster.

Miss Marple boog zich voorover, en liet haar stem dalen.

'Het heeft me altijd toch zo gespeten voor die arme majoor Halliday (ik heb zijn moeder nog gekend) en zijn kleine meid. Dat ze er met een ander vandoor gegaan was. Een nogal wispelturig type, vrees ik.'

'Die? Dat was een echte wufteling. En haar broer, de dokter, was toch zo'n aardige man. Hij heeft mijn reumatische knie een heleboel goed gedaan.'

'Met wie is ze er eigenlijk vandoor gegaan? Dat ben ik nooit te weten gekomen.'

'Dat zou ik u niet kunnen vertellen, mevrouw. Sommige mensen zeiden dat het een van de vakantiegangers was. Maar ik weet wel, dat majoor Halliday er helemaal overstuur van was. Hij is toen weggegaan, en ik geloof dat zijn gezondheid het begeven heeft. Hier is uw wisselgeld, mevrouw.'

Miss Marple nam haar wisselgeld en haar pakje in ontvangst.

'Vriendelijk dank,' zei ze. ik vraag me af of - Edith Pagett heet ze, zei u? - of ze dat lekkere recept voor gemberbrood nog steeds weet? Ik ben het kwijt, of liever gezegd, mijn dienstmeisje is zo slordig geweest het kwijt te raken, en ik houd toch zo van lekker gemberbrood.'

'Dat denk ik wel, mevrouw. Nu ik eraan denk, toevallig woont haar zuster hiernaast, die is getrouwd met meneer Mountford, de banketbakker. Edith gaat meestal even bij hen langs op de dagen dat ze in de stad moet zijn om boodschappen te doen, en ik weet zeker, dat mevrouw Mountford de boodschap wel aan haar zal willen doorgeven.'

'Een heel goed idee. Ik dank u zeer voor al uw moeite.'

'Graag gedaan hoor, mevrouw.'

Miss Marple verliet de winkel.

'Aardige ouderwetse zaak,' zei ze tegen zichzelf toen ze weer buiten stond. 'En die vesten zijn werkelijk heel mooi, dus ik kan niet zeggen dat het weggegooid geld is.' Ze wierp een blik op het lichtblauw geëmailleerde horloge, dat ze op haar japon gespeld droeg. 'Over vijf minuten zou ik dat jonge stel ontmoeten bij de Rode Kat. Ik hoop maar dat ze geen al te nare dingen ontdekten bij dat sanatorium.'

In de Rode Kat zaten Giles en Gwenda samen aan een hoektafeltje. Het zwarte opschrijfboekje lag op de tafel tussen hen in.

Miss Marple ging naar binnen en voegde zich bij hen.

'Wat wilt u gebruiken, Miss Marple? Koffie?'

'Ja, graag - nee, liever geen gebak, alleen maar een broodje met wat boter.'

Giles gaf de bestelling op, en Gwenda schoof het zwarte boekje over de tafel naar Miss Marple toe.

'Eerst moet u dit maar eens lezen,' zei ze, 'daarna kunnen we praten. Het is wat mijn vader, wat hij zelf opgeschreven heeft, toen hij in die verpleeginrichting was. O, maar eerst moet je Miss Marple nog even precies vertellen wat dokter Penrose gezegd heeft, Giles.'

Dat deed Giles. Daarna sloeg Miss Marple het zwarte boekje open, en intussen bracht de serveerster drie koppen slappe koffie, een broodje met wat boter, en een schaal taartjes. Giles en Gwenda spraken niet. Ze keken naar Miss Marple, terwijl ze zat te lezen.

Tenslotte klapte ze het boekje dicht, en legde het neer. De uitdrukking op haar

gezicht was moeilijk te bepalen. Er viel woede in te lezen, vond Gwenda. Haar lippen waren strak opeengeperst, en ze had een voor haar leeftijd ongebruikelijke schittering in haar ogen.

'Tja, wat zegje me daarvan,' zei ze. is me dat wat!'

Gwenda zei: 'U hebt ons destijds de raad gegeven, weet u nog, er niet mee door te gaan? Ik kan nu begrijpen waarom u dat deed. Maar we zijn er toch mee doorgegaan, en dit is wat we ermee bereikt hebben. Alleen heb ik nu het gevoel dat we opnieuw op een punt aangeland zijn, waar we, als we dat zouden willen - ermee op zouden kunnen houden... Vindt u dat we ermee op moeten houden? Of niet?'

Miss Marple schudde langzaam het hoofd. Ze scheen verontrust, verbijsterd. ik weet het niet,' zei ze. ik zou het werkelijk niet weten. Het zou misschien beter zijn ermee op te houden, veel beter, ja. Want na alle tijd die er verstreken is, is er niets, wat jullie eraan doen kunt - dat wil zeggen, niets constructiefs, bedoel ik.' 'Wilt u daarmee zeggen dat er na al deze tijd niets is, wat we zouden kunnen uitvinden?' vroeg Giles.

'O nee,' zei Miss Marple. 'Dat bedoelde ik beslist niet. Negentien jaar is niet zo erg lang. Er zijn mensen, die zich nog wel een en ander zouden kunnen herinneren, die vragen zouden kunnen beantwoorden, een heleboel mensen, zelfs. Huispersoneel, bijvoorbeeld. Er moeten destijds minstens twee bedienden in dat huis geweest zijn, en een kindermisje, en waarschijnlijk was er ook nog een tuinman. Er is alleen wat tijd en moeite voor nodig, die mensen op te sporen en met ze te praten. Om je de waarheid te zeggen, een heb ik er al gevonden. De huishoudster. Nee, dat is het probleem niet. Wat ik bedoelde was eerder de kwestie van wat voor praktisch nut het jullie opleveren zou, en als je het mij vroeg, zou ik geneigd zijn te zeggen: Geen enkel. Maar toch -'

Ze stokte, en vervolgde toen: 'Er is wel degelijk een "maar"... Ik ben een beetje traag in mijn denken, maar ik heb zo'n gevoel dat er iets is - iets dat misschien niet erg tastbaar is, maar dat de moeite lonen zou, om er risico's voor te lopen, iets wat het zelfs tot een plicht zou maken, er risico's voor te lopen, maar ik zou moeilijk precies kunnen zeggen, wat dat is...'

Giles begon: 'Het schijnt me toe -' en zweeg toen weer.

Miss Marple wendde zich dankbaar tot hem.

'Heren,' zei ze, 'schijnen het vermogen te bezitten, de feiten altijd zo goed te kunnen rangschikken. Ik weet zeker, dat u een en ander al overdacht heeft.'

inderdaad heb ik een en ander al overdacht,' zei Giles. 'En het schijnt me toe dat er maar twee conclusies mogelijk zijn. De ene is die, die ik al eerder geopperd heb, namelijk dat Helen Halliday niet dood was, toen Gwennie haar in de hal zag liggen, maar dat ze weer bijkwam, en het huis verliet met haar minnaar, wie dat

dan ook geweest mag zijn. Dat zou nog steeds kloppen met de feiten zoals wij die kennen. Het zou te rijmen zijn met Keivin Halliday's ingewortelde overtuiging dat hij zijn vrouw vermoord had, en het zou ook te rijmen zijn met de verdwenen handkoffer en de kleren, en met het briefje dat dokter Kennedy gevonden heeft. Maar het laat bepaalde punten onopgehelderd. Het verklaart bijvoorbeeld niet, waarom Keivin ervan overtuigd was dat hij zijn vrouw in de slaapkamer gewurgd had. En het geeft ook geen antwoord op dat ene, volgens mij werkelijk grote raadsel, namelijk: waar is Helen Halliday thans? Want volgens mij is het in strijd met alle logica dat er nooit meer iets omtrent, of van, Helen vernomen zou zijn. Als we bereid zijn te accepteren dat die twee brieven, die ze schreef echt waren, wat is er dan daarna gebeurd? Waarom heeft ze daarna nooit meer geschreven? Ze was haar broer genegen, en hij is kennelijk sterk aan haar gehecht, en is dat altijd geweest, ook. Misschien keurde hij haar gedrag af, maar dat betekent nog niet, dat hij kon verwachten, nooit meer iets van haar te zullen horen. En als u het mij vraagt is het duidelijk dat Kennedy zich zelf ook zorgen gemaakt heeft op dat punt. Laten we zeggen dat hij dat verhaal, dat hij ons verteld heeft, destijds onvoorwaardelijk geaccepteerd heeft. Dat zijn zuster weggegaan was, en dat Keivin ingestort was. Maar hij verwachtte niet, nooit meer iets van zijn zuster te zullen horen. Ik denk dat, naarmate de jaren verstreken zonder dat hij iets hoorde, terwijl Keivin Halliday in zijn waanidee volhardde en tenslotte zelfmoord pleegde, een vreselijke twijfel langzaam aan bij hem op begon te komen. Stel dat Keivin de waarheid gesproken had? Dat hij Helen werkelijk vermoord had? Hij heeft niets meer van haar vernomen, en als ze ergens in het buitenland gestorven was, zou hij toch zeker bericht hebben moeten ontvangen? Ik denk dat dat verklaart, waarom hij zo gretig op onze advertentie reageerde. Hij hoopte dat hij op die manier misschien iets te weten zou kunnen komen over waar ze zich bevond, of wat ze al die tijd gedaan had. Ik ben er zeker van dat het volslagen onnatuurlijk is, dat iemand zo, zo spoorloos verdwijnt als met Helen het geval schijnt te zijn. Dat is op zichzelf al hoogst verdacht.'

'Dat ben ik met u eens,' zei Miss Marple. 'Maar wat is de andere mogelijkheid, meneer Reed?'

Aarzelend zei Giles, ik heb mijn gedachten over die andere mogelijkheid laten gaan. Die is nogal fantastisch, weet u, en tamelijk beangstigend, zelfs. Want daar komt, hoe zal ik het zeggen, een soort boosaardigheid aan te pas...'

'Ja,' zei Gwenda. 'Boosaardigheid is precies het goede woord. Iets, geloof ik, wat niet helemaal normaal is, zelfs...' Ze huiverde.

'Alles duidt daar inderdaad op, vind ik,' zei Miss Marple. 'Weet je, er gebeuren een heleboel - tja, vreemde dingen om ons heen, meer dan de meeste mensen

zich kunnen voorstellen. Ik heb daar een en ander van meegemaakt...'

Haar gezicht stond nadenkend.

'Er is geen enkele normale verklaring voor te vinden, ziet u,' zei Giles. 'En nu heb ik het over de fantastische veronderstelling dat Keivin Halliday zijn vrouw niet vermoordde, maar oprecht de mening toegedaan was, dat hij dat wel gedaan had. Dat is de gedachte waaraan dokter Penrose, die me een fatsoenlijke kerel lijkt, klaarblijkelijk de voorkeur geeft. Zijn eerste indruk van Halliday was, dat hij hier met een man te maken had, die zijn vrouw vermoord had, en die zichzelf bij de politie wilde aangeven. Vervolgens zag hij zich genoodzaakt, Kennedy op diens woord te geloven dat het niet waar was, en dus was hij wel gedwongen, te geloven dat Halliday het slachtoffer van een complex was of van een fixatie, of hoe dat in dat vakjargon ook heten mag, maar die verklaring stemde hem eigenlijk niet tevreden. Hij heeft de nodige ervaring met dat type opgedaan, en Halliday paste niet in dat beeld. Hoe het ook zij, naarmate hij Halliday beter leerde kennen raakte hij er oprecht van overtuigd dat Halliday niet het type man was, die een vrouw zou kunnen wurgen, naar aanleiding van wat dan ook. En dus accepteerde hij die fixatie-theorie, maar niet van harte. En dat betekent eigenlijk dat er op deze zaak maar een theorie past, namelijk dat Halliday er door iemand anders toe gebracht werd te geloven dat hij zijn vrouw vermoord had.

Met andere woorden, nu zijn we bij X aangeland.

Als we de feiten heel zorgvuldig onder de loep nemen, zou ik zeggen dat die veronderstelling op zijn minst mogelijk is. Volgens zijn eigen verhaal kwam Halliday die avond thuis, ging de eetkamer binnen, dronk daar een borrel, zoals zijn gewoonte was, en liep vervolgens de aangrenzende kamer in, zag een briefje op de schrijftafel staan, en kreeg toen plotseling een blackout --'

Giles pauzeerde even, en Miss Marple knikte goedkeurend. Toen ging hij verder: 'Maar laten we eens aannemen dat het geen blackout was, dat het eenvoudig veroorzaakt werd doordat iemand druppels van een of ander bedwelmend middel in de whisky had gedaan - dan is de volgende stap immers duidelijk? X had Helen in de hal gewurgd, maar daarna droeg hij haar naar boven en drapeerde haar heel kunstzinnig zo op het bed, dat het op een crime passionel leek, en daar bevond Keivin zich, toen hij weer bijkwam; en die arme duivel, die misschien inderdaad aan jaloezie ten prooi was geweest waar het haar betrof, dacht dat hij het gedaan had. En wat doet hij? Hij gaat naar zijn zwager - naar de andere kant van de stad, en te voet. En daardoor krijgt X de tijd voor zijn volgende list. Hij pakt een handkoffer vol met kleren en laat die verdwijnen, en ook laat hij het lijk verdwijnen, hoewel het me volmaakt een raadsel is eindigde Giles geërgerd, 'wat hij met dat lijk gedaan heeft.'

'Het verbaast me dat u dat zegt, meneer Reed,' zei Miss Marple. ik zou zo zeggen

dat dat probleem maar weinig moeilijkheden oplevert. Maar gaat u alstublieft verder.'

'WIE WAREN DE MANNEN IN HAAR LEVEN?' citeerde Giles. 'Dat heb ik in een krant zien staan, toen we in de trein terug naar huis zaten. Dat bracht me aan het denken, want dat is eigenlijk de kern van de hele zaak, niet waar? Als er werkelijk een X bestaat, zoals we aannemen, dan moet hij gek op haar geweest zijn, gek in de letterlijke zin des woords.'

'En dus moet hij mijn vader gehaat hebben,' zei Gwenda. 'En wilde hij hem laten lijden.'

'Dus daar doet zich het probleem voor,' zei Giles. 'We weten wat voor soort vrouw Helen was --' Hier aarzelde hij.

'Manziek,' vulde Gwenda aan.

Miss Marple keek plotseling op, alsof ze iets zeggen wilde, maar deed er toen het zwijgen toe.

'-- en dat ze een mooie vrouw was. Maar we hebben geen enkele aanwijzing, welke andere mannen er in haar leven geweest zijn, buiten haar echtgenoot. Het kunnen er zoveel geweest zijn.'

Miss Marple schudde haar hoofd.

'Bepaald niet. Ze was nog zeer jong, weet u. Maar u heeft het niet helemaal bij het rechte eind, meneer Reed. We weten wel degelijk iets af van wat u "de mannen in haar leven" noemde. Daar was bijvoorbeeld die man, die ze nagereisd is om met hem te trouwen

'O ja, die notaris? Hoe heette hij ook weer?'

'Walter Fane,' zei Miss Marple.

'Ja. Maar die kunt u niet meerekenen. Die was in Malakka, of in India, of zo iets dergelijks.'

'Maar was hij daar wel? Hij is geen theeplanter gebleven, weet u,' bracht Miss Marple naar voren, 'Hij is hier teruggekeerd en in de firma gegaan, en nu is hij de oudste firmant, inmiddels.'

Gwenda riep uit: 'Zou hij haar misschien achternagereisd zijn, terug hierheen?'

'Het is mogelijk. We weten het niet.'

Giles zat de oude dame verwonderd aan te kijken.

'Hoe bent u dit alles aan de weet gekomen?'

Miss Marple glimlachte verontschuldigend.

'Door praatjes met mensen aan te knopen. In winkels, en bij de bushaltes. Van oude dames vindt niemand het vreemd, als ze nieuwsgierig zijn. Ja, op die manier kun je een heleboel plaatselijk nieuws te weten komen.'

'Die Walter Fane,' zei Giles nadenkend. 'Helen heeft hem afgewezen. Het zal hem wellicht behoorlijk dwars gezeten hebben. Is hij ooit getrouwd?'

'Nee,' zei Miss Marple. 'Hij woont bij zijn moeder in. Eind van de week ben ik daar op de thee gevraagd.'

'Er is nog iemand waar we van weten,' zei Gwenda eensklaps. 'Herinner je je nog? Er was iemand met wie ze zich verloofd had, of met wie ze veel omging, nadat ze van school af was, iemand die ongewenst was, zei dokter Kennedy. Ik vraag me af waarom die eigenlijk zo ongewenst was...'

'Dat zijn al twee mannen,' zei Giles. 'Zowel de een als de ander kan een wrok gekoesterd hebben, en erover hebben zitten broeden, misschien... Misschien was er in geestelijk opzicht iets mis met die eerste jongeman.'

'Dat zou dokter Kennedy ons kunnen vertellen,' zei Gwenda. Alleen zal het wel een beetje moeilijk zijn, het hem te vragen. Ik wil maar zeggen, het is nog tot daar aan toe dat ik bij hem langs gegaan ben om hem om inlichtingen te vragen over mijn stiefmoeder, die ik nauwelijks gekend heb. Maar het zal niet meevallen, een geldige reden te verzinnen voor het feit dat ik alles wil weten over de liefdesaffaires uit haar jeugd. Dat lijkt me een nogal overdreven belangstelling voor een stiefmoeder, die je nauwelijks gekend hebt.'

'Er zijn waarschijnlijk wel andere manieren te bedenken, om dat uit te vinden,' zei Miss Marple. 'Ja hoor, met een beetje tijd en geduld denk ik wel dat we de inlichtingen zullen kunnen vergaren, die we zoeken.'

in ieder geval hebben we twee mogelijkheden,' zei Giles.

ik geloof dat we er misschien nog een derde aan toe kunnen voegen,' zei Miss Marple. 'Het zou natuurlijk een pure veronderstelling zijn, maar volgens mij is het er wel een, die door de loop van de gebeurtenissen gerechtvaardigd wordt.' Gwenda en Giles keken haar lichtelijk verrast aan.

'Het is maar een gevolgtrekking,' zei Miss Marple, en ze bloosde een beetje.

'Helen Kennedy reisde naar India om met de jonge Fane te trouwen.

Toegegeven, ze was niet dol verliefd op hem, maar ze moet hem toch minstens graag gemogen hebben, en bereid zijn geweest, samen met hem door het leven te gaan. Maar zodra ze daar aankomt, verbreekt ze de verloving, en telegrafeert ze haar broer om geld voor de terugreis. Waarom, vraag ik jullie?'

'Ze was van gedachten veranderd, denk ik,' zei Giles.

Miss Marple en Gwenda keken hem allebei een tikkeltje minachtend aan.

'Nogal logisch was ze van gedachten veranderd,' zei Gwenda. 'Dat weten we toch al. Wat Miss Marple bedoelt, is: waarom?'

'Tja, het komt wel eens meer voor, dat meisjes van gedachten veranderen, neem ik aan,' zei Giles vaag.

'Onder bepaalde omstandigheden,' zei Miss Marple.

Het was een duidelijke toespeling, zo nadrukkelijk als alleen oudere dames die kunnen maken, zonder dat ze er meer dan een minimum aantal woorden aan

besteden.

'Misschien kwam het door iets wat hij gedaan had --' opperde Giles aarzelend, maar Gwenda viel hem op scherpe toon in de rede.

'Een andere man, natuurlijk!' zei ze.

Zij en Miss Marple keken elkaar aan met de zelfgenoegzaamheid van ingewijden van een vrijmetselaarsgenootschap, waarvan mannen het lidmaatschap ontzegd is.

Op stellige toon voegde Gwenda eraan toe: 'Op dat schip! Tijdens de reis daarheen!'

'Eikaars nabijheid,' zei Miss Marple.

'Maanlicht op het sloependek,' zei Gwenda. 'En wat dies meer zij. Maar het moet wel serieus geweest zijn, en niet zomaar een flirtpartij.'

'O ja,' zei Miss Marple, 'het was beslist serieus, denk ik.'

'Maar waarom is ze dan niet met die kerel getrouwd?' wilde Giles weten.

'Misschien gaf hij eigenlijk niet genoeg om haar,' zei Gwenda aarzelend. Maar toen schudde ze haar hoofd. 'Nee, ik denk dat ze in dat geval toch met Walter Fane getrouwd zou zijn. O, natuurlijk, wat dom van me. Een getrouwde man.' Triomfantelijk keek ze naar Miss Marple.

'Precies,' zei Miss Marple. 'Zo zou ik het geval ook reconstrueren. Ze werden verliefd op elkaar, wanhopig verliefd waarschijnlijk. Maar als hij een getrouwde man was - met kinderen, misschien, en waarschijnlijk een rechtschapen type, tja, dan zou het daarbij gebleven zijn.'

'Alleen kon ze het toen niet meer opbrengen, met Walter Fane te trouwen,' zei Gwenda. 'En dus telegrafeerde ze haar broer, en reisde ze terug. Ja, dat zou allemaal kloppen. En aan boord, op de terugreis, heeft ze toen mijn vader ontmoet...'

Ze zweeg even om verder te denken.

'Het was geen dolle verliefdheid,' zei ze. 'Maar ze voelden zich wel tot elkaar aangetrokken... en ik was er ook nog. Ze waren allebei ongelukkig... en ze vonden troost bij elkaar. Mijn vader vertelde haar van mijn moeder, en misschien heeft zij hem over die andere man verteld... Ja - natuurlijk -' Ze bladerde snel door het dagboek. 'Ik wist dat er iemand anders was - Dat had ze me op de boot al verteld, iemand van wie ze hield, en met wie ze niet kon trouwen. Ja - dat is het. Helen en mijn vader vonden dat ze veel met elkaar gemeen hadden, en ik had iemand nodig die voor me zorgde, en zij zal gedacht hebben dat ze hem gelukkig kon maken - en misschien heeft ze zelfs gedacht, dat ze uiteindelijk zelf ook best gelukkig zou worden.'

Ze hield op, knikte heftig tegen Miss Marple, en zei toen verheugd: 'Zo is het geweest.'

Giles keek geergerd.

'Werkelijk, Gwenda, je zit gewoon een heleboel dingen te verzinnen, en nu doe je net alsof ze nog werkelijk gebeurd zijn, ook.'

'Ze zijn ook gebeurd. Ze moeten gebeurd zijn. En dat betekent dat er nog een derde persoon was, die X geweest zou kunnen zijn.'

'Bedoel je -?'

'Die getrouwde man. We weten niet, wat dat voor iemand was. Het hoeft helemaal geen aardige man geweest te zijn. Hij zou best een tikkeltje geestelijk gestoord geweest kunnen zijn. Hij zou haar gevolgd kunnen hebben, hierheen --'

'En je zei net, dat hij op weg naar India was.'

'Nou, kunnen mensen soms niet terugkeren uit India? Walter Fane heeft dat ook gedaan, bijvoorbeeld. Bijna een jaar later. Ik zeg niet, dat deze man inderdaad teruggekomen is, maar wel zeg ik, dat het tot de mogelijkheden behoort. Jij bent degene, die aldoor blijft doorzagen over de mannen in haar leven. Nou, we hebben er al drie. Walter Fane, en een of andere jonge man wiens naam we niet kennen, en een getrouwde man --'

'Waarvan we niet weten, of hij wel bestaat,' voltooide Giles.

'Daar komen we wel achter,' zei Gwenda. 'Wat u, Miss Marple?'

'Met tijd en geduld,' zei Miss Marple, 'kunnen we een heleboel te weten komen. En nu mijn bijdrage. Dank zij een gesprekje, dat ik vandaag door een gelukkig toeval met iemand in de manufacturenwinkel mocht hebben, heb ik ontdekt dat Edith Pagett, die in het toenmalige St. Catherine's huishoudster was gedurende de periode waar wij in geïnteresseerd zijn, nog steeds in Dillmouth woont. Haar zuster is getrouwd met een banketbakker hier. Volgens mij is er niets vreemds aan, Gwenda, als jij haar zou willen ontmoeten. Ze zal ons misschien een hoop kunnen vertellen.'

'Prachtig,' zei Gwenda. 'En ik heb nog iets anders bedacht,' voegde ze eraan toe. 'ik ga een nieuw testament laten maken. Kijk niet zo somber, Giles, ik laat mijn geld nog steeds aan jou na. Maar het opmaken van dat testament zal ik door Walter Fane laten doen.'

'Gwenda,' zei Giles. 'Wees voorzichtig, wil je.'

'Een testament laten opmaken,' zei Gwenda, 'is een doodgewone zaak. En ik heb een heel goede aanpak bedacht. Maar hoe dan ook, ik wil hem eens ontmoeten. Ik wil eens zien wat voor soort man hij is, en als ik denk dat het mogelijk is --' Ze maakte haar zin niet af.

'Wat mij zo verbaast,' zei Giles, 'is dat niemand anders op die advertentie van ons gereageerd heeft, die Edith Pagett, bijvoorbeeld --'

Miss Marple schudde haar hoofd.

'Op het platteland zoals hier doen de mensen er lang over, een besluit te nemen,

wanneer het om zoiets gaat als dit,' zei ze. 'Ze zijn argwanend van aard, en willen graag eerst een tijdje erover nadenken.'

12. Lily Kimble

Lily Kimble spreidde een paar oude kranten op de keukentafel uit, om er straks de portie patat boven uit te laten druipen, die in de pan stond te sissen. Op valse toon een deuntje neuriend dat op dat moment populair was, boog ze zich voorover, en haar ogen dwaalden zonder enig doel over de gedrukte pagina's die daar voor haar uitgespreid lagen.

Plotseling hield ze met neurien op, en riep ze: 'Jim, Jim. Motje dit es hore!'

Jim Kimble, een al wat oudere man van weinig woorden, stond zich te wassen aan de gootsteen in de bijkeuken. Hij antwoordde zijn vrouw met die ene lettergreep waarvan hij zich bij voorkeur bediende.

'Huh?' zei Jim Kimble.

'Wat hier in de krant staat. "Wil iedereen die inlichtinge kan verschaffe omtrent Helen Spenlove Halliday, geboren Kennedy zich in verbinding stelle met de firrema Reed & Hardy op Southampton Row"! Volges mijn zouwe ze daar wel es die mevrouw Halliday mee kenne bedoele bij wie ik gediend heb, op St. Catherine's. Ze hadde het van mevrouw Findeyson gehuurd, zij en d'r man. En ze heette Helen, dat klopt, Ja, en ze was de zuster van die dokter Kennedy, die altoos zei dat ik me amandele deruit most late hale.'

Er viel even een korte stilte, terwijl mevrouw Kimble de bruisende patat met een geroutineerde beweging door elkaar schudde. Jim Kimble maakte snuivende geluiden in de rolhand-doek, waarmee hij zijn gezicht stond af te drogen.

'Tis netuurlijk wel 'n ouwe krant, dit,' hervatte mevrouw Kimble. Ze keek naar de datum. 'Tis al bijna meer dan 'n week geleje. Ik vraag me af waar het over gaat? Denk je dat er wat geld an te verdiene is, Jim?'

'Huh,' zei de heer Kimble vaag.

'Misschien heb 't iets met 'n testament te make,' overwoog zijn echtgenote. 'Tis al 'n hele tijd geleje.'

'Huh.'

'Zou me niet verbaze azzut al achttien jaar was, of langer, nog... Waarom zouwe ze dat nou weer op wille rakele, allemaal? Je denkt toch niet dat de pliesie hier achter zit, Jim?'

'Waarom, in vredesnaam?' vroeg de heer Kimble.

'Nou, je weet toch wat ik altoos gedacht heb,' zei mevrouw Kimble geheimzinnig. 'Dat heb ik je destijds toch verteld, toen we met elkaar liepe. Hij dee net of ze er met 'n andere vent vandoor was. Dat zegge ze altoos, de manne, as ze d'r vrouw om zeep gebracht hebbe. Neem maar gerust van mij an dat 't moord was. Dat heb ik toen tege jou gezegd, en ook tege Edie, maar Edie wou er

niks van wete. Die had totaal geen fantesie, die Edie. Die klere, die ze zogenaamd meegenome had,, nou, dat ware niet de goeie, as je begrijpt wat ik bedoel. D'r was 'n handkoffer verdwene, en 'n tas, en genoeg klere om ze te vuile, maar het ware de verkeerde klere. En toen heb ik tege Edie gezegd, "Let op mijn woorde," heb ik gezegd, "meneer heb 'r vermoord, en in de kelder begrove." Alleen was het achteraf toch niet de kelder, want die Leonie, die Zwitserse kindermeid, die had wat gezien. Uit het raam. Ze was met me meegegaan naar de bios, die avond, al mocht ze eigenlijk niet weg van de kinderkamer, maar ik zei tegen d'r, dat kind wordt immers nooit wakker, die was zo zoet as wat, as ze savends in d'r bedje lei. "En mevrouw komt savends toch nooit naar de kinderkamer," zei ik. "Niemand merkt er wat van, as je 'n slippertje met me maakt." Dus toen is ze met me meegegaan. En toen we terugkwame, mens, 't hele huis was in rep en roer. De dokter was er, en meneer was onwel en lag in de kleedkamer te slape, en de dokter paste op hem, en die vroeg me toen over die klere, en alles leek in orde, toen. Ik dacht dat ze d'r inderdaad vandoor was met die vent waar ze zo gek op was - en 't was nog wel 'n getrouwde man, ook -en Edie zei dat ze vurig hoopte dat we niet bij 'n scheiding betrokke zouwe rake. Hoe heette die toch weer? Ik ken het me niet herinnere. Naam begon met 'n M of wazzut 'n R? Hemeltje lief, 'n mens ze geheuge wordt er niet beter op.' Op dat moment kwam meneer Kimble uit de bijkeuken, en alle minder belangrijke aangelegenheden negerend, wilde hij weten of zijn avondeten nog niet klaar was.

'Alleen effe de patat late uitdruipe... Wacht effe, laat ik eerst 'n andere krant hale. Deze hier ken ik beter beware. De pliesie zal d'r wel niks mee te make hebbe, niet na zoveel jaar nog. Meschien benne 't notarusse, en zit 'r geld in. Er staat wel niet bij of je d'r wijzer van ken worde... maar 't zou best kenne... Ik wou dat ik iemand kende, die 'k dat zou kenne vrage. Er staat hier dat je naar 'n adres in Londe mot schrijve, maar 'k weet nog zo net niet of ik zoiets eigeluk wel doen wil... niet an zo'n stel vreemde lui in Londe... Wat vin jij ervan, Jim?'

'Huh,' zei meneer Kimble, terwijl hij hongerige blikken op de vis en patat wierp. Van een verder gesprek kwam voorlopig niets.

13. Walter Fane

Gwenda bekeek de heer Walter Fane eens goed, zoals hij daar achter zijn brede mahoniehouten bureau zat.

Ze zag een nogal vermoeid uitziende man van een jaar of vijftig, met een vriendelijk, weinig opvallend gezicht. Het soort man, dacht Gwenda, wiens gezicht je je slechts met moeite zou kunnen herinneren als je hem maar terloops ontmoet had... Een man, wie het, modern uitgedrukt, aan persoonlijkheid ontbrak. Hij had een langzame, zorgvuldige manier van spieken, en een aangename stem. Waarschijnlijk een heel goede notaris, besloot Gwenda. Vluchtig keek ze het kantoor rond, het kantoor van de oudste firmant. Het paste bij Walter Fane, vond ze. Het was uitgesproken ouderwets, en het meubilair was versleten, maar van goed, degelijk Victoriaans materiaal gemaakt.

Tegen de muren stonden aktentrommels opgestapeld, trommels met eerbiedwaardige namen uit de streek erop. Sir John Vavasour-Trench. Lady Jessup. Arthur Ffoulkes, Esq. (Overleden).

Het grote schuifraam, waarvan de ruitjes nogal vuil waren, gaf uitzicht op een vierkante binnenplaats aan de achterkant van het huis, geflankeerd door de dikke muren van een aangrenzend huis uit de zeventiende eeuw. Er viel nergens iets chics of moderns te bespeuren, maar smerig of armoedig kon je het ook niet noemen. Oppervlakkig bezien was het een rommelig kantoor, met die opgestapelde trommels, en dat wanordelijke bureau, en die rij wetboeken, die scheef tegen elkaar aangeleund stonden op een plank, maar in feite was het het kantoor van iemand, die precies wist waar hij alles vinden kon, wat hij zocht. Het gekras van Walter Fane's pen hield op. Hij schonk haar die aarzelende vriendelijke glimlach van hem.

ik geloof dat het allemaal duidelijk genoeg is, mevrouw Reed,' zei hij. 'Een heel eenvoudig testament. Wanneer wilt u het komen ondertekenen?'

Wanneer het hem het beste uitkwam, zei Gwenda. Ze had er niet zo'n erge haast mee.

'We hebben hier een huis, weet u,' zei ze. 'Heuvelkant.'

Walter Fane wierp een blik op zijn aantekeningen, en zei, 'Ja, u heeft me het adres al gegeven...'

Er viel geen enkele verandering in de gelijkmatigheid van zijn stem te bespeuren.

'Het is een bijzonder prettig huis,' zei Gwenda. 'We zijn er dol op.' is het werkelijk?' Walter Fane glimlachte. 'Ligt het aan zee?'

'Nee,' zei Gwenda. ik geloof dat men de naam veranderd heeft. Het heette

vroeger St. Catherine's.'

Meneer Fane zette zijn pince-nez af. Hij wreef de glazen met een zijden zakdoek, terwijl hij zijn ogen neergeslagen hield.

'O ja,' zei hij. 'Aan de weg naar Leahampton, meen ik?'

Hij keek op, en Gwenda dacht, wat zien mensen die voortdurend een bril dragen, er toch anders uit, als ze die niet op hebben. Zijn ogen, die heel lichtgrijs van kleur waren, leken vreemd zwak en nergens op gericht te zijn.

'Zijn hele gezicht,' dacht Gwenda, 'krijgt er iets afwezig door.'

Walter Fane zette zijn pince-nez weer op. Op zijn afgemeten notaris-toon zei hij, 'Zei u niet dat u al een testament had laten maken toen u trouwde?'

'Ja. Maar daarin had ik allerlei dingen nagelaten aan diverse familieleden in Nieuw-Zeeland, die inmiddels overleden zijn, en dus dacht ik dat het eigenlijk eenvoudiger zou zijn, een heel nieuw testament op te laten maken, vooral ook omdat we van plan zijn permanent in dit land te blijven wonen.'

Walter Fane knikte.

'Ja, dat is beslist een goed idee. Nou, volgens mij is het allemaal duidelijk, zo. Zoudt u misschien overmorgen terug willen komen? Wat denkt u van elf uur?'

'Ja, dat zal best gaan.'

Gwenda stond op, en Walter Fane kwam eveneens overeind.

Aarzelend, en een beetje gehaast, precies zoals ze dat vooraf gerepeteerd had, zei Gwenda, ik, ik heb speciaal om u gevraagd, omdat ik denk - ik bedoel, ik geloof - dat u mijn moeder eens gekend heeft.'

is het werkelijk?' vroeg Walter Fane, en zijn manier van doen werd nog wat vriendelijker. 'Hoe heette ze?'

'Halliday. Megan Halliday. Ik geloof - ik heb gehoord - dat u eens met haar verloofd bent geweest?'

Ergens aan de muur tikte een klok. Een, twee, een, twee, een, twee.

Gwenda voelde haar hart plotseling wat sneller kloppen. Wat had die Walter Fane een uitgestreken gezicht. Je zag wel eens een huis, dat er zo uitzag, een huis, waarvan alle rolluiken neergelaten waren. Ja, een huis waarin een lijk verborgen lag. (Wat heb je toch een rare gedachten, Gwenda!)

Bedaard, en zonder enige verandering in zijn stem zei Walter Fane.

'Nee, uw moeder heb ik nooit gekend, mevrouw Reed. Maar wel ben ik eens gedurende korte tijd verloofd geweest met Helen Kennedy, die daarna getrouwd is met majoor Halliday, als zijn tweede vrouw.'

'O, juist, ja. Wat dom van me. Ik heb alles door elkaar gehaald. Het was Helen - mijn stiefmoeder. Het is natuurlijk allemaal al lang geleden gebeurd, lang voordat ik me iets herinneren kon. Ik was nog maar een klein kind, toen mijn vaders tweede huwelijk mislukte. Maar ik heb iemand horen zeggen dat u

vroeger met mevrouw Halliday verloofd was geweest, in India, en toen heb ik natuurlijk gedacht dat het mijn eigen moeder betrof, vanwege India, bedoel ik... Mijn vader had haar in India ontmoet.'

'Helen Kennedy kwam naar India om met mij te trouwen,' zei Walter Fane. 'Maar ze is toen van gedachten veranderd. Op de terugreis heeft ze toen uw vader ontmoet, op de boot.'

Het was een onopgesmukte, onbewogen opsomming van de feiten. In haar gedachten zag Gwenda nog steeds dat huis met die neergelaten rolluiken.

'O, wat spijt me dat,' zei ze. 'Heb ik me daar even lelijk vergaloppeerd!'

Walter Fane glimlachte, met die aarzelende, aangename glimlach van hem. De rolluiken gingen omhoog.

'Het is al zo'n jaar of negentien, twintig geleden, mevrouw Reed,' zei hij. 'Na al die jaren hebben de problemen en dwaasheden van je jeugd weinig betekenis meer. Dus u was Halliday's dochttertje. U weet toch dat uw vader en Helen toevallig een poosje hier in Dillmouth gewoond hebben, neem ik aan?'

'O ja,' zei Gwenda, 'dat is eigenlijk de reden, dat we hier zijn komen wonen. Ik kon het me natuurlijk niet goed meer herinneren, maar toen we moesten besluiten waar we zouden gaan wonen, in Engeland, ben ik eerst naar Dillmouth gekomen, om eens te zien hoe het er nu eigenlijk uitzag, hier, en ik vond het zo'n aantrekkelijk plaatsje, dat ik toen meteen besloten heb dat we hier neer zouden strijken, en nergens anders. En was dat geen bof? Dat we waarachtig hetzelfde huis op de kop getikt hebben waar mijn familie lang geleden in gewoond heeft?' ik kan me het huis nog wel herinneren,' zei Walter Fane. Weer die aarzelende, vriendelijke glimlach. 'Ook al kunt u zich mij dan niet meer herinneren, mevrouw Reed, toch staat er mij iets van bij dat ik u vroeger wel eens paardje heb laten rijden, op mijn rug.'

Gwenda lachte.

is het waarachtig? Dan bent u nog een oude vriend van vroeger, niet waar? Ik zou jokken als ik zei dat ik me u herinneren kon, maar ja, ik was toen ook nog maar twee en een half of drie jaar oud, veronderstel ik... Was u hier met verlof uit India, of zo iets?'

'Nee, ik had India toen voorgoed de rug toegekeerd. Ik was erheen gegaan om het als theeplanter te proberen, maar het leven daar beviel me niet. Ik was nu eenmaal voorbestemd om in mijn vaders voetstappen te treden, en een prozaische, onavontuurlijke plattelandsnotaris te worden. Al mijn examens in de rechten had ik al achter de rug, destijds, en dus ben ik eenvoudig teruggekomen, en rechtstreeks in de firma gegaan.' Hij zweeg even, en zei toen: 'En hier ben ik sinds die tijd altijd gebleven.'

Weer zweeg hij even, om vervolgens op zachtere toon te herhalen, 'Ja, sinds die

tijd...'

Maar zo lang, dacht Gwenda, is achttien jaar nu toch ook weer niet, eigenlijk... Van houding veranderend, schudde hij haar de hand, en zei.

'Aangezien we oude vrienden schijnen te zijn, moet u beslist eens met uw echtgenoot thee komen drinken bij mijn moeder. Ik zal ervoor zorgen dat ze u een uitnodiging stuurt. Maar ondertussen, zullen we zeggen tot aanstaande donderdag elf uur?'

. Gwenda verliet het kantoor en daalde de trap af. In de hoek van het trappenhuis hing een spinneweb. Middenin het web zat een bleek gekleurde spin, die er nogal nietszeggend uitzag. Het was niet het dikke, welgedane soort spin dat vliegen ving en ze opat. Het was eerder een schim van een spin. Hij had veel weg van Walter Fane, eigenlijk.

Aan de zeekant kwam Giles zijn vrouw al tegemoet.

'En?' vroeg hij.

'Hij was hier in Dillmouth, destijds,' zei Gwenda. 'Hij was terug uit India, bedoel ik. Want hij liet me paardje rijden op zijn rug. Maar hij kan onmogelijk iemand vermoord hebben.

Daar is hij veel te kalm en vriendelijk voor. Een heel aardig iemand, eigenlijk, maar hij is het soort man, dat je eigenlijk nooit opmerkt. Je weet wel, als zo iemand op een fuifje komt, merk je er nooit iets van, als hij weer weggaat. Ik zou zeggen dat hij vreselijk rechtschapen is, en zo, en verknocht aan zijn moeder, en dat hij een hoop goede eigenschappen heeft. Maar vanuit een vrouwelijk standpunt bekeken, verschrikkelijk saai. Ik kan me voorstellen dat Helen hem niet moest. Je weet wel, een aardige, degelijke vent om mee te trouwen, maar eigenlijk voel je er niets voor.'

'Arme duivel,' zei Giles. 'En hij zal wel stapel op haar geweest zijn, neem ik aan.'

'Och, ik weet het niet... Ik denk van niet, eigenlijk. Maar hoe dan ook, ik ben er zeker van dat hij niet de kwaadaardige moordenaar kan zijn, die we zoeken.

Mijn idee van een moordenaar is hij beslist niet.'

'Maar veel weet je niet van moordenaars af, eigenlijk, of wel soms, lieveling?'

'Wat bedoel je daarmee?'

'Nou, ik moest aan die rustige Lizzie Borden denken, alleen de jury was van mening dat ze het niet gedaan had. En Wallace, een kalme man, van wie de jury ervan overtuigd was dat hij zijn vrouw vermoord had, hoewel het vonnis in hoger beroep vernietigd werd. En Armstrong, van wie iedereen jarenlang dacht, dat hij zo'n aardige, bescheiden kerel was. Ik geloof niet, dat moordenaars ooit tot een bepaald type behoren.'

ik kan toch echt niet geloven dat Walter Fane -'

Gwenda zweeg plotseling.

'Wat is er?'

'Niets.'

Maar ze dacht terug aan Walter Fane, zoals hij daar zijn brilleglazen had zitten wrijven, en aan die vreemde, niets ziende, starende blik in zijn ogen, toen ze voor het eerst St. Catherine's ter sprake gebracht had.

'Misschien,' zei ze onzeker, 'was hij wel stapel op haar...'

14. Edith Pagett

De achterkamer van mevrouw Mountford was een geriefelijke kamer. Er stond een ronde tafel in, die met een kleedje bedekt was, en een aantal ouderwetse leunstoelen, en tegen de muur stond een ongastvrij uitziende sofa, die echter verrassend goede veren bleek te hebben. Op de schoorsteenmantel stonden porseleinen honden en andere ornamenten, en ook een ingelijste kleurenfoto van de prinsessen Elizabeth en Margaret Rose. Aan een andere muur hing een portret van de Koning in marineuniform, en een groepsfoto van meneer Mountford tezamen met andere bakkers en banketbakkers. Verder was er een soort voorstelling die geheel uit schelpen vervaardigd was, en een waterverfschilderij van een bijzonder groene zee bij Capri. En zo waren er nog een heleboel andere dingen, die geen van alle de pretentie hadden, iets met schoonheid of met het hogere leven te maken te hebben; maar het eindresultaat was een knusse, vrolijke kamer, waarin men bij elkaar zat en zich vermaakte, voor zover men daar tijd voor had.

Mevrouw Mountford, geboren Pagett, was klein en dik van postuur, en had donker haar, waarin zich enkele grijze strepen vertoonden. Haar zuster, Edith Pagett, was lang en mager, en had eveneens donker haar, maar daar viel nagenoeg geen grijs in te bekennen, hoewel ze naar schatting omstreeks vijftig moest zijn.

'Hoe bestaat 't,' zei Edith Pagett. 'De kleine juffrouw Gwennie. U moet het me maar niet kwalijk nemen, mevrouw, dat ik u zo noem, maar er komen zo'n boel herinneringen boven, he? U kwam altijd bij me in de keuken; u was gewoon een plaatje om te zien. "Winnies," zei u dan. "Winnies," en daar bedoelde u rozijnen mee, maar waarom u die winnies noemde, daar heb ik geen idee van. Maar u bedoelde er rozijnen mee, en rozijnen waren het ook die u dan van me kreeg, dat wil zeggen sultana's, vanwege de pitten.'

Gwenda keek die kaarsrechte gestalte met haar blozende wangen en zwarte ogen ingespannen aan, en trachtte zich te herinneren, te herinneren, maar zonder resultaat. Een geheugen was een lastig iets.

ik wou dat ik me kon herinneren ...' begon ze.

'Daar zou ik maar niet al teveel op rekenen. U was nog maar zo'n kleine dreumes. Tegenwoordig schijnt niemand meer in een huis te willen dienen, waar kinderen zijn. Ik zie niet in, waarom. Kinderen brengen leven in een huis, naar mijn idee. Goed, het is waar dat maaltijden in de kinderkamer bijna altijd last met zich meebrengen. Maar dat is dan de schuld van de kindermeid, als u begrijpt wat ik bedoel, mevrouw, en niet die van het kind. Kindermeiden zijn

bijna altijd lastig - je moet ze altijd dienbladen brengen en ze op hun wenken bedienen, en da! soort dingen. Kunt u zich nog iets van Leonie herinneren, juffrouw Gwennie? Neem me niet kwalijk, mevrouw Reed, bedoel ik?'

'Leonie? Was dat mijn kindermeisje?'

'Ze was een Zwitserse. Haar Engels was niet al te best, en ze was gauw op haar tenen getrapt. Ze huilde nogal vaak, als Lily weer eens iets gezegd had wat haar niet aanstond. Lily was het binnenmeisje. Lily Abbott, heette ze. Jong, en nogal brutaal in haar optreden, en een beetje wispelturig. Die Lily heeft heel wat spelletjes met u gespeeld, juffrouw Gwennie. Kiekeboe door de spijlen van de balustrade, bijvoorbeeld.'

Gwenda kon een plotselinge huivering niet bedwingen.

De spijlen van de balustrade...

Eensklaps zei ze, ik kan me Lily herinneren. Ze heeft de kat een strik omgedaan.'

'Nee maar, dat u zich dat nog herinneren kunt! Ja, dat was op uw verjaardag, en Lily stond erop, Thomas moest een strik om hebben. Ze nam het lint van de doos met chocolaatjes, en Thomas was woedend. Hij rende de tuin in, en schuurde net zo lang langs de struiken tot hij hem eraf had. Katten houden er niet van, als je kunstjes met ze uithaalt.'

'Het was een zwart met wit gevlekte kat.'

'Precies, ja. Die arme ouwe Tommy. Hij heeft een hoop muizen gevangen. Hij was een geweldige muizenvanger.' Edith Pagett zweeg, en kuchte een beetje gemaakt. 'Neem me niet kwalijk dat ik u zo de oren van het hoofd klets, mevrouw. Maar al pratende komt het verleden weer boven, he. U wilde me iets vragen?'

ik vind het prettig, u over vroeger te horen praten,' zei Gwenda. 'Dat is juist precies wat ik horen wil. Ik ben verder opgevoed door familie in Nieuw-Zeeland, ziet u, en die konden me natuurlijk nooit iets vertellen over, over mijn vader, en mijn stiefmoeder. Ze - ze was een aardige vrouw, geloof ik?'

'Ja, erg op u gesteld, was ze. Ja hoor, ze ging altijd met u naar het strand, en ze speelde met u in de tuin. Ze was zelf nog heel jong, begrijpt u. Eigenlijk nog maar een meisje. Ik had vaak de indruk dat ze van die spelletjes net zo veel genoot als u. Ziet u, ze was enigst kind geweest, zogezegd. Dokter Kennedy, haar broer, was jaren ouder dan zij, en sloot zich altijd met z'n boeken op. Als ze niet op kostschool was, moest ze altijd in haar eentje spelen...'

Miss Marple, die wat achteraf tegen de muur zat, vroeg op vriendelijke toon, 'U woont al uw hele leven hier in Dillmouth, is het niet?'

'O ja, mevrouw, mijn vader had die boerderij daar boven, aan de andere kant van de heuvel; Rylands, noemde men die boerderij altijd. Hij had geen zoons, en moeder kon het niet volhouden toen hij overleden was, en dus heeft ze hem

verkocht, en er dat kleine gelanterieenwinkeltje aan het eind van High Street voor in de plaats gekocht. Ja, ik woon hier m'n hele leven al.'

'En u weet van iedereen hier in Dillmouth alles af, neem ik aan?'

'Tja, het was destijds natuurlijk nog maar 'n klein plaatsje. Hoewel er, voor zo lang als ik me herinneren kan, altijd al een hoop zomergasten geweest zijn. Maar het waren toen allemaal aardige, rustige mensen, die hier ieder jaar kwamen, en niet van die dagjesmensen en herrieschoppers zoals tegenwoordig. Het waren allemaal degelijke families, die ieder jaar opnieuw in dezelfde kamers kwamen logeren.'

ik neem aan,' zei Giles, 'dat U Helen Kennedy al gekend heeft, voor ze mevrouw Halliday werd?'

'Nou, ik had van haar gehoord, zagezegd, en ik zal haar misschien wel eens tegengekomen zijn. Maar ik heb haar eigenlijk pas goed leren kennen, toen ik daar in dienst ging.'

'En u mocht haar graag,' zei Miss Marple.

Edith Pagett draaide zich naar haar om.

'Ja, mevrouw, dat klopt,' zei ze. Er was iets uitdagends in haar houding. 'Wat de mensen ook mogen zeggen, tegen mij was ze altijd reuze aardig. Ik had nooit gedacht dat ze doen zou, wat ze gedaan heeft. Ik was er ondersteboven van. Goed, er waren al een tijdje geruchten...'

Ze zweeg nogal abrupt, en wierp een snelle, verontschuldigende blik op Gwenda.

Door haar instinct gedreven, nam Gwenda impulsief het woord.

ik wil het graag weten,' zei ze. 'Denk alstublieft niet, dat ik aanstoot zal nemen aan wat u zegt. Ze was tenslotte niet mijn eigen moeder -'

'Dat is waar, mevrouw.'

'En we zijn er erg op gebrand, haar te - te vinden, ziet u. Ze is hier vandaan gegaan - en iedereen schijnt haar volkomen uit het oog verloren te hebben. We weten niet waar ze tegenwoordig woont, en eigenlijk niet of ze nog leeft, zelfs. En er zijn redenen voor --'

Ze aarzelde, en Giles zei haastig, 'Wettelijke redenen. We weten niet of we moeten aannemen dat ze dood is, of, of niet.'

'O, dat begrijp ik best, meneer. De man van mijn nicht was destijds vermist, dat was na de slag bij leper, en ze hebben toen een hoop moeilijkheden gehad over of ze hem al of niet dood moesten wanen. Het was allemaal erg naar voor haar. Natuurlijk, meneer, als ik u iets kan vertellen waar u wat aan heeft, het zou wat anders zijn, als u vreemden was. Tja, juffrouw Gwenda en haar 'winnies'. U kon dat toch zo grappig zeggen.'

'Heel vriendelijk van u,' zei Giles. 'Dus, als u er niets op tegen heeft, steek ik

maar meteen van wal. Mevrouw Halliday heeft het huis heel plotseling verlaten, heb ik begrepen?'

'Ja, meneer, en het was voor ons allemaal een grote schok, en vooral voor de majoor, die arme man. Hij kreeg een complete inzinking.'

ik zal het u maar op de man af vragen, heeft u er enig idee van, wie die man geweest kan zijn, met wie ze weggegaan is?'

Edith Pagett schudde haar hoofd.

'Dat vroeg dokter Kennedy me ook - en ik kon het hem niet vertellen. Lily ook niet. En die Leonie wist er natuurlijk helemaal niets van af, als buitenlandse zijnde.'

'U wist het dus niet,' zei Giles, 'maar zou u er niet naar kunnen gissen? Nu het toch allemaal al zo lang geleden is, kan u er geen kwaad mee - zelfs niet als u verkeerd raadt. U zult toch stellig wel een of andere verdenking gekoesterd hebben.'

'Tja, we hebben zo onze vermoedens... maar let wel, het waren alleen maar vermoedens. En wat mij betreft, ik heb nooit iets gezien. Maar Lily, die, zoals ik u al zei, een nogal scherpe opmerker was, Lily hield er zo haar eigen mening op na, en dat deed ze al een hele tijd. 'Let op mijn woorden,' zei ze altijd. 'Die vent is verkikkerd op haar. Je moet maar eens zien hoe hij naar haar kijkt, terwijl ze de thee inschenkt. En dan moet je die vrouw van hem eens zien kijken! Als blikken konden doden...'

ik begrijp het, ja. En wie was die, eh, vent?'

'Dat is nou jammer, meneer, maar ik kan me zijn naam gewoon niet meer herinneren. Niet na al die jaren. Het was een kapitein - Esdale - nee, dat was het niet, Emery - nee, ook niet. Ik heb zo het gevoel dat het met een E begon. Of misschien was het ook een H. Het was nogal een ongewone naam. Maar ik heb er in de afgelopen zestien jaar niet een keer meer aan gedacht. Hij en zijn vrouw logeerden in het Royal Clarence Hotel.'

'Waren het zomergasten?'

'Ja, maar ik geloof dat hij - of misschien allebei - mevrouw Halliday al langer kenden. Ze kwamen nogal vaak op bezoek. Hoe dan ook, volgens Lily was hij verliefd op mevrouw Halliday.'

'En dat beviel zijn vrouw niet.'

'Nee, meneer... Maar hou me ten goede, ik heb nooit ook maar een moment geloofd dat er iets verkeerd aan de hand was. En ik weet eigenlijk nog steeds niet wat ik ervan denken moet.'

Gwenda vroeg, 'Zijn ze nog gebleven, in het Royal Clarence Hotel - nadat - nadat Helen - mijn stiefmoeder weggegaan was?'

'Voor zover ik me herinneren kan, zijn ze ongeveer tegelijk vertrokken, een dag

ervoor, of een dag later, hoe dan ook, het was dicht genoeg op elkaar om de mensen aan het kletsen te krijgen. Maar ik heb nooit iets met zekerheid gehoord. Als het zo was, dan werd het allemaal erg stil gehouden. Het gaf een hele opschudding, toen mevrouw Halliday er zo vandoor ging, en zo plotseling. Maar er werd wel beweerd dat ze altijd al aan de wispelturige kant geweest was, niet dat ik daar zelf ooit wat van heb gemerkt. Als ik dat gedacht had, zou ik niet bereid geweest zijn, met ze naar Norfolk te gaan.'

Gedurende een ogenblik keken drie mensen haar gespannen aan. Toen zei Giles: 'Norfolk? Gingen ze naar Norfolk verhuizen?'

'Ja, meneer. Ze hadden daar een huis gekocht. Mevrouw Halliday vertelde het me ongeveer drie weken voordat, voordat dat allemaal gebeurde. Ze vroeg me of ik met hen mee wilde gaan als ze verhuisden, en toen heb ik ja gezegd. Ik was tenslotte nog nooit uit Dillmouth weggeweest, en een verandering stond me wel aan, ook al omdat ik de familie graag mocht.'

ik heb nooit gehoord dat ze een huis in Norfolk gekocht hadden,' zei Giles.

'Tja, grappig dat u dat zegt, meneer, want mevrouw Halliday scheen het allemaal erg geheim te willen houden. Ze vroeg me, er beslist met niemand over te praten, dus dat heb ik natuurlijk ook niet gedaan. Maar ze wilde al een tijdje uit Dillmouth weg. Ze had er bij majoor Halliday op aangedrongen om weg te gaan, maar hem beviel het in Dillmouth. Ik geloof zelfs dat hij naar mevrouw Findeyson, die de eigenares van St. Catherine's was, geschreven heeft om haar te vragen of ze er wat voor voelde, het te verkopen. Maar mevrouw Halliday was er fel op tegen. Het leek alsof ze een hekel aan Dillmouth gekregen had. Het was bijna alsof ze bang was, hier te blijven.'

Die woorden kwamen er heel gewoon uit, maar bij het horen ervan werden de drie mensen die naar haar zaten te luisteren weer een en al gespannen aandacht. Giles zei, 'Denkt u niet, dat ze misschien naar Norfolk wilde verhuizen om dicht bij die - die man te zijn, wiens naam u zich niet herinneren kunt?'

Edith Pagett keek verontrust.

'Werkelijk, meneer, dat zou ik niet graag willen denken. En dat denk ik ook niet, geen moment. Trouwens, ik geloof niet dat, nu herinner ik het me weer, ze kwamen van ergens in het Noorden, die mevrouw en die meneer.

Northumberland, geloof ik. Hoe dan ook, ze kwamen altijd graag voor vakantie naar het Zuiden, vanwege het zachte klimaat hier.'

Gwenda zei: 'Ze was bang voor het een of ander, niet waar? Of voor iemand, misschien? Mijn stiefmoeder, bedoel ik.'

'Nu u dat zegt - herinner ik me inderdaad iets -'

'Ja?'

'Op een dag kwam Lily de keuken in. Ze was aan het stof afnemen geweest, op

de trap. "Bonje!" zegt ze tegen me. Ze had soms een erg platte manier van praten, die Lily, dus u moet het me maar niet kwalijk nemen.

Dus ik vroeg haar wat ze daarmee bedoelde, en toen zei ze dat Mevrouw samen met Meneer vanuit de tuin de salon binnengekomen waren, en aangezien de deur naar de hal open stond, had Lily kunnen horen wat ze zeiden.

"Ik ben bang voor je," had mevrouw Halliday gezegd.

"En haar stem klonk bang, ook," zei Lily tegen me. "Ik ben al een hele tijd bang voor je. Je bent gek. Je bent niet normaal. Ga weg en laat me met rust. Je moet me met rust laten. Ik ben bang. Ik geloof dat ik eigenlijk altijd al bang voor je geweest ben..."

Iets in die geest, de woorden kan ik me natuurlijk niet precies meer herinneren. Maar Lily vatte het ernstig op, en dat is de reden waarom ze, nadat het allemaal gebeurd was -' Edith Pagett hield plotseling haar mond. Er kwam een vreemde, angstige uitdrukking op haar gezicht.

'Het was echt niet mijn bedoeling -' begon ze. 'Neemt u me niet kwalijk, mevrouw, ik had niet zo mogen doorslaan.'

Vriendelijk zei Giles: 'Vertel het ons alsjeblieft, Edith. Het is voor ons werkelijk belangrijk om te weten, zie je. Het is allemaal al lang geleden, maar we moeten het weten.'

ik zou het echt niet met zekerheid kunnen zeggen,' zei Edith hulpeloos.

Miss Marple vroeg: 'Wat was het, dat Lily niet geloofde, of wel geloofde?'

Op verontschuldigende toon zei Edith Pagett: 'Lily was er zo eentje, die zich altijd allerlei ideeën in haar hoofd haalde. Ik schonk er nooit aandacht aan. Ze was verzot op de film, en daar deed ze een hoop van die dwaze, melodramatische ideeën op. Die avond toen het gebeurde was ze ook weer naar de film - en bovendien had ze Leonie met zich meegetroond - en dat was heel verkeerd, en dat heb ik haar ook gezegd. "O, dat hindert niks," zei ze toen. "Het kind is toch niet alleen thuis. Jij bent hier beneden in de keuken, en Meneer en Mevrouw komen toch zo meteen thuis, en dat kind wordt trouwens nooit wakker, als ze eenmaal slaapt." Maar het was verkeerd, en dat zei ik haar ook, hoewel ik pas naderhand gemerkt heb dat Leonie met haar meegegaan was. Als ik dat wel geweten had, zou ik naar boven gehold zijn om te kijken of alles wel in orde was met haar, met u, bedoel ik, juffrouw Gwenda. Je kunt in de keuken niets horen, als de deur dicht is. Tenminste, dat weet ik praktisch zeker.'

Edith Pagett zweeg even, en ging toen verder.

ik was aan het strijken. De avond ging vlug voorbij, en voor ik het wist, kwam dokter Kennedy de keuken in, en vroeg hij me waar Lily was, en toen heb ik hem verteld dat het haar vrije avond was, maar dat ze elk moment thuis kon komen, en ja hoor, toen kwam ze net binnen, en toen heeft hij haar meegenomen

naar boven, naar de kamer van Mevrouw. Hij wou weten of ze soms kleren meegenomen had, en zo ja, welke? Lily heeft toen rondgekeken, dus, en het hem verteld, en toen kwam ze weer naar beneden, naar mij toe. Ze was helemaal opgewonden. "Die heeft de kuierlatten genomen," zei ze. "Die is er met iemand vandoor. Meneer is helemaal van de kaart. Die heeft een beroerte gehad, of zo iets. Het is blijkbaar een erge schok voor hem geweest. Pleit niet voor z'n verstand. Hij had het kunnen zien aankomen." "Zo mag je niet praten," zei ik. "Hoe weet je dat ze er met iemand vandoor is. Misschien heeft ze wel een telegram gehad van een ziek familielid." "An me zieke familielid," zegt Lily (ze praatte altijd nogal plat, zoals ik al zei). "Ze heeft een briefje achtergelaten." "Met wie is ze er vandoor?" vroeg ik. "Met wie denk je?" zei Lily. "Vast niet met die bezadigde meneer Fane, al kijkt die met van die kalverogen naar haar, en loopt hij haar achterna als een hond." Dus zei ik: "Jij denkt zeker aan die kapitein zo en zo." "Ja," zei ze, "daar durf ik wat onder te verwedden. Tenzij het die mysterieuze man in die opzichtige auto is." (Dat was zo maar een lolletje tussen ons beiden.) En toen zei ik weer, "Ik geloof er niks van. Niet mevrouw Halliday. Die doet zoiets niet." En toen zei Lily, "Nou, toch wel, blijkbaar." Dit was allemaal in het begin, begrijpt u. Maar later, boven in onze slaapkamer, maakte Lily me wakker. "Hoor eens," zegt ze. "Er klopt niks van." "Wat klopt er niet?" zeg ik. "Die kleren," zegt ze. "Waar heb je het in hemelsnaam over?" zeg ik. "Moet je eens luisteren, Edie," zegt ze. "Ik ben door haar kleren gegaan, omdat die dokter me dat vroeg. En er is een handkoffer weg, en genoeg kleding om hem te vullen - maar het zijn de verkeerde dingen." "Wat bedoel je?" zeg ik. Zegt

Lily, "Nou, ze heeft 'n avondjapon meegenomen, die grijze met zilver - maar niet haar mooie ceintuur en beha, en ook niet de onderrok die daarbij hoort, en ze heeft haar avondschoentjes van goudbrokaat meegenomen, niet die zilverkleurige met die bandjes. En ook haar groene wollen pakje - wat ze anders nooit eerder draagt dan laat in de herfst, maar niet die mooie sweater, maar wel heeft ze haar zijden bloesjes meegenomen, die ze alleen maar onder een mantelpak draagt. O ja, en het ondergoed wat ze meegenomen heeft, is ook een samengeraapt zootje. Let op mijn woorden, Edie," zei Lily tegen me. "Ze is helemaal niet weggegaan. Meneer heeft haar van kant gemaakt."

Nou, daar werd ik klaar wakker van. Ik ging recht overeind zitten, en vroeg haar wat ze in vredesnaam in haar hoofd haalde.

"Precies als in het filmjournaal, vorige week," zegt ze. "Meneer is er achter gekomen dat ze hem bedroog, en toen heeft hij haar vermoord en haar onder de vloer van de kelder begraven. Jij zou daar niks van hebben kunnen horen, want die ligt onder de hal, aan de voorkant van het huis. Dat is wat hij gedaan heeft,

en toen heeft hij een handkoffer ingepakt om het te laten lijken alsof ze weggegaan is. Maar ze is hier, onder de vloer van de kelder. Ze heeft dit huis nooit levend verlaten." Ik heb haar toen flink op haar nummer gezet, dat ze zulke vreselijke dingen durfde zeggen. Maar de volgende ochtend ben ik wel naar beneden geslopen, naar de kelder, dat wil ik gerust bekennen. Maar daar zag alles er heel gewoon uit, en er was niks van zijn plaats gehaald, en er was ook niet gegraven, en toen ben ik weer naar boven gegaan, en heb ik tegen Lily gezegd dat ze zich belachelijk aanstelde, maar ze bleef volhouden dat Meneer haar om zeep gebracht had. "Je moet niet vergeten," zei ze, "dat ze doodsbang voor hem was. Ik heb zelf gehoord dat ze dat tegen hem zei." "Nou, dan heb je het toch goed verkeerd, meid," zei ik, "want dat was Meneer helemaal niet. Net toen je me dat verteld had, die dag, keek ik uit het raam, en toen zag ik Meneer net de heuvel afkomen met z'n golfstokken, dus hij kan het niet geweest zijn, die met Mevrouw in de salon was. Het is iemand anders geweest." '

De woorden schenen te blijven hangen, in die gezellige, alledaagse zitkamer. Zachtjes, op bijna fluisterende toon zei Giles: 'Het is iemand anders geweest...'

15. Een adres

Het Royal Clarence Hotel was het oudste hotel van het stadje. Het had een verweerde, gebogen voorgevel, en er hing een sfeer van vroegere tijden. Het legde zich er nog steeds op toe, onderdak te verschaffen aan het soort families, dat voor een maandje naar de kust kwam.

Juffrouw Narracott, die achter de balie van de receptie de scepter zwaaide, was een dame van zevenenveertig, met een weelderige boezem en een ouderwets kapsel.

Voor Giles, die ze met haar scherpe blik als 'een van onze nette mensen' taxeerde, kwam ze uit de plooi. En Giles, die rad van tong was, en heel overtuigend kon zijn als hij wilde, speldde haar een prachtig verhaal op de mouw. Hij had een weddenschap met zijn vrouw, over haar peetmoeder, en of die al of niet in het Royal Clarence Hotel gelogeed had, achttien jaar geleden. Zijn vrouw had gezegd dat ze hun meningsverschil nooit zouden kunnen oplossen, omdat de oude gastenboeken inmiddels natuurlijk allemaal weggegooid waren, maar hij had gezegd dat dat nonsens was. Een etablissement als het Royal Clarence Hotel zou zijn gastenboeken vast en zeker bewaren. Die van wel honderd jaar terug, zelfs.

'Zo ver terug gaan ze nu ook weer niet, meneer Reed. Maar inderdaad bewaren wij al onze oude bezoekersregisters, zoals wij die bij voorkeur noemen. En er staan heel interessante namen in, ook. Ja, de Koning heeft hier zelfs eens gelogeed, toen hij nog Prins van Wales was, en Prinses Adlemar van Holstein-Retz placht hier iedere winter te komen met haar hofdame. En we hebben hier ook een aantal zeer beroemde romanschrijvers gehad, en meneer Dovery, de bekende portretschilder.'

Giles reageerde hierop met gepaste belangstelling en eerbied, en weldra werd het gewijde boekdeel van het jaar in kwestie te voorschijn gebracht, en aan hem getoond.

Nadat ze hem eerst diverse beroemde namen aangewezen had, sloeg hij de bladen om, tot hij bij de maand augustus kwam.

Ja, hier had je beslist de aantekening die hij zocht.

Kapitein en mevrouw Setoun Erskine, Anstell Manor, Daith, Northumberland, 27 juli - 17 augustus.

'Zou ik dit mogen overschrijven?'

'Natuurlijk, meneer Reed. Hier heeft u papier en inkt, O, u heeft zelf een pen, zie ik. Excuseert u mij even? Ik moet weer even terug naar de balie.'

Ze liet het open boek bij hem achter, en Giles ging aan het werk.

Toen hij op Heuvelkant terugkwam trof hij Gwenda in de tuin aan, over een perk met vaste planten gebogen.

Ze richtte zich op, en wierp hem een snelle, vragende blik toe.

'Heb je iets uit kunnen vinden?'

'Ja, dit is het, volgens mij.'

Zachtjes las Gwenda de woorden hardop: 'Anstell Manor, Daith, Northumberland. Ja, Edith Pagett zei ook, dat ze uit Northumberland kwamen. Ik vraag me af of ze daar nog steeds wonen --'

'We zullen erheen moeten om dat uit te vinden.'

'Ja, ja, het is maar het beste, dat we erheen gaan, Wanneer?'

'Zo gauw mogelijk. Wat denk je van morgen? Dan nemen we de auto, en rijden erheen. Dan krijg je meteen wat meer van Engeland te zien.'

'Maar veronderstel dat ze dood zijn, of dat ze verhuisd zijn, en dat er iemand anders woont?'

Giles haalde zijn schouders op.

'Dan komen we weer terug, en dan gaan we die andere sporen verder volgen. Ik heb Kennedy geschreven, tussen haakjes, en hem gevraagd of hij me die brieven wil sturen, die Helen hem geschreven heeft nadat ze vertrokken was, als hij die nog heeft, tenminste, en ook een staaltje van haar handschrift.'

ik wou maar,' zei Gwenda, 'dat we dat andere dienstmeisje konden vinden, je weet wel, Lily, die Thomas die strik omgedaan had -'

'Grappig, dat je je dat plotseling herinnerde, Gwenda.'

'Ja, vond je ook niet? En Tommy kan ik me ook herinneren. Hij was zwart met witte vlekken, en hij had drie schattige poesjes.'

'Wat? Thomas? Hoe kan dat nou?'

'Nou ja, we noemden hem Thomas - maar in werkelijkheid bleek hij een Thomasina te zijn. Je weet hoe dat gaat, met katten. Maar om op Lily terug te komen - ik vraag me af wat er van haar geworden is? Edith Pagett schijnt haar volkomen uit het oog verloren te hebben. Ze kwam niet uit deze omgeving, en nadat iedereen uit elkaar gegaan was, hier op St. Catherine's, heeft ze een betrekking gevonden in Torquay. Ze heeft nog een keer of twee geschreven, maar daarna niet meer. Edith zei dat ze gehoord had dat ze getrouwd was, maar met wie, dat wist ze niet. Als we haar te pakken konden krijgen, zouden we een heleboel meer te weten kunnen komen.'

'En ook Leonie, dat Zwitserse meisje.'

'Mogelijk, maar dat was een buitenlandse, en dus zal veel van wat er gebeurde, haar ontgaan zijn. Weetje, ik kan me haar helemaal niet herinneren. Nee, het is Lily, van wie ik het gevoel heb dat ze ons van nut zou kunnen zijn. Lily was de pienterste van het stel... Ik weet het al, Giles, laten we nog een advertentie

plaatsen - maar ditmaal een advertentie die speciaal aan haar gericht is - Lily Abbott, heette ze.'

'Ja,' zei Giles. 'Dat zou te proberen zijn. En morgen gaan we in ieder geval naar het Noorden, om eens te kijken wat we omtrent de Erskines aan de weet kunnen komen.'

16. Moeders jongen

'Liggen, Henry,' zei mevrouw Fane tegen een astmatische spaniel, wiens zwemmende ogen brandden van begerigheid. 'Wilt u nog een broodje, Miss Marple, nu ze nog warm zijn?'

'Graag, ja. Het zijn verrukkelijke broodjes. U heeft een uitstekende huishoudster.' 'Louisa is inderdaad niet slecht, nee. Alleen maar wat vergeetachtig, dat zijn ze allemaal. En er zit nooit eens wat variatie in haar puddingen. Vertelt u me eens, sukkelte Dorothy Yarde nog steeds zo met haar ischias? Ze had er altijd zo'n vreselijke last van. Komt hoofdzakelijk door zenuwen, denk ik.'

Miss Marple haastte zich, haar de nodige details te verschaffen omtrent de kwalen van hun wederzijdse kennis. Het was een bof geweest, dacht ze, dat ze onder haar vele, door heel Engeland verspreide vrienden en kennissen een vrouw had weten te vinden die mevrouw Fane kende, en die mevrouw Fane geschreven had dat een zekere Miss Marple momenteel toevallig in Dillmouth vertoefde, en zou beste Eleanor zo vriendelijk willen zijn, haar uit te nodigen voor het een of ander.

Eleanor Fane was een lange, indrukwekkende vrouw met gebiedende, staalgrijze ogen, wit krullend haar en een rozig-blanke gelaatskleur als van een baby, hoewel daar in feite beslist geen babyachtige zachtheid achter school.

Ze bespraken Dorothy's kwalen, of vermeende kwalen, en gingen vervolgens over op Miss Marples gezondheid, de lucht van Dillmouth, en de algemene slechte conditie van het merendeel van de jongere generatie.

'Ze hoefden de korstjes van hun brood niet op te eten, toen ze kinderen waren,' verkondigde mevrouw Fane. 'in mijn kinderkamer kwam zo iets niet voor.'

'Heeft u meer dan een zoon?' vroeg Miss Marple.

'Drie. De oudste, Gerald, is in Singapore, bij de Far East Bank. Robert is in het leger.' Mevrouw Fane snoof. 'Hij is met een roomse vrouw getrouwd,' zei ze veelbetekenend. 'En u weet, wat dat betekent! Al de kinderen worden rooms opgevoed. Ik weet niet, wat Roberts vader daarvan gezegd zou hebben. Mijn man was streng protestant. Ik hoor bijna nooit meer iets van Robert, tegenwoordig. Hij is gepikeerd over enkele dingen, die ik zuiver voor zijn eigen bestwil tegen hem gezegd heb. Ik geloof erin, eerlijk te zijn, en precies te zeggen wat je denkt. Naar mijn mening was zijn huwelijk een grote misstap. Hij mag dan al voorgeven dat hij gelukkig is, die arme jongen - maar ik heb helemaal niet het gevoel, dat de toestand zo bevredigend is.'

'Uw jongste zoon is niet getrouwd, geloof ik?'

Mevrouw Fane straalde.

'Nee, Walter woont hier bij mij. Hij heeft een ietwat zwak gestel, altijd gehad, sinds zijn kinderjaren al - en ik heb altijd heel goed op zijn gezondheid moeten letten. Hij zal zo wel komen. Hij is toch zo'n attente en toegewijde zoon voor me. Ik ben eigenlijk een heel gelukkige vrouw, dat ik zo'n zoon heb.'

'En heeft hij er nooit over gedacht, te trouwen?' informeerde Miss Marple.

'Walter zegt altijd dat hij eigenlijk niets voelt voor die jonge vrouwen van tegenwoordig. Ze trekken hem niet aan. Hij en ik hebben zoveel met elkaar gemeen, dat hij niet zo vaak uitgaat als hij eigenlijk zou moeten doen, vrees ik. Hij leest me 's avonds voor uit Thackeray, en meestal spelen we een spelletje pikeet. Walter is een echte huisman.'

'Wat prettig voor u,' zei Miss Marple. 'Heeft hij altijd in de firma gezeten? Iemand heeft me verteld dat u een zoon had, die een theeplantage had op Ceylon, maar misschien hebben ze zich vergist.'

Mevrouw Fane geacht betrof een beetje. Ze drong er bij haar bezoeker op aan, een stuk notariaat te nemen, en legde uit: 'Dat was, toen hij nog heel jong was. Een van die jeugdige belevingen. Jongens verlangen er altijd naar, de wereld te zien. Eigenlijk stak er een meisje achter. Meisjes kunnen toch zo verwarrend werken.'

'Dat is een feit, ja. Ik herinner me van mijn eigen neef -'

Mevrouw Fane interesseerde zich echter niet voor Miss Marples neef, en praatte door. Ze had het woord, en ze genoot van de gelegenheid, oude herinneringen op te halen voor deze sympathieke vriendin van die lieve Dorothy.

'Een bijzonder ongeschikt meisje, dat schijnt altijd zo te moeten zijn. O, daarmee bedoel ik niet dat ze een actrice was, of zoiets. Ze was de zuster van de dokter, het was eigenlijk eerder alsof ze zijn dochter was, want ze was vele jaren jonger - en die arme man had er geen benul van, hoe hij haar opvoeden moest. Mannen zijn toch zo hulpeloos, niet waar? Ze ging behoorlijk losbandig te keer, eerst raakte ze verward met een jongeman van ons kantoor, een doodgewone klerk, en een met een hoogst onbevredigend karakter, bovendien. Ze hebben hem moeten ontslaan. Hij gaf vertrouwelijke informatie prijs. Maar hoe dan ook, dat meisje, Helen Kennedy, was blijkbaar zeer aantrekkelijk. Ik vond van niet. Ik heb altijd gedacht dat ze haar haar verfde. Maar Walter, die arme jongen, raakte hevig verliefd op haar. Zoals ik al zei, ze was totaal ongeschikt, geen geld en geen vooruitzichten, en niet het soort meisje dat men zich als schoondochter zou wensen. Maar wat kan een moeder ertegen doen? Walter deed haar een aanzoek, maar ze wees hem af, en toen heeft hij zich dat dwaze idee in zijn hoofd gehaald, naar India te gaan en theeplanter te worden. "Laat hem maar gaan," zei mijn man, maar hij was natuurlijk wel erg teleurgesteld. Hij had zich erop verheugd, Walter bij hem in de firma te hebben, en Walter had al zijn examens in de

rechten al gehaald, en zo. Maar zo stonden de zaken nu eenmaal. Werkelijk, de schade die die jonge vrouwen kunnen aanrichten!'

'Ja, ik weet er alles van. Mijn neef -'

Ook nu weer praatte mevrouw Fane over het onderwerp van Miss Marples neef heen.

'En dus is die lieve jongen toen naar Assam gegaan, of was het Bangalore? Na al die jaren kan ik het me werkelijk niet meer herinneren. En ik was erg van streek, want ik wist dat zijn gezondheid er niet tegen zou kunnen. En hij was daar nog geen jaar, (en het ging hem daar heel goed, ook, alles wat Walter doet, doet hij goed) of, en u zou het niet geloven, maar toen veranderde dat onbeschaamde jonge ding van gedachten, en schreef ze hem dat ze bij nader inzien toch maar met hem wilde trouwen.'

'Och hemeltje.' Miss Marple schudde haar hoofd.

'Ze schaft zich een uitzet aan, boekt passage - en wat denkt u dat haar volgende zet was?'

ik heb geen flauw idee?'

Miss Marple boog zich naar voren, een en al gespannen aandacht.

'Een liefdesavontuur met een getrouwde man, nota bene. Op de boot, tijdens de reis daarheen. Een getrouwde man met drie kinderen, meen ik. Maar kort en goed, daar stond Walter op de kade om haar af te halen, en het eerste wat ze deed, was hem zeggen dat ze bij nader inzien toch maar niet met hem trouwde. Nu vraag ik u, vindt u zo iets niet intens gemeen?'

'Dat vind ik zeker. Uw zoons geloof in de mensheid had er volkomen door vernietigd kunnen worden.'

in elk geval had hij daardoor moeten inzien, wat haar ware aard was. Maar ja, dat soort vrouwen kan alles ongestraft doen.'

'Heeft hij haar haar handelwijze dan niet --' Miss Marple aarzelde, 'kwalijk genomen? Sommige mannen zouden verschrikkelijk kwaad geweest zijn.'

'Walter heeft altijd al over een wonderbaarlijke zelfbeheersing beschikt. Al is Walter nog zo van streek of geërgerd door het een of ander, hij zal het nooit tonen.'

Miss Marple wierp haar een speculerende blik toe.

Voorzichtig liet ze een ballonnetje op.

'Kan het zijn, dat alles heel diep zit bij hem, misschien? Daar sta je soms verbaasd van, bij kinderen. Soms denk je dat zo'n kind zich er niets van aangetrokken heeft, tot het tot een plotselinge uitbarsting komt. Dan blijken ze een gevoelige aard te hebben, die pas tot uitdrukking komt wanneer ze absoluut tot het uiterste getergd zijn.'

'Ach, wat toevallig dat u dat zegt, Miss Marple. Ik kan me iets dergelijks nog zo

goed herinneren. Gerald en Robert, weet u, waren allebei driftig, en plachten elkaar voortdurend in de haren te vliegen. Dat is natuurlijk heel normaal, voor gezonde jongens -'

'O zeker, heel normaal.'

'En die lieve Walter was altijd zo stil, en zo geduldig. Maar op een dag had Robert zijn modelvliegtuigje te pakken gekregen, dat had hij zelf gebouwd, en hij was er dagen mee bezig geweest, en Robert, die een lieve robbedoes van een jongen was, maar erg onvoorzichtig, had het stukgemaakt. En toen ik hun studeerkamer binnenkwam, lag Robert op de grond en was Walter bezig, hem af te ranselen met de pook, hij had hem praktisch bewusteloos geslagen - en ik heb me tot het uiterste moeten inspannen, om Walter van hem weg te sleuren. Hij zei steeds maar: "Hij heeft het met opzet gedaan, hij heeft het met opzet gedaan. Ik zal hem vermoorden..." Weet u, ik werd er gewoon bang van. Jongens zijn zo intens in hun gevoelens, niet waar?'

'Ja, dat zijn ze inderdaad,' zei Miss Marple. Haar ogen stonden nadenkend.

Ze bracht het gesprek weer op het vorige onderwerp terug.

'Dus die verloving werd tenslotte verbroken. Wat is er verder met dat meisje gebeurd?'

'Die kwam terug naar huis. Op de thuisreis had ze alweer zo'n liefdesaffaire, maar ditmaal trouwde ze met die man. Een weduwnaar met een kind. Een man, die net zijn vrouw verloren heeft, is altijd een makkelijke prooi, zo'n arme kerel is dan hulpeloos. Ze is dus met hem getrouwd, en toen hebben ze zich hier gevestigd in een huis aan de andere kant van de stad - St. Catherine's - naast het ziekenhuis. Het heeft natuurlijk niet lang geduurd, binnen een jaar heeft ze hem in de steek

gelaten. Ze is er met een of andere man vandoor gegaan.'

'Nee, maar!' Miss Marple schudde haar hoofd. 'Uw zoon mag blij zijn dat hij daaraan ontsnapt is!'

'Dat zeg ik ook altijd tegen hem.'

'En heeft hij die theeplantage opgegeven omdat zijn gezondheid er niet tegen kon?'

Er verscheen een lichte frons op mevrouw Fanes voorhoofd.

'Het leven daar paste eigenlijk niet goed bij hem,' zei ze. 'Hij is ook teruggekomen, ongeveer zes maanden na dat meisje.'

'Dat moet nogal pijnlijk voor hem geweest zijn,' waagde Miss Marple. 'Dat die jonge vrouw nota bene ook hier woonde. In dezelfde plaats -'

'Walter hield zich geweldig,' zei zijn moeder. 'Hij gedroeg zich alsof er niets gebeurd was. Zelf zou ik gedacht hebben (dat heb ik trouwens ook gezegd, destijds) dat het raadzaam was, er definitief een streep onder te zetten, het kon

per slot van rekening voor beide partijen alleen maar pijnlijk zijn, elkaar weer te ontmoeten. Maar Walter stond erop, ondanks alles vriendschappelijke betrekkingen met haar te blijven onderhouden. Hij ging altijd heel informeel bij hen op bezoek, en dan speelde hij met het kind. Dat is tussen haakjes heel toevallig, maar dat kind is ook teruggekomen. Ze is inmiddels volwassen, en getrouwd. Ze is onlangs bij Walter op kantoor geweest om haar testament te laten opmaken. Reed, zo heet ze tegenwoordig. Reed.'

'Meneer en mevrouw Reed? O, maar die ken ik. Zo'n aardig, ongedwongen stel. Nee maar, wat zeg je me daarvan, en zij is dus in feite het kind ...'

'Het kind van die eerste vrouw. Die eerste vrouw was in India gestorven. Die arme majoor, ik ben zijn naam vergeten, Hallway, of zo iets, was er helemaal kapot van, toen dat nest hem in de steek liet. Het is een raadsel, waarom de beste mannen zich altijd tot de slechtste vrouwen aangetrokken voelen!'

'En die jongeman waar ze oorspronkelijk mee verwickeld geraakt was? Hij was een klerk, zei u geloof ik, op het kantoor van uw zoon. Wat is er verder van hem terechtgekomen?'

'O, die is het heel goed gegaan. Hij heeft een touringcar-bedrijf. De "Gele Narcis" Touringcars. Afflicks Gele Narcis Touringcars. Allemaal knalgeel geschilderd. We leven in een vulgaire wereld, tegenwoordig.'

'Afflick?' vroeg Miss Marple.

'Jackie Afflick. Een onbeschofte, opdringerige kerel. Altijd eropuit, zich omhoog te werken, stel ik me zo voor. Dat is waarschijnlijk in de eerste plaats de reden geweest, waarom hij destijds met Helen Kennedy aanpakte. De dochter van een dokter, en zo - hij zal gedacht hebben, er zijn sociale positie door te verbeteren.'

'En die Helen heeft zich nooit meer in Dillmouth laten zien?'

'Nee. Opgeruimd staat netjes. Waarschijnlijk is ze inmiddels helemaal de slechte kant opgegaan. Het speet me voor dokter Kennedy. Hij kon er ook niets aan doen. De tweede vrouw van zijn vader was zo'n poederdonsje van een vrouw, jaren jonger dan hij was. Helen zal dat wilde bloed van haar geerfd hebben, denk ik. Ik heb altijd gedacht ...'

Mevrouw Fane brak haar zin plotseling af.

'Daar heb je Walter.' Haar moederlijk oor had bepaalde bekende geluiden in de hal gehoord. De deur ging open en Walter Fane kwam binnen.

'Dit is Miss Marple - mijn zoon Walter. Wil jij even bellen, zoon, en vragen of we nog een pot verse thee krijgen?'

'Doe maar geen moeite, Moeder. Ik heb al thee gehad.'

'Natuurlijk willen we nog een pot verse thee, en ook wat broodjes, Beatrice,' voegde ze eraan toe tegen het dienstmeisje, dat net binnengekomen was om de theepot te halen.

'Ja, mevrouw.'

Met een aarzelende, prettige glimlach zei Walter Fane: ik vrees dat mijn moeder me grondig verwent.'

Miss Marple bekeek hem eens goed, terwijl ze een beleefde opmerking maakte bij wijze van antwoord.

Een vriendelijke, rustig uitziende man, ietwat bedeesd en verontschuldigend in zijn manier van doen, kleurloos. Een bijzonder onopvallende persoonlijkheid. Het type van de toegewijde jonge man, dat door vrouwen genegeerd wordt, en waar ze alleen maar mee trouwen, als de man van wie ze houden hun liefde niet beantwoordt. Walter, die "altijd klaar staat". De arme Walter, de oogappel van zijn moeder... De kleine Walter Fane, die zijn oudere broer met een pook aangevallen had, en die geprobeerd had, hem te vermoorden...

Het stemde Miss Marple tot nadenken.

17. Richard Erskine

Anstell Manor had iets mistroostigs. Het was een wit huis, dat tegen een achtergrond van kale heuvels geplaatst was. Een bochtige oprijlaan, die zich door dicht struikgewas slingerde, leidde erheen.

Giles zei tegen Gwenda, 'Waarom zijn we eigenlijk gekomen? Wat moeten we in hemelsnaam zeggen?'

'Dat hebben we toch al uitgeknobbeld.'

'Ja, voor zover we konden. Het is een geluk dat de zwager van de tante van de zuster van de nicht, of wat het ook zijn mag, van Miss Marple hier vlakbij woont... Maar van het brengen van een beleefdheidsbezoek is het wel een grote sprong, om dan ineens je gastheer vragen te gaan stellen over zijn vroegere liefdesaffaires.'

'En het is al zo lang geleden. Misschien, misschien herinnert hij zich haar niet eens.'

'Misschien niet, nee. En misschien is er zelfs nooit sprake van een liefdesaffaire geweest.'

'Giles, zijn we misschien bezig ons onsterfelijk belachelijk te maken?'

ik weet het niet... Soms heb ik wel het gevoel. Ik zie eigenlijk niet in, waarom we ons met dit alles bemoeien. Wat maakt het nu nog uit, allemaal?'

'Zo lang nadat... Ja, ik weet het... Miss Marple en dokter

Kennedy hebben allebei gezegd "Laat het rusten". Waarom doen we dat dan niet, Giles? Wat is het, dat ons dwingt ermee door te gaan? In zij het soms?'

'Zij?'

'Helen, ja. Is dat soms de reden dat ik me dingen herinner? Is mijn geheugen van mijn kinderjaren voor haar de enige schakel met het leven, met de waarheid?'

Zou het kunnen dat Helen me gebruikt, en jou ook, opdat de waarheid uitkomen zal?'

'Bedoel je, omdat Helen een gewelddadige dood gestorven is-?'

'Ja. Men zegt, in sommige boeken staat, dat ze soms geen rust kunnen vinden... ik geloof datje een beetje overdrijft, Gwenda.'

'Misschien heb je gelijk. Hoe dan ook, we hebben het zeifin de hand. Dit is maar een beleefdheidsbezoek. Meer hoeft het ook niet te worden, tenzij we dat zelf willen ...'

Giles schudde het hoofd.

'We zetten door. We kunnen gewoon niet anders meer.'

'Ja, je hebt gelijk. Dat neemt niet weg, Giles, dat ik tamelijk bang ben ...'

'Zo, dus u bent op zoek naar een huis?' zei majoor Erskine.

Hij hield Gwenda een schaal sandwiches voor. Gwenda nam er een, terwijl ze naar hem opkeek. Richard Erskine was een kleine man, ongeveer een meter zeventig. Hij had grijs haar, en vermoeide, enigszins peinzende ogen. Zijn stem was laag en aangenaam, en hij sprak met een licht temend accent. Er was niets opvallends aan hem, maar hij was beslist aantrekkelijk, vond Gwenda... Hij was feitelijk veel minder knap dan Walter Fane, maar terwijl de meeste vrouwen Fane voorbij zouden lopen zonder hem een blik waardig te keuren, zouden ze dat bij Erskine niet doen. Fane had een nietszeggend uiterlijk. Maar Erskine was, ondanks zijn rustige manier van doen, een persoonlijkheid. Hij praatte heel gewoon, en over heel gewone dingen, maar hij had iets, dat iets, wat vrouwen altijd direct opvalt, en waarop ze op een uitgesproken vrouwelijke manier reageren. Bijna onbewust trok Gwenda haar rok recht, duwde ze een lok op zijn plaats, en werkte ze haar lippen een beetje bij. Helen Kennedy zou negentien jaar geleden verliefd hebben kunnen worden op deze man. Daar was Gwenda heel zeker van.

Ze keek op, en ontdekte dat haar gastvrouw haar strak aan zat te kijken, en onwillekeurig bloosde ze. Mevrouw Erskine zat tegen Giles te praten, maar intussen keek ze naar Gwenda, en haar blikken waren zowel taxerend als wantrouwend. Janet Erskine was een lange vrouw, en ze had een zware stem, bijna zoals die van een man. Ze was atletisch gebouwd, en droeg een wollen mantelpak van goede snit, met grote zakken. Ze zag er ouder uit dan haar echtgenoot, maar, besloot Gwenda, het was best mogelijk dat ze dat niet was. Ze had iets afgetobds in haar gezicht. Een ongelukkige, hongerende vrouw, dacht Gwenda.

ik durf te wedden dat ze hem ongenadig op zijn kop zit,' zei ze in zichzelf. Hardop zette ze het gesprek voort.

'De huizenjacht is een erg ontmoedigende bezigheid,' zei ze. 'De beschrijvingen die de makelaars je geven zijn altijd zo prachtig, en als je dan gaat kijken, blijkt zo'n huis onuitsprekelijk lelijk te zijn.'

'U denkt er dus over, hier in de buurt te komen wonen?'

'Tja, dat wil zeggen, dit is een van de streken die we in gedachten hadden.

Eigenlijk omdat de Muur van Hadrianus hier dichtbij is. Giles is daar altijd al gefascineerd door geweest. Ziet u, het zal u wel tamelijk vreemd in de oren klinken, denk ik, maar voor ons is bijna ieder deel van Engeland net zo goed als het andere. Zelf kom ik uit Nieuw-Zeeland, en heb ik geen familiebanden hier. En Giles werd vroeger gedurende zijn verschillende vakanties nu weer door de ene, en dan weer door de andere tante in huis genomen, en dus heeft ook hij geen uitgesproken binding met een of andere streek. Het enige, wat we beslist niet willen, is al te dicht bij Londen wonen. We willen echt buiten wonen.'

Erskine glimlachte.

'U zult merken, dat deze hele omgeving hier beslist "echt buiten" is. Het is hier volkomen afgelegen. Buren hebben we maar weinig, en die wonen wijd verspreid.'

Gwenda meende iets mistroostigs te horen doorklinken in die aangename stem. Ze had een plotseling visioen van een eenzaam leven, van korte, donkere winterdagen, waarop de wind in de schoorstenen gierde, gesloten gordijnen, ingesloten zijn - ingesloten met die vrouw, met haar hongerende, ongelukkige ogen, en buren, die zeldzaam waren, en ver uit de buurt woonden.

Maar toen vervaagde het visioen weer. Het was weer zomer, en de glazen deuren naar de tuin stonden open, en de geur van rozen en zomerse geluiden dreven de kamer in.

Ze zei: 'Dit is al een oud huis, is 't niet?'

Erskine knikte.

'Nog uit de tijd van Koningin Anna. Mijn familie woont hier al bijna driehonderd jaar.'

'Het is een prachtig huis. U bent er zeker erg trots op.'

'Och, het verkeert in tamelijk slechte toestand, tegenwoordig. Door de belastingen wordt het je moeilijk gemaakt, de boel goed te onderhouden. Maar nu de kinderen op hun eigen benen staan, hebben we de ergste financiële lasten achter de rug.'

'Hoeveel kinderen heeft u?'

'Twee jongens. Een is er in het leger. En de andere is zojuist afgestudeerd in Oxford. Hij gaat nu bij een uitgeverij werken.' Zijn blik ging naar de schoorsteenmantel, en Gwenda's ogen volgden de zijne. Er stond een foto van twee jongens van naar schatting achttien en negentien jaar oud, een paar jaar geleden genomen, schatte ze. Hij keek ernaar met een uitdrukking van trots en genegenheid op zijn gezicht.

'Het zijn fijne knullen,' zei hij, 'al zeg ik het zelf.'

'Ze lijken me erg aardig,' zei Gwenda.

'Ja,' zei Erskine. 'Het is het best waard, vind ik. Je opofferingen te getroosten voor je kinderen, bedoel ik,' voegde hij eraan toe, toen hij Gwenda's vragende blik zag.

'Ja, vaak moet men, er een heleboel voor opgeven, neem ik aan,' zei Gwenda.

'Ja, heel veel, soms...'

Alweer bespeurde ze een duistere ondertoon, maar op dat moment kwam mevrouw Erskine ertussen, met haar zware, autoritaire stemgeluid.

'En u zoekt dus werkelijk naar een huis in dit deel van de wereld? Ik vrees dat ik hier in de omgeving niets geschikts zou weten.'

'En zelfs al wist je het wel, dan zou je het me nog niet vertellen,' dacht Gwenda in een zwakke opwelling van ondeugendheid. 'Die dwaze oude vrouw is waarachtig jaloers,' dacht ze. 'Jaloers, omdat ik met haar man zit te praten, en omdat ik jong en aantrekkelijk ben!'

'Het hangt ervan af, hoeveel haast u ermee heeft,' zei Erskine.

'Och, we hebben er eigenlijk helemaal geen haast mee,' zei Giles opgewekt. 'We willen er zeker van kunnen zijn, iets gevonden te hebben wat ons werkelijk aanstaat. Op het ogenblik hebben we een huis in Dillmouth, aan de zuidkust.'

Majoor Erskine draaide zich om, en liep van de theetafel weg. Hij ging een doos sigaretten halen, die op een tafeltje bij het raam stond.

'Dillmouth,' zei mevrouw Erskine. Haar stem klonk volkomen uitdrukkingloos. Haar ogen waren op het achterhoofd van haar man gericht.

'Aardig klein plaatsje,' zei Giles. 'Kent u het toevallig?'

Er viel een ogenblik stilte, en toen zei mevrouw Erskine op diezelfde uitdrukkingloze toon,

'We hebben er gedurende een zomer eens een paar weken doorgebracht, vele, vele jaren geleden. Het beviel ons niet erg, we vonden het er te zwoel.'

'Ja,' zei Gwenda. 'Dat is ons idee ook. Giles en ik zijn van mening dat we liever ergens zouden wonen, waar het wat koeler is.'

Erskine kwam terug met de sigaretten. Hij hield Gwenda de doos voor.

'U zult merken dat het hier koel genoeg is,' zei hij. Zijn stem klonk een beetje grimmig.

Gwenda keek naar hem op, terwijl hij haar vuur gaf.

'Kunt u zich Dillmouth nog een beetje herinneren?' vroeg ze op onschuldige toon.

Zijn mond vertrok in wat naar ze vermoedde een plotselinge pijn was. Op gewild nonchalante toon antwoordde hij: 'Vrij goed, geloof ik. We logeerden toen, eens kijken, in het Royal George, nee, in het Royal Clarence Hotel.'

'O ja, dat is dat aardige ouderwetse hotel. Ons huis is daar vlak bij. Het heet Heuvelkant, maar vroeger heette het St., eh, was het niet St. Mary's, Giles?'

'Nee, St. Catherine's,' zei Giles.

Ditmaal was de reactie onmiskenbaar. Erskine wendde zich met een ruk af, en het kopje van mevrouw Erskine kwam kletterend op haar schoteltje neer.

'Zou u misschien,' zei ze abrupt, 'de tuin eens willen zien?'

'O ja, heel graag.'

Ze gingen naar buiten door de openslaande deuren. Het was een goed onderhouden, welvoorzienne tuin, met een lange border eromheen, en betegelde paadjes. Het onderhoud ervan was voornamelijk majoor Erskines werk, wist Gwenda uit het gesprek op te maken. Terwijl hij tegen haar praatte over rozen en

vaste planten, klaarde Erskines donkere, droevige gezicht wat op. Het was duidelijk dat tuinieren zijn grootste liefhebberij was.

Toen ze tenslotte afscheid genomen hadden, en in de auto wegreden, vroeg Giles aarzelend: 'Heb je - het nog laten vallen?'

Gwenda knikte.

'Bij het tweede groepje riddersporen.' Ze keek omlaag, naar haar vinger, en draaide afwezig aan de trouwring, die zich daaraan bevond.

'En als je hem nu eens nooit meer terugvindt?'

'Nou, het is immers niet mijn echte verlovingsring. Die zou ik er niet aan gewaagd hebben.'

ik ben blij, dat te horen.'

ik ben heel erg sentimenteel, wat die ring aangaat. Weetje nog wat je zei, toen je hem aan mijn vinger deed? Je gaf me een groene smaragd, omdat ik zo'n raadselachtige, groenogige kleine kat was.'

ik ben er zeker van,' zei Giles onverstoorbaar, 'dat de vreemde manier van elkaar lieve naampjes te geven, die wij erop nahouden, iemand van, laten we zeggen, Miss Marples generatie vreemd in de oren zou klinken.'

ik vraag me af wat ze momenteel aan het doen is, die ouwe lieverd. Zou ze in de zon zitten, aan de zee kant?'

'Die voert vast iets in haar schild - of ik zou me sterk moeten vergissen! Die is bezig met hier een beetje te rommelen, en daar een beetje rond te snuffelen, of mensen vragen te stellen. Ik hoop maar dat ze er een dezer dagen niet eentje te veel stelt.'

'O, maar dat is toch heel gewoon, voor een oude dame, bedoel ik. Dat valt lang niet zo op als wanneer wij het zouden doen.'

Giles' gezicht betrok weer.

'Daarom bevalt het me niet -' Hij brak zijn zin af. 'Dat jij het ditmaal moet doen, dat staat me niet aan. Ik kan het idee gewoon niet verdragen, dat ik thuis zit en jou erop uitstuur om het vuile werk te doen.'

Gwenda streek met haar vinger langs zijn bezorgde wang.

'Dat weet ik, lieveling, dat weet ik. Maar je zult moeten toegeven dat het een netelig probleem is. Het is onbeschaamd, een man te ondervragen over zijn vroegere liefdesaffaires -maar het is het soort onbeschaamdheid dat een vrouw zich nog net kan veroorloven, als ze gewiekt is, tenminste. En ik ben van plan, gewiekt te zijn.'

ik weet, dat je gewiekt bent. Maar als Erskine de man is, die we zoeken ...'

Peinzend zei Gwenda: ik geloof niet, dat hij dat is.'

'Bedoel je dat we op het verkeerde spoor zijn?'

'Niet helemaal, nee. Ik geloof dat hij wel degelijk verliefd op Helen was. Maar

hij is aardig, Giles, vreselijk aardig. Helemaal niet het type van een wurger.'

'Heb je dan zoveel ervaring met wurgers, Gwenda?'

'Nee. Maar ik heb mijn vrouwelijke intuïtie.'

'Dat zullen de meeste slachtoffers van wurgers wel gezegd hebben, denk ik. Nee, Gwenda, zonder gekheid, wees alsjeblieft voorzichtig, wil je?'

'Natuurlijk. Ik heb zo'n medelijden met die arme man, wat een draak van een vrouw. Ik durf te wedden dat hij een hondeleven heeft.'

'Het is een eigenaardige vrouw, ja... Ergens vind ik haar een beetje angstaanjagend.'

'Ja, bepaald onheilspellend. Heb je gezien, hoe ze voortdurend naar me zat te kijken?'

ik hoop maar dat het plannetje lukt.'

De volgende ochtend werd het plan ten uitvoer gebracht.

Giles, die zich, zoals hij het uitdrukte, net een louche detective in een echtscheidingszaak voelde, nam een gunstige positie in op een plek vanwaar hij het hek aan de voorzijde van Anstell Manor in de gaten kon houden. Om ongeveer half twaalf kon hij Gwenda rapporteren dat alles naar wens gegaan was. Mevrouw Erskine was weggereden in een kleine Austin, kennelijk op weg naar de markt in het ongeveer vijf kilometer verder gelegen stadje. De kust was vrij.

Gwenda reed haar auto tot voor de deur, en belde aan. Ze vroeg naar mevrouw Erskine, en kreeg te horen dat deze niet thuis was. Vervolgens vroeg ze naar majoor Erskine. Majoor Erskine was in de tuin. Toen Gwenda naar hem toe liep, richtte hij zich op van zijn werkzaamheden in een bloembed.

'Het spijt me verschrikkelijk, u lastig te vallen,' zei Gwenda.

'Maar ik moet hier buiten ergens een ring verloren zijn, gisteren. Ik weet zeker dat ik hem nog had, toen we na de thee de tuin in gingen. Hij is me te wijf, maar ik zou hem beslist niet willen missen, want het is mijn verlofingsring.'

Weldra was de zoekpartij in volle gang. Gwenda keerde op haar schreden van de vorige dag terug, en trachtte zich te herinneren waar ze gestaan had, en welke bloemen ze aangeraakt had. Het duurde niet lang, of de ring kwam aan het licht bij een grote groep riddersporen. Gwenda gaf uitbundig van haar opluchting blijk.

'Kan ik u nu misschien iets te drinken aanbieden, mevrouw Reed? Een glas bier? Een glas sherry? Of wilt u liever koffie, of zo iets dergelijks?'

ik wil niets hebben, nee, heus niet. Alleen maar een sigaret, dank u.'

Ze ging op een bankje zitten, en Erskine kwam naast haar zitten.

Gedurende enkele minuten zaten ze zo zwijgend te roken. Gwenda's hart ging nogal tekeer. Er viel niet aan te ontkomen. Ze moest het erop wagen.

ik zou u iets willen vragen,' zei ze. 'U zult het misschien vreselijk ongepast van me vinden. Maar ik wil het zo verschrikkelijk graag weten - en u bent waarschijnlijk de enige, die het me zou kunnen vertellen. Ik geloof dat u eens verliefd bent geweest op mijn stiefmoeder.'

Hij keerde haar een stomverbaasd gezicht toe.

'Op uw stiefmoeder?'

'Ja. Helen Kennedy. Of Helen Halliday, zoals ze later heette.'

'Zo.' Doodstil zat de man naast haar. Zijn ogen staarden niets ziend over het zonbeschenen gazon. De sigaret smeulde tussen zijn vingers. Hoe stil hij ook was, toch kon Gwenda een hevige beroering voelen in dat gespannen lichaam, waarvan de arm de hare raakte.

Alsof hij antwoord gaf op een vraag die hij zichzelf gesteld had, zei Erskine:

'Brieven, neem ik aan.'

Gwenda antwoordde niet.

ik heb haar nooit veel brieven geschreven, twee, misschien drie. Ze zei dat ze ze vernietigd had - maar vrouwen vernietigen hun brieven nu eenmaal nooit, is 't wel? En dus heeft u ze in handen gekregen. En nu wilt u er meer van weten.'

ik wil meer te weten komen over haar. Ik was, erg op haar gesteld. Ook al was ik dan nog maar zo klein, toen, ze wegging.'

is ze weggegaan?'

'Wist u dat dan niet?'

Zijn ogen stonden eerlijk en verrast, toen hij haar aankeek.

ik heb niets meer van haar gehoord,' zei hij, 'sinds, sinds die zomer in Dillmouth.'

'Dus u weet ook niet, waar ze zich nu bevindt?'

'Hoe zou ik dat moeten weten? Het is al jaren geleden, jaren. Het is allemaal achter de rug en voorbij, vergeten.'

'Vergeten?'

Hij glimlachte nogal bitter.

'Nee, vergeten niet, misschien... U beschikt over een goede opmerkingsgave, mevrouw Reed. Maar vertelt u me eens wat over haar. Ze is toch niet - dood, is het wel?'

Er stak plotseling een vluchtig koud windje op, dat in het voorbijgaan hun nekken met ijzige vingers beroerde, en toen weer ging liggen.

ik weet niet of ze dood is, of niet,' zei Gwenda. ik weet helemaal niets van haar.

Ik had gedacht dat u misschien iets zou weten?'

Toen hij ontkennend met zijn hoofd schudde, ging ze verder: 'Ziet u, ze is die zomer uit Dillmouth weggegaan. Op een avond heel plotseling. Zonder iemand iets te zeggen. En ze is nooit meer teruggekomen.'

'En nu dacht u, dat ik misschien iets van haar gehoord had?'

'Ja.'

Hij schudde het hoofd.

'Nee. Geen woord. Maar haar broer moet toch stellig, hij is dokter - woont in Dillmouth. Hij moet toch iets weten. Of is hij soms ook dood?'

'Nee, die leeft nog. Maar hij weet ook niets. Weet u - ze dachten allemaal dat ze er vandoor was gegaan, met iemand.'

Hij draaide zijn hoofd om en keek haar aan. Ogen vol diepe droefenis.

'Dachten ze dat ze er met mij vandoor was gegaan?'

'Nou ja, het behoorde tot de mogelijkheden.'

'Behoorde het wel tot de mogelijkheden? Ik denk het niet. Het heeft nooit tot de mogelijkheden behoord. Of zijn we misschien sukkels geweest - gewetensvolle sukkels, die hun kans op geluk voorbij hebben laten gaan?'

Gwenda zei niets. Weer draaide Erskine zijn hoofd om, en keek hij haar aan.

'Het is misschien maar beter, dat u het weet. Er valt eigenlijk niet veel te weten.

Maar ik zou niet graag willen dat u Helen verkeerd beoordeelde. We leerden elkaar kennen op een boot, onderweg naar India. Een van de kinderen was ziek geweest, en mijn vrouw zou met de volgende boot komen. Helen was op weg om met een man te trouwen, die bij het Bosbeheer werkte, of zo iets dergelijks. Ze hield niet van hem. Hij was gewoon een oude vriend, een aardige, vriendelijke kerel, en zij wilde van huis weg, omdat ze daar niet gelukkig was. We werden verliefd op elkaar.'

Hij zweeg even.

'Dat klinkt altijd zo laconiek. Maar het was geen, laat me u dat heel duidelijk maken, gewone romance, zoals je die zo vaak tegenkomt, aan boord van een schip. Het was serieus. We waren er allebei, tja, ondersteboven van. En er viel niets aan te doen. Ik kon Janet en de kinderen niet in de steek laten. Helen zag dat ook in. Als het alleen Janet geweest was - maar de jongens waren er ook nog. Het was een hopeloze toestand. We besloten, afscheid van elkaar te nemen, en te trachten het te vergeten.'

Hij stootte een kort, vreugdeloos gelach uit.

'Vergeten? Ik heb het nooit kunnen vergeten, geen moment. Mijn leven is een grote hel geweest. Ik bleef aldoor aan Helen denken...

Nou, ze is niet met die man getrouwd naar wie ze onderweg was. Op het laatste moment kon ze het gewoon niet opbrengen. Ze ging terug naar Engeland, en op de thuisreis ontmoette ze toen die andere man, uw vader, veronderstel ik. Ze schreef me een paar maanden later, en vertelde me wat ze gedaan had. Hij was erg ongelukkig vanwege het verlies van zijn vrouw, schreef ze, en hij had een kind. Ze dacht dat ze hem gelukkig zou kunnen maken, en dat het zo het beste

was. Ze schreef vanuit Dillmouth. Ongeveer acht maanden later overleed mijn vader, en erfde ik dit huis. Ik nam ontslag uit het leger, en keerde naar Engeland terug. We wilden een paar weken vakantie nemen, tot we in dit huis konden trekken. Mijn vrouw stelde voor, naar Dillmouth te gaan. Een of andere vriendin had haar gezegd dat het zo'n aardig, rustig plaatsje was. Van Helen wist ze natuurlijk niets af, Kunt u zich voorstellen, hoe verleidelijk het voor me was? Haar weer te zien. En te zien, met wat voor man ze getrouwd was.'

Er viel een korte stilte, en toen vervolgde Erskine: 'We zijn gegaan, en logeerden in het Royal Clarence Hotel. Het was een grote vergissing. Het was een verschrikkelijke beproeving, Helen weer te zien... over het algemeen scheen ze best gelukkig te zijn, ik weet het niet. Ze vermeed het, met me alleen te zijn-ik wist niet of ze nog om me gaf, of niet... Misschien was ze er overheen. Mijn vrouw vermoedde iets, geloof ik... Ze is, ze is een erg jaloerse vrouw, dat is ze altijd al geweest.'

Kortaf voegde hij eraan toe: 'Dat is alles wat er te vertellen valt. We verlieten Dillmouth --'

'Op de zeventiende augustus,' zei Gwenda.

'Was het die datum? Best mogelijk. Ik kan het me niet precies meer herinneren.'

'Het was een zaterdag,' zei Gwenda.

'Ja, dat klopt. Ik herinner me nog dat Janet zei dat het misschien een erg drukke dag zou zijn, om naar het Noorden te reizen, maar het viel geloof ik nogal mee...'

'Denkt u alstublieft eens goed na, majoor Erskine. Wanneer heeft u mijn stiefmoeder - Helen, voor het laatst gezien?'

Hij glimlachte, een zachtmoedige, vermoeide glimlach.

'Daar hoeft ik me niet erg voor in te spannen. De avond voor we vertrokken heb ik haar voor het laatst gezien. Op het strand. Ik maakte een wandeling daarheen, na het avondeten, en toen was zij daar ook. Er was niemand anders te bekennen. Ik liep met haar mee naar haar huis. We gingen door de tuin.'

'Hoe laat was dat?'

ik weet het niet... Een uur of negen, neem ik aan.'

'En toen nam u afscheid?'

'En toen namen we afscheid.' Weer lachte hij. 'O, het was niet het soort afscheid, waar u aan denkt. Het ging allemaal nogal bruusk en kortaf. Helen zei tegen me: "Ga nu alsjeblieft weg. Ga nu meteen. Ik wil liever niet --" Verder zei ze niets meer, en ik - ik ben toen maar weggegaan.'

'Terug naar het hotel?'

'Ja, uiteindelijk wel, ja. Maar eerst ben ik een heel eind gaan lopen, zo maar het land in.'

Gwenda zei: 'Het is altijd moeilijk, de juiste datum nog te weten, na zoveel jaren.'

Maar volgens mij is het die avond geweest, dat ze weggegaan is, en nooit meer teruggekomen.'

'Nu begrijp ik het. En aangezien mijn vrouw en ik de volgende dag vertrokken, begonnen de mensen te kletsen, en zei men, dat ze er met mij vandoor was. Wat houden de mensen er toch mooie gedachten op na.'

in ieder geval,' zei Gwenda botweg, 'is ze dus niet met u weggegaan?'

'Grote God, nee, dat is zelfs nooit bij ons opgekomen.'

'Waarom denkt u dan,' vroeg Gwenda, 'dat ze weggegaan is?'

Erskine fronste zijn wenkbrauwen. Zijn houding veranderde, werd belangstellend.

ik begrijp waar u heen wilt,' zei hij. 'Dat is inderdaad een beetje vreemd. Heeft ze helemaal geen, eh, verklaring achtergelaten?'

Gwenda dacht na. Toen sprak ze haar eigen mening uit.

ik geloof dat ze überhaupt geen boodschap achtergelaten heeft. Denkt u dat ze er met iemand vandoor gegaan is?'

'Nee, natuurlijk heeft ze dat niet gedaan.'

'U schijnt er nogal zeker van te zijn.'

ik ben er zeker van.'

'Waarom is ze dan weggegaan?'

'Als ze op zo'n manier weggegaan is, zo maar ineens, dan kan ik daar maar een mogelijke reden voor bedenken. Dat ze niet met mij, maar voor mij weggelopen is.'

'Voor u?'

'Ja. Ze was misschien bang dat ik zou proberen, haar weer te zien, dat ik haar lastig zou vallen. Ze moet gezien hebben dat ik nog steeds, dol op haar was... Ja, zo iets moet het geweest zijn.'

'Maar dat verklaart niet,' zei Gwenda, 'waarom ze nooit meer teruggekomen is. Vertelt u me eens, heeft Helen soms iets tegen u gezegd over mijn vader. Dat ze zich zorgen maakte over hem? Of, of dat ze bang voor hem was? Of iets in die geest?'

'Bang voor hem was? Waarom? O, ik begrijp het al, u dacht dat hij misschien jaloers was. Was hij een jaloerse man?'

ik weet het niet. Hij is gestorven toen ik nog maar een kind was.'

'O, zodoende, ja. Nee - als ik eraan terugdenk - leek hij altijd heel gewoon en vriendelijk. Hij was op Helen gesteld, en trots op haar - maar meer ook niet, geloof ik. Nee, ik was het, die jaloers op hem was.'

'En ze schenen u redelijk gelukkig toe, samen?'

'Ja, dat schenen ze inderdaad. Ik was blij, en tegelijk deed het me toch ook pijn, dat te zien... Nee, Helen heeft nooit met mij over hem gesproken. En zoals ik u

al zei, we waren bijna nooit alleen, en konden nooit vertrouwelijk met elkaar praten. Maar nu u het zegt, herinner ik me wel dat ik de indruk had dat Helen zich zorgen maakte...'

'Zorgen?' 'Ja. Ik dacht eerst dat het misschien vanwege mijn vrouw was --' zei hij aarzelend. 'Maar het was meer dan dat.'

Weer keek hij Gwenda scherp aan.

'Was ze bang voor haar man? Was hij jaloers op andere mannen, waar het haar betrof?'

'U schijnt te denken van niet.'

'Jaloezie is een heel raar iets. Soms blijft het verborgen, zodat je er nooit iets van vermoeden zou.' Er ging een korte huivering door hem heen. 'Maar het kan ook angstaanjagend zijn, bijzonder beangstigend...'

'Er is nog iets, wat ik graag zou willen weten --' Hier zweeg Gwenda plotseling. Er was een auto de oprijlaan ingekomen. Majoor Erskine zei: 'O, mijn vrouw is terug van het winkelen.'

In een oogwenk, als het ware, werd hij een ander mens. Zijn stem klonk ongedwongen, maar toch formeel, nu. Op zijn gezicht viel niets te lezen, maar een lichte trilling verried dat hij nerveus was.

Mevrouw Erskine kwam met grote stappen om de hoek van het huis.

Haar man stond op en ging haar tegemoet.

'Mevrouw Reed was een van haar ringen verloren in de tuin, gisteren,' zei hij Kortaf zei mevrouw Erskine: is 't waarachtig?'

'Goedemorgen,' zei Gwenda. 'Ja, maar gelukkig heb ik hem gevonden.'

'Dat is dan erg prettig.'

'O, dat is het zeker. Ik zou het vreselijk gevonden hebben, als ik hem kwijt was. Nou, ik moet er eens vandoor.'

Mevrouw Erskine zei niets. Majoor Erskine zei: ik zal u even naar uw auto brengen.'

Hij maakte aanstalten, Gwenda te volgen over het terras. Op scherpe toon riep zijn vrouw hem na: 'Richard. Misschien wil mevrouw Reed je wel excuseren, maar er is een zeer belangrijk telefoongesprek --'

Haastig zei Gwenda: 'O, ik vind het wel, hoor. Doet u geen moeite.'

Ze ging op een drafje het terras af, de hoek om, en langs de zijkant van het huis naar de oprijlaan.

Maar toen hield ze plotseling de pas in. Mevrouw Erskine had haar auto op zo'n manier geparkeerd, dat Gwenda eraan twijfelde of ze haar eigen auto erlangs, en de oprijlaan uit zou kunnen krijgen. Ze aarzelde, keerde toen langzaam op haar schreden terug, naar het terras.

Pal voor de openslaande deuren bleef ze stokstijf staan. Duidelijk kon ze

mevrouw Erskines zware, galmende stem horen.

'Het kan me niet schelen, wat je zegt. Je hebt het bekokstoofd, gisteren heb je dat gedaan. Je hebt het zo geregeld, dat dat meisje hier zou komen terwijl ik in Daith was. Het is altijd hetzelfde liedje met jou, ieder meisje dat er een beetje aardig uitziet. Ik neem het niet, zeg ik je. Ik neem het niet.'

Erskines stem viel haar in de rede, kalm, wanhopig bijna.

'Soms, Janet, denk ik wel eens dat je werkelijk krankzinnig bent.'

'Ik ben niet degene, die hier krankzinnig is. 'Jij bent het! Je kunt de vrouwen niet met rust laten.'

'Je weet best, dat dat niet waar is, Janet.'

'Het is wel waar! Lang geleden zelfs al, in dat plaatsje waar dit meisje vandaan komt, Dillmouth. Durf je soms te beweren dat je niet verliefd was op dat blonde mens van Halliday?'

'Kun je dan nooit eens iets vergeten? Waarom moet je voortdurend op die dingen blijven hameren. Je zit jezelf gewoon op te schroeven, en ...'

'Het ligt aan jou! Je breekt mijn hart... Maar ik neem het niet, zeg ik je! Ik neem het niet! Stiekem afspraakjes maken! Me uitlachen achter mijn rug! Je houdt niet van me, je hebt nooit van me gehouden. Ik maak me van kant! Ik gooi me te pletter van de klippen, ik wou dat ik dood was ...'

'Janet, Janet, in godsnaam...'

De zware stem klonk gebroken, nu. Het geluid van hartstochtelijk snikken drong door naar buiten, in de stille zomerse lucht.

Gwenda sloop op haar tenen weg, de hoek om, en weer terug naar de oprijlaan.

Ze dacht een ogenblik na, en belde toen aan bij de voordeur.

ik wilde vragen,' zei ze, 'of iemand misschien, eh - die auto zou kunnen verplaatsen. Ik geloof niet dat ik eruit kan, zo.'

Het dienstmeisje verdween naar achteren. Weldra kwam er een man aangelopen uit wat vroeger de stallen geweest waren. Hij tikte aan zijn pet voor Gwenda, stapte in de Austin, en reed hem weg naar het erf achter het huis. Gwenda stapte in haar eigen auto, en reed snel terug naar het hotel, waar Giles op haar zat te wachten.

'Wat ben je lang weggebleven,' begroette hij haar. 'Heb je nog iets uitgevonden?'

'Ja. ik weet er nu alles van. Het is nogal zielig, eigenlijk. Hij hield vreselijk veel van Helen.'

Ze bracht verslag uit over de gebeurtenissen van die ochtend.

ik geloof echt,' zei ze tenslotte, 'dat die mevrouw Erskine een beetje getikt is. Het klonk tenminste alsof ze waanzinnig was, zo ging ze tekeer. Ik begrijp nu, wat hij met jaloezie bedoelde. Het moet vreselijk zijn, je zo te voelen. Maar in ieder geval weten we nu dat die man, die er met Helen vandoor ging, niet Erskine was,

en dat hij niets van haar dood afweet. Toen hij afscheid van haar nam, die avond, leefde ze nog.'

'Ja,' zei Giles. 'Dat zegt hij, tenminste.'

Gwenda keek verontwaardigd.

'Dat,' herhaalde Giles met nadruk, 'zegt hij.'

18. Warkruid

Miss Marple bukte zich op het terras bij de openslaande deur, en maakte korte metten met wat hardnekkig warkruid. Het was maar een kleine overwinning, aangezien het warkruid onder de oppervlakte de baas bleef, zoals altijd. Maar de ridderspoor kon tenminste tijdelijk wat ruimer ademen.

Mevrouw Cocker verscheen in het open raam van de salon.

'Neemt u me niet kwalijk, mevrouw, maar dokter Kennedy is hier. Hij zou erg graag willen weten hoe lang meneer en mevrouw Reed nog wegblijven, en ik heb hem gezegd dat ik dat niet precies zou durven zeggen, maar dat u het misschien wist. Zal ik hem vragen, bij u te komen, hier buiten?'

'O. O, ja, doet u dat maar, mevrouw Cocker.'

Korte tijd later verscheen mevrouw Cocker opnieuw, ditmaal in gezelschap van dokter Kennedy.

Een beetje gejaagd stelde Miss Marple zich voor.

', en dus heb ik met die lieve Gwenda afgesproken dat ik wat onkruid voor haar zou komen wieden, tijdens haar afwezigheid. Weet u, ik heb zo'n idee dat die jonge vrienden van me bedrogen worden door die Foster, hun tuinman voor losse karweitjes. Die komt twee maal per week, drinkt een groot aantal koppen thee, praat een heleboel, maar veel werk doet hij, voor zover ik zien kan, niet.'

'Ja,' zei dokter Kennedy ietwat afwezig. 'Ja. Ze zijn allemaal hetzelfde - allemaal hetzelfde.'

Miss Marple nam hem eens goed in zich op. Hij was ouder dan ze gedacht had, na de beschrijving die de Reeds van hem gegeven hadden. Oud voor zijn tijd, vermoedde ze. En ook zag hij er ongerust en ongelukkig uit. Terwijl hij daar stond, streelden zijn vingers peinzend langs zijn lange, strijdlustig vooruitstekende onderkaak.

'Ze zijn dus weg,' zei hij. 'Weet u misschien voor hoe lang?'

'O, niet lang. Ze zijn kennissen gaan opzoeken, ergens in het noorden van het land. Ik vind jonge mensen zo rusteloos, altijd onderweg, van het kastje naar de muur.'

'Ja,' zei dokter Kennedy. 'Ja - dat is beslist waar.'

Hij zweeg even, en zei toen ietwat bedeesd: 'Die jonge Giles Reed had me geschreven, en me naar een aantal papieren, eh, brieven gevraagd, als ik die soms vinden kon --'

Hij aarzelde, en Miss Marple zei kalmpjes: 'De brieven van uw zuster?'

Hij wierp haar een snelle, doordringende blik toe.

'Zo - dus ze hebben u in vertrouwen genomen? Een familielid, neem ik aan?'

'Een vriendin, meer niet,' zei Miss Marple. ik heb ze de beste raad gegeven, die ik ze geven kon. Maar men luistert slechts zelden naar goede raad... Het is jammer, misschien, maar wat kun je eraan doen...'

'Welke raad heeft u hun gegeven?' vroeg hij nieuwsgierig.

'Moorden uit het verleden met rust te laten,' zei Miss Marple op gedecideerde toon.

Dokter Kennedy zeeg zwaar neer op een ongeriefelijk rustiek bankje. 'Niet slecht uitgedrukt,' zei hij. ik mag Gwennie graag. Ze was een aardig kind, toen ze klein was. Naar mijn oordeel heeft ze zich ontwikkeld tot een aardige jonge vrouw. Ik ben bang dat ze zich in moeilijkheden begeeft.'

'Er zijn zoveel soorten moeilijkheden,' zei Miss Marple.

'He? Ja, ja, dat is beslist waar.'

Hij zuchtte. Toen zei hij: 'Giles Reed heeft me geschreven, en me gevraagd of ik hem de brieven van mijn zuster wilde geven, die ze geschreven heeft nadat ze hier weggegaan is - en ook een authentiek staaltje van haar handschrift.' Hij wierp haar een onderzoekende blik toe. 'U begrijpt wat dat zeggen wil?'

Miss Marple knikte, ik denk het wel, ja.'

'Ze vallen terug op het denkbeeld dat Keivin Halliday, toen hij zei dat hij zijn vrouw gewurgd had, niet meer, maar ook niet minder dan de waarheid sprak. Ze geloven dat de brieven, die mijn zuster Helen schreef nadat ze weggegaan was, helemaal niet door haar geschreven waren, dat het gefingeerde brieven waren. Ze geloven, dat ze dit huis niet levend verlaten heeft.'

Zachtjes zei Miss Marple: 'En inmiddels bent u daar zelf ook niet zo zeker meer van?'

'Destijds was ik dat wel.' Kennedy staarde nog steeds voor zich uit. 'Het leek allemaal zo volkomen duidelijk. Dat het allemaal je reinste hallucinaties waren, van Keivin. Er was geen lijk, er waren een handkoffer en kleren verdwenen, wat moest ik anders denken?'

'En uw zuster was - de laatste tijd, nogal - ahum -' kuchte Miss Marple kies, 'geïnteresseerd geweest in een zekere heer?'

Dokter Kennedy keek haar aan. In zijn ogen stond veel pijn te lezen.

ik hield van mijn zuster,' zei hij, 'maar ik moet toegeven dat er bij Helen altijd wel een of andere man in het verschiets was. Er zijn vrouwen, die nu eenmaal zo zijn, ze kunnen het niet helpen.'

'Het leek u dus allemaal duidelijk, destijds,' zei Miss Marple. 'Maar nu lijkt het niet meer zo duidelijk. Waarom niet?'

'Omdat,' zei Kennedy openhartig, 'het me ongeloofwaardig lijkt dat Helen, als ze nog leeft, gedurende al die jaren geen contact met me opgenomen zou hebben. En als ze dood is, is het al even vreemd dat men mij daar niet van verwittigd

heeft. Welnu -'

Hij stond op. Hij haalde een klein pakje uit zijn zak.

'Dit is alles wat ik doen kan. De eerste brief die ik van Helen kreeg, moet ik weggegooid hebben. Maar de tweede heb ik wel bewaard, dat is die brief met dat poste restante-adres. En hier, bij wijze van vergelijkingsmateriaal, heb ik het enige voorbeeld van Helens handschrift dat ik heb kunnen vinden. Het is een lijstje van bloembollen en zo, die ze wilde planten. Een afschrift, dat ze bewaard had, van een of andere bestelling. Het handschrift van die bestelling en dat van de brief lijken mij eender, maar ja, ik ben geen deskundige. Ik zal ze hier bij u achterlaten voor Giles en Gwenda. Het is waarschijnlijk niet de moeite waard, ze aan hen op te sturen.'

'O nee, ik geloof dat ze morgen al terug dachten te komen, of anders overmorgen.'

De dokter knikte. Hij stond voor zich uit te staren over het terras, en zijn ogen stonden nog steeds afwezig. Plotseling zei hij: 'Weet u waarover ik me zorgen maak? Als Keivin Halliday zijn vrouw inderdaad vermoord heeft, moet hij het lijk verstopt hebben, of het op een of andere manier hebben laten verdwijnen - en dan betekent dat (ik zou niet weten, wat het anders zou kunnen betekenen), dat het verhaal dat hij mij vertelde, een geraffineerd verzinsel was, dat hij tevoren al een handkoffer vol kleren verstopt had om het aannemelijker te doen schijnen, dat Helen weggegaan was - dat hij er zelfs voor gezorgd had, dat er brieven uit het buitenland zouden komen... Kortom, het zou betekenen dat het een met voorbedachten rade gepleegde, koelbloedige moord was.

De kleine Gwennie was een lief kind. Het zou al erg genoeg voor haar zijn, als haar vader waanzinnig was, maar het is tienmaal zo erg, een vader te hebben die een opzettelijke moord gepleegd heeft.'

Hij draaide zich om naar de open deur. Miss Marple verhinderde zijn vertrek door hem snel een vraag te stellen.

'Voor wie was uw zuster eigenlijk bang, dokter Kennedy?'

Hij keerde zich om en staarde haar aan.

'Bang? Voor niemand, voor zover ik weet.'

ik vroeg het me alleen maar af... Neemt u het mij alstublieft niet kwalijk, als ik indiscrete vragen stel, maar er was toch een jonge man, nietwaar - ik bedoel, een of andere verwickeling, toen ze nog heel jong was. Iemand die Afflick heette, meen ik.'

'O, dat? Dat was zo'n dwaze episode, zoals de meeste meisjes die doormaken. Een ongewenste jonge knul, onbetrouwbaar, en niet van haar stand, natuurlijk, beslist niet van haar stand. Hij is hier naderhand nog in moeilijkheden geraakt, ook.'

'Wat voor moeilijkheden?'

'O, niets misdadigs. Hij was gewoon indiscreet. Hij kletste tegen anderen over de aangelegenheden van zijn werkgever.'

'En die werkgever was meneer Walter Fane?'

Dokter Kennedy keek enigszins verrast.

'Ja - ja - nu u het zegt, herinner ik me dat hij inderdaad bij Fane & Watchman werkte. Maar niet als kandidaat-notaris. Hij was maar een doodgewone klerk.'

Alleen maar een doodgewone klerk? ... vroeg Miss Marple zich af, toen ze zich na dokter Kennedy's vertrek weer over het warkruid boog...

19. Meneer Kimble zegt er het zijne van

ik weet niet wat ik dervan denke mot,' zei mevrouw Kimble.

Haar echtgenoot, die zich tot spreken gedwongen zag door wat niets meer of minder dan een schandaal was, verbrak zijn stilzwijgen.

Hij duwde zijn kopje van zich af.

'Waar bejje met je gedachte, Lily?' vroeg hij op gebiedende toon. 'D'r zit geen suiker in!'

Mevrouw Kimble haastte zich, dit verschrikkelijke euvel te verhelpen, en ging toen weer verder met over haar eigen thema uit te weiden.

'Die affertensie, daar denk ik an,' zei ze. 'Lily Abbott staat er, zo duideluk as maar ken. En "voorheen binnenmeisje op St. Catherine's te Dillmouth". Daar bedoele ze mij mee, toch zeker.'

'Huh,' gaf meneer Kimble toe.

'Na al die jare, je ben toch zeker met me eens, dattut raar is, Jim.'

'Huh,' zei meneer Kimble.

'Nou, wat mot ik doen, Jim?'

'Links late legge.'

'En azzer nou es poen in zit?'

Er klonk een slurpend geluid, toen meneer Kimble zijn theekop leegdrank om krachten op te doen voor de geestelijke inspanning van een lange toespraak. Hij schoof zijn kop naar voren, en leidde zijn opmerkingen in met een kort: 'Meer.' Toen stak hij van wal.

'Je ging destijds nogal te keer over watter op St. Catherine's gebeurd was. Ik lette d'r niet zo op, dacht dattut voor 't grootste deel dwaasheid was, vrouwegezwets. Meschien waz-zut dat niet. Meschien ister echt wat gebeurd. As dat zo is, izzut iets voor de pliesie, en dan wil jij d'r niks mee te make hebbe. Tis allemaal verleje tijd, waar of niet? Bemoei jij je d'r nou maar niet mee, wijffie.'

'Jij heb makkeluk prate. Meschien is me poen nagelate in 'n testament. Meschien heb mevrou Halliday al die tijd geleefd, en is ze nou dood, en heb ze me iets nagelate in d'r testament.'

'Jou iets nagelate in d'r testament? Waarom? Huh!' zei meneer Kimble, terugvallend op zijn geliefkoosd, eenlettergrepig woord om uitdrukking te geven aan zijn geringschatting.

'Al zou de pliesie derachter zitte, wat dan nog... Weetje, Jim, soms love ze 'n grote beloning uit voor degene die inlichtinge ken geve om 'n moordenaar te vange.'

'En wat zou jij ze kenne vertelle? Alles wat jij weet, heb je je zelluf in je kop

gehaald!'

'Dat zeg jij. Maar ik heb es nagedacht --' 'Huh,' zei meneer Kimble minachtend.

'Toch is 't zo. Vanaf die keer daddik die eerste affertensie in de krant zag.

Meschien hebbik me 'n beetje vergist. Die Leonie, die was nogal stom, net as al die buitelanders, die begreep je niet best, asje tege d'r praatte, en d'r Engels was verschrikke-luk, gewoon. Asse soms niet bedoeld heb, wat ik dacht dat ze bedoelde... Ik heb geprobeerd, me de naam van die vent te herinnere... As die 't nou es geweest is, die ze gezien heb... Herinner je je nog die fillum, waar ik je van verteld heb? DE GEHEIME MINNAAR. Hardstikke spannend. Tenslotte hebbe ze 'm gevonde door ze wage. Vijftigduizend dollar hattie die kerel van die karaasje betaald, dattie derover zwijge zou dattie ze wage daar had late volgooie, die avond. Kweet niet, hoeveel dat in ponde is... En d'r was ook een andere man in 't spel, en de echenoot was mesjokke van sjaloesie. Allemaal ware ze stapelgek op d'r. En op 't end -'

Meneer Kimble schoof zijn stoel naar achteren met een schrapend geluid.

Langzaam, en met zwaarwichtige autoriteit stond hij op. Alvorens de keuken te verlaten, sprak hij nog enkele laatste woorden tot haar - de laatste woorden van een man die, hoewel hij niet gewend was, veel te praten, toch een zekere schranderheid bezat.

'Laat die hele boel nou maar links legge, wijffie,' zei hij. 'Anders kon je d'r welles spijt van krijge.'

Hij ging de bijkeuken in, trok zijn laarzen aan (Lily was erg netjes op haar keukenvloer) en verliet het huis.

Lily bleef aan de tafel zitten, terwijl ze een en ander met haar spitse, maar onnozele kleine verstand overdacht. Helemaal ertegenin gaan, wat haar man gezegd had, kon ze natuurlijk niet, maar toch... Jim was zo bekrompen, zo ouderwets. Ze wou maar, dat er iemand anders was, aan wie ze het kon vragen. Iemand die alles van beloningen afwist, en van de politie, en die wist wat het allemaal te betekenen had. Het zou zoude zijn, een kans op geld voorbij te laten gaan.

Een nieuwe radio... zo'n apparaat om thuis zelf je haar mee te permanenten... die kersenkleurige mantel bij Russells (hartstikke sjiek)... en misschien zelfs een heel nieuw antiek meublement voor de zitkamer...

Begerig, vol hebzucht, en kortzichtigheid ging ze door met haar dagdromen...

Wat had die Leonie al die jaren geleden toch ook weer gezegd?

Toen kreeg ze een idee. Ze stond op en haalde het flesje met inkt, de pen, en een schrijfblok.

'Ik weet al wat ik doe,' zei ze tegen zichzelf, ik schrijf naar die dokter, de broer van mevrou Halliday. Die zal me wel vertelle wat ik doen mot - astie teminste

nog leeft. In elk geval zit 't me dwars daddik 'm nooit over Leonie verteld heb, of over die wage.'

Gedurende enige tijd bleef het stil, op het moeizame krassen van Lily's pen na.

Het kwam maar zelden voor dat ze een brief schreef, en het opstellen van de inhoud was een hele inspanning voor haar.

Maar tenslotte was het toch gebeurd. Ze stak de brief in een envelop en likte hem dicht.

Toch voelde ze zich minder voldaan dan ze verwacht had. Tien tegen een dat die dokter dood was, of Dillmouth verlaten had.

Aan wie kon ze anders schrijven?

Hoe heette die vent toch ook weer, kon ze zich dat maar herinneren...

20. Het meisje Helen

Giles en Gwenda waren net klaar met het ontbijt, die ochtend na hun terugkeer uit Northumberland, toen Miss Marple aangediend werd. Ze keek nogal verontschuldigend, toen ze binnenkwam.

ik kom wel wat vroeg op bezoek, vrees ik. Het is niet mijn gewoonte, dat te doen. Maar er was iets, wat ik wilde uitleggen.'

'We zijn erg blij, u te zien,' zei Giles, terwijl hij een stoel voor haar bijtrok.

'Drinkt u alstublieft een kopje koffie met ons mee.'

'O nee, nee, dank u wel, ik wil niets hebben. Ik heb al heel uitgebreid ontbeten. Maar laat ik jullie nu uitleggen, waarvoor ik gekomen ben. Terwijl jullie weg waren, ben ik hier geweest, met jullie goedgevinden, om wat onkruid te wieden -'

'U bent een engel,' zei Gwenda.

'En toen viel het me eigenlijk op, dat twee dagen per week niet genoeg is voor deze tuin. In ieder geval vind ik, dat die Foster jullie uitbuit. Hij drinkt teveel thee, en hij praat teveel. Ik heb uitgevonden dat hij zelf geen tijd heeft voor een extra dag, en dus ben ik zo vrij geweest, een andere man aan te nemen voor een dag in de week - woensdags, vandaag dus, om precies te zijn.'

Giles keek haar bevreemd aan. Hij was een beetje verbaasd. Het was misschien vriendelijk bedoeld, maar Miss Marples optreden zweemde wel een beetje naar bemoeizucht. En dat was niets voor haar.

Aarzelend zei hij: 'Foster is eigenlijk veel te oud voor hard werk, dat weet ik.'

ik ben bang, meneer Reed, dat Manning zelfs nog ouder is. Vijfenzeventig, heeft hij me verteld. Maar weet u, het leek me een goede zet, hem in dienst te nemen voor slechts een paar losse dagen, want hij was, vele jaren geleden, in dienst bij dokter Kennedy. De naam van die jonge man waar Helen destijds iets mee gehad heeft was Afflick, tussen haakjes.'

'Miss Marple,' zei Giles, 'ik heb u vals beschuldigd, in mijn gedachten. U bent een genie. Weet u, dat ik die voorbeelden van Helens handschrift van Kennedy gekregen heb?'

'Dat weet ik. Ik was hier, toen hij ze kwam brengen.'

ik ga ze vandaag wegsturen. Verleden week heb ik het adres van een goede handschriftkundige op de kop getikt.'

'Laten we de tuin in gaan, om die Manning te ontmoeten,' zei Gwenda.

Manning was een gebogen, kribbig uitziende oude man met waterige en enigszins sluwe oogjes. De snelheid, waarmee hij bezig was een pad te harken, nam merkbaar toe, toen zijn werkgevers naderden.

'Mogge, meneer. Mogge, mevrou. Deze dame hier zei dat u woensdags wel wat

extra hullep gebruike kon. Ik wil het met genoeg voor u doen. De boel ziet 'r schandeluk verwaarloosd uit.'

ik vrees dat men de tuin de laatste jaren niet goed onderhouden heeft, nee.'

'Dat hebbe ze zeker niet. Ik ken me nog herinnere hoe die er in de tijd van mevrou Findeyson uitzag. Toen wazzut 'n plaatje. Ze hield veel van d'r tuin, die mevrou Findeyson.'

Giles leunde op zijn gemak tegen een roller. Gwenda knipte een paar rozen af, en Miss Marple, die zich ietwat terugtrok naar de achterkant van het toneel, boog zich over het warkruid.

De oude Manning leunde op zijn hark. Alles was klaar voor een gemoedelijk ochtendbabbeltje over vroeger, en over het tuinieren in de goeie ouwe tijd.

'U kent zeker wel de meeste tuinen hier in de buurt,' zei Giles om hem aan te moedigen.

'Nou, ik ken dit plaatsje tameluk goed, da's waar. En de dinge die de mense mooi vonde. Neem mevrou Yule, op Niagra, die had een taksusheg die ze liet snoeie in de vorm van een eekhoorn. Ik vonnut maar gek, hoor. Pauwe is al gek genoeg, maar eekhorens... Dan had je nog kolonel Lampard, die was gek op begoniaas - prachtige bedde vol begoniaas had ie. Maar bedde benne tegeswoordig uit de mode. Ik zou u niet graag vertelle hoeveel bedde ik de afgelope zes jaar bij de mense in de grasperreke voor d'r huize dicht heb motte gooie en met zode heb motte bedekke. De mense hebbe blijkbaar geen oog meer voor geraniums en 'n mooie rand lobeliaas.'

'Heeft u ook niet bij dokter Kennedy gewerkt?'

'Nou. Da's al lang geleje. Mot -in 1920 geweest zijn, en daarna. Die is ondertusse verhuisd, hij heb 't opgegeve. Tegeswoordig zit er 'n jonge dokter op Crosby Lodge, dokter Brent. Houdt er rare ideeë op na - kleine witte pilletjes, en zo. Vittemiene, noemt ie die dinge.'

'U kunt zich juffrouw Helen Kennedy zeker nog wel herinneren, de zuster van de dokter.'

'Nou, die juffer Helen ken ik me nog best herinnere. Mooie meid was ze, met d'r lange blonde haar. De dokter was errug op d'r gesteld. Later is ze teruggekemme, en heb ze 'n tijdje in dit zellufde huis gewoond, nadat ze getrouwd was. Met iemand van 't leger, uit India.'

'Ja,' zei Gwenda. 'Dat weten we.'

'Nou. Ik had al gehoord, zaterdagavond - asdat u en uw man 'n soort familie van d'r waren. Ze was zo mooi as 'n plaatje, juffer Helen, toen ze voor 't eerst van kosschool thuis kwam. En vol leve was ze ook. Wilde overal heen - danse, en tennisse en dat soort dinge. Ik most de tennisbaan opknappe, die was al bijna twintig jaar niet meer gebruikt, denk ik. En helemaal overgroeid met

struikgewas. Dat most ik allemaal wegsnoeie. En ik most ook nog 'n hele massa witkalk hale, en de grenslyne angeve. 't Was 'n hoop werk - en toen 't allemaal klaar was, hebben ze d'r nauweluks op gespeeld. Ik heb 't altoos maar vreemd gevonde.'

'Wat was vreemd?' vroeg Giles.

'Die kwestie met dat tennisnet. Op 'n nacht ister iemand gekomme, en die heb 't in flarde gesneje. Helemaal in flarde, wazzut. Kwaadaardigheid, zou 'k zegge. Dat wazzut beslist, gemene kwaadaardigheid.'

'Maar wie doet er nou zoiets?'

'Dat wou de dokter ook graag wete. Die waster knap nijdig over, en ik kennut 'm niet kwaluk neme. Hij hatter nog maar net voor betaald. Maar geen van ons kon 'm vertelle wie 't gedaan had. We hebbe 't nooit gewete. En hij zei, dattie geen nieuwe ging kope. En hij had gelijk, ook, want azzut een keer kwaadaardigheid is, izzut dat de vollegende keer ook. Maar juffer Helen hatter flink de pest in. Ze had niet veel geluk, juffer Helen. Eerst dat net, en toen die zieke voet.'

'Zieke voet?' vroeg Gwenda.

'Ja - ze was over 'n schraapijzer gevalle, of zo iets, en had d'r voet eran opegehaald. Eerst leek 't niet veel meer dan 'n schrammetje, maar 't wou niet geneze. Dokter waster errug bezorgd over. Hij was aldoor bezig, die voet te behandle, maar 't werd niet beter. Ik herinner me dattie zei: "Ik begriip 't niet, d'r mot an dat schraapijzer iets gezete hebbe, dat spektisch was, of zo'n soort woord. En trouwes," zei die, "wat dee dat schraapijzer midde op de oprit? " Want dat was de plek, waar juffer Helen d'r over gevalle was, toen ze op 'n donkere avend naar huis kwam lope. En daar zat ze nou, die arme meid, met d'r voet omhoog, en ze miste alle danspartijtjes, 't Leek wel azzof ze niks as pech had.' Dit was het juiste moment, dacht Giles. Terloops vroeg hij: 'Kunt u zich iemand herinneren, die Afflick heette?'

'Nou. Bedoelt u soms Jackie Afflick? Die bij Fane en Watchman op kantoor gewerkt heb?'

'Ja. Was hij niet bevriend met juffrouw Helen?'

'Dat was zomaar 'n beetje flauwekul. Dokter heb d'r 'n stokkie voor gestoke, en gelijk had ie. Helemaal geen stand, die Jackie Afflick. En hij was van 't soort, dat 'n beetje te slim is. Uiteindeluk snije die lui zich altoos in d'r eige fikke. Maar hij is hier niet lang gebleve. Kwam in moeilukhede. Opgeruimd staat netjes. We luste dat soort niet, hier in Dillmouth. Wat ons betrof, most ie maar erreges anders slim gaan zitte weze.'

Gwenda vroeg: 'Was hij hier, toen dat tennisnet stukgesneden werd?'

'Nou. Ik snap waar u heen wil. Maar zo iets zinloos zou die niet doen. Hij was slim, die Jackie Afflick. Nee, degene die dat gedaan heb, hebbut gewoon uit

kwaadaardigheid gedaan.'

'Was er misschien iemand, die het op juffrouw Helen gemunt had? En van wie je kwaadaardigheid verwachten kon?'

De oude Manning grinnikte zachtjes.

'Sommige van de jongedames hier kenne best kwaaië gevoelens gehad hebbe. De meeste hadde niet hallef zulleke knappe smoeltjes as juffer Helen. Nee, ik zou zegge dat 't uit pure dwaasheid gedaan is. Een of andere landloper met 'n wrok.'

'Was Helen erg uit haar doen over die geschiedenis met die Jackie Afflick?' vroeg Gwenda.

ik geloof niet dat er ook maar een jonge knul was, waar juffer Helen veel om gaf. Ze wou gewoon wat lol hebbe, meer niet. D'r ware d'r 'n paar die nogal gek op d'r ware, de jonge meneer Walter Fane, bevoorbeeld. Die liep altoos as 'n hondje achter d'r an.'

'Maar zij zag helemaal niets in hem?'

'Juffer Helen? Niks hoor. Die lachte alleen maar, en verder niks. Hij is toen naar 't buiteland gegaan. Maar later istie weer teruggekemme. Hij is nou baas in de firma. Nooit getrouwd. Gelijk hebtie. Vrouwe brenge 'n hoop moeilukhede in 'n man ze leve.'

'Bent u getrouwd?' vroeg Gwenda.

ik heb d'r twee begrave,' zei de oude Manning. 'Nou, maar 'k mag niet moppere. Nou ken ik teminste in vrede me pijp roke waar ik wil.'

Tijdens de nu vallende stilte nam hij zijn hark weer ter hand.

Giles en Gwenda liepen langs het paadje terug naar het huis, en Miss Marple gaf haar aanval op het warkruid op en voegde zich weer bij hen.

'Miss Marple,' zei Gwenda. 'U ziet eruit, alsof u zich niet goed voelt. Is er iets --'

'Het is niets, liefje.' De oude dame zweeg een ogenblik, en zei toen, op vreemd nadrukkelijke toon: 'Weet je, die geschiedenis met dat tennisnet staat me helemaal niet aan. Het aan flarden te snijden... Zelfs toen al --'

Ze zweeg. Giles keek haar nieuwsgierig aan.

ik begrijp niet goed -' begon hij.

'Begrijpt u het niet? Het lijkt mij anders zo akelig duidelijk. Maar het is misschien maar beter, dat u het niet begrijpt. En trouwens - misschien vergis ik me. En nu moeten jullie me beslist eens vertellen, hoe het in Northumberland gegaan is.'

Ze brachten haar verslag uit over hun handelingen, en Miss Marple luisterde aandachtig.

'Het is werkelijk erg droevig, allemaal,' zei Gwenda. 'Erg tragisch, eigenlijk.'

'Ja, inderdaad. Die arme stakker, arme stakker.'

'Dat vond ik ook. Wat moet die arme man lijden.'

'Hij? O, ja. Ja, natuurlijk.'

'Maar u bedoelde ...'

'Nou ja, ik dacht aan haar, aan die vrouw. Waarschijnlijk hield ze erg veel van hem, en is hij met haar getrouwd omdat ze een geschikte vrouw voor hem leek, of omdat hij medelijden met haar had, of om een van die goed bedoelde en praktische redenen die mannen er wel vaker op na houden, en die in werkelijkheid zo vreselijk onbillijk zijn.'

'Ik ken wel honderd soorten liefde. En elk daarvan doet de geliefde berouwen,' citeerde Giles zachtjes.

Miss Marple draaide zich naar hem om.

'Ja, dat is maar al te waar. Jaloezie, weet u, is doorgaans niet een kwestie van oorzaken. Het is veel, hoe zal ik het zeggen?, er ligt veel meer aan ten grondslag dan dat. Zij is gebaseerd op de wetenschap, dat je liefde niet beantwoord wordt... En dus blijf je voortdurend wachten, en de ander gadeslaan, in de verwachting... dat de beminde persoon het bij iemand anders zal gaan zoeken. Wat dan ook onveranderlijk gebeurt. En dus heeft deze mevrouw Erskine haar echtgenoot het leven tot een hel gemaakt, en heeft hij, zonder er iets aan te kunnen doen, op zijn beurt haar het leven tot een hel gemaakt. Maar ik denk dat zij er het meest onder geleden heeft. En toch, weet je, zou ik zeggen dat hij eigenlijk veel om haar geeft.'

'Maar dat kan hij onmogelijk,' riep Gwenda uit.

'O liefje, wat ben je toch nog jong en onervaren. Hij heeft zijn vrouw nooit in de steek gelaten, en dat wil heel wat zeggen, weetje.'

'Vanwege de kinderen. Omdat het zijn plicht was.'

'Vanwege die kinderen, misschien,' zei Miss Marple. 'Maar ik moet bekennen dat mannen, naar het mij voorkomt, over het algemeen niet zo'n geweldig plichtsbesef aan de dag leggen ten opzichte van hun vrouwen, als ze bijvoorbeeld voor een ambtelijke loopbaan doen.'

Giles lachte.

'Wat bent u toch heerlijk cynisch, Miss Marple.'

'Hemeltje, meneer Reed, dat niet, hoop ik. Ik blijf nog steeds hoop koesteren, voor wat de aard van de mens betreft.'

'Toch geloof ik nog steeds niet, dat het Walter Fane geweest kan zijn,' zei Gwenda peinzend. 'En ik weet zeker dat majoor Erskine het niet gedaan heeft. Dat weet ik, gewoon.'

'Iemands gevoelens zijn niet altijd betrouwbare gidsen,' zei Miss Marple.

'Mensen van wie je het nooit gedacht zou hebben, doen soms dingen, zo heeft het bijvoorbeeld in mijn eigen kleine dorpje een hele opschudding veroorzaakt, toen uitkwam dat de penningmeester van de kerstvereniging de inhoud van de

kas tot op de laatste cent op een paard gewed had. Hij was een tegenstander van de paardenrennen, en van iedere vorm van wedden of gokken, trouwens. Zijn vader was bookmaker geweest, en had zijn moeder heel slecht behandeld, dus verstandelijk gezien meende hij het oprecht. Maar op een dag reed hij toevallig met zijn auto in de buurt van Newmarket, en daar zag hij een aantal paarden, die er getraind werden. En

toen kreeg hij het ineens te pakken - het bloed kruipt wel degelijk waar het niet gaan kan.'

'De antecedenten van zowel Walter Fane als Richard Erskine zijn dus schijnbaar boven alle verdenking verheven,' zei Giles zwaarwichtig, maar met een lichtelijk geamuseerde trek om zijn mond. 'Maar dat neemt niet weg, dat moord uiteraard een i misdaad voor amateurs is.'

'Het belangrijkste punt is,' zei Miss Marple, 'dat ze hier waren. Ter plaatse. Walter Fane was hier in Dillmouth. En majoor Erskine moet, volgens zijn eigen verhaal, in feite bij Helen Halliday geweest zijn, vlak voor haar dood, en hij is die avond pas geruime tijd later in zijn hotel teruggekeerd.'

'Maar hij was heel open en eerlijk, toen hij daarover sprak. Hij'...

Gwenda zweeg. Miss Marple zat haar heel strak aan te kijken.

'Ik wil alleen maar de nadruk leggen,' zei Miss Marple, 'op de belangrijkheid van hun aanwezigheid ter plaatse.' Ze keek hen beurtelings aan.

Toen zei ze: ik denk niet, dat jullie er veel moeite mee zult hebben, J.J. Afflicks adres te weten te komen. Aangezien hij eigenaar van het Touringcarbedrijf "De Gele Narcis" is, moet dat makkelijk genoeg zijn.'

Giles knikte. 'Dat doe ik wel. Waarschijnlijk staat het in het telefoonboek.' Hij zweeg even. 'Vindt u dat we hem moeten gaan opzoeken?'

Miss Marple dacht een ogenblik na, en zei toen:

'Als u dat doet, moet u erg voorzichtig zijn. Vergeet niet, wat die oude tuinman zoeven zei, Jackie Afflick is slim... Alsjeblieft - wees alsjeblieft voorzichtig...'

21. J.J. Afflick

J.J. Afflick, 'Gele Narcis' Touringcars, Devon & Dorset Tours, enzovoorts, stond met twee verschillende nummers in het telefoonboek; een kantooradres in Exeter, en een particulier adres aan de buitenkant van die stad.

Er werd een afspraak gemaakt voor de volgende dag.

Net toen Giles en Gwenda wegreden, kwam mevrouw Cocker hevig gesticulerend naar buiten hollen. Giles trapte op de rem, en bracht de auto tot stilstand.

'Dokter Kennedy is aan de telefoon, meneer.'

Giles stapte uit en rende naar binnen. Hij nam de hoorn op.

'Met Giles Reed.'

'Goedemorgen. Ik heb zojuist een nogal vreemde brief ontvangen. Van een vrouw, genaamd Lily Kimble. Ik heb me suf gepiekerd om me te herinneren wie dat zijn kan. Eerst dacht ik aan een vroegere patiente, dat bracht me op het verkeerde spoor. Maar nu heb ik er zo'n idee van dat ze vroeger dienstmeisje geweest moet zijn in het huis, waarin jullie wonen. Dat ze in die bewuste periode het binnenmeisje was. Ik ben er zo goed als zeker van dat die ook Lily heette, maar haar achternaam kan ik me niet herinneren.'

'Er was inderdaad een Lily. Gwenda kan zich haar nog herinneren. Ze had de kat een strik omgedaan.'

'Gwennie moet wel een bijzonder goed geheugen hebben.'

'O, dat heeft ze zeker.'

'Tja, ik zou jullie graag willen spreken over deze brief, maar niet per telefoon. Zijn jullie thuis, als ik straks even langs kom?'

'We staan net op het punt om naar Exeter te gaan. We zouden ook bij u langs kunnen komen, als u dat liever heeft, dokter. Het ligt immers toch op onze weg.'

'Goed. Dat komt uitstekend uit.'

ik praat maar liever niet teveel over dit alles aan de telefoon,' legde de dokter uit, toen ze bij hem aankwamen, ik heb altijd het idee, dat de plaatselijke telefoonjuffrouwen meeluisteren. Hier hebben jullie de brief van die vrouw.'

Hij spreidde de brief op tafel uit. Hij was op goedkoop, gelinieerd papier geschreven, in een ongeschoolde hand.

'Geachte heer, (had Lily Kimble geschreven). Ik zouw u dankbaar zijn as u me raat zouw kunnen geven ofer dit wat ik beisluit, en wat ik uit de krant geknipt heeft. Ik heb erof nagedacht en er met meneer Kimble ofer gepraat, maar ik weet niet wat ik het beste doen kan. Denkt u dat het iets met geld te maken heb

of een beloning want ik kan het geld best gebruiken maar zou geen politie willen of zoiets. Ik heb nog vaak moeten denken aan die avond toen mevrouw Halliday weggegaan is en ik denk niet meneer dat ze ooit weggegaan is want de kleeren waren verkeert, eerst dacht ik Meneer heb het gedaan maar nou ben ik niet zo zeker meer door die auto die j ik door het raam zag. Het was een dure slee en ik heeft hem al eerder gezien maar ik wil niet graag iets doen zonder eerst an u l te vragen of het goed was en geen politie want ik heeft nog nooit iets met politie te maken gehat en meneer Kimble zouw het niet goed vinden. Als u wil zouw ik volgende donderdag na u toe kunnen koomen meneer want dan is het martdag en is meneer Kimble niet tuis. Ik zouw erg dankbaar zijn as dat mogelijk was hoogachtend uw dw. Lily Kimble.'

'Hij was geadresseerd aan mijn oude adres in Dillmouth,' zei Kennedy, 'en daarvandaan doorgestuurd hierheen. Dat uitknipsel is jullie advertentie.'

ik vind het geweldig,' zei Gwenda. 'Deze Lily - ziet u wel, zij denkt dat het niet mijn vader was, die het gedaan heeft!'

Haar stem klonk opgetogen. Dokter Kennedy keek haar met vermoeide, vriendelijke ogen aan.

'Dat is fijn voor je, Gwennie,' zei hij goedig, ik hoop maar dat je gelijk hebt. En nu denk ik dat we het beste het volgende kunnen doen. Ik zal haar brief beantwoorden en haar schrijven, aanstaande donderdag hier te komen. Er is een uitstekende treinverbinding. Als ze bij Dillmouth Junction overstapt, kan ze een paar minuten over half vijf hier zijn. Als jullie beiden dan ook hierheen komt, die middag, kunnen we haar met z'n allen ondervragen.'

'Uitstekend,' zei Giles. Hij wierp een blik op zijn horloge.

'Kom Gwenda, we moeten ons haasten. We hebben een afspraak,' legde hij uit.

'Met meneer Afflick van het Touringcar-bedrijf "De Gele Narcis", en hij heeft het druk, heeft hij ons gezegd.'

'Afflick?' Kennedy fronste zijn wenkbrauwen. 'Natuurlijk! Rondritten door Devonshire met "Gele Narcis" Touringcars, van die afgrijselijke boterkleurige bakbeesten. Maar ik dacht dat die naam me ook nog om een andere reden bekend voor kwam.'

in verband met Helen,' zei Gwenda.

'Goeie genade - het is toch niet die vent?'

'Ja.'

'Maar dat was een onaanzienlijke kleine rat. Hij heeft het dus aardig ver weten te schoppen?'

'Zou u me iets kunnen vertellen, dokter,' zei Giles. 'U maakte destijds een eind aan een of andere geschiedenis tussen hem en Helen. Was dat, alleen maar, vanwege zijn, eh, sociale positie?'

Dokter Kennedy wierp hem een geamuseerde blik toe.

ik ben nog ouderwets, jongeman. Volgens het moderne evangelie is de ene man net zo goed als de andere. Moreel gesproken is dat ongetwijfeld waar. Maar ik ben de overtuiging toegedaan dat je in een bepaald milieu geboren wordt, en naar mijn mening ben je het gelukkigst als je daarin blijft. Trouwens,' voegde hij eraan toe, 'ik vond dat die knul niet deugde. Wat naderhand ook gebleken is.'

'Wat heeft hij precies gedaan?'

'Dat kan ik me nu niet meer herinneren. Ik meen dat hij geprobeerd heeft, bepaalde inlichtingen te gelde te maken die hij verkregen had uit hoofde van zijn betrekking bij Fane. Een of andere vertrouwelijke aangelegenheid met betrekking tot een van hun klanten.'

'Was hij nogal - gepikeerd over zijn ontslag?'

Kennedy wierp hem een scherpe blik toe, en zei kortaf: 'Ja.'

'En waren er geen andere redenen, waarom zijn vriendschap met uw zuster u niet aanstond? Vond u bijvoorbeeld niet, dat hij, nou ja, een beetje vreemd was?'

'Als je die aangelegenheid dan toch ter sprake wilt brengen, zal ik jullie eerlijk de waarheid zeggen. Het scheen mij toe dat Jackie Afflick, vooral nadat men hem ontslagen had, bepaalde symptomen van een onevenwichtig karakter vertoonde. Een begin van vervolgingswaan, om precies te zijn. Maar dat schijnt niet bevestigd te zijn geworden door zijn latere succes in het leven.'

'Wie heeft hem ontslagen? Walter Fane?'

ik heb er geen idee van, of Walter Fane daar iets mee te maken heeft gehad. De firma heeft hem ontslagen.'

'En toen beklagde hij zich erover, dat men hem opzettelijk vals beschuldigd had?'

Kennedy knikte.

'Zo... Nou, we moeten er als de gesmeerde weerlicht vandoor. Tot donderdag, dokter.'

Het huis was nog pas kort geleden gebouwd. Het was van wit beton, met veel rondingen, en een overvloed van grote ramen. Via een weelderige hal werden ze binnengelaten in een studeerkamer, waarvan de helft in beslag genomen werd door een grote, verchroomde schrijftafel.

Zenuwachtig mompelde Gwenda tegen Giles: ik weet echt niet, wat we zonder Miss Marple hadden moeten beginnen. We hebben haar hulp telkens weer nodig. Eerst heeft ze ons geholpen via die kennissen van haar in Northumberland, en nu kwam ze weer op het idee van dat door de vrouw van de dominee van haar dorp georganiseerde Jaarlijkse Uitstapje van de Jongensvereniging.'

Giles stak waarschuwend zijn hand op, toen de deur openging en J.J. Afflick met zware stappen de kamer binnengescheden kwam.

Hij was een gezette man van middelbare leeftijd, gekleed in een nogal opzichtig geruit kostuum. Hij had donkere, schrandere ogen, en een blozend, gemoedelijk gezicht. Hij zag eruit zoals men zich een geslaagde bookmaker voorstelt.

'Meneer Reed? Goede morgen. Aangenaam kennis te maken.'

Giles stelde Gwenda aan hem voor. Ze voelde hoe haar hand omklemd werd in een ietwat overdreven enthousiaste greep.

'En wat kan ik voor u doen, meneer Reed?'

Afflick nam plaats achter zijn grote schrijftafel. Hij bood hun sigaretten aan uit een van onyx vervaardigde doos.

Giles begon over het Uitstapje van de Jongensvereniging. Het werd georganiseerd door oude vrienden van hem. Hij zou graag een rondrit van een paar dagen door Devonshire willen regelen.

Afflick antwoordde prompt en op een zakelijke manier, hij noemde prijzen, en deed Giles voorstellen aan de hand. Maar hij had een lichtelijk verwonderde uitdrukking op zijn gezicht.

Eindelijk zei hij: 'Nou, dat is dan allemaal wel duidelijk zo, meneer Reed, en ik zal het u schriftelijk bevestigen. Maar dit is een zuiver zakelijke aangelegenheid. Van wat mijn assistent me vertelde had ik begrepen, dat u een prive afspraak wenste, op mijn particuliere adres?'

'Dat klopt, meneer Afflick. Feitelijk waren er twee dingen, waarover we u wilden spreken. Het eerste hebben we al afgehandeld. Het andere is een aangelegenheid van zuiver particuliere aard. Mijn vrouw, hier, is er erg verlangend naar, in contact te treden met haar stiefmoeder, die ze vele jaren geleden voor het laatst gezien heeft, en we vroegen ons af, of u ons daarbij misschien kon helpen.'

'Tja, als u me de naam van die dame kunt vertellen, ik maak uit uw woorden op dat ik haar ken?'

'U heeft haar eens gekend. Haar naam is Helen Halliday, en voordat ze trouwde, heette ze juffrouw Helen Kennedy.'

Afflick verroerde zich niet. Hij kneep zijn ogen half dicht, en liet zijn stoel langzaam achterover wippen.

'Helen Halliday, ik herinner me niet... Helen Kennedy...'

'Ze woonde vroeger in Dillmouth,' zei Giles.

Afflick liet de poten van zijn stoel met een klap op de grond terugkomen.

'Nou heb ik het,' zei hij. 'Ja, natuurlijk.' Zijn ronde, blozende gezicht straalde van genoegen. 'De kleine Helen Kennedy! Ja, nu herinner ik me haar weer. Maar dat is al een hele tijd geleden. Zeker wel twintig jaar.'

'Achtien.'

is het werkelijk? De tijd vliedt snel, zoals ze zeggen. Maar ik vrees dat ik u zal moeten teleurstellen, mevrouw Reed. Ik heb Helen sinds die tijd nooit meer

gezien. Zelfs nooit meer wat van haar gehoord.'

'O jee,' zei Gwenda. 'Dat is een grote teleurstelling. We hadden zo gehoopt dat u ons zou kunnen helpen.'

'Wat scheelt eraan?' Zijn ogen flitsten snel van het ene gezicht naar het andere heen en weer. 'Ruzie gehad? Het huis uit gelopen? Een kwestie van geld?'

Gwenda zei: 'Ze is, achttien jaar geleden, plotseling, uit Dillmouth weggegaan, met iemand.'

Geamuseerd zei Jackie Afflick: 'En nu dacht u, dat ze misschien met mij weggelopen was? Nou vraag ik u, waarom?'

Moedig zei Gwenda: 'Omdat we gehoord hebben dat u, en zij, elkaar eens, nou ja, nogal graag mochten.'

ik en Helen? O, maar daar school niks achter. Het was maar kinderspel. We hebben het geen van beiden ernstig opgevat.' Droogjes voegde hij eraan toe: 'We werden daar ook niet toe aangemoedigd, trouwens.'

'U zult ons wel vreselijk onbescheiden vinden,' begon Gwenda, maar hij viel haar in de rede.

'Wat hindert het? Ik ben niet zo gauw op m'n tenen getrapt, hoor. U wilt gewoon een zekere persoon vinden, en u denkt dat ik u misschien helpen kan. Nou, vraag me maar wat u wilt - ik heb niks te verbergen.' Nadenkend keek hij haar aan. 'Zo, dus u bent Halliday's dochter?'

'Ja. Heeft u mijn vader gekend?'

Hij schudde het hoofd.

ik ben eens een keer bij Helen langs geweest, toen ik toevallig voor zaken in Dillmouth moest zijn. Ik had gehoord dat ze getrouwd was, en daar woonde. Ze was heel vriendelijk en beleefd - maar ze vroeg me niet te eten. Nee, uw vader heb ik nooit ontmoet.'

Had er, vroeg Gwenda zich af, niet wat wrok geklonken in dat 'ze vroeg me niet te eten?'

'Zag ze, als u zich dat tenminste kunt herinneren, eruit alsof ze gelukkig was?'

Afflick haalde zijn schouders op.

'Gelukkig genoeg. Maar ja, het is lang geleden. Als ze er ongelukkig uitgezien had, zou ik het me wel herinnerd hebben.'

Met wat een volmaakt natuurlijke nieuwsgierigheid scheen, voegde hij eraan toe:

'Wilt u soms zeggen dat u sinds die tijd in Dillmouth, achttien jaar geleden, nooit meer iets van haar gehoord heeft?'

'Niets meer, nee.'

'Geen, brieven, zelfs?'

'Er zijn twee brieven geweest,' zei Giles. 'Maar we hebben reden, te geloven dat die niet door haar geschreven waren.'

'U gelooft dat ze niet door haar geschreven waren?' Afflick scheen ietwat geamuseerd. 'Het lijkt wel zo'n mysterie zoals ze in de bioscoop vertonen.'

'Dat is precies wat wij er ook van vinden.'

'En die broer van haar, die dokter, weet die niet waar ze is?'

'Nee.'

'Zo... Een echt mysterie dus, he? Waarom zet u geen advertentie?'

'Hebben we al gedaan.'

Nonchalant zei Afflick: 'Ziet ernaar uit dat ze dood is. Alleen is het u misschien niet ter ore gekomen.'

Gwenda huiverde.

'Heeft u het koud, mevrouw Reed?'

'Nee. Het idee dat Helen dood zou kunnen zijn. Ik denk er niet graag aan.'

'Gelijk heeft u. Ik vind het zelf ook geen prettig idee. Ze was een fantastisch mooie meid.'

Impulsief zei Gwenda: 'U heeft haar gekend. U heeft haar goed gekend. Ik herinner me haar alleen maar van toen ik een klein kind was. Wat was ze voor iemand? Hoe dachten de mensen over haar? Wat vond u van haar?'

Gedurende een moment of twee keek hij haar aan.

ik zal eerlijk met u zijn, mevrouw Reed. U kunt me geloven of niet, dat moet u zelf weten. Maar ik had medelijden met dat kind.'

'Medelijden?' Ze staarde hem verbaasd aan.

'Net wat ik zeg. Ze was net thuis van kostschool. En ze verlangde ernaar, wat gein te hebben, net als ieder ander meisje, en daar had je die stijve broer van middelbare leeftijd, met zijn ideeën over wat een meisje wel mocht doen, en wat ze niet mocht doen. Dat kind had nooit eens wat gein. Nou, toen heb ik haar wat mee uit genomen, en haar wat van het uitgaansleven laten zien. Ik was eigenlijk niet gek op haar, en zij was niet echt gek op mij. Voor haar ging het gewoon om de lol van een roekeloze waaghals te zijn. Maar toen kwamen ze er natuurlijk achter dat we met elkaar omgingen, en toen heeft hij er een stokje voor gestoken. Ik kan het hem eigenlijk niet kwalijk nemen. Ze stond een trapje hoger dan ik, wat stand betrof. En we waren trouwens ook niet verloofd, of zo iets. Ik dacht er"wel over, nog eens een keertje te trouwen - maar niet voordat ik een flink stuk ouder was. En ik was van plan wat te bereiken, en een vrouw te vinden, die me daarbij helpen kon. Helen had geen geld, en we zouden op geen enkele manier passende huwelijkspartners voor elkaar geweest zijn. We waren alleen maar goede vrienden, die af en toe een beetje met elkaar flirtten.'

'Maar u zult toch wel kwaad geweest zijn, toen de dokter ...'

Gwenda aarzelde, en Afflick zei: ik had er de smoor in, dat geef ik toe. Niemand vindt het leuk, te horen dat hij niet goed genoeg is. Maar ja, wat schiet je ermee

op, lange tenen te hebben.'

'En toen,' zei Giles, 'bent u uw betrekking kwijtgeraakt.'

Er kwam nu een veel minder aangename uitdrukking op Afflicks gezicht.

'Ontslagen, werd ik. Bij Fane en Watchman. En ik geloof wel, dat ik weet wie daar verantwoordelijk voor geweest is.'

'O ja?' zei Giles op vragende toon, maar Afflick schudde zijn hoofd.

'Nee, ik zeg niets. Maar ik heb zo mijn vermoedens. Ik ben opzettelijk vals beschuldigd - dat staat vast, en ik ben er vrij zeker van, wie het gedaan heeft. En ook waarom!' Het bloed was hem naar de wangen gestegen. 'De smeerlapperij,' zei hij. iemand te bespioneren, valstrikken voor hem te zetten, en leugens over hem te vertellen. Ja hoor, ik heb zo m'n vijanden gehad. Maar ik heb me er nooit door terneer laten slaan. Ik heb ze altijd met gelijke munt terugbetaald. En ik onthoud alles.'

Plotseling zweeg hij, en nam hij weer een joviale houding aan.

ik kan u dus niet helpen, vrees ik. Helen en ik hadden wat lol, samen, meer niet.

Dieper is het nooit gegaan.'

Gwenda staarde hem aan. Het verhaal klonk aannemelijk genoeg - maar was het ook waar? vroeg ze zich af. Er was iets ongerijmds aan, en toen besepte ze ineens wat dat was.

'Maar toch,' zei ze, 'bent u haar op gaan zoeken, toen u later weer eens in Dillmouth kwam.'

Hij lachte.

'Daar heeft u me te pakken, mevrouw Reed. Ja, dat heb ik inderdaad gedaan. Misschien heb ik dat wel gedaan om haar te tonen dat ik niet bij de pakken neer was blijven zitten, alleen maar omdat zo'n notaris met z'n uitgestreken gezicht me z'n kantoor uitgegooid had. Dat ik een goede zaak had, en in een sjeke slee reed, en het aardig versierd had.'

'U bent haar meer dan eens gaan opzoeken, is 't niet?'

Hij aarzelde een ogenblik.

'Twee keer, misschien wel drie keer. Ik ging gewoon even langs.'

Met een plotselinge, gedecideerde hoofdknik gaf hij te kennen dat hij het onderwerp als afgedaan beschouwde.

'Het spijt me dat ik u niet helpen kan.'

Giles stond op.

'Neemt u ons niet kwalijk, dat we zoveel van uw tijd in beslag genomen hebben.'

'Geeft niets. Het is weer eens wat anders, over vroeger te praten.'

De deur ging open, en er keek een vrouw om de hoek, die zich haastig verontschuldigde.

'O, neem me niet kwalijk, ik wist niet dat je iemand had.'

'Kom binnen, lieverd, kom gerust binnen. Mag ik u voorstellen; mijn vrouw. En dit zijn de heer en mevrouw Reed.'

Mevrouw Afflick schudde hen de hand. Ze was een lange, magere, neerslachtig uitzierende vrouw, die verrassend goed gekleed was.

'We hebben het over vroeger gehad,' zei meneer Afflick. 'Over voordat ik jou leerde kennen, Dorothy.'

Hij wendde zich weer tot hen.

ik heb m'n vrouw op zo'n cruise leren kennen,' zei hij. 'Ze is niet uit deze streek afkomstig. Ze is een nicht van Lord Polterham.'

Zijn stem klonk trots. De magere vrouw bloosde.

'Die zijn erg plezierig, die cruises,' zei Giles.

'Erg leerzaam,' zei Afflick. ik heb namelijk nooit veel schoolopleiding gehad.'

ik zeg steeds tegen mijn man, dat we eens zo'n cruise naar Griekenland moeten maken,' zei mevrouw Afflick.

'Heb ik geen tijd voor. Ik heb het te druk.'

'En wij mogen u niet langer ophouden,' zei Giles. 'Goedendag, en wel bedankt.'

Ik hoor dus nog wel van u, wat die prijsopgave voor dat uitstapje betreft?'

Afflick vergezelde hen tot aan de deur. Gwenda wierp nog een blik achterom.

Mevrouw Afflick stond in de deuropening van de studeerkamer. Haar ogen, die op de rug van haar man gevestigd waren, vertoonden een vreemde en tamelijk onaangename, angstige uitdrukking.

Giles en Gwenda zeiden nogmaals goedendag, en liepen naar hun auto.

'Verdorie, ik heb mijn sjaaltje laten liggen,' zei Gwenda.

'Jij laat ook altijd wat liggen,' zei Giles.

'Trek niet zo'n martelaarsgezicht. Ik haal het wel even.'

Ze holde terug, het huis in. Door de open deur van de studeerkamer kon ze Afflick met luide stem horen zeggen: 'Waarom moest jij je er nou weer mee komen bemoeien? Jij hebt ook voor geen cent benul.'

'Het spijt me, Jackie. Ik wist het niet. Wie zijn die mensen, en hoe komt het dat ze je zo in verwarring gebracht hebben?'

'Ze hebben me helemaal niet in verwarring gebracht. Ik ...' Hij brak plotseling af, toen hij Gwenda in de deuropening zag.

'O, meneer Afflick, heb ik hier soms een sjaaltje laten liggen?'

'Een sjaaltje? Nee, mevrouw Reed. Dat is hier niet.'

'Dom van me. Dan moet het in de auto liggen.'

Ze ging terug naar buiten.

Giles had inmiddels de auto gekeerd. Aan de stoeprand stond een grote gele limousine geparkeerd, een en al chroom.

'Wat een wagen,' zei Giles.

'Een dure slee,' zei Gwenda. 'Weetje nog, Giles? Wat Edith Pagett ons vertelde dat Lily gezegd had? Lily had op kapitein Erskine gewed, en niet op "die mysterieuze man in die opzichtige auto". Snap je dan niet dat die mysterieuze man in die opzichtige auto Jackie Afflick geweest moet zijn?'

'Ja,' zei Giles. 'En in haar brief aan de dokter had Lily het over een "dure slee".'
Ze keken elkaar aan.

'Hij is daar die avond geweest, "ter plaatse", zou Miss Marple zeggen. O Giles, ik kan haast niet wachten tot het donderdag is, om te horen wat Lily Kimble te zeggen heeft.'

'En als ze nu eens bang wordt, en op het laatste nippertje niet op komt dagen?'

'O, die komt heus wel. Giles, als die opzichtige wagen daar die avond geweest is --'

'Denk je dat het net zo'n geel gevaarte geweest kan zijn als dit?'

'Bent u m'n kar aan het bewonderen?' De joviale stem van meneer Afflick deed hen opschrikken. Hij hing over de keurig gesnoeide heg achter hen geleund, ik noem haar mijn Boterbloempje. Ik heb altijd van een aardig stuk koetswerk gehouden. Valt goed op, he?'

'Ja, dat doet ie zeker,' zei Giles.

ik hou van bloemen,' zei meneer Afflick. 'Gele narcissen, boterbloempjes, pantoffelbloemen, ben ik allemaal dol op. Hier is uw sjaaltje, mevrouw Reed. Het was van de tafel gegleden. Goeiendag. Het was prettig, kennis met u te maken.'

'Denk je dat hij gehoord heeft, dat we zijn wagen een geel gevaarte noemden?' vroeg Gwenda, toen ze wegreden.

Giles keek niet erg op zijn gemak. 'O, dat denk ik niet. Hij deed vriendelijk genoeg, of niet soms?'

'Tja - maar dat wil nog niets zeggen, vind ik... die vrouw van hem - die is bang voor hem. Ik heb haar gezicht gezien.'

'Wat zegje me nou. Die joviale, gemoedelijke vent?'

'Misschien is hij in werkelijkheid helemaal niet zo joviaal en gemoedelijk... Giles, ik geloof niet dat ik hem mag, die meneer Afflick... Ik vraag me ook af, hoe lang hij daar al achter ons stond te luisteren naar wat we zeiden... Wat hebben we eigenlijk precies gezegd?'

'Niet veel bijzonders,' zei Giles.

Maar hij keek nog steeds niet op zijn gemak.

22. Lily houdt een afspraak

'Wel allemachtig,' riep Giles uit.

Hij had zojuist een brief opengescheurd die met de middagpost gekomen was, en nu zat hij in opperste verbazing naar de inhoud ervan te staren.

'Wat is er aan de hand?'

'Het is dat rapport van die handschrijfkundigen.'

Gretig vroeg Gwenda: 'En? Ze heeft die brief uit het buitenland zeker niet geschreven?'

'Dat is 't hem nou juist, Gwenda. Dat heeft ze wel gedaan.'

Ze staarden elkaar aan.

Ongelovig zei Gwenda: 'Dan waren die brieven dus met gefingeerd. Ze waren dus echt. Helen heeft die avond dus wel degelijk het huis verlaten. En ze heeft inderdaad vanuit het buitenland geschreven. En dan is ze dus helemaal niet gewurgd?'

Aarzelend zei Giles: 'Blijkbaar. Maar het is allemaal erg verwarrend. Ik begrijp er niets van. En dat net nu alles op het tegendeel lijkt te wijzen.'

'Misschien hebben die handschrijfkundigen zich vergist?'

'Dat is mogelijk, veronderstel ik. Maar ze lijken me nogal zeker van hun zaak. Gwenda, ik begrijp er werkelijk niets meer van. Hebben we ons misschien belachelijk gemaakt op een reuze manier?'

'En dat allemaal door mijn dwaze gedrag in de schouwburg? Weet je wat, Giles, laten we even bij Miss Marple aanwippen. Dat halen we nog wel, voor we om half vijf bij dokter Kennedy moeten zijn.'

Maar Miss Marple reageerde heel anders dan ze verwacht hadden. Ze zei dat het goed nieuws was, heel goed, zelfs.

'Maar mijn lieve Miss Marple,' zei Gwenda, 'wat bedoelt u daarmee?'

'Daarmee bedoel ik, liefje, dat iemand minder slim geweest is dan hij had kunnen zijn.'

'Maar hoe, op welke manier dan?'

'Hij heeft een fout gemaakt,' zei Miss Marple, tevreden knikkend.

'Maar hoe dan?'

'Nou, mijn beste meneer Reed, u ziet toch zeker wel hoe het aantal mogelijkheden hierdoor beperkt wordt.'

'Bedoelt u dat, zelfs als we het feit accepteren dat Helen die brieven inderdaad geschreven heeft, het toch nog steeds mogelijk is dat ze vermoord werd?'

ik bedoel dat iemand het erg belangrijk vond, dat die brieven ook werkelijk in Helens handschrift geschreven moesten zijn.'

ik snap het... Tenminste, ik geloof dat ik het snap. Er moeten bepaalde omstandigheden geweest zijn, waaronder het mogelijk was geweest, Helen ertoe te bewegen die bewuste brieven te schrijven... Dat zou het aantal mogelijkheden inderdaad beperken. Maar wat voor omstandigheden waren dat precies?

'O, kom nu toch, meneer Reed. U denkt helemaal niet na. Het is werkelijk heel eenvoudig.'

Giles keek geërgerd en opstandig.

'Mij is het anders helemaal niet zo duidelijk, dat kan ik u verzekeren.'

'Denkt u nu eens een beetje na --'

'Kom mee, Giles,' zei Gwenda. 'Anders komen we te laat.'

Ze vertrokken, en Miss Marple bleef glimlachend achter.

'Soms erger ik me wel eens aan die oude vrouw,' zei Giles. ik weet waarachtig niet waar ze heen wilde, verdorie.'

Ruimschoots op tijd kwamen ze bij het huis van dokter Kennedy aan.

De dokter deed zelf open.

ik heb mijn huishoudster een vrije middag gegeven,' legde hij uit. 'Dat leek me beter.'

Hij ging hen voor, de zitkamer in, waar een dienblad met kopjes en schoteltjes, broodjes, boter en koekjes al klaarstond voor de thee.

'Een kop thee is 'n goed idee, dunkt me?' vroeg hij Gwenda ietwat onzeker. 'Om die mevrouw Kimble op haar gemak te stellen, en zo.'

'Daar heeft u beslist gelijk in,' zei Gwenda.

'En hoe doen we dat met jullie tweeën? Zal ik jullie meteen aan haar voorstellen? Of zou dat haar afschrikken?'

Peinzend zei Gwenda: 'Die plattelandsmensen zijn erg argwanend. Ik geloof dat het beter zou zijn als u haar alleen ontving.'

'Dat vind ik ook,' zei Giles.

Dokter Kennedy zei: 'Als jullie in de kamer hiernaast zouden gaan zitten, en als ik de tussendeur dan op een kier liet staan, zouden jullie alles kunnen horen wat er gezegd werd. Gezien de omstandigheden zijn jullie daartoe wel gerechtigd, dunkt me.'

'Het betekent dat we voor luistervink moeten spelen, maar het kan me eigenlijk niet schelen,' zei Gwenda.

Dokter Kennedy glimlachte zwakjes, en zei: ik geloof niet dat er ethische principes mee gemoeid zijn. Ik ben in ieder geval niet van plan, een belofte van geheimhouding af te leggen, hoewel ik wel bereid ben, haar raad te geven, als ze me daarom vraagt.'

Hij wierp een blik op zijn horloge.

'De trein moet om 4 uur 35 bij Woodleigh Road aankomen. Dat is over enkele

minuten. En daarna heeft ze er nog ongeveer vijf minuten voor nodig om de heuvel op te komen.'

Hij liep rusteloos de kamer op en neer. Zijn gezicht zag er afgetobd uit, vol groeven.

ik begrijp het niet,' zei hij. ik begrijp er niets van, wat het allemaal te betekenen heeft? Als Helen dat huis nooit verlaten heeft, en als haar brieven aan mij gefingeerd waren.' Gwenda maakte een onwillekeurige beweging, maar Giles schudde waarschuwend met zijn hoofd. De dokter ging verder: 'Als Keivin, die arme kerel, haar niet vermoord heeft, wat is er dan in hemelsnaam wel gebeurd?' iemand anders heeft haar vermoord,' zei Gwenda.

'Maar beste kind, als iemand anders haar vermoord heeft, waarom hield Keivin dan bij hoog en laag vol dat hij het gedaan had?'

'Omdat hij dacht dat hij het gedaan had. Hij vond haar daar op dat bed, en toen dacht hij dat hij het gedaan had. Dat kan toch gebeurd zijn, nietwaar?'

Dokter Kennedy wreef geërgerd langs zijn neus.

'Hoe moet ik dat weten? Ik ben geen psychiater. Een shock? De nerveuze toestand waarin hij zich al bevond? Ja, ik veronderstel dat het mogelijk is. Maar wie zou Helen hebben willen vermoorden?'

'Volgens ons moet het een van drie mensen geweest zijn,' zei Gwenda.

'Drie mensen? Welke drie mensen? Het is onmogelijk dat iemand een reden gehad kan hebben, om Helen te doden - of zo iemand zou volslagen waanzinnig geweest moeten zijn. Ze had geen vijanden. Iedereen mocht haar graag.'

Hij ging naar zijn bureaula en rommelde wat door de inhoud ervan.

'Laatst kwam ik dit nog tegen - toen ik naar die brieven zocht.'

Hij hield hen een verbleekte foto voor. Er stond een lang, slank schoolmeisje op, met een gymnastiekpakje aan, opgestoken haar en een stralend gezicht. Naast haar stond Kennedy, een jongere, blij kijkende Kennedy, met een jonge terrier in zijn armen.

ik heb de laatste tijd veel aan haar gedacht,' zei hij, onduidelijk sprekend, ik had al jaren helemaal niet meer aan haar gedacht, ik was er bijna in geslaagd, haar te vergeten... Maar nu moet ik voortdurend aan haar denken. Dat komt door jullie.' Het klonk bijna beschuldigend.

'Volgens mij komt het door haar,' zei Gwenda.

Met een ruk keerde hij zich naar haar om.

'Wat bedoel je?'

'Precies wat ik zeg. Ik kan het u niet uitleggen. Maar wij zijn het eigenlijk niet. Het is Helen zelf, die dit alles doet.'

Zwak drong het mistroostige gegil van een locomotief tot hen door. Dokter Kennedy ging door de openslaande deuren naar buiten, en ze volgden hem. Ze

zagen een rookpluim, die zich langzaam verwijderde door het dal.

'Daar gaat de trein,' zei Kennedy.

'Komt hij het stationnetje binnen?'

'Nee, hij is net weer vertrokken.' Hij zweeg even. 'Ze kan nu ieder ogenblik hier zijn.'

Maar de minuten verstreken, en Lily Kimble kwam niet.

Lily Kimble stapte uit bij Dillmouth Junction, en liep over de voetgangersbrug naar het zijspoor waar het lokaaltreintje stond te wachten. Er waren maar weinig passagiers, hoogstens een half dozijn. Het was een uur van de dag waarop slechts weinig gereisd werd, en er was trouwens markt in Helchester.

Weldra vertrok het treintje, en stoomde gewichtig puffend door een kronkelende vallei. Er waren drie haltes, voor het eindpunt bij Lonsbury Bay: Newton Langford, Matchings Halt (voor mensen die naar Woodleigh Camp wilden) en Woodleigh Bolton.

Lily Kimble keek uit het raam, maar haar ogen zagen niets van de mooie omgeving; in plaats daarvan zag ze een met jadegroene stof bekleed ameublement in antieke stijl-

Ze was de enige, die bij het kleine stationnetje van Matchings Halt uitstapte. Ze gaf haar kaartje af en liep het gebouwtje uit. Een eindje verderop stond een wegwijzer met 'Naar Woodleigh Camp' erop, die een voetpad aangaf, dat naar boven ging, tegen een steile heuvel op.

Lily Kimble nam het voetpad, en begon met stevige pas de heuvel te beklimmen. Het pad liep langs de zoom van een bos; aan de andere kant verrees een steile, met heide en brem begroeide heuvel.

Plotseling stapte iemand van tussen de bomen vandaan, het pad op, en Lily Kimble schrok hevig.

'Jee, laat u me effe schrikke,' riep ze uit. ik had niet verwacht, u hier te ontmoete.'

ik heb je verrast, he? Ik heb nog een andere verrassing voor je.'

Het was erg stil en verlaten in het bos. Er was niemand, die een schreeuw of het geluid van een worsteling zou hebben kunnen horen. Maar er klonk geen schreeuw, en de worsteling duurde maar heel kort.

Alleen een opgeschrikte houtduif vloog uit het bos op...

'Waar blijft die vrouw toch?' vroeg dokter Kennedy geprikkeld.

De wijzers van de klok stonden op tien voor vijf.

'Zou ze misschien verdwaald kunnen zijn, op weg van het station hierheen?'

ik heb haar heel duidelijke aanwijzingen gegeven. Het is trouwens heel eenvoudig. Ze moest linksaf slaan als ze uit het station kwam, en dan de eerste weg aan haar rechterhand nemen. Het is maar een paar minuten lopen, zoals ik al

zei.'

'Misschien is ze van gedachten veranderd,' zei Giles.

'Daar ziet het naar uit, ja.'

'Of ze heeft de trein gemist,' opperde Gwenda.

Nadenkend zei Kennedy, 'Nee, het lijkt me waarschijnlijker dat ze besloten heeft, helemaal niet te komen. Misschien is haar man tussenbeide gekomen. Die plattelandsmensen zijn allemaal nogal onberekenbaar.'

Hij liep de kamer op en neer.

Vervolgens ging hij naar de telefoon, en vroeg een nummer aan.

'Hallo? Met het station? Met dokter Kennedy. Ik verwachtte iemand met de trein van 4 uur 35. Een vrouw van middelbare leeftijd, een landelijk type. Heeft iemand soms de weg naar mijn huis gevraagd? Of, wat zegt u?'

De anderen waren dicht genoeg bij de telefoon om de zachte, lijkige stem van Woodleigh Boltons enige stationsbeambte te kunnen horen.

ik geloof niet dat er iemand voor u bij geweest kan zijn, dokter. Er zaten geen vreemdelingen in die van 4 uur 35. Alleen meneer Narracotts uit Meadows, en Johnnie Lawes, en de dochter van de oude Benson. Verder waren er geen passagiers.' 'Ze is dus toch van gedachten veranderd,' zei dokter Kennedy. 'Nou, laat ik jullie dan tenminste thee aanbieden. De ketel staat al op. Ik ga even opschenken.'

Hij kwam terug met de theepot, en ze gingen zitten.

'Het is maar een tijdelijke tegenslag,' zei hij wat opgewekter. 'We hebben immers haar adres. Misschien kunnen we beter eens naar haar toe gaan.'

De telefoon ging, en de dokter stond op om hem aan te nemen.

'Dokter Kennedy?'

'Spreekt u mee.'

'U spreekt met inspecteur Last, van het politiebureau in Longford. Verwachtte u vanmiddag bezoek van een vrouw, genaamd Lily Kimble, mevrouw Lily Kimble?'

'Dat klopt, ja. Waarom? Is er een ongeluk gebeurd?'

ik zou het niet bepaald een ongeluk willen noemen. Ze is dood. Op het lijk hebben we een brief van u gevonden. Dat is de reden waarom ik u bel. Zou het u schikken, zo spoedig mogelijk naar het politiebureau in Longford te komen?' ik kom direct.'

'Laten we de feiten nu eens even goed bekijken,' zei inspecteur Last.

Hij keek van Kennedy naar Giles en Gwenda, die met de dokter meegekomen waren. Gwenda zag erg bleek, en hield haar handen stijf ineengeklemd. 'U verwachtte deze vrouw met de trein die om 4 uur 5 uit Dillmouth Junction vertrekt, en om 4 uur 35 in Woodleigh Bolton aankomt?'

Dokter Kennedy knikte.

Inspecteur Last keek naar de brief, die hij op het lichaam van de dode vrouw gevonden had. Het stond er allemaal heel duidelijk.

'Geachte mevrouw Kimble, (had dokter Kennedy geschreven). Ik ben gaarne bereid u advies te geven, voor zover dat in mijn vermogen ligt. Zoals u aan het briefhoofd van deze brief kunt zien, woon ik niet meer in Dillmouth. Als u de trein neemt, die om 3 uur 30 uit Coombeleigh vertrekt, en dan in Dillmouth Junction overstapt op het treintje naar Lonsbury Bay, moet u in Woodleigh Bolton uitstappen. Vandaar is het slechts een paar minuten lopen naar mijn huis. Als u uit het stationnetje komt slaat u linksaf, en daarna neemt u de eerste weg aan uw rechterhand. Mijn huis staat aan het eind daarvan, rechts. De naam staat op het hek. Hoogachtend, James Kennedy.'

'En er was geen sprake van dat ze een vroegere trein zou nemen?'

'Een vroegere trein?' Dokter Kennedy keek stomverbaasd.

'Want dat is, wat ze gedaan heeft. Ze is niet om 3 uur 30, maar om 1 uur 30 uit Coombeleigh vertrokken, en daarna heeft ze het treintje van 2 uur 5 uit Dillmouth Junction genomen, en is ze niet bij Woodleigh Bolton uitgestapt, maar bij Matchings Halt, een halte eerder.'

'Maar dat is me een raadsel!'

'Kwam ze u als patiente om raad vragen, dokter?'

'Nee. Ik heb mijn praktijk al een aantal jaren geleden opgegeven.'

'Dat dacht ik ook, ja. Kende u haar goed?'

Kennedy schudde het hoofd.

ik had haar bijna twintig jaar geleden voor het laatst gezien.'

'Maar u heeft haar, eh, wel herkend, daarnet?'

Gwenda huiverde, maar voor een dokter was het zien van lijken niets bijzonders, en Kennedy antwoordde bedachtzaam: 'Gezien de omstandigheden kan ik moeilijk zeggen, of ik haar herkend heb, of niet. Ze is gewurgd, vermoed ik?'

'Ze is gewurgd, ja. Het lijk is in het kreupelhout gevonden, een eindje voorbij Matchings Halt, langs de spoorbaan die naar Woodleigh Camp gaat. Het werd gevonden door een wandelaar, die van Woodleigh Camp de heuvel af kwam, om ongeveer tien voor vier. Onze politiedokter is van mening dat de dood tussen 2 uur 15 en 3 uur ingetreden is. Vermoedelijk is ze vermoord, vlak nadat ze het stationnetje verlaten had. Er zijn geen andere passagiers uitgestapt bij Matchings Halt. Zij was de enige, die daar uitstapte.

Maar waarom is ze bij Matchings Halt uitgestapt? Zou ze zich in de halte vergist hebben? Dat geloof ik niet. In ieder geval was ze twee uur te vroeg voor haar afspraak met u, en is ze niet met de trein gekomen, die u haar voorgesteld had te nemen, hoewel ze uw brief bij zich had.

Waar wilde ze u eigenlijk over spreken, dokter?

Dokter Kennedy tastte in zijn zak, en bracht Lily's brief te voorschijn.

'Dit heb ik meegebracht. Het kranteknipsel dat erbij ingesloten zit, is een advertentie die in de plaatselijke krant gezet was door meneer en mevrouw Reed, hier.'

Inspecteur Last las Lily Kimbles brief, en het knipsel. Toen keek hij dokter Kennedy aan, en vervolgens Giles en Gwenda.

'Mag ik weten wat hier allemaal achter steekt? Ik heb de indruk dat het met iets te maken heeft, dat lang geleden gebeurd is?'

'Achtien jaar geleden,' zei Gwenda.

Bij stukjes en beetjes, met veel toevoegingen en onderbrekingen, vertelden ze hun verhaal. Inspecteur Last kon goed luisteren. Hij liet de drie mensen die daar voor hem zaten, alles op hun eigen manier vertellen. Kennedy was droog en bepaalde zich tot de feiten, Gwenda's verhaal was ietwat onsamenhangend, maar vol verbeeldingskracht. Giles' bijdrage was misschien wel het meest waardevol. Hij sprak duidelijk en zakelijk, minder gereserveerd dan Kennedy, en samenhangender dan Gwenda. Alles bij elkaar nam het verhaal veel tijd in beslag.

Toen ze alles verteld hadden, zuchtte inspecteur Last, en gaf hij een opsomming van de feiten.

'Mevrouw Halliday was dus dokter Kennedy's zuster, en uw stiefmoeder, mevrouw Reed. Achtien jaar geleden verdween ze uit het huis, waarin u thans woont. Lily Kimble (die van haar meisjesnaam Abbott heette) was destijds in betrekking (als binnenmeisje) in dat huis. Om de een of andere reden helde deze Lily Kimble (na het verstrijken van de nodige jaren) tot de theorie over, dat er sprake van een misdaad geweest was. Destijds werd aangenomen dat mevrouw Halliday er vandoor was gegaan met een man (identiteit onbekend). Majoor Halliday is vijftien jaar geleden in een zenuwinrichting gestorven, nog altijd lijdend aan het waandenkbeeld dat hij zijn vrouw gewurgd had, als het tenminste een waandenkbeeld was...'

Hij pauzeerde even.

'Dit zijn allemaal interessante, maar nogal los van elkaar staande feiten. Het punt waar alles om draait schijnt te zijn, leeft mevrouw Halliday nog, of is ze dood?

En als ze dood is, wanneer is ze dan gestorven? En wat wist Lily Kimble?'

'Zo te zien moet ze ergens van afgeweten hebben, wat erg belangrijk was. Zo belangrijk, dat men haar vermoord heeft om te verhinderen dat ze erover praten zou.'

Gwenda riep uit: 'Maar hoe kon ook maar iemand weten, dat ze haar mond open zou doen, behalve wij dan?-'

Inspecteur Last richtte zijn nadenkende ogen op haar.

'Het is van grote betekenis, mevrouw Reed, dat ze de trein van 2 uur 5 uit Dillmouth Junction genomen heeft, in plaats van die van 4 uur 5. Daar moet een of andere reden voor zijn. En ook is ze uitgestapt bij de halte voor Woodleigh Bolton. Waarom? Het lijkt me mogelijk dat ze, nadat ze de dokter geschreven had, ook nog iemand anders geschreven heeft, om een ontmoeting bij Woodleigh Camp voor te stellen, misschien, en dat ze voornemens was, indien die ontmoeting onbevredigend uitviel, vervolgens naar dokter Kennedy te gaan, om hem om raad te vragen. Het is mogelijk dat ze een bepaalde persoon verdacht, en misschien heeft ze die persoon geschreven, door laten schemeren wat ze wist, en een ontmoeting voorgesteld.'

'Chantage dus,' zei Giles botweg.

ik denk niet, dat ze het als zodanig opgevat heeft,' zei inspecteur Last. 'Ze was gewoon hebzuchtig, en hoopvol, en een beetje verward met betrekking tot wat er voor haar te halen viel. We zullen eens zien. Misschien kan haar man ons meer vertellen.'

'Gewaarschouwd hebbik 'r nog,' zei meneer Kimble zwaarmoedig. ' "Bemoei je d'r niet mee," hebbik gezegd. Maar achter me rug heb ze 't toch gedaan. Dacht dat ze alles beter wist. Zo was Lily helemaal. Veuls te eigegereid.'

Een ondervraging bracht aan het licht dat meneer Kimble hen niet veel wijzer kon maken.

Lily had een dienstbetrekking gehad op St. Catherine's, voordat hij haar had leren kennen en 's avonds met haar was gaan wandelen. Dol op de bioscoop, was ze, en ze had hem verteld dat ze in een huis gewerkt had waar een moord gepleegd was, zo zeker als twee maal twee vier was.

ik schonk d'r niet veel aandacht an. Allemaal fantesie, dacht ik. Lily was nooit tevrede met gewone nuchtere feite. Hoop geklets kreeg ik te hore, over hoe d'r meneer d'r mevrou om zeep gebracht had, en hoe die 't lijk meschien in de kelder begrave had - en iets over 'n Frans meissie dat uit 't raam gekeke had, en iets of iemand gezien had. "Let nou maar niet op buitelanders, meid," zei ik. "Dat benne allemaal leugenaars. Die benne niet zoas wij." En toen ze maar door bleef zanike d'rover, hebbik niet meer naar d'r geluisterd, want ze maakte van 'n mug 'n olifant. Lily hield wel van 'n beetje misdaad. Ze kocht altoos de Sunday News, want daar stond 'n vervolgverhaal in over Beroemde Moordenaars. Ze was d'r vol van, en as ze nou zo graag wilde denke dat ze in 'n huis gewerrukt had, waar 'n moord gepleegd was, nou ja, denke doet niemand kwaad. Maar toen ze tege me begon te zanike over die afferten-sie, en dat ze d'rop schrijve wou - "Links late legge," hebbik toen tegen d'r gezegd. "Haal je geen moeilukhede op je nek, daar heb je niks an." En asse gedaan had wat ik zei, zou ze nou nog leve.'

Hij dacht een paar ogenblikken na.

'Huh,' zei hij toen. 'Dan zou ze nou nog leve. Ze was veuls te eigewijs, me Lily.'

23. Wie van de drie?

Giles en Gwenda waren niet met inspecteur Last en dokter Kennedy meegegaan, om meneer Kimble te ondervragen. Omstreeks zeven uur kwamen ze thuis.

Gwenda zag er doodsbleek en ziek uit. Dokter Kennedy had tegen Giles gezegd: 'Geef haar wat brandewijn, en zorg ervoor dat ze wat eet, en stop haar dan in bed. Ze heeft een lelijke schok gehad.'

'Het is toch zo vreselijk, Giles,' zei Gwenda aldoor. 'Zo vreselijk. Die domme vrouw, om een afspraak met de moordenaar te maken, en er dan zo vol vertrouwen heen te gaan, om vermoord te worden. Precies als een schaap, dat naar de slachtbank gaat.'

'Denk er nou maar niet aan, lieveling. Per slot van rekening i wisten we, dat er iemand, een moordenaar in het spel was.'

'Nee, dat wisten we niet. Geen moordenaar nu. Ik bedoel, dat was toen, achttien jaar geleden. Ergens was het allemaal een beetje onwerkelijk... Het had allemaal een vergissing kunnen zijn.'

'Nou, dit bewijst dat het geen vergissing was. Jij had al die ! tijd gelijk, Gwenda.' i Giles was blij, Miss Marple op Heuvelkant aan te treffen. Zij en mevrouw Cocker ontfermden zich samen over Gwenda, die weigerde, brandewijn te drinken, omdat het haar volgens haar i zeggen altijd aan slingerende kanaalstomers deed denken. In plaats daarvan nam ze een hete whisky met citroen, en daarna | liet ze zich door mevrouw Cocker overreden om te gaan zitten

en een omelet te eten. | Giles zou met opzet over andere dingen gepraat hebben, maar Miss Marple praatte, met wat naar Giles moest toegeven een veel slimmere tactiek was, op vriendelijke, nonchalante toon over de misdaad.

'Het is heel naar, liefje,' zei ze. 'En het was natuurlijk een hele schok, maar toch wel interessant, zul je moeten toegeven. En op mijn leeftijd vind ik de dood natuurlijk niet meer zo schokkend als jij - alleen van zo iets langdurigs en pijnlijks als kanker word ik echt beroerd. Maar wat werkelijk van groot belang is, is dat dit definitief en zonder een spoor van twijfel bewijst dat die arme jonge Helen Halliday vermoord werd. Dat hebben we al die tijd al gedacht, maar nu weten we het zeker.'

'En volgens u zouden we moeten weten, waar het lijk begraven ligt,' zei Giles. in de kelder, veronderstel ik.'

'Nee, nee, meneer Reed. Herinnert u zich nog, wat Edith Pagett gezegd heeft? Dat ze daar beneden de volgende ochtend een kijkje was gaan nemen omdat ze verontrust was door wat Lily haar verteld had, en dat ze nergens enig spoor van

kon vinden, en sporen zouden er zeker te zien zijn geweest, weet u, voor iemand die zijn ogen goed de kost gaf.'

'Wat is er dan mee gebeurd? Heeft hij haar meegenomen in een auto, en van de klippen in zee gegooid?'

'Nee. Toe nu, beste kinderen, wat viel jullie het eerst op, toen jullie hier kwamen, of liever gezegd, wat viel jou op, Gwenda. Het feit dat je uit het raam van de salon geen uitzicht op de zee had. En waar naar jouw gevoel, en heel terecht, traptreden hoorden te zijn naar het gazon, beneden, daar stonden een heleboel struiken. Zoals je naderhand ontdekte waren die trapjes er oorspronkelijk wel degelijk geweest, maar had men ze een tijd geleden naar de andere kant van het terras overgebracht. Waarom werden ze verplaatst?'

Gwenda staarde haar aan. Het begon langzaam bij haar te dagen.

'U bedoelt dat dat de plek is, waar

'Er moet een reden geweest zijn voor die verandering, maar er schijnt eigenlijk geen zinnige reden voor te bestaan. Eerlijk gezegd is het een stomme plek om treetjes aan te leggen naar dat gazon daar beneden. Maar het uiteinde van het terras is een heel stille plek - er is maar een raam in het hele huis dat erop i uitkijkt, en dat is het raam van de kinderkamer, op de eerste verdieping. Begrijp je dan niet dat als je een lijk wilt begraven, je onmogelijk kunt vermijden dat de aarde er omgewoeld uitziet, en je dus een goede reden moet bedenken, waarom die aarde omgewoeld is. En die reden was, dat men zogenaamd besloten had, die treetjes aan de voorkant van de salon weg te halen, en ze naar het eind van het terras te verplaatsen. Van dokter Kennedy heb ik al gehoord dat Helen Halliday en haar man veel van de tuin hielden, en er erg veel werk aan besteedden. De tuinier voor alle dagen, die ze in dienst hadden, voerde alleen maar hun opdrachten uit, en als hij op een dag kwam en zag dat die verandering aan de gang was, en dat sommige van de tegels al verplaatst waren, zou hij slechts denken dat de Halliday's maar vast tijdens zijn afwezigheid met het werk begonnen waren. Het lijk zou natuurlijk net zo goed op de ene als op de andere plek begraven kunnen zijn, maar we kunnen er heel zeker van zijn, geloof ik, dat het aan het eind van het terras begraven ligt, en niet voor het raam van de salon.'

'Waarom kunnen we daar zeker van zijn?' vroeg Gwenda.

'Door wat die arme Lily Kimble in haar brief schreef, dat ze eerst gedacht had dat het lijk in de kelder begraven lag, maar dat ze later van gedachten veranderd was, door hetgeen Leonie gezien had toen ze uit het raam keek. Daardoor wordt alles toch immers heel duidelijk? Gedurende die nacht keek dat Zwitserse meisje op een gegeven moment uit het raam van de kinderkamer, en zag ze hoe iemand bezig was een graf te graven. Misschien heeft ze zelfs gezien, wie het groef.'

'En daarvan zou ze nooit iets tegen de politie gezegd hebben?'

'Maar liefje, er was op dat tijdstip geen sprake van, dat er een misdaad gepleegd was. Mevrouw Halliday was er vandoor gegaan met een minnaar, we mogen aannemen dat dat alles is, wat die Leonie ervan begrepen heeft. Trouwens, ze sprak waarschijnlijk niet goed Engels. Maar wel heeft ze Lily, misschien niet toen, maar naderhand, van iets vreemds verteld, dat ze die nacht uit haar raam gezien had, en dat heeft Lily's

geloof dat er een misdrijf plaatsgehad had nog verder aangewakkerd. Maar ik twijfel er niet aan, of Edith Pagett heeft Lily een standje gegeven omdat ze zo'n onzin uitkraamde, en dat Zwitserse meisje zal eerder geneigd zijn geweest, haar te geloven, en ze zal niets met de politie te maken gehad willen hebben.

Buitenlanders schijnen altijd bijzonder bang voor de politie te zijn, wanneer ze zich in een vreemd land bevinden. En dus is ze naar Zwitserland teruggegaan, en naar alle waarschijnlijkheid heeft ze er verder nooit meer over nagedacht.'

Giles zei: 'Als ze nu nog leeft, als ze opgespoord zou kunnen worden.'

Miss Marple knikte. 'Misschien, ja.'

'Hoe kunnen we dat het beste aanpakken?' wilde Giles weten.

Miss Marple zei: 'Dat kunt u het beste aan de politie overlaten, die kunnen zo iets veel beter.'

inspecteur Last komt morgenochtend hier.'

'Dan lijkt het me het beste dat u hem meteen maar vertelt, dat van die treetjes.'

'En ook van wat ik in de hal gezien heb, of denk, dat ik gezien heb?' vroeg Gwenda nerveus.

'Ja, liefje. Het is heel verstandig van je geweest, dat je daar tot nu toe nog nooit iets van gezegd hebt. Heel verstandig. Maar ik vind dat de tijd nu gekomen is, om het te doen.'

Langzaam zei Giles: 'Ze werd dus gewurgd in de hal, en vervolgens heeft de moordenaar haar naar boven gedragen, en op het bed gelegd. Keivin Halliday kwam thuis, verloor het bewustzijn door het drinken van whisky waar iets doorheen gedaan was, en werd op zijn beurt naar boven gedragen, naar de slaapkamer. Toen hij weer bijkwam, dacht hij dat hij haar vermoord had. De moordenaar moet zich ergens vlakbij verborgen hebben gehouden om te zien wat er gebeuren zou. Toen Keivin het huis verliet om naar dokter Kennedy te gaan, sleepte de moordenaar het lijk weg. Waarschijnlijk verborg hij het in het struikgewas aan het eind van het terras, en wachtte hij tot iedereen naar bed gegaan was en hij mocht veronderstellen dat ze allemaal sliepen, alvorens hij het graf delfde en het lijk begroef. Dat wil dus zeggen dat hij nagenoeg de hele nacht hier in huis moet hebben rondgehangen?'

Miss Marple knikte. 'Het moet iemand zijn, die, ter plaatse was. Ik herinner me dat u zei, dat dat belangrijk was. We moeten dus zien, welke van onze drie

verdachten het best aan alle voorwaarden voldoet. Laten we Erskine het eerst onder de loep nemen. Nou, dat hij ter plaatse was, staat definitief vast. Hij heeft zelf toegegeven dat hij omstreeks negen uur met Helen Kennedy van het strand hierheen is komen wandelen. En toen nam hij afscheid van haar. Maar nam hij wel afscheid van haar? Laten we eens aannemen dat hij haar in plaats daarvan gewurgd heeft.'

'Maar het was toch allemaal uit tussen hen,' riep Gwenda uit. 'Lang geleden, al. Hij heeft toch zelf gezegd dat hij bijna nooit alleen was met Helen.'

'Maar zie je dan niet in, Gwenda, dat zoals de zaken nu i staan, we niemand op zijn woord kunnen vertrouwen.'

ik ben blij, u dat te horen zeggen,' zei Miss Marple. 'Want ik i heb me 'n beetje zorgen gemaakt, moet u weten, over de manier waarop jullie tot nog toe schijnbaar alles wat men jullie vertelde als feiten hebt willen accepteren. Ik vrees dat ik een akelig wantrouwende aard heb, maar vooral als het om een moord gaat, heb ik het mij tot een gewoonte gemaakt, niets wat men mij vertelt als waarheid op te vatten, totdat ik het hebben kunnen verifiëren. Zo is het bijvoorbeeld zo goed als zeker dat Lily Kimble inderdaad gezegd heeft dat de kleren, die in een handkoffer gepakt en meegenomen waren, niet de kleren waren, die Helen Halliday zelf uitgezocht zou hebben, want niet alleen heeft Edith Pagett ons verteld dat Lily dat tegen haar gezegd had, maar Lily heeft dat feit zelf ook vermeld in haar brief aan dokter Kennedy. Dat is dus een feit. Dokter Kennedy heeft ons verteld dat Keivin Halliday geloofde dat zijn vrouw hem heimelijk verdovende middelen toediende, en in zijn dagboek bevestigt Keivin Halliday dat zelf, dus dat is een tweede feit, en een bijzonder eigenaardig feit ook, trouwens, vinden jullie niet? Maar daar zullen we het nu niet over hebben.

Maar ik wil jullie er wel op wijzen dat een heleboel van de veronderstellingen die jullie gedaan hebben, gebaseerd zijn geweest op datgene, wat men jullie, mogelijk op een heel aannemelijke manier, verteld heeft.'

Giles keek haar strak aan.

Gwenda, die weer een beetje kleur op haar gezicht gekregen had, dronk haar koffie met kleine slokjes, en leunde over de tafel naar voren.

Giles zei: 'Laten we nu eens nagaan, wat drie mensen ons verteld hebben. Laten we Erskine het eerst nemen. Hij zegt ...'

'Je hebt iets tegen hem,' zei Gwenda. 'Het is tijdverspilling, je met hem bezig te blijven houden, want zoals de zaken nu staan, kunnen we hem definitief van het lijstje schrappen. Hij kan niet ook Lily Kimble vermoord hebben.'

Onverstoorbaar ging Giles verder: 'Hij zegt dat hij Helen tijdens de bootreis naar India leerde kennen en dat ze verliefd op elkaar werden, maar dat hij het niet

over zijn hart verkrijgen kon, zijn vrouw en kinderen in de steek te laten, en dat ze het erover eens waren dat ze maar beter afscheid van elkaar j konden nemen. Laten we eens aannemen dat hij stapelgek op Helen werd, en dat zij het was, die er niet met hem vandoor wilde. Veronderstel dat hij haar dreigde, haar te zullen vermoorden als ze het waagde met iemand anders te trouwen.'

'Heel onwaarschijnlijk,' zei Gwenda.

'Zulke dingen komen wel degelijk voor. Weet je nog wat je zijn vrouw tegen hem hoorde zeggen? Jij weet dat allemaal aan jaloezie, maar het kan best waar geweest zijn. Misschien heeft ze een hoop narigheid met hem beleefd, waar het andere vrouwen betreft, misschien is hij wel een beetje een sexmaniak.'

ik geloof er niets van.'

'Nee, dat komt omdat hij aantrekkelijk is voor vrouwen. Maar als je het mij vraagt is er iets aan die Erskine, wat een beetje eigenaardig is. Maar laat ik verder gaan met het opbouwen van mijn zaak tegen hem. Helen verbreekt haar verlovings met Fane, keert naar huis terug, trouwt met je vader, en vestigt zich hier. En dan komt plotseling Erskine weer opdagen. Ogenschijnlijk is hij hierheen gekomen om met zijn vrouw een paar dagen zomervakantie hier door te brengen. Wel een beetje vreemd, eigenlijk. Hij heeft toegegeven dat hij kwam om Helen terug te zien. Laten we nu eens aannemen dat Erskine de man geweest is, die met haar in de salon was, die dag toen Lily haar hoorde zeggen dat ze bang voor hem was. "Ik ben bang voor je - ik ben altijd al bang voor je geweest - ik geloof dat je gek bent"

En, omdat ze zo bang is, maakt ze plannen om in Norfolk te gaan wonen, maar ze doet er erg geheimzinnig over. Niemand mag ervan weten. Niemand mag ervan weten, nee, totdat de Erskines goed en wel uit Dillmouth vertrokken zijn. Tot zover klopt het. En nu komen we bij die fatale avond. Wat de Halliday's eerder op die avond gedaan hebben, weten we niet -'

Miss Marple kuchte.

'Nu u het zegt, ik heb opnieuw met Edith Pagett gesproken. Ze herinnert zich dat er die avond vroeg gegeten werd - om zeven uur - omdat majoor Halliday naar een of andere vergadering moest, van de golfvereniging, denkt ze, of een of andere bijeenkomst van de parochie. En mevrouw Halliday is na het avondeten uitgegaan.'

'Juist. Helen ontmoet Erskine op het strand, misschien volgens afspraak. Hij zou de volgende dag vertrekken. Misschien weigert hij te gaan. Hij dringt er bij Helen op aan, er samen met hem vandoor te gaan. Ze loopt naar huis terug, en hij komt met haar mee. Tenslotte, in een aanval van razernij, wurgt hij haar. Over wat daarop volgde waren we het al eens. Hij is geestelijk gestoord, en hij wil Kevin Halliday doen geloven dat hij het is, die haar vermoord heeft. En

naderhand begraaft Erskine het lijk. Weet u nog, hij vertelde Gwenda dat hij pas heel laat in het hotel teruggekeerd was, omdat hij in de omgeving van Dillmouth rondgelopen had.'

'Je vraagt je af,' zei Miss Marple, 'wat zijn vrouw al die tijd deed?'

'Waarschijnlijk was ze buiten zichzelf van jaloezie,' zei Gwenda. 'En gaf ze hem ervan langs, toen hij op kwam dagen.'

'Dat is mijn reconstructie van het geval,' zei Giles. 'En zo zou het gegaan kunnen zijn.'

'Maar Lily Kimble kan hij niet vermoord hebben,' zei Gwenda, 'want hij woont in Northumberland. En dus is het gewoon tijdverspilling, aan hem te blijven denken. Laten we het nu eens over Walter Fane hebben.'

'Goed. Walter Fane is iemand, die zich inhoudt. Hij lijkt vriendelijk, en zachtmoedig, en een doetje. Maar Miss Marple heeft ons een waardevol stukje bewijsmateriaal verschaft. Walter Fane heeft eens zo'n driftaanval gehad, dat hij zijn broer bijna vermoord heeft. Toegegeven, hij was destijds nog maar een kleine jongen, maar het was verontrustend, want hij had altijd zo'n zachtaardige, vergevengesinde ziel geschenen. Hoe dan ook, Walter Fane wordt verliefd op Helen Halliday. En niet zo maar verliefd, nee, hij is stapelgek op haar. Zij voelt niets voor hem, en hij vertrekt naar India. Een tijdje later schrijft ze hem dat ze naar hem toe komt, en bereid is met hem te trouwen. Ze gaat op weg. Dan krijgt hij voor de tweede maal een opdoffer. Ze arriveert, en geeft hem prompt de bons. Ze heeft namelijk "iemand aan boord ontmoet". Ze keert terug naar huis, en trouwt met Keivin Halliday. Misschien denkt Walter Fane wel dat Keivin Halliday ook de oorspronkelijke reden geweest is, waarom ze hem afgewezen heeft. Hij gaat erover zitten broeden, kweekt een waanzinnige, jaloeerse haat en komt eveneens terug naar huis. Hij gedraagt zich bijzonder vergevengesind en vriendelijk, komt hier vaak over de vloer, en wordt blijkbaar tot een soort tam huisdier, de trouwe lobbies. Maar misschien beseft Helen dat dit niet zijn ware aard is. Misschien vangt ze iets op van wat er zich onder de oppervlakte afspeelt. Misschien ook heeft ze al lang geleden iets gevoeld in die stille, jonge Walter Fane, dat haar verontrustte. Ze zegt tegen hem: 'ik geloof dat ik eigenlijk altijd al bang voor je geweest ben.' In het geheim maakt ze plannen om uit Dillmouth weg te gaan, en in Norfolk te gaan wonen. Waarom? Omdat ze bang is voor Walter Fane.

En nu zijn we weer bij die fatale avond aangeland. Maar ditmaal hebben we minder vaste grond onder de voeten. We weten namelijk niet wat Walter Fane die avond gedaan heeft, en het lijkt me onwaarschijnlijk dat we daar ooit achter zullen komen. Maar wel voldoet hij aan Miss Marples voorwaarde van "ter plaatse" geweest te zijn, in zoverre, dat hij in een huis woont, dat maar twee of

drie minuten lopen is, hiervandaan. Misschien heeft hij gezegd dat hij hoofdpijn had en vroeg naar bed ging, of dat hij werk te doen had, en zich in zijn studeerkamer terugtrok, of iets van dien aard. Hij zou al die dingen gedaan kunnen hebben, die de moordenaar volgens ons gedaan heeft, en volgens mij is hij de meest waarschijnlijke van de drie voor wat betreft het maken van fouten bij het inpakken van die handkoffer. Waarschijnlijk heeft hij er inderdaad niet voldoende benul van, wat vrouwen dragen, om zo iets goed gedaan te kunnen hebben.'

'Het was heel raar,' zei Gwenda. 'Toen ik in zijn kantoor was, die dag. Ik had een vreemd soort gevoel, dat hij net een huis was, waarvan men alle rolluiken had laten zakken... en ik fantaseerde zelfs dat, dat er iemand dood was, in dat huis.' Ze keek Miss Marple aan.

'Vindt u dat erg dwaas van me?' vroeg ze.

'Nee, liefje. Misschien had je ergens gelijk.'

'En nu,' zei Gwenda, 'zijn we aan Afflick toegekomen. Van Afflicks Touringcarbedrijf. Jackie Afflick, die altijd al een beetje te slim was. Het eerste wat we tegen hem aan kunnen voeren is, dat dokter Kennedy van oordeel was dat hij een begin van vervolgingswaan zin vertoonde. Dat hij nooit helemaal normaal geweest is, dus. Hij heeft ons over hemzelf en Helen verteld, maar we kunnen het er nu wel over eens zijn dat dat allemaal leugens waren. Hij vond haar niet zo maar een aardig meisje, nee, hij was waanzinnig, hartstochtelijk verliefd op haar. Maar zij was niet verliefd op hem. Ze schepte er alleen maar genoeg in, een loopje met hem te nemen. Ze was manziek, zoals Miss Marple al zei.'

'Nee, liefje, dat heb ik niet gezegd. Beslist niet.'

'Nou, een nimfomaan dan, als u dat liever heeft. Maar hoe dan ook, ze had een liefdesaffaire met Jackie Afflick, en toen kreeg ze er genoeg van en wilde ze hem kwijt. Alleen wilde hij haar niet kwijt. Haar broer haalde haar uit de moeilijkheden, maar Jackie Afflick heeft het nooit kunnen vergeven en vergeten. Hij raakte zijn baantje kwijt - volgens hem doordat Walter Fane hem vals beschuldigd had. Dat is een duidelijk teken van vervolgingswaan zin.'

'Ja,' stemde Giles in. 'Maar daar staat tegenover dat, als dat waar is, het ook als een extra punt tegen Fane telt, een heel sterk punt, zelfs.'

Gwenda ging verder.

'Helen gaat naar het buitenland, en hij verlaat Dillmouth. Maar hij heeft haar nooit kunnen vergeten, en toen ze naar Dillmouth terugkeerde, inmiddels getrouwd, ging hij haar opzoeken. Eerst zei hij dat hij maar een keer op bezoek was geweest, maar naderhand gaf hij toe dat hij meer dan eens geweest was. En, ach Giles, herinner je je dat dan niet? Edith Pagett zei iets over "die mysterieuze

man in die opzichtige auto". Zie je wel, hij kwam zo vaak op bezoek, dat het personeel erover begon te praten. Maar Helen zorgde ervoor, hem niet te eten te vragen, en hem Keivin niet te laten ontmoeten. Misschien was ze bang voor hem. Misschien --'

Giles viel haar in de rede.

'Je zou dit op twee manieren kunnen uitleggen. Laten we eens aannemen, dat Helen van hem hield, dat hij de eerste man was, van wie ze ooit gehouden had, en dat ze van hem was blijven houden. Misschien hadden ze een verhouding, en heeft zij er tegen niemand wat van gezegd. Maar misschien wilde hij dat ze er met hem vandoor zou gaan, en had ze inmiddels genoeg van hem gekregen, en wilde ze niet met hem meegaan, en dus, en dus heeft hij haar toen vermoord. En al dat andere gedaan. Lily schreef in haar brief aan dokter Kennedy dat er die avond een sjieke slee voor de deur had gestaan. Dat was de wagen van Jackie Afflick, natuurlijk. Jackie Afflick is dus ook "ter plaatse" geweest.

Dat is maar een veronderstelling,' zei Giles, 'maar het lijkt me wel een redelijke veronderstelling toe. Alleen hebben we Helens brieven nog niet in onze reconstructie opgenomen. Ik heb me suf gepiekerd over die "omstandigheden", zoals Miss Marple het uitdrukte, waaronder ze ertoe gebracht zou kunnen zijn, die brieven te schrijven. Het schijnt mij toe dat ze alleen maar te verklaren zijn als we bereid zijn aan te nemen dat ze inderdaad een minnaar had, en dat ze verwachtte, er met hem vandoor te zullen gaan. Laten we onze drie gegadigden nog eens op de proef stellen. Eerst Erskine. Laten we zeggen dat hij er nog steeds niet toe bereid was, zijn vrouw te verlaten of zijn gezin eraan op te offeren, maar dat Helen erin toegestemd had, Keivin Halliday te verlaten en ergens te gaan wonen waar Erskine haar van tijd tot tijd kon komen bezoeken en bij haar zijn. Een eerste vereiste zou dan zijn, ervoor te zorgen dat mevrouw Erskine geen verdenking zal koesteren, en dus schrijft Helen een paar brieven die haar broer na verloop van tijd bereiken, en waardoor het lijkt alsof ze met iemand naar het buitenland gegaan is. Dat zou heel goed te rijmen zijn met het feit dat ze zo geheimzinnig deed met betrekking tot de identiteit van die bewuste man.'

'Maar als ze op het punt stond, voor hem haar man in de steek te laten, waarom heeft hij haar dan vermoord?' vroeg Gwenda.

'Misschien omdat ze plotseling van gedachten veranderde. Misschien kwam ze tot het besluit dat ze eigenlijk wel degelijk om haar man gaf. En toen werd hij razend, en heeft hij haar gewurgd. En daarna nam hij die kleren en die handkoffer mee, en gebruikte hij die brieven. Door die verklaring worden alle feiten volmaakt gedekt.'

'Hetzelfde geldt misschien ook voor Walter Fane. Ik stel me zo voor, dat een

schandaal een ramp zou betekenen, voor een plattelandsnotaris. Ook hier weer zou Helen erin toegestemd kunnen hebben, ergens in de buurt te gaan wonen, waar Fane haar zou kunnen bezoeken, terwijl zij voorgaf, met iemand anders naar het buitenland gegaan te zijn. Ze had de brieven al klaar liggen, en toen veranderde ze, zoals jij al voorstelde, plotseling van gedachten. Walter kreeg een aanval van razernij, en vermoordde haar.'

'En Jackie Afflick?'

'Bij hem wordt het moeilijker, een verklaring voor die brieven te vinden. Ik geloof niet dat een schandaal hem zou kunnen deren. Misschien was Helen niet bang voor hem, maar voor mijn vader, en dacht ze daarom, dat het beter was, net te doen alsof ze naar het buitenland gegaan was - of misschien had Afflicks vrouw geld, destijds, en had hij haar geld nodig om het in zijn zaak te kunnen steken. Och ja, er zijn een heleboel verklaringen voor die brieven te vinden.'

'Aan wie geeft u de voorkeur, Miss Marple?' vroeg Gwenda. ik geloof eigenlijk niet, dat het Walter Fane geweest is, maar daar staat tegenover --'

Op dat moment kwam mevrouw Cocker net binnen om de koffiekopjes weg te halen.

'Och jeetje, mevrouw,' zei ze. 'Dat was ik helemaal vergeten, door al die toestanden met die arme vrouw, die vermoord is, en u en meneer Reed zijn er nog bij betrokken, ook, het is helemaal niet goed voor u, mevrouw, en dat juist nu. Maar meneer Fane was hier vanmiddag, en hij vroeg naar u. Hij heeft wel een half uur lang gewacht. Hij scheen te denken dat u hem verwachtte.'

'Wat raar,' zei Gwenda. 'Hoe laat was dat?'

'Dat moet om een uur of vier geweest zijn, of iets daarna. En toen, weer wat later, is er ook nog een andere heer geweest, die kwam in een grote gele auto. Hij hield bij hoog en bij laag vol dat u hem verwachtte. Hij liet zich niet afschepen, en hij heeft wel twintig minuten gewacht. Ik vroeg me af, of u soms van plan was geweest, een theepartijtje te geven, en er niet meer aan gedacht had.'

'Nee,' zei Gwenda. 'Wat vreemd.'

'Laten we Fane nu meteen opbellen,' zei Giles. 'Hij zal nog wel op zijn.'

Hij voegde de daad bij het woord.

'Hallo, spreek ik met meneer Fane? U spreekt met Giles Reed. Ik hoor, dat u vanmiddag hier geweest bent, en ons wilde spreken, wat?, nee,, nee, ik weet het zeker, nee, het is erg vreemd. Ja, dat vraag ik me ook af.'

Hij legde de hoorn op de haak.

'Moet je horen, wat vreemd. Hij werd opgebeld op kantoor, vanochtend. Er werd een boodschap voor hem achtergelaten, of hij vanmiddag bij ons langs wilde komen. Het was erg belangrijk.'

Giles en Gwenda staarden elkaar aan.

Toen zei Gwenda: 'En bel nu Afflick eens op?'

Giles ging weer naar de telefoon, vond het nummer, en vroeg de verbinding aan. Het duurde een beetje langer, maar tenslotte kreeg hij toch gehoor.

'Meneer Afflick? Met Giles Reed. Ik ...'

Hier werd hij kennelijk onderbroken door een stortvloed van woorden van de andere kant.

Tenslotte slaagde hij erin, te zeggen: 'Maar dat hebben we niet gedaan, nee, ik verzeker u, niets van dien aard, Ja, ja, ik weet dat u het druk heeft. Ik zou het niet in mijn hoofd halen, om, Ja, maar luistert u eens, wie heeft u opgebeld, was het een man?, nee, ik heb u toch al gezegd dat ik het niet was. Nee, nee, ik begrijp het. Ja, dat ben ik met u eens, het is heel eigenaardig.'

Hij legde de hoorn op de haak, en voegde zich weer bij hen aan de tafel.

'Tja, dit is, wat er gebeurd is,' zei hij. iemand, een man, die beweerde dat hij mij was, heeft Afflick opgebeld en hem gevraagd, hierheen te komen. Het was dringend - er was een grote som geld mee gemoeid.'

Ze keken elkaar aan.

'Ze kunnen het allebei geweest zijn,' zei Gwenda. 'Snap je het niet, Giles? Zowel de een als de ander zou Lily vermoord kunnen hebben, en vervolgens hierheen gekomen zijn bij wijze van alibi.'

'Zeker geen alibi, liefje,' wierp Miss Marple ertussen.

ik bedoel eigenlijk niet zozeer een alibi, maar een geldige reden waarom ze niet op kantoor waren. Wat ik zeggen wil is dat een van beiden de waarheid spreekt, terwijl de andere liegt. Een van hen heeft de ander gebeld en hem gevraagd, hier te komen, om de verdenking op hem te laten vallen, maar we weten niet, wie van de twee. Het is nu duidelijk een kwestie van kiezen tussen die twee, Fane, of Afflick. Ik zou zeggen, Jackie Afflick.'

'En ik zeg Walter Fane,' zei Giles.

Allebei keken ze Miss Marple aan.

Maar die schudde haar hoofd. .

'Er is nog een andere mogelijkheid,' zei ze.

'Natuurlijk. Erskine!'

Giles rende bijna, toen hij naar de telefoon ging.

'Wat ga je doen?' vroeg Gwenda.

'Een gesprek aanvragen met Northumberland.'

'O Giles, je denkt toch zeker niet echt ...'

'We moeten het zeker weten. Als hij thuis is, kan hij onmogelijk vanmiddag Lily Kimble vermoord hebben. Hij beschikt niet over prive vliegtuigen, of dat soort nonsens.'

Zwijgend wachtten ze, tot de telefoon ging.

Giles nam de hoorn op.

'U had een persoonlijk gesprek aangevraagd met majoor Erskine? Gaat uw gang, alstublieft. Majoor Erskine is aan de lijn.'

Giles schraapte nerveus zijn keel, en zei: 'Eh, meneer Erskine? U spreekt met Giles Reed, ja, Reed.'

Hij wierp een plotselinge wanhopige blik op Gwenda, waarin overduidelijk te lezen stond: 'Wat moet ik nou verder zeggen, in hemelsnaam?'

Gwenda stond op, en nam de hoorn van hem over.

'Majoor Erskine? U spreekt met mevrouw Reed. We hebben van, van een huis gehoord. Het heet Linscott Brake. Is, is het, weet u er misschien iets van af? Het is ergens bij u in de buurt, geloof ik.'

Ze hoorden Erskine zeggen: 'Linscott Brake? Nee, ik geloof niet dat ik daar ooit van gehoord heb. Onder welk postdistrict ressorteert dat?'

'Het is vreselijk moeilijk te ontcijferen,' zei Gwenda. 'U kent die slecht getypte velletjes wel, die die makelaars rondsturen. Maar er staat vierentwintig kilometer van Daith, en dus dachten we ...'

'Het spijt me. Ik heb er nooit van gehoord. Wie woont erin?'

'O, het staat leeg. Maar doet u geen moeite, onze keuze is feitelijk zo goed als zeker al op een ander huis gevallen. Het spijt me erg, dat we u lastig gevallen hebben. Ik neem aan, dat u met iets bezig was.'

'Nee, helemaal niet. Tenminste, alleen maar voor wat het huishouden betreft. Mijn vrouw is er niet. En onze huishoudster moest naar haar moeder, dus heb ik me bezig gehouden met de huishoudelijke beslommeringen. Maar het gaat me niet erg goed af, vrees ik. Tuinieren ligt me beter.'

'Ja, ik verkies tuinieren ook boven het huishouden. Ik hoop niet, dat uw vrouw ziek is?'

'O nee, ze werd weggeroepen naar een zieke zuster. Morgen is ze weer terug.'

'Nou, welterusten, zal ik maar zeggen, en nogmaals mijn excuses dat we u lastig gevallen hebben.'

Ze legde de hoorn op de haak.

'Erskine kunnen we schrappen,' zei ze triomfantelijk. 'Zijn vrouw is van huis, en hij doet al het huishoudelijke werk. Dus blijven alleen die andere twee over.'

Waar of niet, Miss Marple?'

Miss Marple keek somber.

'Ik geloof niet,' zei ze, 'dat jullie voldoende over de zaak nagedacht hebt, beste kinderen. Och hemeltje - ik maak me werkelijk grote zorgen. Ik wou maar dat ik wist, wat me te doen staat...'

24. De apepoten

Gwenda leunde met haar ellebogen op de tafel en steunde haar kin in haar handen, terwijl ze haar ogen zonder veel animo over de restanten van een haastige lunch liet dwalen. Straks moest ze die opruimen, een en ander naar de bijkeuken dragen, afwassen, opbergen, en zien wat ze vanavond moesten eten. Maar ze had er niet veel haast mee. Ze had het gevoel dat ze wat tijd nodig had om een en ander te verwerken. Alles was ook zo snel achter elkaar gebeurd. Toen ze de gebeurtenissen van die ochtend de revue liet passeren, leek het allemaal zo chaotisch, en onmogelijk. Alles was te vlug gegaan, en het kwam haar zo onwerkelijk voor.

Inspecteur Last was al vroeg verschenen - om half tien. De inspecteur van de recherche Primer, van het hoofdbureau, en de hoofdcommissaris van het graafschap waren met hem meegekomen. Laatstgenoemde was niet lang gebleven. Het was inspecteur Primer, die thans belast was met het onderzoek inzake de moord op Lily Kimble, en alle daaruit voortvloeiende verwickelingen. En ook was het inspecteur Primer geweest, een man met een bedrieglijk zachtaardige manier van optreden en een vriendelijk, verontschuldigend stemgeluid, die haar gevraagd had of het haar erg veel ongemak zou brengen als zijn mannen wat gingen graven in de tuin.

Aan zijn toon te oordelen, zou je gedacht hebben dat het erom ging, zijn mannen wat gezonde lichamelijke inspanning te bezorgen, in plaats van het zoeken naar een lijk dat daar al achttien jaar begraven lag.

Toen had Giles het woord genomen. Hij had gezegd: 'Ik geloof dat we u misschien een paar nuttige wenken kunnen geven.'

En toen had hij de inspecteur verteld van het verplaatsen van die stenen die een trapje naar het lager gelegen gazon vormden, en had hij de inspecteur mee naar buiten genomen, het terras op.

De inspecteur had omhoog gekeken naar het getraliede hoekvenster op de eerste verdieping van het huis, en gezegd: 'En dat is de kinderkamer, neem ik aan.'

Dat was zo, ja, had Giles gezegd.

Vervolgens waren de inspecteur en Giles weer het huis binnengekomen, en waren er twee mannen met schoppen de tuin ingegaan, en voordat de inspecteur vragen kon gaan stellen, had Giles gezegd:

ik denk, inspecteur, dat u eerst nog iets moet weten, dat mijn vrouw nog aan niemand verteld heeft, behalve aan mij, en, eh, aan nog iemand.'

De vriendelijke, maar tamelijk gebiedende ogen van inspecteur Primer waren op Gwenda blijven rusten. Hij had haar ietwat onderzoekend aangekeken. Hij had

zich afgevraagd, dacht Gwenda: is dit een vrouw die je geloven kunt, of is het er een van het soort, dat zich allerlei dingen in haar hoofd haalt.'

En ze had dat zo sterk gevoeld, dat ze op verontschuldigende toon gesproken had, toen ze begon: ik kan het me verbeeld hebben. Misschien heb ik dat ook. Maar het lijkt allemaal zo akelig echt.'

Op zachte en sussende toon zei inspecteur Primer: 'Nou, mevrouw Reed, laat u maar eens horen.'

En toen had Gwenda alles verteld. Hoe het huis haar bekend voorgekomen was, toen ze het voor het eerst gezien had. Hoe ze vervolgens uitgevonden had dat ze er ook inderdaad in gewoond had, als kind. Hoe ze zich het behang van de kinderkamer herinnerd had, en de tussendeur, en hoe ze het gevoel had gehad, dat er traptreden behoorden te zijn, naar het gazon beneden.

Inspecteur Primer knikte. Hij zei niet, dat hij Gwenda's herinneringen uit haar kinderjaren niet bijster interessant vond, maar Gwenda vroeg zich af of hij het misschien dacht.

En toen had ze al haar moed verzameld voor het slot van haar verhaal. Hoe ze zich plotseling herinnerd had, toen ze in een schouwburg zat, dat ze op Heuvelkant door de spijlen van de balustrade omlaag gekeken had, en een dode vrouw in de hal had zien liggen.

'Met een blauw gezicht, gewurgd, en met goudblond haar, en, ze heette Helen - Maar het stomme ervan was, dat ik helemaal niet wist wie Helen was.'

'We denken dat --' begon Giles, maar toen had inspecteur Primer onverwachts met een gebiedend gebaar zijn hand opgestoken om hem de mond te snoeren.

'Laat mevrouw Reed het mij in haar eigen woorden vertellen, alstublieft.'

En hortend en stotend was Gwenda verder gegaan, met vuurrode wangen, terwijl inspecteur Primer haar zachtjes voorthielp, met een handigheid die van grote bekwaamheid getuigde, ook al was Gwenda zich daar niet van bewust.

'Webster?' zei hij nadenkend. 'Hm, de Hertogin van Malfi. Apepoten?'

'Maar dat is waarschijnlijk een nachtmerrie geweest,' zei Giles.

'Alstublieft, meneer Reed.'

'Het is misschien allemaal maar een nachtmerrie geweest,' zei Gwenda.

'Nee, dat geloof ik niet,' zei inspecteur Primer. 'Het zou heel moeilijk zijn, een verklaring voor Lily Kimbles dood te vinden, tenzij we aannemen dat er destijds inderdaad een vrouw vermoord werd in dit huis.'

Dat klonk zo redelijk, en troostend, bijna, dat Gwenda haastig verder gegaan was met vertellen.

'En het is niet mijn vader geweest, die haar vermoord heeft. Hij was het werkelijk niet. Zelfs dokter Penrose zegt dat hij daar niet het juiste type voor was, en dat hij niemand zou hebben kunnen vermoorden. En dokter Kennedy

was er heel zeker van dat hij het niet gedaan had, maar dat hij dat alleen maar dacht. En dus moet het iemand geweest zijn, ziet u, die het erop wilde laten lijken dat mijn vader het gedaan had, en we geloven dat we ook weten, wie, dat wil zeggen, het is een van twee mensen --'

'Gwenda,' zei Giles. 'We kunnen toch echt niet -'

ik vraag me af, meneer Reed,' zei de inspecteur, 'of u er bezwaar tegen zou hebben, even de tuin in te gaan en eens te kijken of mijn mannen al opgeschoten zijn met hun werk. Zegt u maar, dat ik u gestuurd heb.'

Hij sloot de glazen deuren achter Giles en deed de grendel erop, en kwam toen weer bij Gwenda terug.

'Vertelt u me maar rustig alles wat u denkt, mevrouw Reed. Ook al zit er misschien geen verband tussen. Dat hindert niets.'

En toen had Gwenda al de vermoedens en redematies van haarzelf zowel als van Giles gelucht, en de stappen die ze ondernomen hadden om zoveel mogelijk te weten te komen over de drie mannen, die een rol gespeeld konden hebben in Helen Halliday's leven, en de conclusies waartoe ze gekomen waren - en hoe zowel Walter Fane als J.J. Afflick telefoontjes hadden gehad, die zogenaamd van Giles afkomstig waren, en hoe ze de vorige middag naar Heuvelkant ontboden waren.

'Maar een van beiden liegt misschien - dat ziet u toch ook wel, nietwaar, inspecteur?'

En op vriendelijke, nogal vermoeid klinkende toon had de inspecteur gezegd:

'Dat is een van de voornaamste moeilijkheden, waarmee je in mijn vak te kampen hebt. Er kunnen zoveel mensen liegen. En zoveel mensen doen dat doorgaans ook... Hoewel ze dat lang niet altijd doen om de redenen, die je denkt. En sommige mensen weten niet eens, dat ze liegen.'

'Denkt u, dat ik ook zo iemand ben?' vroeg Gwenda benauwd.

En toen had de inspecteur geglimlacht, en gezegd: 'Nee, ik vind dat u een heel betrouwbare getuige bent, mevrouw Reed.'

'En denkt u dat ik het bij het rechte eind heb, wat betreft wie haar vermoord heeft?'

De inspecteur had toen gezucht, en gezegd: 'Het is geen kwestie van denken, wat ons betreft. Het is een kwestie van alles na te gaan. Waar iedereen zich bevond, en wat de mensen ons vertellen over hun komen en gaan. Het tijdstip, waarop Lily Kimble vermoord werd, kennen we nauwkeurig genoeg, tot op ongeveer tien minuten, tenminste. Dat was tussen 2 uur 20 en 2 uur 45. Iedereen zou haar hebben kunnen vermoorden, en vervolgens hierheen gekomen kunnen zijn, gistermiddag. Zelf zou ik geen reden kunnen bedenken voor die telefoontjes. Het verschaft geen van die twee personen die u genoemd heeft een alibi voor het

tijdstip van de moord.'

'Maar u gaat toch uitvinden, wat ze op dat tijdstip deden, nietwaar? Tussen 2 uur 20 en 2 uur 45. Dat gaat u ze toch zeker vragen?'

Inspecteur Primer glimlachte.

'We zullen alle vragen stellen, die we nodig achten, mevrouw Reed, daar kunt u van op aan. Alles op zijn tijd. Je hebt er niets aan, overijld te werk te gaan. Je moet alles van tevoren kunnen overzien.'

Gwenda kreeg plotseling een visioen van geduldig en rustig, onopzienbarend werk. Ongehaast, meedogenloos...

Ze zei: ik begrijp het... ja. Want voor u is het beroepswerk, en Giles en ik zijn maar amateurs. Wij zouden misschien geluk kunnen hebben, en de spijker toevallig op de kop slaan - maar we zouden eigenlijk niet weten, hoe we dan verder zouden moeten handelen.'

'Zo is het ongeveer, mevrouw Reed.'

De inspecteur glimlachte weer. Hij stond op en deed de grendel van de glazen deuren. En toen, net toen hij op het punt stond naar buiten te gaan, bleef hij ineens stokstijf staan. Net als een jachthond, dacht Gwenda, die zijn baas opmerkzaam maakt op verscholen wild.

'Neemt u me niet kwalijk, mevrouw Reed. Maar die dame, daar, is dat niet Miss Jane Marple?'

Gwenda was naast hem komen staan. Beneden in de tuin was Miss Marple nog steeds bezig, een hopeloze strijd tegen het warkruid te leveren.

'Ja, dat is Miss Marple. Het is vreselijk aardig van haar, ons te helpen met onze tuin.'

'Miss Marple,' zei de inspecteur. 'Nu begrijp ik alles.'

Gwenda had hem vragend aangekeken, en gezegd: 'Ze is een echte goeierd.'

Waarop hij geantwoord had: 'Ze is een hele beroemdheid, die Miss Marple. Ze heeft de hoofdcommissarissen van minstens drie graafschappen in haar zak.

Mijn chef nog niet, maar ik durf te wedden dat dat nog wel komt. Zo, zo dus Miss Marple is hier ook bij betrokken.'

'Ze is erg behulpzaam geweest, en ze heeft ons een heleboel goede suggesties aan de hand gedaan,' zei Gwenda.

'Dat durf ik wedden,' zei de inspecteur. 'Die suggestie, waar we naar het lijk van mevrouw Halliday moesten zoeken, was die soms ook van haar afkomstig?'

'Ze zei dat Giles en ik er eigenlijk een heel goed idee van hoorden te hebben, waar gezocht moest worden,' zei Gwenda. 'En het leek inderdaad erg dom van ons, dat we daar niet eerder aan gedacht hadden.'

De inspecteur lachte zachtjes, en ging naar buiten. Hij ging naar beneden, bleef naast Miss Marple staan en zei: ik geloof niet dat we al aan elkaar voorgesteld

zijn, Miss Marple. Maar kolonel Melrose heeft mijn aandacht eens een keer op u gevestigd.'

Miss Marple kwam overeind, met een rood gezicht van het ingespannen werken, en een handvol weerbarstig groen omklemd houdend.

'O juist, ja. Kolonel Melrose. Die is altijd bijzonder aardig tegen me geweest, sinds -'

'Sinds dat geval van dat lid van het kerkbestuur, dat in de studeerkamer van de dominee doodgeschoten was. Dat is alweer een tijd geleden. Maar u heeft inmiddels nog andere successen geboekt. Zoals die moeilijkheden met die schrijver van lasterlijke brieven in de omgeving van Lymstock, bijvoorbeeld.'

'U schijnt heel wat van me af te weten, inspecteur --'

'Primer, is mijn naam. En hier bent u ook druk in de weer geweest, neem ik aan.'

'Och ja, ik probeer voor deze tuin te doen wat ik kan. Hij is jammerlijk verwaarloosd. Dit warkruid, bijvoorbeeld, is toch zulk gemeen spul. De wortels ervan,' zei Miss Marple, terwijl ze de inspecteur ernstig aankeek, 'gaan een heel eind de grond in. Een heel eind, en onder de oppervlakte groeien ze horizontaal in alle richtingen verder.'

'Daar heeft u, geloof ik, wel gelijk in,' zei de inspecteur. 'Een heel eind de grond in. Een hele tijd geleden... deze moord, bedoel ik. Achttien jaar.'

'En misschien nog wel langer,' zei Miss Marple. 'Onder de oppervlakte... En erg schadelijk, inspecteur, zoals het het leven uit die mooie, groeiende bloempjes perst, zodat ze stikken...'

Een van de politieagenten kwam het pad aflopen. Hij transpireerde, en hij had een veeg aarde op zijn voorhoofd.

'We hebben, iets gevonden, inspecteur. Ziet ernaar uit, dat ze het is.'

En het was toen geweest, overdacht Gwenda, dat de dag eensklaps in een nachtmerrie veranderd was. Giles was binnengekomen met een nogal bleek gezicht, en had gezegd: 'Het is, ze ligt er inderdaad, Gwenda.'

Vervolgens had een van de politieagenten opgebeld, en was de politiedokter gekomen, een kleine, bedrijvige man.

En het was toen geweest dat mevrouw Cocker, de kalme en onverstoorbare mevrouw Cocker, de tuin ingegaan was, niet omdat ze gedreven werd door een lugubere nieuwsgierigheid, zoals je misschien zou hebben kunnen verwachten, maar alleen maar om wat keukenkruiden te plukken voor het gerecht dat ze bezig was, voor de lunch klaar te maken. En mevrouw Cocker, wier reactie op het nieuws van de moord, de dag tevoren, er een van geschokte afkeer, en een bezorgdheid voor de gevolgen ervan voor Gwenda's gezondheid geweest was (want mevrouw Cocker had zichzelf aangepraat dat de kinderkamer boven na het verstrijken van het gebruikelijke aantal maanden bewoond ging worden), was

nietsvermoedend over die gruwelijke ontdekking in de tuin gestruikeld, en prompt op een onrustbarende manier "niet lekker" geworden.

'Het is al te verschrikkelijk, mevrouw. Botten is iets, waar ik toch al nooit tegen gekund heb. Tenminste niet die van een skelet, zagezegd. En dan nog wel hier in de tuin, vlak naast de kruizemunt en zo. En m'n hart gaat toch zo tekeer, hartkloppingen heb ik ervan, ik kan nauwelijks ademen. En ais ik zo brutaal mag zijn, een vingerhoedje brandewijn...'

Verontrust door mevrouw Cockers gehijg, en haar asgrauwe kleur, was Gwenda naar het buffet gehold, had ze wat brandewijn in een glaasje geschonken, en het aan mevrouw Cocker gebracht, die er een klein teugje van genomen had.

En mevrouw Cocker had gezegd: 'Precies wat ik nodig had, mevrouw --' toen, zo maar opeens, haar stem stokte, en ze er zo schrikwekkend uitgezien had dat Gwenda om Giles gegild had, en Giles had naar de politiedokter geschreeuwd dat hij onmiddellijk moest komen.

'En het is maar een geluk, dat ik toevallig net hier was,' zei deze naderhand. 'Het heeft maar een haar gescheeld, trouwens. Als er geen dokter bij geweest was, zou die vrouw ter plaatse doodgegaan zijn.'

En toen had inspecteur Primer de karaf met brandewijn genomen, en hem samen met de dokter aan een grondig onderzoek onderworpen, en daarna had hij Gwenda gevraagd, wanneer zij en Giles er voor het laatst van gedronken hadden. Gwenda had gezegd dat dat volgens haar al een dag of wat geleden geweest was. Ze waren weggeweest, naar het Noorden, en de laatste paar keer dat ze samen iets gedronken hadden, was het gin geweest. 'Maar gisteren had ik bijna wat brandewijn gedronken,' zei Gwenda. 'Alleen doet het me altijd aan kanaalstomers denken, en dus heeft Giles een nieuwe fles whisky aangebroken.' 'Dan heeft u veel geluk gehad, mevrouw Reed. Ik betwijfel of u vandaag nog in leven zou zijn, als u gisteren brandewijn gedronken had.'

'Giles had er bijna wat van gedronken, maar uiteindelijk besloot hij toch maar, samen met mij een glaasje whisky te drinken.'

Gwenda huiverde.

Zelfs nu nog, nu ze alleen in huis was, nadat de politie vertrokken was en Giles met hen meegegaan was na een haastig uit blikjes bij elkaar gescharrelde lunch, (want mevrouw Cocker was naar het ziekenhuis gebracht) kon Gwenda de woelige gebeurtenissen van die ochtend maar nauwelijks bevatten.

Een ding trad duidelijk op de voorgrond, en dat was het feit dat Jackie Afflick en Walter Fane gisteren in het huis aanwezig geweest waren. Zowel de een als de ander kon met de brandewijn geknoeid hebben, en wat kon het doel van die telefoontjes anders geweest zijn, dan een van hen beiden in de gelegenheid te stellen, vergif in de karaf met brandewijn te doen? Gwenda en Giles waren te

dicht bij de waarheid gekomen. Of was er een derde persoon van buiten af het huis binnengekomen, door het open raam van de eetkamer misschien, terwijl zij en Giles bij dokter Kennedy thuis op Lily Kimble hadden zitten wachten? Een derde persoon, die die telefoontjes bedacht had om verdenking op de beide anderen te doen vallen?

Maar een derde persoon, vond Gwenda, was toch eigenlijk dwaasheid. Want een derde persoon zou toch stellig maar een van de beide mannen opgebeld hebben. Een derde persoon zou willen dat de verdenking op een persoon viel, en niet op twee. En trouwens, wie zou die derde persoon moeten zijn? Het stond onomstotelijk vast dat Erskine in Northumberland geweest was. Nee, of Walter Fane had Afflick gebeld en voorgegeven dat hij zelf ook opgebeld was, of Afflick had Fane opgebeld en hetzelfde voorgewend, namelijk dat hij ook een uitnodiging ontvangen had. Het was een van die twee geweest, en de politie, die slimmer was en over meer hulpmiddelen beschikte dan zij en Giles, zou wel uitvinden, wie. En intussen zou men beide mannen in de gaten houden. Ze zouden het niet, nog eens kunnen proberen.

Gwenda huiverde opnieuw. Het viel niet mee, eraan te wennen - het idee dat iemand geprobeerd had, je te vermoorden. 'Gevaarlijk,' had Miss Marple een tijdje geleden al gezegd. Maar zij en Giles hadden het idee van gevaar eigenlijk niet au serieux genomen. Zelfs na de moord op Lily Kimble was het nog steeds niet bij haar opgekomen dat iemand haar en Giles zou kunnen proberen te vermoorden. Alleen maar omdat zij en Giles te dicht bij de waarheid gekomen waren, omtrent hetgeen achttien jaar geleden gebeurd was. Omdat ze zich ermee beziggehouden hadden, uit te zoeken wat er destijds gebeurd moest zijn, en wie er verantwoordelijk voor was geweest.

Walter Fane en Jackie Afflick...

Wie van de twee?

Gwenda deed haar ogen dicht, en haalde zich hen opnieuw voor de geest, waarbij ze hen bezag in het licht van datgene, wat ze inmiddels te weten gekomen was.

De bedaarde Walter Fane, in zijn kantoor gezeten, de bleke spin in het midden van zijn web. Zo stil, zo onschadelijk zag hij eruit. Een huis, waarvan alle rolluiken neergelaten waren. Een huis met een dode erin. Iemand die al achttien jaar dood was, maar die er nog steeds was, in dat huis. Wat een sinistere figuur leek die bedaarde Walter Fane nu. Walter Fane, die zich eens met moordlust op zijn broer gestort had. Walter Fane, met wie Helen smadelijk geweigerd had te trouwen, een keer hier in Engeland, en een tweede keer in India. Tweemaal voor het hoofd gestoten. Een dubbele smaad. Walter Fane, zo stil, zo onemotioneel, die misschien alleen maar uitdrukking aan zijn gevoelens kon geven door

plotselinge uitbarstingen van moorddadig geweld, precies zoals die stille Lizzie Borden dat wellicht ook gedaan had, destijds...

Gwenda deed haar ogen weer open. Daar had ze zichzelf waarachtig zitten overtuigen dat Walter Fane de schuldige was, of niet, soms?

Och, het kon misschien geen kwaad, ook Afflick eens onder de loep te nemen. Maar dan met de ogen open, in plaats van dicht.

Zijn opzichtige geruite kostuum, zijn bazige manier van doen, precies het tegenovergestelde van Walter Fane, bij Afflick was er geen sprake van een zich in bedwang houden, of van teruggetrokkenheid. Maar misschien had hij zich die houding aangemeten vanwege een minderwaardigheidscomplex. Dat uitte zich op die manier, zeiden de mensen die het weten konden. Als je niet zeker van jezelf was, moest je opscheppen, en je laten gelden, en bazig optreden.

Afgewezen door Helen, omdat hij niet goed genoeg voor haar was. Een etterende wond, die niet vergeten was. Zijn vastberadenheid, iets te bereiken in de wereld.

Vervolging. Iedereen tegen hem. Uit zijn betrekking ontslagen door valse beschuldiging, verzonnen door een 'vijand'. Dat bewees toch zeker, dat Afflick niet normaal was. En wat een gevoel van macht moest het iemand geven, mensen te vermoorden. Dat gemoedelijke, joviale gezicht van hem was eigenlijk een wrede gezicht, als je er goed over nadacht. Hij was een wrede man, en die magere, bleke vrouw van hem wist het, en was bang van hem. Lily Kimble had hem bedreigd, en nu was Lily Kimble dood. Gwenda en Giles hadden zich ermee bemoeid, en dus moesten Gwenda en Giles ook sterven, en dan zou hij tegelijk de verdenking op die Walter Fane laten vallen, die hem lang geleden eruit gegooid had. Dat klopte allemaal heel aardig.

Gwenda schudde zichzelf wakker uit haar gefantaseer, en keerde weer tot de werkelijkheid terug. Straks kwam Giles thuis, en dan zou hij thee willen. Ze moest maar eens beginnen, een en ander van de lunch op te ruimen en af te wassen.

Ze haalde een dienblad en bracht alles naar de keuken. In de keuken was alles onberispelijk netjes. Ze was werkelijk een juweel, die mevrouw Cocker.

Naast de gootsteen lag een paar rubberhandschoenen, zoals chirurgen dragen.

Mevrouw Cocker droeg die altijd, als ze de afwas deed. Die had ze tegen gereduceerde prijs van een nicht gekregen, die in een ziekenhuis werkte.

Gwenda trok ze aan, en begon de vaat te doen. Het kon geen kwaad, ervoor te zorgen dat haar handen mooi bleven.

Ze waste de borden af, en borg alles netjes weg.

Daarna, nog steeds in gedachten verzonken, ging ze naar boven. Ze kon eigenlijk net zo goed meteen ook maar die kousen uitspoelen, dacht ze, en een stuk of wat jumpertjes. Die handschoenen zou ze maar aanhouden.

Maar terwijl haar gedachten zich daarmee bezig hielden, bleef er, ergens in haar onderbewustzijn, iets aan haar knagen.

Walter Fane of Jackie Afflick, had ze gezegd. Een van beiden. En ze had tegen allebei een heel goede zaak weten op te bouwen. Misschien was dat het, wat haar werkelijk dwars zat. Want, eerlijk gezegd, zou het haar veel meer voldoening schenken als het slechts mogelijk was, tegen een van die twee een goede zaak op te bouwen. Je zou denken dat ze er nu toch wel zo langzamerhand zeker van moest zijn, wie de schuldige was. En ze was er helemaal niet zeker van.

Was er nog maar een andere mogelijkheid... Maar er kon niemand anders in het spel zijn. Want Richard Erskine kwam niet meer in aanmerking. Richard Erskine was in Northumberland geweest, toen Lily Kimble vermoord werd, en toen er met de brandewijn in de karaf geknoeid was. Nee, Richard Erskine kwam beslist niet meer in aanmerking.

Ze was daar blij om, want ze mocht Richard Erskine graag. Richard Erskine was een aantrekkelijke man, heel aantrekkelijk. Wat zielig voor hem, getrouwd te zijn met die kolos van een vrouw, met haar achterdochtige ogen, en haar zware basstem. Precies een mannenstem...

Precies een mannenstem...

Dat denkbeeld flitste door haar brein, en ze kreeg een angstig vermoeden...

Een mannenstem... Kon het soms mevrouw Erskine geweest zijn, en niet haar man, die gisteravond de telefoon aangenomen had, toen Giles belde...

Nee, nee, beslist niet. Nee, natuurlijk niet. Zij en Giles zouden het gemerkt hebben. En in de eerste plaats kon mevrouw Erskine er trouwens geen idee van hebben gehad wie het was, die opbelde. Nee, natuurlijk was het Erskine zelf geweest, en was zijn vrouw niet thuis geweest, zoals hij gezegd had.

Zijn vrouw was niet thuis...

Het was toch stellig - nee, dat was onmogelijk... Kon het mevrouw Erskine geweest zijn? Mevrouw Erskine, tot waanzin gedreven door jaloezie? Was het mevrouw Erskine geweest, aan wie Lily Kimble geschreven had? Was het een vrouw geweest, die Leonie die avond in de tuin gezien had, toen ze uit het raam keek?

In de hal beneden klonk plotseling het geluid van een dichtslaande deur. Er was iemand door de voordeur binnengekomen.

Gwenda kwam de badkamer uit, op de overloop, en keek over de balustrade omlaag. Ze voelde zich opgelucht toen ze zag, dat het dokter Kennedy was. Ze riep naar beneden: ik ben hier boven.'

Ze hield haar handen voor zich uitgestoken, nat, glimmend, een vreemde, rozig grijze kleur, ze deden haar ergens aan denken...

Kennedy keek omhoog, zijn ogen met een hand beschuttend. 'Ben jij dat

Gwennie? Ik kan je gezicht niet zien... Mijn ogen zijn verblind --'

En toen gilte Gwenda...

Toen ze naar die gladde apepoten keek, en die stem in de hal hoorde...

'U was het...' hijgde ze. U heeft haar vermoord... Helen vermoord... Nu - weet ik het. Al die tijd... bent u het geweest... U...'

Hij kwam naar boven, naar haar toe, langzaam, naar haar opkijkend.

'Waarom kon je me niet met rust laten?' zei hij. 'Waarom moest je je ermee bemoeien? Waarom moest je haar weer, terugbrengen? Net toen het me begon te lukken, haar te vergeten, te vergeten... Jij hebt haar weer teruggebracht, Helen, mijn Helen. Door het allemaal weer op te rakelen. Ik heb Lily moeten doden - en nu zal ik jou moeten doden. Net zoals ik Helen gedood heb... Ja, precies zoals ik Helen gedood heb...'

Hij was dicht bij haar, nu - zijn handen waren naar haar uitgestoken - ze reikten naar haar keel, wist ze. Dat vriendelijke, een beetje spottende gezicht, dat aardige, heel gewone gezicht van een man van middelbare leeftijd, het zag eruit als altijd, alleen die ogen niet - het waren de ogen van een waanzinnige...

Gwenda deinsde langzaam voor hem terug; ze wilde gillen, maar ze kon niet.

Een keer had ze al gegild. Het lukte haar geen tweede keer. En zelfs al zou het lukken, dan zou niemand haar horen.

Want er was niemand thuis - Giles niet, en mevrouw Cocker niet, en zelfs Miss Marple was niet in de tuin. Niemand. En het huis van de burens was te ver weg, dan dat men haar zou kunnen horen, als ze gilte. Ze kon trouwens niet gillen...

Want ze was verlamd van angst. Angst voor die gruwelijke, uitgestrekte handen...

Ze kon nog een eindje achteruit, en hij zou haar volgen, tot ze met haar rug tegen de deur van de kinderkamer stond, en dan - en dan - zouden die handen zich om haar keel klemmen...

Er kwam haar slechts een zielig, klagelijk, gesmoord geluid over de lippen...

En toen, plotseling, bleef dokter Kennedy staan, en wankelde hij achteruit, want een straal zeepwater had hem pal tussen de ogen getroffen. Hij hijgde verschrikt, en knipperde met zijn ogen, en zijn handen gingen naar zijn gezicht.

'Wat een bof,' klonk de stem van Miss Marple, nogal buiten adem, want ze was met grote haast de trap aan de achterkant van het huis op komen hollen, 'dat ik net bezig was, je rozen te bespuiten tegen bladluis...'

25. Nakaarten in Torquay

'Maar natuurlijk, lieve Gwenda, zou ik er niet over gepiekerd hebben, weg te gaan, en jou daar alleen te laten in dat huis,' zei Miss Marple. ik wist, dat er een heel gevaarlijk persoon vrij rondliep, en ik hield ongemerkt een oogje in het zeil vanuit de tuin.'

'Heeft u al die tijd geweten dat - hij het was?' vroeg Gwenda. ,

Ze zaten met hun drieën op het terras van het Imperial Hotel in Torquay, Miss Marple, Gwenda en Giles.

'Verandering van omgeving,' had Miss Marple gezegd, en Giles was het met haar eens geweest dat dat voor Gwenda het beste was. Ook inspecteur Primer had erin toegestemd, en dus waren ze onmiddellijk naar Torquay gereden.

In antwoord op Gwenda's vraag zei Miss Marple:

'Tja, er waren inderdaad wel een paar dingen, die in zijn richting wezen, liefje. Hoewel er helaas geen enkel bewijs was, waar je houvast aan gehad zou kunnen hebben. Er waren alleen maar aanwijzingen, en meer niet.'

Giles keek haar nieuwsgierig aan en zei: 'Maar ik zie zelfs geen enkele aanwijzing?'

'O, denk eens na, beste Giles. Om te beginnen was hij ter plaatse.'

'Ter plaatse?'

'Maar natuurlijk. Toen Keivin Halliday die avond bij hem kwam, kwam hij net van het ziekenhuis terug. En zoals we van verscheidene mensen gehoord hebben, lag dat ziekenhuis destijds pal achter Heuvelkant, ofte wel St. Catherine's, zoals het toen heette. Zoals jullie zien, was hij dus op het juiste tijdstip op de bewuste plaats. En zo waren er nog wel honderd en een van die opmerkelijke kleinigheden, Helen Halliday had Richard Erskine bijvoorbeeld verteld dat ze naar India reisde om met Walter Fane te trouwen, omdat ze het thuis niet kon uithouden. Dat wil zeggen, ze kon het niet uithouden met haar broer samen te wonen. En toch was haar broer, volgens alle verhalen die we gehoord hebben, dol op haar. Waarom had ze het dan niet naar haar zin? Meneer Afflick heeft jullie verteld, dat hij "medelijden met het arme kind" had. Ik geloof dat hij absoluut de waarheid sprak, toen hij dat zei. Hij had inderdaad medelijden met haar. Waarom moest ze op zo'n stiekeme manier met Afflick omgaan? Terwijl ze toch helemaal niet dol verliefd op hem was? Was het soms, omdat ze niet op de gewone, normale manier met jonge mannen kon omgaan? Haar broer was "streng" en "ouderwets". Doet dat niet een beetje aan die meneer Barrett van Wimpole Street denken?'

Gwenda huiverde.

'Die was krankzinnig,' zei ze. 'Volkomen krankzinnig.'

'Ja,' zei Miss Marple. 'Hij was niet normaal. Hij aanbad zijn halfzuster, en die genegenheid ontaardde in iets ongezonds, doordat hij haar voor zich alleen wilde hebben. Dat soort dingen gebeurt vaker dan jullie denkt. Vaders, die niet willen dat hun dochters trouwen, of zelfs maar met jonge mannen omgaan. Zoals meneer Barrett. Ik moest daaraan denken, toen ik van dat tennisnet hoorde.'

'Het tennisnet?'

'Ja, dat leek me erg veelzeggend. Stel jullie je dat meisje eens voor, die jonge Helen, die van kostschool thuiskomt en er begerig naar is, alles mee te maken wat een jong meisje van het leven verwacht, en ernaar verlangt, jonge mannen te ontmoeten, met ze te flirten.'

'Een op sex beluste mannengek, dus?'

'Nee,' zei Miss Marple met grote nadruk. 'Dat is nu juist een van de gemeenste kantjes van deze misdaad. Dokter Kennedy nam er geen genoegen mee, haar lichamelijk te vermoorden. Als je goed terugdenkt, zul je zien dat het enige bewijs, dat Helen Kennedy een mannengek, of praktisch, hoe noemde je dat ook alweer, liefje?, o ja, nimfomaan was, van dokter Kennedy zelf afkomstig was. Zelf geloof ik dat ze een volkomen normaal jong meisje was, die plezier wilde hebben, en zich vermaken, en een beetje flirten, om tenslotte te trouwen met de man van haar keuze - en anders niet. En moet je zien, wat een stappen haar broer allemaal ondernam om haar tegen te werken. Om te beginnen was hij streng en ouderwets waar het haar vrijheid om uit te gaan betrof. En vervolgens, toen ze tennispertijetjes wilde geven, een volkomen normaal en onschuldig verlangen, deed hij net of hij het ermee eens was, en sneed toen op een nacht het tennisnet heimelijk aan flarden, een bijzonder veelzeggende en sadistische daad. En toen, aangezien ze nog steeds het huis uit kon om te gaan tennissen of dansen, maakte hij misbruik van een geschaafde voet, die hij behandelde, door hem te infecteren, zodat hij niet genas. Volgens mij heeft hy dat gedaan... ik ben er feitelijk van overtuigd.

Let wel, ik geloof niet dat Helen iets van dat alles beseftte. Ze wist dat haar broer een diepe genegenheid voor haar koesterde, en ik geloof niet, dat ze wist waarom ze zich niet op haar gemak en ongelukkig voelde, thuis. Maar dat gevoel had ze wel degelijk, en tenslotte besloot ze naar India te gaan en met de jonge Fane te trouwen, eenvoudig omdat ze weg wilde. Weg van wat? Dat wist ze zelf niet. Ze was nog te jong en te argeloos om het te beseffen. En dus ging ze naar India, en onderweg ontmoette ze Richard Erskine, en werd ze verliefd op hem. En ook hier zien we weer dat ze zich niet gedroeg als een op sex beluste mannengek, maar als een fatsoenlijk en eerbaar meisje. Ze drong er niet bij hem op aan, dat hij zijn vrouw moest verlaten. Integendeel, ze drong erop aan, dat hij

dat niet doen moest. Maar toen ze daarna Walter Fane weerzag, wist ze dat ze eenvoudig niet met hem kon trouwen, en omdat ze niet wist wat ze anders doen moest, telegrafeerde ze haar broer om geld voor de reis terug naar huis. Op de thuisreis ontmoette ze je vader, en deed zich opnieuw een mogelijkheid voor, te ontsnappen. En ditmaal was het er een, die een goede kans op geluk bood.

Ze is niet onder valse voorwendselen met je vader getrouwd, Gwenda. Hij trachtte de dood van zijn vrouw, van wie hij zielsveel gehouden had, te boven te komen. En zij trachtte een ongelukkige liefdesaffaire te vergeten. Ze konden elkaar daarbij helpen. Ik vind het veelzeggend, dat zij en Keivin Halliday in Londen trouwden, en daarna pas naar Dillmouth gingen om het nieuws aan dokter Kennedy te vertellen. Ze moet instinctief gevoeld hebben dat dat verstandiger was, dan eerst naar Dillmouth te gaan en daar te trouwen, hoewel dat de normale

gang van zaken geweest zou zijn. Ik geloof dat ze nog steeds niet wist, welke moeilijkheden haar te wachten stonden, maar ze voelde zich niet op haar gemak, en het leek haar veiliger, haar broer pas onder ogen te komen nadat het huwelijk eenmaal een voldongen feit was.

Keivin Halliday was erg vriendelijk tegen Kennedy, en mocht hem graag. En Kennedy schijnt erg zijn best gedaan te hebben om de schijn te wekken dat hij met het huwelijk ingenomen was. Het jonge paar betrok toen een gemeubileerd huis daar.

En nu komen we bij dat bijzonder veelbetekenende feit -het idee dat Keivin verdovende middelen toegediend kreeg door zijn vrouw. Daar zijn maar twee mogelijke verklaringen voor te vinden, want er waren slechts twee mensen, die daartoe in de gelegenheid konden zijn geweest. Of Helen Kennedy diende haar echtgenoot inderdaad verdovende middelen toe, en zo ja, waarom? Of anders werden de verdovende middelen hem toegediend door dokter Kennedy. Dat Kennedy Halliday's huisarts was, blijkt uit het feit dat Halliday hem raadpleegde. Hij had vertrouwen in Kennedy's medische kennis, en de suggestie dat zijn vrouw hem verdovende middelen toediende werd hem heel handig ingefluisterd door Kennedy.'

'Maar zou een of andere drug een man de hallucinatie kunnen bezorgen, dat hij zijn vrouw wurgde?' vroeg Giles. ik bedoel maar, er bestaat toch zeker geen drug die uitgerekend die uitwerking heeft, is het wel?'

'Mijn beste Giles, daar ben je alweer in die val gelopen, die val van te geloven, wat men je vertelt. We hebben er alleen maar dokter Kennedy's woord voor, dat Halliday die bewuste hallucinatie werkelijk ooit gehad heeft. In zijn dagboek heeft hij er zelf nooit iets over geschreven. Hij schreef dat hij hallucinaties had,

ja, maar hij weidde niet uit over de aard ervan. Maar ik durf wedden dat Kennedy met hem gepraat heeft over mannen, die hun vrouw gewurgd hadden, nadat ze tevoren een fase hadden doorgemaakt zoals die, die Keivin Halliday zelf doormaakte.'

'Die dokter Kennedy was wel intens gemeen,' zei Gwenda.

ik denk,' zei Miss Marple, 'dat hij de grens tussen een gezonde geest en een toestand van waanzin toen al definitief overschreden had. En Helen, dat arme kind, begon het te beseffen. Het moet haar broer geweest zijn, met wie ze sprak, die dag toen Lily dat gesprek opving. "Ik geloof dat ik altijd al bang voor je geweest ben", was een van de dingen die ze toen zei, en dat "altijd al" was van grote betekenis. En dus nam ze zich vast voor, Dillmouth te verlaten. Ze overreedde haar man, een huis in Norfolk te kopen, en ook, er met niemand over te praten. Dat was op zichzelf al heel vreemd, weet je. Dat ze daar zo geheimzinnig over deed, werpt een duidelijk licht op de zaak. Het is duidelijk, dat ze er erg bang voor was, dat een zeker iemand het te weten zou komen, maar dat paste niet in de Walter Fane-theorie, en ook niet in de Jackie Afflick-theorie, en het viel beslist niet te rijmen met een erbij betrokken zijn van Richard Erskine. Nee, het wees erop, dat we het veel dichterbij huis moesten zoeken. En uiteindelijk heeft Keivin Halliday, die zich ongetwijfeld aan dat geheimzinnige gedoe ergerde, en die er het nut niet van inzag, het aan zijn zwager verteld.

En door dat te doen, bezegelde hij zijn eigen lot, en dat van zijn vrouw. Want Kennedy was niet van plan, Helen te laten gaan en toe te laten dat ze met haar echtgenoot gelukkig zou worden. Ik denk dat hij eenvoudig van plan was, Halliday's gezondheid te verwoesten door middel van verdovende middelen. Maar bij die onthulling, dat zijn slachtoffer en Helen hem gingen ontsnappen, raakte hij volkomen buiten zichzelf. Vanuit het ziekenhuis sloop hij door de tuin van St. Catherine's, en hij had een paar chirurgenhandschoenen bij zich gestoken. Hij kreeg Helen te pakken in de hal, en hij wurgde haar. Niemand zag hem, en er was trouwens ook niemand die hem zien kon, tenminste, dat dacht hij, en toen, gekweld door zijn liefde en zijn waanzin, citeerde hij die tragische maar toch zo toepasselijke regels.'

Miss Marple zuchtte, en maakte een klokkend geluid.

ik ben dom geweest, erg dom. We zijn allemaal dom geweest. We hadden het meteen moeten begrijpen. Die regels uit "De hertogin van Malfi" vormden eigenlijk de sleutel tot het raadsel. Ze worden immers uitgesproken door een broer, die zojuist de dood van zijn zuster bewerkstelligd heeft, uit wraak over haar huwelijk met de man die ze liefhad. Ja, we zijn dom geweest.'

'En hoe is het verder gegaan?' vroeg Giles.

'Verder heeft hij dat hele duivelse plan toen uitgevoerd. Het naar boven dragen van het lijk. Het in die handkoffer pakken van die kleren. En het schrijven van dat briefje, dat hij vervolgens in de prullemand gooide om Halliday later aan de hand daarvan te kunnen overtuigen.'

'Maar ik zou toch gedacht hebben,' zei Gwenda, 'dat het, vanuit zijn gezichtspunt bezien, beter geweest zou zijn, mijn vader ook werkelijk vanwege die moord te laten veroordelen.'

Miss Marple schudde haar hoofd.

'O nee, dat kon hij niet riskeren. Hij beschikte over een hoop van dat sluwe Schotse boerenverstand, weet je. Hij had een heilig ontzag voor de politie. Er is een hoop voor nodig, om de politie ervan te overtuigen dat een man schuldig is aan moord. De politie zou waarschijnlijk een heleboel lastige vragen gesteld hebben, en een hinderlijk onderzoek ingesteld hebben naar de tijd en de plaats van het gebeurde. Nee, zijn plan was veel eenvoudiger, en ook veel duivelser, vind ik. Hij hoefde slechts Halliday te overtuigen. Ten eerste, dat hij zijn vrouw vermoord had. En ten tweede, dat hij krankzinnig was. Hij haalde Halliday over, zich in een zenuwinrichting te laten opnemen, maar ik geloof niet, dat hij hem er werkelijk van wilde overtuigen dat het allemaal maar een waanvoorstelling was. Volgens mij aanvaardde je vader die theorie hoofdzakelijk ter wille van jou, Gwennie. Hij bleef geloven dat hij Helen vermoord had. En in die overtuiging is hij ook gestorven.'

'Wat gemeen,' zei Gwenda. 'Wat gemeen, wat gemeen, wat gemeen.'

'Ja,' zei Miss Marple. 'Er is werkelijk geen ander woord voor te vinden. En ik geloof ook, Gwenda, dat dat de reden is waarom die indruk, die je als kind opgedaan had, je zo sterk bijgebleven is. Er hing beslist een duivelse boosaardigheid in de lucht, die avond.'

'Maar die brieven,' zei Giles. 'Die brieven die Helen geschreven had? Die waren toch echt in haar handschrift geschreven? Ze konden dus niet gefingeerd zijn.'

'Natuurlijk waren die gefingeerd! Maar daarmee ging hij te ver. Hij was er zo op gebrand, zie je, om te verhinderen dat jij en Gwenda jullie onderzoek zouden voortzetten. Waarschijnlijk kon hij Helens handschrift heel aardig nabootsen, maar een deskundige zou er niet door om de tuin geleid zijn. En dat staaltje van Helens handschrift, dat hij jou tezamen met die brief opstuurde, was dan ook haar handschrift niet. Dat had hij zelf geschreven. Dat het ermee overeenstemde, sprak dus vanzelf.'

'Allemachtig,' zei Giles. 'Daar heb ik nooit aan gedacht.'

'Nee,' zei Miss Marple. 'Jij geloofde wat hij je vertelde. Het is werkelijk erg riskant, de mensen te geloven. Ik ben daar al jaren geleden mee opgehouden.'

'En hoe zat het met die brandewijn?'

'Dat heeft hij gedaan, die dag dat hij naar Heuvelkant kwam om Helens brieven te brengen, en toen hij dat gesprek met me had, in de tuin. Hij was binnen blijven wachten, terwijl mevrouw Cocker naar buiten kwam om mij te vertellen dat hij er was. Meer dan een minuut had hij er niet voor nodig.'

'Grote God,' zei Giles. 'En hij drong er bij mij op aan, Gwenda naar huis te brengen en haar wat brandewijn te geven, nadat we op het politiebureau waren geweest vanwege de moord op Lily Kimble. Hoe heeft hij het eigenlijk versierd, haar eerder te ontmoeten?'

'Dat was heel eenvoudig. In zijn oorspronkelijke brief aan haar had hij haar gevraagd, hem bij Woodleigh Camp te ontmoeten, en naar Matchings Halt te komen met de trein, die om 2 uur 5 uit Dillmouth Junction vertrok.

Waarschijnlijk heeft hij zich tussen de bomen verscholen, en toen ze op het pad voorbijkwam, heeft hij haar aangesproken, en haar gewurgd. Daarna heeft hij de brief, die ze bij zich had (en die hij haar gevraagd had mee te nemen vanwege de aanwijzingen die erin stonden) doodgewoon vervangen door die brief, die jullie gezien hebt, en is hij naar huis gegaan om jullie te ontvangen, en die kleine komedie op te voeren van net te doen alsof hij op Lily Kimble zat te wachten.'

'En werd hij werkelijk door Lily bedreigd? Aan haar brief te oordelen, zou je zeggen van niet. Die brief gaf eerder de indruk dat ze Afflick verdacht.'

'Misschien verdacht ze hem inderdaad. Maar Leonie, dat Zwitserse meisje, had met Lily gepraat, en Leonie was degene, die voor Kennedy het grootste gevaar betekende. Want zij had uit het raam gekeken, en hem zien graven in de tuin. De volgende ochtend sprak hij met haar, en vertelde hij haar botweg dat majoor Halliday zijn vrouw vermoord had, dat majoor Halliday krankzinnig was, en dat hij, Kennedy, de zaak in de doofpot wilde stoppen ter wille van het kind. Als Leonie soms vond dat ze ermee naar de politie behoorde te gaan, dan moest ze dat beslist doen, maar het zou natuurlijk wel een onaangename ervaring voor haar zijn, enzovoort.

Bij het horen van het woord "politie" werd Leonie meteen bang. Ze was dol op jou, en ze had het volste vertrouwen in het oordeel van Monsieur le docteur.

Kennedy gaf haar een fikse som geld, en stuurde haar vlug terug naar Zwitserland. Maar voor ze wegging, liet ze er tegenover Lily iets over doorschemeren, dat je vader zijn vrouw vermoord had, en dat ze het lijk had zien begraven. Dat kwam aardig overeen met de vermoedens, die Lily destijds zelf koesterde. Ze nam als vanzelfsprekend aan, dat het Keivin Halliday was geweest, die Leonie het graf had zien graven.'

'Maar dat kon Kennedy natuurlijk niet weten,' zei Giles.

'Nee, natuurlijk niet. Toen hij Lily's brief kreeg, schrok hij het meest van de woorden, dat Leonie Lily verteld had, wat ze uit het raam gezien had, en dat van

die auto, die voor de deur gestaan had.'

'Die auto? Bedoelt u Jackie Afflicks auto?'

'Dat was alweer zo'n misverstand. Lily herinnerde zich, of meende zich te herinneren, dat er een auto zoals die van Jackie Afflick langs de weg geparkeerd gestaan had. En in haar fantasie bracht ze dat meteen in verband met die mysterieuze man, die bij mevrouw Halliday op bezoek kwam. Aangezien het ziekenhuis hier vlak naast was, stonden er ongetwijfeld wel vaker auto's langs de weg geparkeerd. Maar vergeet niet, dat de auto van de dokter die avond inderdaad bij het ziekenhuis geparkeerd stond - waarschijnlijk kwam hij daardoor tot de voorbarige conclusie dat ze zijn auto bedoelde. Het bijvoeglijk naamwoord "sjiek" zei hem niets.'

ik begrijp het,' zei Giles. 'Ja, voor iemand met een slecht geweten kan die brief van Lily inderdaad op chantage geleken hebben. Maar hoe weet u dat allemaal van Leonie?'

Met een samengeknepen mond zei Miss Marple: 'Hij verloor zijn laatste beetje zelfbeheersing, weet je. Meteen nadat die mannen, die inspecteur Primer hier achtergelaten had, naar binnen waren komen hollen om hem te arresteren. Telkens weer opnieuw vertelde hij van de misdaad, van begin tot eind, alles wat hij gedaan had. Leonie is blijkbaar kort nadat ze in Zwitserland teruggekeerd was gestorven. Aan het innemen van een overmatige dosis slaaptabletten... Nee hoor, hij wilde geen enkel risico lopen.'

'Zoals die poging van hem, mij te vergiftigen door middel van die brandewijn.'

'Jullie waren een groot gevaar voor hem, jij en Giles. Gelukkig heb je hem nooit verteld dat je je herinnerde, Helen dood in de hal te hebben zien liggen. Hij heeft nooit geweten, dat er een ooggetuige was geweest.'

'En die telefoontjes naar Fane en Afflick,' zei Giles. 'Heeft hij dat ook gedaan?'

'Ja. Als er een onderzoek naar ingesteld werd, wie er met de brandewijn geknoeid kon hebben, zou zowel de een als de ander prachtig in aanmerking komen als verdachte, en als Jackie Afflick in zijn eentje met zijn auto daarheen kwam, zou de verdenking van de moord op Lily Kimble wellicht op hem vallen. Want Fane zou waarschijnlijk een alibi gehad hebben.'

'En hij leek me nog wel zo graag te mogen,' zei Gwenda. ' "Kleine Gwennie", noemde hij me.'

'Hij moest zijn rol blijven spelen,' zei Miss Marple. 'Stel je eens voor, wat dat voor hem betekende. Na achttien jaar kwamen jij en Giles plotseling opdagen, en begonnen jullie vragen te stellen, in het verleden te wroeten, en iets op te rakelen, dat dood en begraven scheen, maar nu uit het verleden weer naar boven kwam... En achteraf gezien een moord bleek te zijn geweest... Het was verschrikkelijk gevaarlijk, wat jullie daar deden, beste kinderen. Ik heb me erg

veel zorgen om jullie gemaakt.'

'Die arme mevrouw Cocker,' zei Gwenda. 'Het had vreselijk weinig gescheeld, of ze was dood geweest. Ik ben blij dat ze er weer bovenop komt. Denk je dat ze ooit bij ons terug zal willen komen, Giles? Na alles wat er gebeurd is?'

'Vast wel, zo lang er een kinderkamer is,' zei Giles plechtig, en Gwenda bloosde, en Miss Marple glimlachte wat voor zich heen, en keek uit over Torbay.

'Vreemd eigenlijk, dat het zo gebeuren moest,' mijmerde Gwenda. 'Dat ik toevallig net die rubberhandschoenen aan had, en ernaar keek, en dat hij toen de hal in kwam en die woorden sprak, die zo op die andere woorden leken.

"Gezicht"... en "Ogen verblind" -'

Ze rilde.

'Bedek haar gezicht... Het verblindt mijne ogen... ze is zo jong gestorven... dat had ik kunnen zijn... als Miss Marple er niet geweest was.'

Ze zweeg even, en zei toen zachtjes:

'Die arme Helen... Arme, mooie Helen... Die zo jong gestorven is... Weet je, Giles, ze is er niet meer, in het huis, bedoel ik, in de hal... Dat voelde ik, gisteren, voordat we weggingen... Nu is er alleen maar het huis. En het huis is op ons gesteld. We kunnen nu teruggaan, als we willen...'